

Gesprekken over Savitri

Afschriften van Geselecteerde Gesprekken

van 2005-2020

Alok Pandey

GESPREKKEN OVER *SAVITRI*

Afschriften van Geselecteerde Gesprekken, 2005-2020

Alok Pandey

Inleiding

Mijn Reis met *Savitri*

Savitri is de allerhoogste openbaring van Sri Aurobindo, zijn belangrijkste werk. Het is een werk van de toekomst en misschien zijn we nog niet klaar om het te ontvangen, laat staan te begrijpen. Toch is het aan de mens gegeven als een allerhoogste gave van Sri Aurobindo's Genade om ons door de moeilijke evolutionaire overgang van de mensheid, de schepping van gisteren, naar de goddelijke supermens van morgen te leiden. Ondertussen hebben we, terwijl we door de overgang gaan, een leidend licht nodig, een steun om ons erdoorheen te leiden. Die gids is *Savitri*, dat niet gewoon een boek is, maar een levende Aanwezigheid, die de tweelingkrachten van Sri Aurobindo en de Moeder belichaamt in zijn mantrische 'woord- en geluids'-lichaam.

Natuurlijk is het volkomen onmogelijk om over *Savitri* te spreken. Toch kan, zoals gezegd wordt, de Genade de stommen laten spreken en de doven horen. Zo is ook mijn reis met *Savitri* geweest. De taak om over *Savitri* te spreken werd mij aanvankelijk opgedrongen door professor Mangesh Nadkarni. Hoewel een paar discipelen eerder over *Savitri* hadden gesproken, gaat de eer voor het binnen het bereik brengen van *Savitri* voor een gemiddelde aspirant ongetwijfeld naar professor Nadkarni wiens lezingen altijd een breed publiek trokken en veel luisteraars diep geïnteresseerd maakten in het boek. Dus toen hij mij vroeg om het werk voort te zetten, aarzelde ik veel ondanks mijn diepe liefde voor het epos der epen. Op zijn aandringen accepteerde ik tijdelijk, onder voorbehoud van de verbetering van zijn gezondheid en dat hij zijn lezingen zou hervatten. Het lot wilde echter anders en professor Nadkarni's verzoek om een van zijn komende kampen over te nemen vanwege zijn slechte gezondheid, bleek een genadige daad van het doorgeven van de mantel aan mij. Ik stelde de vraag inwendig aan de Moeder en pas nadat er voldoende innerlijke aanwijzingen en haar zegeningen waren, kon ik durven spreken over het universele onderwerp dat 'niemand nog begrijpt'.

De rest van de reis met *Savitri* werd meteen een collectieve reis verweven met mijn persoonlijke vooruitgang. Het was tot nu toe een prachtige reis, gedragen door haar Genade. Hoe anders zou men kunnen spreken over iets dat de allerhoogste visie en openbaring van de grootste ziener en yogi aller tijden belichaamt? Sri Aurobindo is inderdaad onvergelijkbaar, en van al zijn werken is *Savitri* onvergelijkbaar met al zijn eigen andere geschriften.

Dit is de achtergrond van deze gesprekken die worden gegeven aan het einde van de wekelijkse 'Savitri Camps' die twee keer per jaar worden gehouden op het kantoor van de Sri Aurobindo Society, na de verjaardagen van de Moeder en Sri Aurobindo op 22 februari en 15 augustus. Het boek is het resultaat van deze gesprekken die met zorg en liefde zijn georganiseerd en vastgelegd door het team van Savitri Bhavan, onder leiding van Sraddhavan en vakkundig geredigeerd door Larry Seidlitz.

Ik vind dat het een geschenk van haar genade en een Prasad van haar Liefde is die via deze gesprekken wordt gedeeld, in de hoop dat ze ten minste een paar mensen zullen inspireren om dieper in te gaan op het oorspronkelijke werk dat Sri Aurobindo's lichaam op zichzelf is.

Alok Pandey

Inhoud

Savitri's Boodschap aan Ons	7
Aarde --- een levende godin	7
De hoop van het Licht achter de duisternis	7
Het uiterlijke masker en de innerlijke menselijke reis	9
Het kosmische paradox en het doel van de schepping	13
Het doel	18
We zijn niet alleen	19
De rol van de mensheid	22
Vragen en Antwoorden	25
De Reis van de Liefde	29
Het Boek van Yoga	48
Savitri gaat op pad	52
Gevaren van het pad	59
Het vinden van de ziel	62
De weg naar Nirvana en het Absolute	65
Satyavan en Savitri	71
Vriendschapsrelaties	72
Van licht naar groter licht	73
Wie is Satyavan?	74
De nieuwe strategie	77
Aanvang van Boek Twee van <i>Savitri</i>	82
De Koninkrijken en Godheden van het Grotere Leven	100
De Mentale Werelden	120
Het Probleem van Pijn	139
Vragen en antwoorden	152
De Uitdaging van de Dood en de Verovering van Onsterfelijkheid	161
Vragen en Antwoorden	175
De Goddelijke Moeder in Savitri	179

Gesprekken over Savitri --- in de Savitri Bhavan (top foto) en
In het Beach Office van de Sri Aurobindo Society (beneden)

Savitri's Boodschap aan Ons

Een lezing bij Savitri Bhavan op 25 oktober 2008 (Invocatie 30: 20-45)

Toen Shraddhavan mij dit onderwerp gaf 'De Boodschap van Savitri', vroeg ik me af wat je de boodschap van Savitri zou kunnen noemen. Ik realiseerde me dat net zoals er een probleem van armoede is, dit een probleem van overvloed was, omdat er zoveel boodschappen van Savitri zijn! Er zijn zelfs boodschappen van één regel die zo krachtig zijn dat ze ons leven zouden kunnen veranderen als we er echt bij stil zouden staan. Ze zijn als een levenslange sadhana; bijvoorbeeld: *Alles kan gedaan worden, als Gods aanraking er is. [3]*. Ik ken mensen die net één regel van Savitri hebben opgepikt die hun leven heeft veranderd. Er zijn zoveel boodschappen! Maar wat we kunnen doen, wat ik graag wil delen, is om een aantal van de centrale kwesties, een aantal brede algemene boodschappen die er in Savitri zijn, die als thema voorkomen, op te pakken. En dan kunnen we een soort interactie hebben na de lezing.

Aarde --- een levende godin

Het allereerste dat in Savitri naar voren komt, wat ik denk dat een van de sleutels is, een van de kernpunten, is de betekenis van de Aarde. De geografische of astronomische manier om naar de Aarde te kijken, is dat het in dit universum als een klein stipje is, niet eens een stipje. Dit kleine stipje lijkt zo onbelangrijk, zo onbeduidend, en de worstelende, strevende mensen op deze Aarde nog onbelangrijker. Maar als we naar Savitri kijken, is het eerste wat we over deze Aarde te weten komen dat ze een slapende godin is. Ze is echt een moeder, en ze slaapt, om gewekt te worden door de aanraking van de Allerhoogste. Dit zijn zeer krachtige regels die in Savitri voorkomen:

*De aarde is de uitverkoren plaats voor de machtigste zielen;
De aarde is het heroïsche geest's strijdperk,
De smidse, waar de Aarts-metselaar zijn werken vormt.
Uw dienstbaarheden op de aarde zijn groter, Koning,
Dan alle glorieuze vrijheden van de hemel.[686]*

Dit is iets zo opvallends!

De hoop van het Licht achter de duisternis

Sri Aurobindo begint Savitri alsof het een paradox is, en het wordt daarom hedendaags voor ons allemaal, want we leven werkelijk in paradoxale tijden. Honderd jaar geleden schreef Sri Aurobindo in een van zijn brieven: *'Men moet een kalm hart hebben, een vaste wil, volledige zelfverloochening en de ogen voortdurend gericht op het hierna om niet ontmoedigd te worden in tijden als deze, die werkelijk een periode van universele ontbinding zijn'* [CWSA 36: 285]. Het is zo heel waar, net zozeer vandaag de dag als toen hij

het schreef. Op een bepaalde manier zijn dit tijden van universele ontbinding. Alles is in gisting. Er is overal algemene verwarring. Het is als het diepste van de nacht. En *Savitri* begint in dat diepste van de nacht. Het is heel interessant dat tegen het einde van wat zijn fysieke bestaan in deze belichaming van het leven genoemd kan worden, Sri Aurobindo zo graag *Savitri* wilde voltooien. En in *Savitri* hebben we twee zeer interessante korte passages — een van slechts vier regels, en de andere van een paar regels — die ons het belang en de betekenis van het gedicht geven. Ten eerste, over de compositie ervan: Sri Aurobindo schrijft in canto 'The Vision and the Boon' deze regels waarmee we allemaal bekend zijn:

*Een zaad zal worden gezaaid in Dood's ontzagwekkende uur,
Een tak van de hemel getransplanteerd naar menselijke grond;
De Natuur zal verder springen dan haar sterfelijke stap;
Het Lot zal veranderd worden door een onveranderlijke wil."*
[346]

Savitri is dat zaad, gezaaid in de atmosfeer van de aarde, in het verschrikkelijke uur van de dood. Het moet werkelijk een enorm uur zijn geweest, toen aan de ene kant de giftige dampen van de Tweede Wereldoorlog nog steeds de atmosfeer van de Aarde aantastten en het menselijke denkvermogen bezoedelden. Alles was alsof het in een staat van volslagen verdorvenheid verkeerde; en aan de andere kant de verdeling van India met zoveel bloedvergieten. In die diepe nacht hebben we het zaad van *Savitri* gezaaid in het enorme uur van de dood.

Heel interessant is dat er in *Savitri* zelf een beschrijving van *Savitri* staat — ik zie het in ieder geval als een beschrijving van *Savitri*. Het komt, heel vreemd, in Boek 2, Canto 8, nadat Aswapati door de dikke duisternis is gegaan, is afgedaald in de Nacht, de zonen van Duisternis is tegengekomen, gezien door het masker van Valsheid, verscheurd door de tabletten van de Onwetendheid. En als hij dat allemaal heeft doorgemaakt, komt er aan het einde iets naar voren dat, denk ik, *Savitri* heel mooi en heel goed beschrijft. We zouden kunnen beginnen met het lezen van die regels, omdat het ons raakt als de kernboodschap van *Savitri*. Met haar geboorte in het holst van de nacht, is dit de hoop die we in ons hart moeten dragen in tijden als deze, dat zelfs in de dikste duisternis er de Dageraad wacht.

Ik denk dat als we dit ene ding kunnen onthouden, dat zelfs wanneer alles somber lijkt, alles lijkt alsof we ons eigen zelf niet kennen, we niet weten wat er om ons heen gebeurt, er *Savitri* is om ons hoop te geven en de weg te verlichten. De passage komt in Boek 2, Canto 8 tegen het einde, wanneer Aswapati de wereld van de Valsheid volledig heeft doorzien, en aan het einde ervan er iets is dat hij aanraakt dat alles verandert.

*Valsheid gaf aan Waarheid haar gemartelde vorm terug.
Vernietigd werden de tafels van de wet van Pijn,
En in hun plaats groeiden lumineuze karakters. [232]*

Nu komt de beschrijving die ik persoonlijk beschouw als een beschrijving van *Savitri*:

*De bekwame Pennenkunstenaar 's ongeziene vinger schreef
Zijn snelle intuïtieve kalligrafie;
Aarde's vormen werden zijn goddelijke documenten,
De belichaamde wijsheid, die het denkvermogen niet kon
openbaren,
Verjaagde Onbewustheid van wereld's stemloze borst;
Herschappen waren de vaste schema's van het redenerende
Denken.
Door bewustzijn te wekken in inerte dingen
Legde hij aan het duistere atoom en de stomme massa
Het diamanten script op van het Onvergankelijke,
Graveerde op het schemerige hart van gevallen dingen
Een lofzang van het vrije Oneindige
En de Naam, grondslag van de eeuwigheid,
En spoorde op de ontwaakte juichende cellen
In de ideogrammen van het Onuitsprekelijke
De lyriek op van de liefde, die wacht door de Tijd
En het mystieke volume van het Boek van Zaligheid
En de boodschap van het bovenbewuste Vuur. [232]*

Savitri's boodschap is de boodschap van het superbewuste Vuur. Het is de boodschap van de Liefde die wacht door de tijd. Het is het verhaal van de Gelukzaligheid die aan de basis ligt van alle schepping. Zelfs achter wat wij zien als pijn en duisternis en de verblindende storm is er het Licht dat wacht op zijn uur. Het komt elk moment dichterbij, zelfs door de dikke duisternis heen.

Ik denk dat dat een van de krachtigste dingen is die uit Savitri komt, vooral in relatie tot de aarde. De aarde zelf is een symbool, en we zien dat we elke dag duisternis hebben en het licht — en licht is het dichtstbij als de duisternis het dichtst is. Deze grote waarheid — dat er een dageraad wacht achter de duisternis, en deze Aarde zelf een veld is van een goddelijk experiment, dat het een gekozen plek is, niet iets dat toevallig, per ongeluk gebeurt — geeft betekenis en belangrijkheid aan ons leven.

Het uiterlijke masker en de innerlijke menselijke reis

Wat is die betekenis en belangrijkheid? Ik veronderstel dat dit het tweede is dat naar voren komt in de pagina's van Savitri — de betekenis van de menselijke reis. Wat is deze menselijke reis? Waar komen we vandaan?

Als je kijkt naar het uiterlijke beeld dat ons wordt gegeven door de zogenaamde wetenschappen zoals we dat vandaag de dag begrijpen, zouden we wel eens kunnen concluderen dat we geboren worden uit duisternis en teruggaan naar duisternis. Het is een manier om naar dingen te kijken. Je kunt naar elke dag kijken en zeggen: nou, de zon komt uit de duisternis en gaat terug naar de duisternis. Maar er is nog een andere manier om naar

dingen te kijken: dat de zon nooit uit de duisternis komt en niet teruggaat naar de duisternis — wij zijn het die onze rug naar de zon keren en wij die ons gezicht weer naar de zon keren. Dit is de menselijke reis: we komen uit het licht en we gaan naar het licht.

Deze menselijke reis wordt heel mooi beschreven in verschillende passages op heel veel plaatsen. Bijvoorbeeld, er is deze regel:

Een occulte Waarheid heeft deze machtige wereld gemaakt: [600]

Deze wereld is niet gebouwd door valsheid, het is geen ongeluk — het is noch een chemisch ongeluk, noch een spiritueel ongeluk. Er is een manier om naar deze wereld te kijken waarbij het wordt gezien als een chemisch ongeluk: gassen kwamen, en elektronen, en alles is bij toeval gebeurd. Zelfs spiritueel is er een misvatting geweest dat het op de een of andere manier tot stand kwam door een Maya die het gezicht van Brahman bedekte. Sri Aurobindo zou ons vertellen:

*Maar Maya is een sluier van het Absolute;
Een occulte Waarheid heeft deze machtige wereld gemaakt:
De Eeuwige's wijsheid en zelfkennis handelen
In het onwetende Denkvermogen en in de lichaam's stappen.
Het Onbewuste is Superbewuste's slaap. [600]*

We lezen ook dat '*Aarde's vormen zijn goddelijke documenten werden [232]*

Spiritueel denken wordt gepropt in Materie's vormen, [600]

Overal, als we om ons heen kijken, in bomen, in bloemen, in dieren, in mensen, is er iets als een spiritueel bewustzijn waarvan we af en toe een glimp kunnen opvangen — in de zon, in de rivier, in modder, in de sterren, overal. Als we kunnen leren het te lezen, kunnen we elke dag 'de taal van het Oneindige' lezen.

*Zijn aardse dialect veranderen in Goden's taal,
In levende symbolen de Werkelijkheid bestuderen
En de logica leren van de Oneindigheid. [76]*

*Alles hier is een mysterie van tegenstellingen:
Duisternis is een magie van zelf-verborgen Licht, [600]*

Er is niets als een oorspronkelijke duisternis. Er is niets als de kleur zwart. De kleur zwart is gewoon wit dat in zichzelf is veranderd. Duisternis is niets anders dan licht dat in zichzelf is opgenomen.

*Lijden een of andere geheime verrukking's tragische masker
En de dood een instrument van eeuwigdurend leven. [600]*

Dit is de schoonheid van *Savitri*. Het geeft ons hoop waar we geen hoop kunnen zien. De dood is niets anders dan een instrument; het is een doorgang. Lijden is niets anders dan een masker dat de verrukkelijke geheime Geliefde heeft gedragen, zodat de gelukzaligheid die we ervaren nog intensiever, nog krachtiger, nog breder, nog langer kan zijn. Daarom moeten we door lijden en pijn heen. Anders zouden we heel tevreden zijn met wat klein en beperkt geluk, wat kleine en beperkte perfectie. Elke keer dat er lijden komt, kunnen we dit ene ding onthouden: dat dit een voorbereiding is op een grotere Ananda die komt. Elke keer dat we worden geconfronteerd met duisternis en de dans van de dood, kunnen we herinneren dat deze dood en duisternis slechts een voorbereiding zijn op een grotere dageraad. Elke keer dat we worden geconfronteerd met de pijscheut, kunnen we herinneren dat de goddelijke Ambachtsman ons voorbereidt om de slagen van zijn vreugde te verdragen, omdat zijn omhelzing te intens is voor deze menselijke vorm om te verdragen. We ervaren het als pijn in onze vroege schoolstatus, maar naarmate we breder worden, is dezelfde omhelzing niet langer pijn, maar verandert in figuren van heerlijkheid.

*Lijden een of andere geheime verrukking's tragische masker
En de dood een instrument van eeuwigdurend leven.
Het Ideaal moet Natuur's algemene waarheid zijn, [600]*

Wetenschapper zouden ons vertellen dat de dood begint op het moment dat we worden geboren, of zelfs vóór de geboorte, zelfs wanneer de baby in de baarmoeder zit, omdat cellen sterven. En ze zouden ons vertellen dat aan het einde van de dag de dood zijn zin krijgt. Uiteindelijk lost het lichaam op en gaat terug naar de dood. Maar hier is een andere visie op de dingen:

*Ofschoon de Dood naast ons loopt op Leven's weg,
Een schemerige omstander bij de lichaam's start
En een laatste oordeel op mensen's futiele werken,
Is het raadsel anders van zijn ambigue gezicht: [600]*

Het verbergt een raadsel. Het is een raadsel dat we moeten oplossen. Alle tegenstellingen die we in het leven ervaren, die in strijd zijn met onze aangeboren verlangens, het tegenovergestelde van lijden, het tegenovergestelde van de dood, alle tegenstellingen, zijn in wezen als een raadsel. Ze zijn als een puzzel waarvoor we hier zijn om op te lossen. Dat maakt het leven echt fascinerend.

*De Dood is een trap, een deur, een strompelende schrede,
Die de ziel moet nemen om van geboorte naar geboorte te gaan,
Een grijze nederlaag, zwanger van overwinning, [600]*

De dood is slechts een doorgang tussen geboorte en geboorte. Ons wordt verteld dat het leven een incident is tussen dood en dood. Maar hier is een visie dat de dood een overgang is tussen het leven en een ander leven.

*Een zweep, die ons striemt naar onze onsterfelijke staat.
De onbewuste wereld is de geest's zelfgemaakte ruimte,
De eeuwige Nacht de schaduw van de Eeuwige Dag. [601]*

Het is een complete omkering van de visie. Nacht is een schaduw van de dag. Kwaad is een schaduw van waarheid, van licht.

*De Nacht is niet ons begin, noch ons einde;
Zij is de donkere Moeder, in wiens schoot wij ons verborgen
hebben, [601]*

In de oude traditie is er sprake van twee moeders: de donkere moeder en de heldere moeder, de moeder van verdeeldheid en de moeder van vereniging en licht. De donkere moeder is de eerste: zij baart kinderen en zij moet voor hen zorgen, en na een tijd dat ze onder haar hoede zijn opgegroeid, moeten ze naar voren komen — ze zijn klaar voor het licht. We hebben in onze alledaagse ervaring deze opkomst, zoals wanneer een zaadje dat zichzelf voorbereidt om uit te groeien tot een grote boom, begraven moet worden in de aarde en het zaadje lange tijd door de duisternis moet gaan, het moet gevoed worden met het afval van de aarde en na een tijdje is het klaar, wanneer zijn korst dun is geworden en het zichzelf heeft losgelaten, dan is de binnenste kern klaar om in het licht te verschijnen. Onze reis is ook in twee fasen. De eerste is de staat van duisternis en onwetendheid. En in die fase moeten we gevoed worden door al het afval van de wereld: pijn, lijden. Maar er komt een tijd — zelfs dit is een voorbereidende fase — dat we klaar zijn en we tevoorschijn komen en ons direct kunnen blootstellen aan het licht en de zon. Want

*De Nacht is niet ons begin, noch ons einde;
Zij is de donkere Moeder, in wiens schoot wij ons verborgen
hebben,
Veilig voor een te snel ontwaken tot wereldpijn. [601]*

Als we het zaad plotseling in het licht van de zon gooien, wat gebeurt er dan? We hebben licht nodig om het zaad te laten groeien, maar als het direct in de zon wordt gegooid, zal het gewoon opbranden. Het zaad moet lange tijd in de baarmoeder van de duisternis worden geplaatst, waar het door de hitte, door de duisternis smelt en klaar is voor het licht. Het heeft wortels gekregen en nu zal het omhoog groeien.

*We kwamen tot haar vanuit een hemels Licht,
Door het Licht leven wij en naar het Licht gaan wij. [601]*

Dit is het derde zeer mooie iets: dat we uit het licht komen en naar het licht gaan. Dit is de menselijke reis.

Het kosmische paradox en het doel van de schepping

Nu is deze reis niet alleen de menselijke reis — het is de reis van de hele schepping; maar in mensen wordt dit een zeer bewuste reis. Op deze reis zijn we niet alleen. Op deze reis zijn er immense kosmische krachten die helpen en hinderen, maar het mooie is dat hoewel ze lijken te helpen en hinderen, ze uiteindelijk allemaal samenspannen voor een gemeenschappelijk doel. Dat is het vierde dat we ontdekken in *Savitri* — het is een schijnbare paradox. Er zijn kosmische krachten die in verschillende tradities de goden en de titanen worden genoemd. Ze moeten hun rol spelen — de krachten van het licht en de krachten van de duisternis. Het is een evolutionaire reis; in elke fase zijn er krachten die ons achteruit en omlaag trekken, en krachten die ons naar het licht trekken en ons helpen, omdat het een heel langzaam proces is van vooruit marcheren. Daarom brengt dit voor ons mensen een element van keuze met zich mee. Er is iets wat we kunnen doen, zelfs als we onwetend zijn — we moeten kiezen. In verschillende stadia komt de keuze naar ons toe en in verschillende stadia verandert de keuze. Wat vandaag geldig is, is morgen ongeldig. Deze keuze, om de duisternis achter ons te laten en naar het licht te gaan, dit is de menselijke reis. Het mooie is dat uiteindelijk onze keuzes alleen een verschil maken in termen van de tijd en de worsteling die we ervaren. Ze kunnen uiteindelijk niet ontkennen, ze kunnen uiteindelijk niet onderdrukken, ze kunnen uiteindelijk niet 'nee' zeggen tegen het lot — dat is onmogelijk. Door alle dingen, door deze samenzwering, door deze werking van de titanen en de goden, door deze samenzwering van het lot, door alle kosmische krachten die ons ervan weerhouden om ons te snel open te stellen voor het licht, bewegen we uiteindelijk naar de beoogde perfectie.

Deze menselijke reis die door dit soort strijd en gevecht gaat, wordt op verschillende plaatsen in Canto 2 prachtig beschreven, maar we zullen er maar een paar delen uitpikken. Wat zit er achter deze menselijke reis?

In dit enigma van de schemering van God, [18]

We leven we allemaal in de schemering van God. Aan de ene kant hebben we een dierlijk bewustzijn in ons dat ons tegenhoudt. Aan de andere kant hebben we de goden die onze harten en onze denkvermogens inspireren, maar we weten niet welke kant we op moeten. We voelen de roep en de drang, maar we worden nog steeds aangetrokken en getrokken tot alles wat we proberen achter ons te laten. Het is een stadium waarin we halverwege zijn, en daarom is het een schemering van God. In deze schemering kunnen we niet zeggen of het licht is of duisternis.

Dit trage en vreemde, ongemakkelijke compromis Van beperkende Natuur met een onbeperkte Ziel, [18]

Dit is het probleem, het echte probleem van ons allemaal: dat we een onbegrensde ziel zijn. Daarom is er in ons een drang naar het oneindige. Daarom zoeken we instinctief naar grenzeloosheid. Daarom zijn we voor altijd ontevreden met het geringe, met het kleine, met het enge, met het onbeduidende. We zoeken naar die Oneindigheid. Toch is onze natuur

beperkt — ze kan het oneindige niet vatten, verminkt het en drukt haar eigen stempel en voorwaarden op de dromen van de ziel.

*Waar alles moet bewegen tussen een geordende Kans
En een zorgeloze blinde Noodzakelijkheid
Durft het spirituele vuur niet te hoog te branden. [18]*

Dit is het probleem — we willen al deze mooie dingen, maar we weten dat als we met te veel intensiteit streven, onze sterfelijke lichamen het niet kunnen verdragen — we storten in. In *Savitri* komt dit op verschillende plaatsen voor. Bijvoorbeeld, wanneer Aswapati om de zegen voor de aarde vraagt, wordt hem verteld:

*Mijn vuur en lieflijkheid zijn de oorzaak van het leven.
Maar te immens is mijn gevaar en mijn vreugde.
...De mens is te zwak om het gewicht van de Oneindigheid te dragen.
Te vroeg geboren Waarheid kan de onvolmaakte aarde breken.
[335]*

Later, wanneer Savitri om het geschenk vraagt, zelfs nadat de dood is vernietigd, hoort ze opnieuw dezelfde boodschap. Haar wordt verteld:

*“Hoe zal de aardenatuur en mensen’s natuur verrijzen
Naar de hemelse niveaus, en toch op aarde blijven? [688]*

...

*O te meedogende en gretige Dageraad,
Laat aan de cirkelende eonen’s trage loop
En aan de werking van de onbewuste Wil,
Laat het aardse ras aan zijn onvolmaakte licht:
Alles zal worden gedaan door de langdurige daad van de Tijd.
[690-91]*

Ook in ditzelfde gedeelte wordt haar door de godheid verteld:

*Hemel’s roep is zeldzaam, zeldzamer dan het hart, dat waarneemt;
[689]*

We zijn nog steeds te verliefd op deze duisternis, en als de Waarheid te vroeg afdalt, zou het alle normen, alle grenzen waarbinnen mensen zich moeten bewegen, kunnen verbrijzelen:

*Durft het spirituele vuur niet te hoog te branden.
Wanneer het eenmaal de intense oorspronkelijke Vlam ontmoette,
Zou een antwoordende aanraking alle gemaakte maatregelen*

verbrijzelen

*En de aarde doen zinken onder het gewicht van het Oneindige.
[18]*

Daarom hebben we beperkingen op ons. Op verschillende niveaus houden de goden ons tegen, de titanen houden ons tegen.

Een gevangenis is deze immense materiële wereld: [18]

We zitten in een gevangenis, maar we beseffen het niet. Om te beginnen begint onze reis in een gevangenis. De gevangenis is deze immense materiële wereld. De ziel zit gevangen en probeert van alle kanten te ontsnappen, door elke deur. Via de zintuigen probeert ze te ontsnappen naar een oorspronkelijke heerlijkheid. Via het hart probeert ze universele Liefde te vinden. Via het denkvermogen, of delen van het denkvermogen, wil ze een glimp opvangen van oneindige Waarheid. Zelfs via de poriën van ons lichaam wil ze contact hebben met een oorspronkelijke Gelukzaligheid die haar zal bevrijden. Maar:

*Een gevangenis is deze immense materiële wereld:
Op iedere weg staat gewapend een steen uitziende Wet,
Bij iedere poort lopen de enorme, sombere wachters. [18]*

We willen door het denkvermogen gaan? We willen oneindige Waarheid zoeken? De schildwacht Twijfel zal binnenkomen. Hij zegt: 'Nou, heb je de sleutel?' En je raakt in discussie: 'Ik wil de sleutel, ik wil oneindige Waarheid ervaren.' En hij zal blijven twijfelen in het hoofd. Na een tijdje denk je: 'Nee, nee, het is beter dat ik binnen de veilige grenzen van het denkvermogen blijf. Dit is te gevaarlijk. Ik moet objectief zijn. Ik mag de balans van mijn rationele analytische denken niet verliezen. Het is te gevaarlijk!' *'Bij iedere poort lopen de enorme, sombere wachters'* — ze duwen ons terug. Dit is hoe deze gevangenis wordt gecreëerd, de gevangenis van het bewustzijn. Wil je het hart uitbreiden naar de wijde van de universaliteit? Opnieuw zullen het ego-gevoel, verlangens, persoonlijke interesses, al deze dingen komen en ons terugduwen: 'Nee, nee, nee, dit is heel gevaarlijk, probeer dit niet. Leef in de veiligheid van de genomen maatregelen.'

*Bij iedere poort lopen de enorme, sombere wachters.
Een grijs tribunaal van de Onwetendheid,
Een Inquisitie van de priesters van de Nacht
Gerechtigd gezeteld boven de avonturierziel,
En de duale tafels en de Karmische norm
Beperken de Titaan in ons en de God: [18]*

Wat gebeurt er als de maatregelen worden overtreden? Dit is het probleem. We kunnen ofwel goddelijk groeien in een snelle opstand, of plotseling kunnen we ons openen voor de immense duisternis die werd tegengehouden in de onderbewuste kamers. Wanneer deze maatregelen

worden overtreden, wordt het leven de arena van een vreselijke worsteling tussen de krachten van het Licht en de krachten van de Duisternis.

*Pijn met zijn zweepslag, vreugde met zijn zilveren steekpenning
Bewaken de Wiel's cirkelende onbeweeglijkheid. [18]*

Wil je het Goddelijke zoeken? Oké: ego is de prijs. Oh, dat is erg pijnlijk! Verlangen is de prijs. Mijn God, nee! In eerste instantie klinkt het prima, prima. Maar als de prijs beetje bij beetje wordt getrokken, wordt het heel moeilijk. Dit komt niet zonder prijs. Sri Aurobindo schrijft in een van zijn brieven dat de mensheid alles zou willen wat het supramentale haar kan brengen, maar ze is niet bereid om de prijs te betalen. De prijs is te hoog. We kunnen makkelijker de prijs betalen van dingen die buiten ons zijn. Hier is de prijs jezelf, wat ons heel dierbaar is. Daarom zegt hij: 'Overgave is de weg, overgave is het doel.' Het is een heel moeilijke prijs. Er is een beroemde mysticus die zegt: 'Wat is de prijs die je moet betalen om in het huis van Liefde te zitten, de Liefde van de Heer?' Als je daar binnen wilt komen, is er een prijs, net als wanneer we op sommige snelwegen rijden, ze om tol vragen; overal waar je gaat, is er een prijs. De mysticus zegt: 'Als je in de kamers van de Liefde van de Heer wilt zitten en oog in oog wilt staan met de goddelijke Geliefde en zijn Heerlijkheid wilt ervaren, dan is de prijs dat je je hoofd moet afhakken en het buiten moet laten.' Het is het symbool van het ego en al zijn trots — hak je hoofd af, laat het buiten, en dan word je toegelaten. Blijf anders buiten en blijf raden wat er in de geheime kamers is.

*Pijn met zijn zweepslag, vreugde met zijn zilveren steekpenning
Bewaken de Wiel's cirkelende onbeweeglijkheid.
Een binding is opgelegd aan het hoog-klimmende denken,
Een zegel op het te grote, wijd geopende hart;
Dood blijft de reizende ontdekker, Leven. [18]*

Dit is een langzame reis. Dit is het vierde ding: ja, deze menselijke reis beweegt zich naar het Licht, maar wees alsjeblieft niet ongeduldig. Sri Aurobindo heeft ons een duizendjarig programma gegeven. Het is geen programma van 10-15 jaar, het is geen 'yoga made-easy', het is geen 14-daagse cursus in Nirvana, het is geen virtuele realiteit, waar we gewoon binnengaan, een beetje geld betalen, een bril opzetten en beginnen met het ervaren van een hogere mentale wereld die we zelf hebben gemaakt! Gelukkig is dat niet zo. Het is alsof... nou ja, een goed symbool is de bouw van de Matrimandir, of van Savitri Bhavan, of van Auroville: Gods schepping. Toen iemand aan Moeder vroeg: 'Wie bouwt Auroville? Wie zit er achter Auroville?' zei ze: 'De Allerhoogste Heer.' Stel je voor, wat een vreugde! De Allerhoogste Heer! Dan zou alles makkelijk moeten zijn. Je komt hier en alles zou gewoon moeten werken, omdat de Allerhoogste Heer zelf daar is! Als iemand een plek als Savitri Bhavan of de Matrimandir buiten zou bouwen, zou je verwachten dat je binnen 10-15 jaar het geheel zou zien opkomen. Maar kijk hier eens naar: 40 jaar, en er zijn nog steeds wat kleine dingetjes over — het komt omdat het menselijk bewustzijn klaar moet zijn. Het is niet alleen de uiterlijke structuur — het is het symbool van iets van binnen. De bouw van

Matrimandir zou moeten samenvallen met de bouw van het innerlijke heiligdom in ons. Dan heeft het betekenis. Anders is het gewoon een mooi gebouw met niets van binnen. Daarom is het een lange reis. Het menselijk bewustzijn moet klaargemaakt worden, door pijn, door vreugde, door beide samen.

In een andere passage in Savitri zegt Sri Aurobindo:

“O sterveling, die zich beklagt over dood en lot, [454]

Je moet deze passage kennen. En dan zegt hij dat

Een weinig zaligheid wordt u verleend van boven, [451]

Je moet door beide dingen heengaan en je moet klaar zijn dat je maar een beetje gelukzaligheid krijgt.

*Maak van uw dagelijkse weg een pelgrimage,
Want door kleine vreugdes en smarten beweegt gij naar God. [451]*

Als we er van de ene kant naar kijken, lijkt het alsof het ons tegenhoudt. Van de andere kant zijn we alleen maar klaar voor zoveel. We ervaren een beetje vreugde, een beetje pijn — we zijn er klaar voor. Als we er dan doorheen zijn gegaan, is het niet zo dat pijn en vreugde ophouden: we ervaren aan de ene kant een grotere heerlijkheid, we ervaren aan de andere kant een grotere pijn. Wanneer we wijd en één worden met het universum, hebben we de universele liefde en verrukking aan de ene kant, aan de andere kant ervaren we de hele duisternis en schaduw van God. Dat is wat we zien in Sri Aurobindo's leven: aan de ene kant ervaart hij de heerlijkheid die de wereld zou kunnen redden, door de supramentale waarheid naar beneden te halen; aan de andere kant neemt hij de dampen en vergiften van de hele duisternis in zich op die je je maar kunt voorstellen op aarde en daarbuiten. Dat is wat er gebeurt. Langzaam gaan we door kleine aanrakingen van vreugde en pijn, dan nog een beetje meer. Wie zou de kwelling van een god begrijpen?

We horen in *Savitri* dat wanneer Savitri op Aarde komt, Sri Aurobindo haar als volgt beschrijft:

In haar was er de smart van de goden [6]

Goden zijn niet alleen heel vreedzame, vredelievende, tevreden wezens. Dit is ons menselijke idee: goden zijn alleen vreedzaam. Ja, ze zijn vreedzaam. Maar ze kunnen kwelling hebben - een kwelling voor perfectie, voor Licht, voor Waarheid, een ongeduld waarmee ze geboren worden. Deze reis is een langzame; het neemt de vorm aan van kleine stapjes totdat we klaar zijn voor de volledige opkomst.

Het doel

En wat is het doel van de reis? Dit doel is heel mooi verwoord: het doel is om in termen van materie te worden wat we oorspronkelijk zijn in ons essentiële Zelf. In 'The Secret Knowledge' lezen we over deze reis van leven naar ander leven:

*Hij vaart door leven en dood en ander leven,
Hij reist verder door waken en door slaap. [72]*

Deze reis gaat altijd door, omdat iets in ons nooit slaapt.
'Er is er een die wakker is in onze slaap, onsterfelijk in stervelingen is zijn naam.'

*Een vermogen is in hem van haar occulte kracht,
Die hem bindt aan zijn eigen schepping's lot,
En nooit kan de machtige Reiziger rusten [72]*

Als we dit lezen, zullen we voelen dat rust een vloek is en rusteloosheid een zegen — natuurlijk, op voorwaarde dat dit een goddelijke ontevredenheid en een goddelijke rusteloosheid is. Maar zelfs in de meest menselijke rusteloosheid, in het kronkelen van de worm, is er de opkomst, de verre opkomst van de vlinder. Dat is de schoonheid, dat deze rusteloosheid die we ervaren ons wordt gegeven als een zegen en een vloek. Als we sommige van de legendes lezen, is het erg interessant dat elke vloek die de rishi's gaven — weet je, in de mythologie heb je sommige rishi's die vloeken geven en je vraagt je af, waarom deze man plotseling een vloek geeft — is hij zijn hoofd verloren? Maar in elke vloek zit een zegen verborgen. Het verkort eigenlijk de weg. Een erg interessant verhaal is het verhaal van een van de koningen, nadat Krishna is vertrokken en het duistere tijdperk, het tijdperk van Kali, net is begonnen. De kleinzoon van Arjuna — een van de belangrijkste protagonisten van de grote oorlog — Parikshit, erft het koninkrijk. Het tijdperk van Kali is aangebroken en duisternis is overal en dharma vervaagt — het staat slechts op één voet — geloof is op, toewijding is verdwenen, de mens denkt niet aan overgave: Waarheid is de enige voet waarop het staat, en zelfs die wordt weggejaagd. En deze koning, die zo rechtvaardig is, die uit zo'n rechtvaardige afstammingslijn komt, gaat plotseling in een van zijn momenten naar een wijze in een bos en hij voelt dorst, dus vraagt hij om water. De wijze is verdwaald in zijn meditatie. De koning wil water — hij raakt echt heel erg geïrriteerd. Hij zegt: 'Wat voor soort man ben je? Je hebt gesloten ogen. Wie weet wat er in je hoofd omgaat? Je bent zo ongevoelig!' Hij pakt een dode slang op en hangt die om zijn nek. En de zoon van de wijze — hij zal ook een wijze zijn — wanneer hij dat ziet, vervloekt hij: 'Over zeven dagen zul je sterven aan een beet van deze zelfde slang.' Nu, het mooie is dat deze vloek in een grote zegen verandert, omdat deze man geconfronteerd wordt met een grote existentiële crisis: 'Ik zal binnen zeven dagen sterven. Wat moet ik doen? Welke dokter moet ik bellen? Welke persoon kan deze slangenbeet behandelen?' Hij weet welke slang, hij weet de datum, hij kent het moment. Na zeven dagen zou hij, door deze slang, op dit moment sterven. Wat doet hij?

Hij verandert deze vloek in een zegen. Hij zegt: 'Op een dag zal ik moeten sterven. Wat maakt het uit of het na zeven dagen of zeven jaar is, of zeventig? Laat me het geheim vinden waarmee ik onsterfelijkheid kan genieten ondanks dat ik door de poorten van de dood ga.' Uiteindelijk draait, als je ernaar kijkt, alles ten goede, spant samen naar één groot einde. Dit is de reis; het gaat maar door.

*En nooit kan de mystieke reis ophouden
Tot het onwetende donker van de mensen's ziel is genomen
En de morgens van God zijn nacht hebben overgenomen. [72]*

...

*Er is een waarheid te kennen, er is werk te doen;
Haar spel is echt, hij vervult een Mysterie:
Er is een plan in Moeder's diepe wereldgril,
Een doel in haar uitgestrekte en random spel.
Dit bedoelde zij altijd, sinds het eerste dagen van het leven,
Deze voortdurende wil, die zij bedekte met haar spel
Om een Persoon op te roepen in de onpersoonlijke Leegte,
Met het Waarheidslicht aarde's massieve wortels van trance te
treffen,
Een stom zelf te wekken in de onbewuste diepten
En een verloren Vermogen te verheffen uit zijn python slaap,
Zodat de ogen van het Tijdloze konden kijken vanuit de Tijd
En de wereld het ongesluisde Goddelijke manifesteren. [72-73]*

Dit is de reis en dit is het doel van de reis. Op weg naar dit doel bewegen we door alles heen — door het schijnbaar goede en het schijnbaar slechte. Dit betekent niet dat we geen keuzes moeten maken. Het betekent niet dat we het slechte moeten kiezen in plaats van het goede — de mens krijgt die onderscheiding omdat het de reis korter maakt. Maar we moeten weten dat, wat de schijn ook is, we door beide bewegen naar dat wat ons doel is.

We zijn niet alleen

Dit komt omdat we binnen deze Aarde de aanwezigheid van de Ene hebben. Dit is een andere boodschap die we van *Savitri* krijgen, een heel mooie: de mens is niet alleen op deze reis. Er is een goddelijke interventie. Die komt van tijd tot tijd, van tijdperk tot tijdperk. In speciale momenten van crisis, persoonlijk of collectief, is God het dichtst bij ons. Dit is nog iets moois, dat wanneer we in ons individuele leven of collectieve leven door een intense crisis gaan, dit betekent dat Hij, verborgen door de sterke verblindende storm in het hart ervan is, en daarom is er hoop. Hij is niet alleen verborgen in deze kwestie, Hij grijpt in op de wegen en paden van deze aarde en leidt de wagen van het leven door vreemde wegen, onverklaarbare wegen, en houdt hem op het spoor. Hoe ver we ook mogen gaan, hoezeer we ook mogen afwijken, uiteindelijk is Hij de goddelijke Wagenmenner en zal Hij de juiste koers bepalen. We hebben deze prachtige regels:

*Toch is er een spirituele geheime hulp;
Terwijl een trage Evolutie's windingen verder winden
En de Natuur haar weg houwt door onbuigzaamheid,
Troont boven een goddelijke interventie.
Levend in een dood wentelend universum
Draaien wij hier niet rond op een terloopse globe,
Achtergelaten voor een taak, voorbij onze kracht; [58-59]*

Sri Aurobindo heeft ons al verteld dat dit geen toevallige wereldbol is, dat er een doel is, dat er een reis is. En we zijn allemaal hier voor een werk. Maar we zijn niet alleen. We zijn geen verlaten kinderen. Niemand van ons is alleen.

*Zelfs door de verwarde anarchie, die Lot heet
En door de bitterheid van dood en val
Wordt een uitgestrekte hand gevoeld op onze levens. [59]*

Naarmate we groeien, komt het steeds dichterbij. Hoe mooi vinden we het uitgedrukt in Sri Aurobindo's gedicht 'Krishna'

*Steeds dichterbij komt de muziek,
Het leven siddert met een vreemde gelukzaligheid;
De hele natuur is een brede verliefde pauze
In de hoop dat haar heer haar zal aanraken, omhelzen, zijn.
Voor dit ene moment leefden de voorbije eeuwen;
De wereld trilt nu eindelijk vervuld in mij.*

[CWSA 2: 608]

Als we ons maar één ding kunnen herinneren, dat Hij er is, door deze hele reis, door het dikste ervan, door de storm, door zonde, door verdriet, door tranen, door lijden, zelfs als onze handen bevlekt zijn met bloed. Dat is zo'n grote hoop. We hebben deze regels:

*Het is nabij ons in talloze lichamen en geboorten;
In zijn onwrikbare greep houdt hij voor ons
Het ene onvermijdelijke opperste resultaat veilig,
Dat geen wil kan wegnemen en geen doem veranderen,
De kroon van bewuste Onsterfelijkheid, [59]*

In het beroemde verhaal 'Alice in Wonderland' rennen mensen rond en aan het einde van de race wordt Dodo gevraagd: 'Wie heeft gewonnen? Wie is er als eerste gekomen? Wie heeft de prijs gewonnen?' Hij denkt even na en zegt dan: 'Iedereen wint de prijs en iedereen is als eerste gekomen.' We concurreren hier met niemand. Wij winnen allemaal de prijs omdat die prijs de kroon is van bewuste onsterfelijkheid, en Hij bewaart die voor ons. Wat de ondergang ook is, dat is iets dat niemand ons kan afnemen.

Een, die deze wereld gevormd heeft, is altijd haar heer: [59]

Hoe anarchistisch het ook mag lijken, hij is de Heer. Het is uit hem voortgekomen. Hij is erin, hij houdt de wereld in zichzelf, hij is het geworden.

*Een, die deze wereld gevormd heeft, is altijd haar heer:
Onze fouten zijn zijn stappen op de weg; [29]*

Er is een prachtig gebed van de Moeder waarin ze zegt: 'fouten zijn stapstenen geworden' [CWM 1: 308].

*Onze fouten zijn zijn stappen op de weg;
Hij werkt door de onstuimige wisselvalligheden van onze levens,
Hij werkt door de moeizame adem van strijd en zwoegen,
Hij werkt door onze zonden en droefenis en onze tranen, [59]*

Wat een prachtige hoop is dit. Het is niet alleen in meditatie dat we hem vinden, het is niet alleen in onze puja-kamer dat we hem vinden. Zelfs als we alleen gelaten worden, geconfronteerd met de donkerste schaduwen in onszelf, is Hij daar. Hij werkt door dit alles heen. Zijn kennis overheerst onze onwetendheid. Wij zijn onwetend — geen probleem, Hij weet het. Doen wij domme dingen? Geen probleem. Hij zal het met Zijn handen omzetten in stappen naar wijsheid. Wij zijn dwazen? Geen probleem. Zijn goddelijke wijsheid, zijn goddelijke kennis zal deze val veranderen in de beste stap die we kunnen nemen om dichterbij het Licht te komen.

*Hij werkt door onze zonden en droefenis en onze tranen,
Zijn kennis zet onze onwetendheid opzij;
Welke verschijning we ook moeten dragen, [59]*

Wat is het bevel dat ons wordt gegeven? De schijn zal donker zijn, soms verblindend, we moeten het dragen.

*Wat ook onze sterke ziekten en ons huidige lot,
Wanneer dwaling en verderf alles is, wat wij kunnen zien,
Dan nog leidt een machtige Begeleiding ons door alles. [59]*

Een klein blad dat in de storm of in de vloed terechtkomt, weet niet waar het naartoe wordt gebracht. Het wordt ergens naartoe gedragen. De gids weet waar het naartoe wordt gebracht. Er is een leiding in het leven. In een van Sri Aurobindo's prachtige brieven, die beschikbaar is in de vorm van een boek, *The Riddle of this World*, zegt hij een van de fundamentele dingen die zo belangrijk is om te onthouden, namelijk dat er een leidraad is in het leven, er is een leidraad in deze wereld, er is een wijsheid die dit universum regeert. Hoe willekeurig, hoe chaotisch, hoe vol van toeval het ook mag lijken, deze wijsheid leidt ons door alle dingen naar dat voorbestemde doel. Dit is de boodschap. Op de reis is het Goddelijke zelf met ons.

De rol van de mensheid

Aan het einde van deze reis kunnen we ons afvragen: Wat moeten we doen op deze reis? Is er een rol die we moeten spelen? *Savitri* geeft de boodschap die ons het grote plan en de hele reis vertelt zodat we hoop kunnen hebben en weten wat er gedaan moet worden, zodat we het doel kennen en geloof houden. Wat kunnen we specifiek doen om dit proces te ondersteunen; hoe kunnen we helpen op dit evolutionaire pad? Dit is de boodschap die ik als de boodschap voor ons beschouw. In principe is het onderdeel van Savitri's yoga, maar zoals we weten is Savitri's yoga een yoga die voor mensen wordt gedaan. Haar wordt verteld: *“Voor de mens zoekt jij, niet voor uzelf alleen” [488].* Wat ze heeft gedaan, is dat ze het pad voor mensen heeft geopend. De weg die ze heeft bewandeld, die weg moeten we bewandelen. De Moeder heeft het pad geopend voor mensen om te volgen. Wat ze heeft gedaan, is wat wij zouden moeten doen. Ze heeft ons overgave geleerd, ze heeft ons geleerd te streven. Ze heeft ons geleerd om geloof te hebben, ze heeft ons geleerd om naar binnen te gaan. Wat Sri Aurobindo heeft gedaan, kan alleen hij doen. Zo simpel is het zo. Het is moeilijk voor mensen om zich zelfs maar voor te stellen hoe ze ook maar één stap van die gigantische stap kunnen zetten. Maar wat Moeder heeft gedaan, is de yoga die aan mensen is gegeven. In de yoga van Savitri hebben we de boodschap voor mensen, over hoe we deze reis het beste kunnen ondersteunen. Natuurlijk heeft Sri Aurobindo ons één ding verteld: heb geloof. Zelfs als je afdrijft, is er iets dat je draagt — door kleine vreugdes en verdriet beweeg je naar God toe. Maar we kunnen direct helpen in dit proces. Het is bijna als een achtstappen-programma voor ons allemaal, en elk jaar kunnen we zeggen dat we minstens één stap zullen zetten. Het eerste is:

“Herinner waarom jij kwam [476]

We mogen nooit vergeten waarom we hier zijn. Als we dat vergeten, wordt alles gek. Waarom zijn we hier? Het hele probleem van het leven komt doordat we blijven vergeten waarom we hier zijn. Dit is de eerste stap:

“Herinner waarom jij kwam [476]

Volgende:

Hervind uw ziel, ontdek uw verborgen zelf, [476]

Stap twee, het is zo eenvoudig: Vind je ziel, vind je verborgen zelf terug. We zijn niet wat we denken dat we zijn. Als we denken 'ik ben', is dat niet wat we zijn. We zijn een eeuwig deel van het Eeuwige, we zijn een onsterfelijk deel van het Onsterfelijke. We zijn in de diepste zin het kind van de Moeder, deze Jivatman, dit innerlijke zelf, dat een projectie van Haar is die naar voren wordt gebracht voor het toneelstuk.

*Maar omdat zij het zwoegen kent van denkvermogen en leven,
Zoals een moeder haar kinderen's levens voelt en deelt,*

*Brengt zij een klein deel van zichzelf naar voren,
Een wezen, niet groter dan de duim van een mens,
In de verborgen streek van het hart
Om de pijn onder ogen te zien en de zaligheid te vergeten, [526]*

Hoe mooi! Dit is wat we zijn. We moeten onthouden:

*Hervind uw ziel, ontdek uw verborgen zelf,
Zoek in stilte God's betekenis in uw diepten, [476]*

Wat wil Hij dat ik doe? Wat is Zijn doel in mij?

*Verander dan de sterfelijke natuur in de goddelijke.
Open God's deur, ga binnen in zijn trance. [476]*

We hebben God de rug toegekeerd, en dat is ons probleem. We hebben het Licht de rug toegekeerd, en daarom moeten we alles doen op basis van gissingen. Wie staat er achter ons? Misschien is er God, misschien niet — we weten het niet. We moeten '*God's deur openen*' met de sleutel van geloof, met de hoofdsleutel van oprechtheid, met de sleutel van aspiratie, met de sleutel van overgave — zoveel sleutels heeft Zij ons gegeven! Al deze sleutels of een deel ervan kunnen we gebruiken om zijn deur te openen. En als we zijn deur openen, gaan we in zijn trance van gelukzaligheid.

Werp Denken van u af, die behendige na-aper van het Licht: [476]

We kunnen de Waarheid niet kennen door welke hoeveelheid intellectuele analyse dan ook. We zullen in nutteloze cirkels blijven ronddraaien. We zullen op hetzelfde punt eindigen als waar we begonnen, want denken is een inferieure kracht. Het imiteert iets of iemand waarvan het een schaduw is. Het kan niet weten. Als het daarheen gaat, verdwijnt het, zoals wanneer een schaduw het licht binnengaat — het verdwijnt gewoon. Daarom is denken soms zo bang om binnen te gaan, omdat het zou verdwijnen. Maar in de plaats daarvan komt er iets anders naar voren.

*Werp Denken van u af, die behendige na-aper van het Licht:
Laat in zijn onmetelijke stilzwijgen, dat uw brein verstilt,
Zijn onmetelijke waarheid vanbinnen ontwaken en weet en zie.
[476]*

Dit is de kennis waar we naar toe kunnen klimmen, wat geen intellectuele kennis is, maar de kennis die het intellect kan informeren, wat geen kennis is die door gedachten komt, maar een kennis die onze gedachten kan verlichten. Dat is het verschil.

Werp gevoel van u af, dat het zicht van uw geest versluiert: [476]

Het eerste is de gedachte. Zolang we nog steeds vertrouwen op intellectuele analyse, op de gebruikelijke gedachte om te weten, zullen we niet weten. We moeten het opzij zetten en Gods koninkrijk van kennis en directe visie binnengaan. Wat verhuult ons op dezelfde manier God, die overal is, verborgen in elke vorm? Zintuig — dit weeft onze realiteit. Dat is een zeer interessante manier om naar deze wereld te kijken. We zien de realiteit niet — we zien wat de zintuigen weven en aan ons presenteren en we geloven dat dit de realiteit is. De zintuigen weven de realiteit en we moeten dieper doordringen. Door de kracht van aspiratie kunnen we dieper in de materie doordringen — in ons, buiten ons, om ons heen.

Werp gevoel van u af, dat het zicht van uw geest versluiert: [476]

Daarom wordt er gezegd dat hoe meer we worden verleid en verstrikt door zintuiglijke objecten, hoe moeilijker het wordt om de spirituele realiteit te ervaren. Dit is de fundamentele basis hierachter, want wanneer de zintuigen objecten aan het denkvermogen presenteren, en het denkvermogen daarin verstrikt raakt en bij hen blijft hangen, wordt de ketting sterker en wordt het moeilijker om dieper te gaan en de Geest te ervaren. Veel spirituele praktijken bevelen losmaking van zintuiglijke objecten aan om er niet mee verstrikt te raken, zodat men de diepere realiteit kan zien. Dan, wanneer het denkvermogen vrij is van zintuiglijke objecten:

*In de enorme leegte van uw denkvermogen
Zult gij het Eeuwige's lichaam zien in de wereld,
Hem kennen in elke stem, gehoord door uw ziel,
In het wereld's contact zijn enkele aanraking beantwoorden;
Alle dingen zullen u plooien in zijn omarming. [476]*

Het eerste programma is om je ziel te vinden. Het volgende is om het universaliseren en overal in zijn spel hetzelfde zelf te ontdekken.

*“Herinner waarom gij kwam:
Hervind uw ziel, ontdek uw verborgen zelf,
Zoek in stilte God's betekenis in uw diepten,
Verander dan de sterfelijke natuur in de goddelijke.
Open God's deur, ga binnen in zijn trance.*

...

*Alle dingen zullen u plooien in zijn omarming.
Overwin uw hart's kloppen, laat uw hart slaan in God: [476]*

Dit is het derde: het denkvermogen, de zintuigen en het emotionele wezen — het vitaal-emotionele wezen — overwin ze, laat ze niet kloppen of dansen op de melodie van het ego — *'laat uw hart slaan in God.'* Als we ons bij elke hartslag het Goddelijke konden herinneren, hoe mooi zou dat zijn! *'Laat uw hart slaan in God.'* Ik denk dat het een remedie zou zijn voor ieder van ons. Ik heb het vermoeden dat het zou moeten werken. Maar als je het aan de cardiologen voorstelt, sturen ze je naar de psychiaters. *'Laat uw*

hart slaan in God. Eigenlijk is het waar dat hoe meer we bij Godilstaan, hoe kalmer en stiller alles wordt. En hoe meer weilstaan bij de objecten van de zintuigen en de verlangens, hoe meer het hart fladdert: hoop, angst, verwachtingen — ze versnellen de hartslag echt. Het kan echt waar zijn fysiologisch gezien. Het is een heel praktisch advies, een eenregelige remedie voor alle hartritmestoornissen:

Overwin uw hart's kloppen, laat uw hart slaan in God

... zodat het, zelfs als het stopt, stopt in Hem.

Uw natuur zal de motor zijn van zijn werken [476]

Dit is het volgende programma. Onze natuur is op dit moment de slaaf van het ego en het verlangen. Het is een marionet, een slingerende marionet, dansend op de uren — het zou een motor moeten worden voor Gods werk.

*De mens is de dynamo voor het kosmische werk;
De Natuur doet het meeste in hem, God de verheven rest:
Slechts zijn ziel's acceptatie is van hemzelf. [542]*

Dit is wat Sri Aurobindo schrijft. We denken zoveel over onszelf. Als onze natuur een motor kan worden voor zijn werken ...

Uw stem zal de macht herbergen van zijn Woord: [476]

Het scheppende woord, de kracht van het woord om te creëren, kan vibraties van het hogere bewustzijn uitzenden door de werking van spraak. Nu wordt onze spraak daar helemaal niet voor gebruikt. Het Woord heeft een kracht; het kan het onderbewustzijn verbrijzelen. Zoals ze zeggen, braken de rishis van vroeger de grotten open door de kracht van het Woord en de duisternis die binnenin verborgen was, kwam naar voren en werd vernietigd door het Licht. Als een woord die kracht kan dragen kan het de verdedigingen openbreken en de verborgen Waarheid naar buiten brengen.

*Uw stem zal de macht herbergen van zijn Woord:
Dan zult gij mijn kracht huisvesten en de Dood overwinnen. “ [476]*

Vragen en Antwoorden

Vraag uit het publiek: U zei dat Sri Aurobindo een programma van 1000 jaar heeft gegeven. Betekent dat dat als ik 85 jaar leef en mijn hele leven werk om een zeer spiritueel persoon te zijn, het 12 incarnaties zou kosten om zijn boodschap te begrijpen? Wat betekent het?

Ja, ik begrijp het. Laat me het stap voor stap uitleggen. Als we 1000 zeggen, is dat figuurlijk. Het is geen profetie of voorspelling. Natuurlijk, toen Moeder ernaar werd gevraagd, zei ze ‘Wacht duizend jaar.’ In een van haar lezingen

zei ze dat. Maar ze had het over de supramentalisering van het lichaam, het supramentale lichaam, zoals ik het heb begrepen. Maar verder zei ze op een andere plaats dat Sri Aurobindo zei dat het ongeveer 300 jaar zou duren voordat het bewustzijn zou veranderen in dat bewustzijn. Wat ik bedoelde met die figuurlijke term '1000-jarig programma' was dat we niet ongeduldig moeten zijn. Het punt dat ik probeerde over te brengen is dat wanneer we ongeduldig zijn, we het werk eigenlijk uitstellen. Het is een lange reis. Dit is nu een deel.

Ten tweede zijn er twee manieren om ernaar te kijken. Eén is dat velen van ons alles in één leven willen bereiken. Het is oké, het is een goede zaak om die aspiratie te hebben. Maar wanneer deze aspiratie onder druk staat van de vitale natuur — want dat is wat we gewend zijn — dan hopen we hevig en wanhopen we gewelddadig. Er zijn veel mensen die zich in iets als een Sri Aurobindo-beweging begeven, of een ander spiritueel pad, en ze gaan er met veel enthousiasme in, omdat het helemaal ineens open is. Zie je, in tegenstelling tot eerdere tijden, toen de ingewijde werd getest of hij klaar was om het speciale pad te bewandelen of niet, kunnen we er nu over lezen in een boek. De Moeder en Sri Aurobindo hebben hierover gesproken. We lezen erover en zeggen: 'Oh, supramentalisatie, dit is geweldig!' Velen van ons zullen het betreden en iets heel geweldigs vinden. Ja, het is geweldig, maar er is een lange reis voordat we er klaar voor zijn. Het hele doel van het vermelden van deze 1000 jaar is dat we de moed niet moeten verliezen. In plaats daarvan moeten we voorbereid zijn en gewapend met alles wat nodig is voor een lange reis. Het is om die houdingen bij te brengen.

Het is alsof we de Mount Everest willen beklimmen. Iemand komt daar vandaan en zegt: 'Kijk naar de foto.' 'Oh, wauw! Wat mooie, adembenemende toppen, het is prachtig, prachtig!' En dan zegt de persoon: 'Het is een geweldige reis, neem gewoon wat kampeerspullen mee en ...' en hij begint een beweging. We gaan op pad en zijn erg blij als we een paar van die kleine hellingen van de Himalaya bereiken; we zeggen: 'Het is echt prachtig!' Maar als we verder gaan, het moment dat we verblindende stormen en afgronden en al dat soort dingen, leven en dood situaties hebben, dat is het punt waarop we terugkeren.

Het idee hier is dat je klaar moet zijn om langzaam, gestaag, zeker te bewegen, met de juiste houding, de juiste aanpak. Of het nu tien of drie incarnaties kost, individueel hoeveel tijd — dat is echt niet wat hier bedoeld wordt. Wat in het tijdsbestek van de goden slechts een oogwenk zou kosten, voor het menselijk bewustzijn, om dat punt te bereiken globaal, collectief, kan duizend jaar duren. Dat kan. Laten we hopen dat het minder is, veel minder. We kunnen het proces waarschijnlijk versnellen als we het programma volgen. Maar we moeten niet ongeduldig zijn, dat is wat er bedoeld wordt.

We weten niet hoeveel incarnaties. Vandaag leven we 85 jaar — ik neem die vraag heel letterlijk — maar misschien kan na tweehonderd jaar de menselijke levensduur plotseling met twee- of driehonderd jaar toenemen. Ik vroeg eens aan een kind in Pondicherry toen hij vijf was: 'Wat wil je?' Hij zei iets heel vreemds: — hij was een kind van vijf — 'Ik wil zevenhonderdvijfendertig jaar leven'. Hij gaf een getal, zoals 732 of 735 jaar. Het was vreemd, het viel me op als iets heel ongewoons. Waarom spreekt hij daar ineens over? We weten het niet: duizend jaar zijn misschien maar drie incarnaties. Misschien is de mensheid de volgende keer verder gevorderd en

is de levensduur toegenomen door middelen die zowel innerlijk als uiterlijk zijn. We kunnen zelfs manieren en middelen vinden om de levensduur te verlengen door innerlijke middelen. Laten we hopen. Het wordt misschien een beetje saai, maar toch...

Vraag uit het publiek: Het zal niet saai zijn als we het pad volgen.

Ja, absoluut. Het zal helemaal niet saai zijn als je het pad volgt en vordert. Dan wordt het zoals Sri Aurobindo zegt in een van de regels in *Savitri*: 'Elke dag was een spirituele romance' [30]. Prachtig! Hebben we nog een vraag?

Vraag uit het publiek: In een eerder deel van Savitri wordt vermeld dat:

*Een gebed, een meesterdaad, een koningsidee
Kan mensen's kracht verbinden met een transcendente Kracht.
Dan wordt wonder de gewone regel gemaakt, [20]*

Vraag uit het publiek: Geldt dit alleen voor Savitri, of is het ook van toepassing op ons?

Deze regels komen in Canto Twee, waar Savitri wordt geconfronteerd met deze onmogelijke mogelijkheid om de Dood te confronteren en het Lot te veranderen. Hoe kan ze dat doen? Daar zegt Sri Aurobindo dat het door opkomst in onze eigen ziel is, als we die magische sleutel aanraken. Pas daarna wordt plotseling de magische hefboom gevangen. Nu we deze magische hefboom eenmaal te pakken hebben — de magische hefboom van het psychische wezen, dan volgt de volgende regel:

*Een gebed, een meesterdaad, een koningsidee
Kan mensen's kracht verbinden met een transcendente Kracht.
[20]*

Het is in die zin, want anders kunnen we natuurlijk elke dag bidden en het is niet zoals men wenst, het is niet zo eenvoudig als dat zonder deze magische hefboom. Dit zijn heel mooie regels dus we kunnen ze gewoon lezen:

Om de wielen van Doem te stoppen, verrees deze grootheid. [19]

Hoe het lot te veranderen? Dit is de vraag waarmee ze wordt geconfronteerd. Welk lot? 'De wielen van Doem'. Het lijkt erop dat we alles kunnen veranderen, maar hoe veranderen we de dood? Er staat:

*Om de wielen van Doem te stoppen, verrees deze grootheid.
Door de klopp van het Ongeziene op haar verborgen poorten
Werd haar kracht, versterkt door bliksem's aanraking
Uit de sluimer gewekt, waarin haar hart zich had teruggetrokken*

Het verdroeg de slag van Dat, wat doodt en spaart. [19-20]

Dit is de achtergrond. Iets ontwaakte in haar hart. Ze is fysiek wakker, maar iets ontwaakt in haar hart, omdat ze de slag van de dood moet dragen.

*Over de ontzaglijke grens kan geen oog zien,
De vreselijke weg versperrend, die geen wil kan veranderen,
Stond zij tegenover de machines van het universum;
Een hart stond in de weg van de aandrijfwielen;
Haar reusachtige werkingen pauzeerden voor een denkvermogen,
Haar machtige conventies ontmoetten de vlam van een ziel. [20]*

Deze wielen kunnen echt stoppen, op het moment dat ze de vlam van de ziel bereiken. Dan volgen deze regels:

*Een magische hefboomwerking is plotseling gevangen,
Die de gesluierde Onuitsprekelijke's tijdloze wil beweegt:
Een gebed, een meesterdaad, een koningsidee
Kan mensen's kracht verbinden met een transcendente Kracht.
Dan wordt wonder de gewone regel gemaakt,
Eén machtige daad kan de loop der dingen veranderen;
Een eenzame gedachte wordt almachtig. [20]*

Het is dit contact met de ziel, de diepste ziel, dat een gebed, onze daden, zelfs gedachten, verandert in een lichtgevende sleutel om de deuren van de hoogste en diepste mogelijkheden te openen. Maar dit moet eerst gevonden worden. Natuurlijk, elke keer dat we *Savitri* lezen — ik geloof het niet alleen, ik weet zeker dat het ieders ervaring is — is de sfeer ervan opbeurend, dus we gaan zeker vooruit, daar bestaat geen twijfel over. Dat we terugvallen in de plek waar we begonnen is natuurlijk ons probleem. Maar door te lezen maken we het een beetje gemakkelijker.

De Reis van de Liefde

De 3e Dr. M.V. Nadkarni Memorial Lecture gegeven door Dr. Alok Pandey in Savitri Bhavan op 23 augustus 2012 (Invocatie 38:4-27)

Het is een vreugde en een voorrecht om over welk aspect van *Savitri* dan ook te spreken. Vandaag zijn de vreugde en het voorrecht op een bepaalde manier verdubbeld, omdat het Dr. Nadkarni's Memorial Lecture is. Ik herinner me dat ik, een behoorlijk aantal jaren geleden, tijdens een van de Nainital-kampen, voordat ik met vervroegd pensioen ging, met mezelf in discussie was of ik wel of niet op deze kampen zou blijven spreken. Dr. Nadkarni sprak daar ook in hetzelfde kamp. Dit debat speelde zich al een tijdje in mij af tijdens die jaren, omdat ik een heel duidelijk antwoord van de Moeder wilde over de vraag of ik dit wel moest doen. Ik heb altijd het gevoel dat dit een heel riskant terrein is: dit spreken is niet altijd een goede business. Voordat ik met pensioen ging bij de Indiase luchtmacht dacht ik: 'Laat ik met pensioen gaan van dit spreken'. Ik deelde dit gevoel met hem. Ik dacht eigenlijk alleen maar hardop, omdat ik wist dat dit antwoord van binnenuit moest komen — het kon niet van iemand van buitenaf komen. Maar alsof hij het antwoord dat zou komen voorspelde, zei hij: 'Het zou een groot verlies zijn voor het werk.' Dat was alles wat hij zei. Ik was er nog steeds niet zeker van; eerlijk gezegd was ik er niet zo van overtuigd, omdat ik echt geloof dat het Moeder's werk op zoveel manieren doorgaat. Vaak is stilte krachtiger dan spreken. Toch is het zo dat er in de loop der jaren een nauwe band is ontstaan tussen mij en Dr. Nadkarni. Hij kwam bij mij logeren toen hij naar Bangalore kwam en het was echt zo'n vreugde: wat een eenvoud ondanks zo'n groot intellect! Ik was erg ontroerd door enkele kostbare momenten die ik met hem doorbracht. Toen vroeg hij me, een paar maanden eerder, het jaar dat hij ons verliet voor de schoot van de Goddelijke Moeder: 'Kun je het novemberkamp nemen?' Ik was echt verbijsterd. Ik antwoordde hem: 'Nadkarni-ji, je zult het zeker nemen.' Hij zei: 'Nee, nee - ik voel me niet zo lekker.' Ik heb dit persoonlijk met een aantal mensen gedeeld, maar ik heb het nog nooit openbaar gedeeld; maar aangezien dit de Herdenkingslezing van Dr. Nadkarni is, zijn een paar woorden misschien gepast. Ik antwoordde: 'Nou Nadkarni-ji, je zult in november weer in orde zijn. Mensen zullen naar je willen luisteren.' Hij zei: 'Laten we eens kijken.' Uiteindelijk zei ik na veel aarzelen: 'Oké, ze kunnen mijn naam in de aankondiging in *All India Magazine* zetten, maar ik hoop wel dat het goed met je gaat en dat je meedoet aan het kamp.'

Hij zei:

'Oké'. Toen voelde ik dat het te veel voor me zou zijn om kampen te houden over zowel *Essays over de Gita* als *Savitri* vanwege het medische werk, dus ik zei: 'Ik ga *Savitri* doen.' Hij zei: 'Oké'. Ik weet niet meer precies wanneer dit gesprek plaatsvond — misschien een maand of hooguit twee maanden voordat hij vertrokken was.

Dit is een moeilijk moment voor me, maar ik weet zeker dat iedereen het zal verdragen. Die ochtend kreeg ik een telefoontje van Meera-di dat het einde was gekomen. Ik was toevallig de eerste dokter die daar aankwam. Dr. Nadkarni had zijn lichaam al verlaten. Direct na mij kwam Dilip-da, en toen

kwamen we allemaal samen. Het was zo'n snelle en plotselinge gebeurtenis dat het op een bepaald niveau een genade lijkt dat hij het lichaam zo pijnloos, zo snel verliet — geen lijden, geen gedoe... Het was iets opmerkelijks. Ik heb veel sterfgevallen in mijn praktijk gezien, maar dit is een van de uitzonderlijke vertrekken die ik heb gezien. Als er een teken nodig is dat hij inderdaad een uitzonderlijk wezen was, dan is dit er een. Hier zijn we op deze dag om hem te herdenken, en wat is een betere herinnering dan *Savitri* te lezen — iets waar hij van hield, en hij zong er graag over.

Als ik bij het thema 'De Reis van de Liefde' kom, als ik denk aan *Savitri*, aan wat *Savitri* is, word ik herinnerd aan een paar regels uit het gedicht zelf, want *Savitri* bevat alles in zich, inclusief wat *Savitri* is. Deze regels komen aan het einde van Boek Twee, Canto Acht, wanneer na de Afdaling in de Nacht, Koning Aswapati door de sluier van duisternis is gescheurd en de Nacht is gekliefd en in stukken is gesneden. Daar komen deze regels naar voren:

*De lyriek op van de liefde, die wacht door de Tijd
En het mystieke volume van het Boek van Zaligheid
En de boodschap van het bovenbewuste Vuur. [232]*

Dit is wat *Savitri* is, uitgedrukt in één enkele zin — de lyriek van de liefde. Maar het verbazingwekkende is dat wanneer Sri Aurobindo over *Savitri* schrijft in zijn 'Auteursnotitie', hij een interessant adjectief gebruikt, waarvan ik vaak heb gevoeld dat het niet genoeg aandacht heeft gekregen. Hij noemt 'huwelijks liefde die de Dood overwint'. Nu geloof ik dat de groten in het verleden die deze prachtige verhalen schreven — die echt gebeurd zijn — niet alleen symbolisch schreven. Er zat een realisme in alles wat ze schreven. Het was niet alleen een etherische mogelijkheid, maar een zeer materiële mogelijkheid. Dat raakt me vaak hard. Ik kan niet zeggen dat ik de volledige betekenis van wat het betekent volledig heb begrepen, begrepen — behalve dat het mogelijk is in een menselijk lichaam, in vlees en bloed, dat die liefde die verborgen is in het hart van de schepping en in stilte werkt, zich kan manifesteren in een menselijk lichaam en in menselijke relaties; het is mogelijk.

Dit is het Tijdperk van de Waarheid en we weten allemaal dat Sri Aurobindo en de Moeder door hun tapasya, hun grote offer, het supramentale Waarheidsbewustzijn op aarde hebben gebracht. Helaas roept het woord 'Waarheid', net als alle termen, ook een bepaalde zin en betekenis in ons op. We zijn zo gewend aan waarheid in termen van Wetenschap. Wetenschap onderzoekt Waarheid. En wat met het hart? 'Oh, dat is slechts sentimenteel emotionalisme.' Ik heb het gevoel dat als er één beschavingsziekte is die chronisch is geworden, waaraan mensen hebben geleden en nog steeds lijden, het gebrek aan liefde is. Zowel als beoefenaar van het pad van Yoga als als psychiater en arts, als ik om me heen kijk, en de wereld rond ben gegaan, zie ik dat mensen lijden door gebrek aan liefde. Alle educatie is gericht op kennis: kennis, steeds meer kennis — kennis voor macht, steeds meer macht voor meesterschap. Het hart wordt genegeerd in het proces, het wordt onderdrukt en de reactie van het hart op de Waarheid gaat verloren. We horen zelfs zijn taal niet. Het wordt verpletterd, opzij gehouden. Er wordt zelfs niet over gesproken, het wordt als slecht beschouwd om erover te spreken. Als mensen opgroeien, mag je niet huilen — het is zo: het noemen

van liefde is bijna een gruwel voor een moderne beschaafde persoon. Dit is begrijpelijk omdat liefde ook de eerste kracht is die in de schepping is gedoken. Daarom — dit is misschien een heel grappige manier om ernaar te kijken, maar — zou het de laatste zijn die tevoorschijn komt: er moet veel worden voorbereid om deze kracht te laten ontstaan.

Ik word herinnerd aan een analogie. Ik heb de gewoonte om vroeg op het vliegveld aan te komen en ik voel me er prettig bij dat ik niet lang hoeft te wachten om in te checken. Ik dacht altijd dat dit heel logisch was — waarom zou ik op het laatste moment haast willen maken? Maar ooit zei iemand tegen me: 'Nee, er is een reden waarom het beter is om naar het einde toe te gaan: als je je bagage aan het begin afgeeft, komt het als laatste naar buiten.' Ik begon het te observeren en ik zag dat het echt waar is. Maar oude gewoontes zijn hardnekkig en ik geef er nog steeds de voorkeur aan om vroeg aan te komen en mijn bagage als laatste te ontvangen in plaats van de vlucht te missen.

Iets dergelijks is gebeurd in deze schepping. We kennen het grote verhaal van toen het Zijn in deze duisternis werd ondergedompeld. Het Wezen werd ondergedompeld. Sri Aurobindo spreekt erover. Het is heel interessant, het was het Zijn, niet een of andere kale Waarheid. Sri Aurobindo brengt Waarheid, maar het is niet de waarheid van het materiële wetenschapper: kaal, koud, onpersoonlijk, harteloos, iets dat kan worden opgelost in een wervelende dans van protonen en elektronen en atomaire deeltjes. Dat is niet de Waarheid die Sri Aurobindo bedoelt. Dat is een waarheid, een van velen, niet 'De Waarheid'. Op dezelfde manier is het niet de waarheid van de mysticus, die afzijdig zit, losgemaakt van alles, onverschillig voor de pijn en de pijnen van deze wereld, zittend op de toppen van een of andere diepste uithoek, of in een grot, ontoegankelijk voor de wereld, wachtend in een trance van het Oneindige, om erin te versmelten en op te lossen. Het is niet de waarheid van een van deze twee uitersten. Sri Aurobindo brengt een Waarheid die één is met Liefde.

Een waarheid die niet één is met liefde zal hard zijn. Het is niet dat soort waarheid dat Sri Aurobindo op aarde wil vestigen. De Moeder heeft er speciaal op gelet ons eraan te herinneren dat de Supermens... welke krachten hij zal hebben, dat aan de verbeelding van ieder van ons overgelaten is, maar wat hij niet zal hebben is heel erg duidelijk vermeld... hij zal geen wrede wezen zijn. Hij zal in zichzelf de Waarheid van Liefde belichamen:

*Een Zaligheid, een Licht, een Vermogen, een Liefde als witte vlam,
Ving alles in één enkele immense omarming;
Het bestaan vond zijn waarheid op de borst van de Eenheid
En ieder werd het zelf en ruimte van allen. [322-23]*

Dit is de Waarheid die in de schepping is gedoken.

Maar om terug te komen op het verhaal — toen de duisternis daar verborgen was in de duisternis, moesten de Goden naar binnen gaan om alle energieën te redden die waren afgeweken van hun ware doel, die naar buiten waren gegaan en in de duisternis waren gedoken en die vorm en kleur hadden aangenomen en verborgen waren voor het Licht van de Waarheid.

Waar zijn ze, waar zijn ze? Geen van de goden is bereid om erin te springen. Het is te donker, het is zo'n immense taak. Dan zegt Agni, de vertegenwoordiger van het Goddelijke Bewustzijn en de Wil, 'Ik ga, maar ik heb één voorwaarde.' De voorwaarde is dat Agni, kijkend naar de Goddelijke Moeder, Aditi, zegt: 'Ik zie in je hart een prachtig schitterend Licht, schaduwloos, puur, intens. Als je ons dat geeft, zal ik gaan.' En als Agni gaat, zullen alle andere goden volgen. Toen goot de Goddelijke Moeder dat Licht, een druppel van dat Licht uit haar peilloze hart van Liefde en Gelukzaligheid. Dat Licht, dat zuivere schaduwloze Licht uit haar hart is in de schepping gedoken, en sindsdien is het bezig met de arbeid van Liefde. Het is die Liefde die zichzelf kristalliseerde als de psychische essentie. Dat is wat ons wordt verteld. Die druppel Licht stortte neer — en de goden volgden: Agni, Mitra, Varuna, Bhaga, Indra, Soma, de Ashwins en de Ribhus, de ambachtslieden van Onsterfelijkheid. Ze dompelen zich onder in de duisternis omdat eerst de speerpunt van de vlam - witte Liefde - uit het hart van de Goddelijke Moeder kwam. Dit is de oorsprong van die Liefde. Wezens storten zich in deze duisternis om het te redden.

Het is heel interessant dat wanneer we over het Goddelijke spreken, hij niet alleen een onpersoonlijke universaliteit is. Tegenwoordig is er een neiging om te zeggen dat elk pad naar Die Realiteit leidt. Dit woord 'realiteit' is een heel interessant woord en hoewel er maar Eén ultieme Realiteit is, kan het een heleboel betekenissen oproepen. Er is wetenschappelijke realiteit, er is materiële realiteit, er is psychologische realiteit, er is een Realiteit met een hoofdletter 'R'. Er is een realiteit van de Adwaitin, er is een realiteit van de Boeddhist, er zijn allerlei soorten realiteit. Maar de Realiteit waar Sri Aurobindo over spreekt is niet alleen een onpersoonlijke universaliteit. Het is een Wezen, een transcendent Wezen; en dat Wezen heeft zichzelf in deze duisternis gestort. Dit wordt prachtig naar voren gebracht in *Savitri* (alles wordt prachtig naar voren gebracht in *Savitri*) in 'The Kingdoms of the Little Life':

*In het enigma van de verduisterde Uitgestrektheden
In de passie en zelfverlies van het Oneindige,
Toen alles was ondergedompeld in de ontkennende Leegte,
Zou de Niet-Wezen's nacht nooit gered zijn,
Als het Wezen niet in de duisternis was gedoken,
Zijn drievoudige mystieke kruis met zich meedragend.[140-41]*

Als ons wordt verteld dat we moeten verzaken, moeten opofferen, hebben deze woorden geen betekenis op menselijk niveau. Want wat verzaken en offeren we werkelijk? We laten vuil, modder, slijk achter, en wat geeft de Goddelijke Moeder ons in ruil? Zuivere diamant! Dus hoe kunnen we zeggen 'We hebben dit achtergelaten, we hebben dat achtergelaten'? Wat we ook overhielden, het was niets waard; het was slechts een nutteloze verstrengeling — onkruid, doornen, al die dingen. Maar als er een ongeëvenaard voorbeeld van verzaking is, dan is het de verzaking die het Goddelijke maakt om een menselijk lichaam aan te nemen. Als de Moeder spreekt over de relevantie van *Savitri*, is een van de dingen die ze noemt 'De ervaringen van de Goddelijke Moeder in haar poging om zich aan te passen

aan het lichaam dat ze heeft aangenomen en de onwetendheid in de valsheid van de aarde waarop ze is geïncarneerd' [CWM 13: 24]. We kunnen ons niet voorstellen wat het betekent om daar afstand van te doen en dit sterfelijke lichaam binnen te gaan, dat te leven, dat te verduren. Alleen al voor een wezen van een hogere wereld om het Allerhoogste opzij te zetten en in een menselijk lichaam te zijn, is een groot lijden, omdat het is alsof je in een kooi zit, een kleine ruimte, een klein gaatje. Voor een wezen met een hoger bewustzijn is het een groot lijden als hij zo'n lichaam aanneemt, omdat hij herinneringen meebrengt aan verloren gelukzaligheid, macht, een goddelijke staat, en het aannemen van een lichaam betekent werkelijk in ellende terechtkomen, zelfs in de beste omgeving. Zulke mensen voelen zich erg ongemakkelijk in hun omgeving, ze voelen zich een vreemdeling. Over deze afdaling van het Goddelijke zegt Sri Aurobindo heel mooi in het tweede canto van *Savitri*: *'Het wonder herhalend van de eerste nederdaling'*, [14]. En elke keer dat het Goddelijke afstand doet van zijn oneindigheid en deze schepping binnengaat, zegt de Moeder dat het met slechts één doel is: materie transformeren. Hij verliest zichzelf volledig en identificeert zich met materie. Dit is de oorsprong van alle daaropvolgende afdalingen. In de oorsprong is dit de eerste afdaling. De Moeder spreekt over de ontmoeting met dit Wezen dat in de Duisternis is gedoken, en ze noemt hem 'de eerste Avatar'.

*Als het Wezen niet in de duisternis was gedoken,
Zijn drievoudig mystieke kruis met zich meedragend.
In wereldtijd de tijdloze waarheid oproepend,
Kan geluk, veranderd in verdriet, kennis onwetend gemaakt,
God's kracht veranderd in een kind's hulpeloosheid,
Door hun opoffering de hemel omlaag brengen. [141]*

Dit is het eerste offer, het offer van het Goddelijke zelf. Hij wijst ons de weg, het pad. De terugkeer is ook via offer. Terwijl evolutie plaatsvindt, op elk niveau, voert de Natuur het offer normaal uit. Wij zijn het niet die het offer brengen; tot op het menselijke niveau brengt de Natuur het offer. Dit is het hele verhaal van evolutie: materie moet haar vreedzame stabiliteit en traagheid opofferen, om te beginnen met kruipen en rennen en springen — anders zal het niet zijn. Materie is op haar gemak, in vrede, en stabiel. Het moet dat opofferen. Als het leven komt, wordt alles instabiel, op elk moment vindt er een verandering plaats, de dood komt ermee, lijden komt ermee. Materie ervaart deze dingen niet. Die staat van vrede van traagheid, onbeweeglijkheid, moet worden opgeofferd om leven te laten ontstaan. Opnieuw zien we in levende vormen een progressief offer: de vis moet zijn kieuwen opofferen, zijn mooie huis in de prachtige oceaan om op het land te komen; de wezens van het land moeten hun vitaliteit opofferen, de slang moet zijn vermogen om te kruipen opofferen om te kunnen vliegen; de vogel moet zijn vleugels opofferen om op de vlakten te kunnen rennen; en het dier met zijn pezen en spieren en kracht en vitaliteit en kracht en snelheid, moet dat allemaal opofferen om in de mens te kunnen denken. Dit is de wet van opoffering: alle evolutie is opoffering: de opoffering van dat wat was voor dat wat nog kan zijn. En hier staan we op het menselijke stadium, met een machtig intellect: als we bereid zijn om echt op te stijgen naar het intuïtieve

stadium, moeten we bereid zijn dit op te offeren, het rationele verstand dat in de weg staat. Het is als een hard deksel dat niet open zal breken tenzij we door een goddelijke Genade worden gehamerd. We komen de tegenstrijdigheden van het leven tegen en ze dwingen ons om te verruimen, om opnieuw naar dingen te kijken.

Dit is het grote offer:

*Het Wezen werd de Leegte en Bewustzijnskracht,
Onwetendheid en gang van een blinde energie
En Extase nam het beeld van wereldpijn.
In een mysterieuze dispensatie's wet
Beraamde een Wijsheid, die haar veraf gelegen doeleinden
voorbereidt,
Om zo haar langzame eonische spel te beginnen. [141]*

Dit is de eerste daad van Liefde. En altijd, door het leven heen, als men ziet wat liefde werkelijk is, om het in één woord te zeggen — is liefde opoffering. Er is geen ander woord dat beter geschikt is om liefde uit te drukken. Moeder zegt in een van haar korte berichten:

Ze spreken altijd over de rechten van liefde, maar het enige recht van liefde is het recht van zelfgave. [CWM 14: 121]

Op het moment dat er verwachting is, verlangen om te ontvangen, om te krijgen, is het niet langer liefde, het is iets anders, het is een kreet van de Titaan.

Ik blader gewoon door het gedicht, wat ik graag doe. Op pagina 506 vinden we de stem van de Titaan. Kijk wat liefde hier is geworden, terwijl de oorspronkelijke liefde opoffering is: de opoffering van het allerhoogste — het is één ding om het lagere op te offeren voor het hogere, maar het Goddelijke heeft het hoogste opgeofferd om deze verduisterde staat binnen te gaan. Hoeveel mensen kunnen dat? Om alle winsten, de innerlijke ervaringen, de rijkdom van het leven van een asceet op te offeren, de wens om een asceet te zijn in een bos. Het is een grote verleiding: als de vijandige krachten op geen enkele andere manier kunnen werken, dan proberen ze een hele leuke truc, die truc is er in *Savitri*. De dood zegt tegen Savitri: 'Prima, ik ben het ermee eens dat er misschien een God is, een ultiem goddelijk Zelf daarboven, maar je zult hem niet in de wereld vinden. Verlaat deze wereld, ga naar een bos en daar mediteer je en vind je dat Zelf.' Dit is een van de trucs. Ze doen dit, en het is heel erg overtuigend, vooral omdat het Indiase denkvermogen zo doordrenkt is van ascese dat deze gedachten komen: 'Niets anders werkt, dus ga beter naar het bos, naar een verre plek en blij afzijdig. Waarom zou je in de wereld zijn met al dit gedoe en deze problemen?'

Het oorspronkelijke offer is andersom, en Sri Aurobindo spreekt er op verschillende plaatsen in *Savitri* over. Op een plaats zegt hij: '*Een neergedaalde god en groter door de val*'[343], hij wordt groter. Het Goddelijke neemt dit lichaam aan en gaat deze duisternis binnen omdat het eindresultaat iets groters is dan wat oorspronkelijk bestond. Hij is naar beneden gekomen ter wille van die glorie.

Maar wat is ondertussen ons podium? Want vanaf daar beginnen we, met de stem van de Titaan verborgen in ons. Hoe spreekt hij, wat fluistert hij van achteren?

*Ik heb liefgehad, maar niemand heeft mij liefgehad sinds mijn
geboorte;
Mijn vrucht van werken is in andere handen gegeven. [506]*

Dit zijn de gedachten die de Titaan fluistert. Hoe triest! En dan zijn er mensen die over karma zullen praten — het is 'jouw karma'. Er zijn in feite andere regels die boven deze komen die dit uitdrukken:

*Men toont mij God's stempel en mijn eigen handtekening
Op het trieste contract van mijn lot.
Ik heb liefgehad, maar niemand heeft mij liefgehad sinds mijn
geboorte;
Mijn vrucht van werken is in andere handen gegeven.
Alles, wat mij gebleven is, zijn mijn kwade gedachten,
Mijn verachtelijke ruzie tegen God en mens,
Mijn afgunst voor de rijkdommen, die ik niet kan delen,
Haat over een geluk, dat niet het mijne is. [506]*

En dan geeft het het geheim: waarom liefde dit misvormde Titanengefluister in onze harten is geworden:

*Ik weet, dat mijn lot voor altijd hetzelfde zal zijn:
Het is mijn natuur's werk, dat niet kan veranderen: [506]*

Waarom?

*Ik heb liefgehad voor het mijne, niet voor het geliefde's belang,
Ik heb voor mijzelf geleefd en niet voor ander's leven. [506]*

Dit is het probleem. Terwijl het Goddelijke de arena van deze aarde betreedt, willen alle krachten het veroveren en opeisen als hun eigen. In een van haar *Gebeden* klaagt de Moeder dat alle grote asura's die de rol van het helpen van het werk hebben geaccepteerd, een deel van de Kracht voor zichzelf willen houden [CWM 1: 223, *Gebeden en Meditaties*, 16 augustus 1914]. Niemand wil alles teruggeven aan het Goddelijke. Het komt van het Goddelijke — alles behoort toe aan het Goddelijke — we willen het ons toe-eigenen: 'mijn liefde', 'mijn leven', 'mijn kennis', 'mijn macht', 'mijn sterkte'. Op het moment dat het 'mijn' komt, wordt het misvormd, wordt het vervormd: liefde wordt een oorzaak van lijden, pijn en ellende. Het mooie is dat we ondanks dit alles nog steeds deze kracht kunnen voelen. Er zijn tijdperken van Kennis geweest, er zijn tijdperken van Macht geweest, maar er is nog geen overtuigend tijdperk van Liefde geweest. Mythen zijn bijvoorbeeld ontstaan rond een korte periode in Brindavan toen alles in vervoering en

geluk was en iedereen rond God danste — voor een korte tijd; maar Brindavan kon niet blijven duren en op aarde was het een creatie van mystici, die de mogelijkheid van zo'n liefde zagen. Er zijn zulke verhalen geweest. Christus kwam om die liefde te belichamen, maar het moest eindigen met een allerhoogst offer; we kunnen het woord 'strategisch' toevoegen — een strategisch offer dat hielp de mensheid te humaniseren. Er zijn momenten van liefde geweest, maar niet iets dat heeft standgehouden. Er zijn tijden geweest waarin er kennis, wijsheid was; er zijn tijden geweest waarin er macht was — als we lezen over Atlantis, de Maya-beschaving, de Mahabharata — wat een enorme macht en kennis hadden ze! Maar kijk wat er met die kennis en macht is gebeurd: we hebben die film *The Planet of the Apes* gezien — de mens blies zichzelf op, omdat wat ontbrak was liefde. En toch is het mooie dat als we om het leven en de schepping heen kijken, als er één ding is dat we zeker elke dag vinden als we door het leven lopen, dan is het liefde: de glimlach van de liefde. We kunnen het overal zien. Dat is wat Sri Aurobindo ons herinnert via *Savitri*:

*Altijd broedt er een hemelwaarheid in leven's diepten;
Die is er altijd en het bloeit van tijd tot tijd op
In haar meest obscure leden brandt dat vuur.
Een aanraking van God's verrukking in schepping's handelingen,
Een verloren herinnering van gelukzaligheid
Schuilt nog in de stomme wortels van dood en geboorte,
De wereld's zinloze schoonheid spiegelt God's heerlijkheid.
Die verrukking's glimlach is overal geheim; [139]*

Zelfs als we een beetje voorzichtig met materie omgaan, is het verbazingwekkend hoe het reageert op liefde. Ik heb deze ervaring een aantal keer gehad. Met materiële objecten is het verbazingwekkend dat ze kunnen reageren op kennis en natuurlijk kunnen ze ook reageren op macht, wanneer we de machinerie manipuleren, maar ze kunnen reageren op liefde. Auto's, scooters, objecten die elke dag worden gebruikt, kunnen reageren op liefde. Als we ze echt met liefde en zorg behandelen, reageren ze erop. Planten kunnen naar ons glimlachen, bloemen — ze kunnen onze depressie wegnemen, het gewoon in zichzelf opnemen. Hoe mooi! 'Die glimlach van verrukking is overal geheim'. Zoals de Moeder zegt, streeft de liefde in de plant er 's avonds naar om op te stijgen naar de hemel.

*Het stroomt in wind's adem, in boom's sap,
Zijn getinte grootsheid bloeit in bladeren en bloemen. [139]*

Men komt het huis uit met een niet al te goed gevoel, en als men loopt is er een lieflijk briesje — het streelt ons, en dan binnen minuten voelen we ons zo goed — het is bijna als de aanraking van de Goddelijke Moeder.

*Maakte zij in beest en gevleugelde vogel en de denkende mens
Het ritme van hart's slag tot zijn muziek's maat; [139]*

Gelukzaligheid, liefde en schoonheid zijn één: ze nemen drie aspecten aan; liefde is de bloem, gelukzaligheid is de vrucht — zo kan men het stellen.

*Zij dwong de onbewuste weefsels om te ontwaken
En om geluk te vragen en de pijn te verdienen
En te huiveren van plezier en gelach van kortstondige heerlijkheid,
En te sidderen van pijn en te smachten naar extase. [139]*

Als er niets anders werkt in het leven, werkt liefde wel, maar het moet volhardend zijn. Iemand vroeg de Moeder: 'Als je geloof hebt in iemand en hij laat je in de steek, word je bedrogen, bedrogen — wat moet je doen en wat betekent dat?' Sommige antwoorden van de Moeder verruimen onze horizon tot grenzeloze horizonten! Ze zei: 'Je geloof was niet voldoende.'

Liefde heeft de kracht om te veranderen. Ik herinner me een incident dat iemand met me deelde. Zijn zoon studeerde hier en moest van school worden gehaald. Hij ging drugs gebruiken en het was een ellendige reis. Tegen het einde van zijn korte leven — want hij ontwikkelde kwaadaardigheid en zat in een afkickkliniek enz. — werd hem door zijn vader gevraagd: 'Je hebt niets dan ellende in het leven gezien, wat heb je van dit alles geleerd?' Hij wilde dat zijn zoon in ieder geval wat woorden kon zeggen die het hart van de oude vader enige troost zouden bieden, dat zijn leven tenslotte niet helemaal verspild was — wanneer je getuige bent van het feit dat je kind op jonge leeftijd sterft, in de veertig. De jongen vertelde een incident: 'Toen ik uitging, ging ik naar de Moeder en ze zei tegen me: "Mijn kind, onthoud twee dingen: ten eerste — verberg nooit iets voor me; ten tweede — de Moeder houdt altijd van je." Ik weet niet hoe het met het eerste zit, maar het tweede heeft me de hele tijd gesteund.' En de vader was zo opgelucht. Toen hij dit met mij deelde, kon ik voelen wat een opluchting het voor een vader zou zijn om te weten dat met al zijn korte leven, met alle moeilijkheden en problemen, een leven dat een ellendig leven genoemd kan worden, deze jongen er toch in slaagde om één ding te onthouden: 'De Moeder houdt van mij'. Ik denk dat als iemand het zich kan herinneren, zelfs voor een paar jaar, het een geweldige sadhana en yoga is. Het is een geweldige sadhana om dit te onthouden: 'De Moeder houdt van mij.' We kunnen niet van haar houden; maar dezelfde liefde die in deze schepping is binnengegaan, de goddelijke Liefde, verandert naarmate het evolueert in liefde voor het Goddelijke. De Moeder zegt 'Er is maar één liefde — er zijn geen twee liefdes'. In deze schepping veranderen alle lagere vormen van liefde uiteindelijk in liefde voor het Goddelijke.

We hebben prachtige regels die spreken over de evolutie van liefde. Deze glimlach, deze verrukking die we in planten voelen, is niet het einde van de reis. We lezen hier:

Een mystieke langzame transformatie is aan het werk. [632]

Waar werkt het? Het werkt in de diepten van de natuur, omdat liefde achter alles zit en het van binnenuit werkt.

Heel onze aarde begint met slijk en eindigt in de hemel [632]

Elke dag zien we overal hoop, want alles begint met aarde en eindigt in de lucht.

*En Liefde, die eens een dier's begeerte was,
Dan een zoete gekte in het opgetogen hart,
Een vurig kameraadschap in het gelukkige denkvermogen,
Wordt een wijd spiritueel verlangen's ruimte. [632]*

Het is dezelfde Liefde die zich ontwikkelt, laag voor laag: waanzin in het hart, verrukkelijke waanzin, kameraadschap in het denkvermogen, die een brede spirituele hunkeringruimte wordt:

*Een eenzame ziel passioneert voor het Allene,
Het hart, dat de mens beminde, huivert bij de liefde van God [632]*

Dit zijn twee stappen en stadia. Sri Aurobindo vertelt ons dat het psychische wezen in het begin de mens liefheeft; het neigt naar mensen, zelfs degenen die God-liefhebbers zijn, God-zoekers. Maar zijn hoogste vorm is wanneer het het Goddelijke begint lief te hebben omwille van het Goddelijke. Dat is de hoogste soort extase die ervoor mogelijk is.

*Een lichaam is zijn kamer en zijn schrijn.
Dan is ons wezen gered van afzondering;
Alles is zichzelf, alles wordt opnieuw gevoeld in God: [632]*

Deze liefde transformeert ons.

*Een Minnaar, die neigt vanuit zijn klooster's deur,
Verzamelt de hele wereld in zijn enkele borst.
Dan zal de business van Nacht en Dood falen: [632-33]*

Dit zal de Overwinning van Liefde zijn — de Moeder zegt dit categorisch: Alleen Liefde heeft de allerhoogste kracht van transformatie. Niets anders kan volledig transformeren. Maar om die Liefde te belichamen, is een groot offer nodig, het soort offer dat ik in geen enkel ander voorbeeld in de geschiedenis van de aarde kan bedenken, behalve in Moeder en Sri Aurobindo. Sri Aurobindo's liefde, als we in zijn ogen kijken! Iedereen spreekt over hem als een denker, een filosoof — wat een absurditeit om hem zo veel treden lager te zetten! Zelfs om over hem te spreken als een dichter en een mysticus komt een beetje dichter bij de waarheid; maar om hem te kennen als degene die werkelijk liefhad — en op wat voor manier! 'Zijn liefde heeft de weg van de sterfelijke naar de hemel geplaveid' — zo drukt de Moeder zijn offer uit. Ook al hoont en spot de menigte, mensen zeggen 'Oh, het is een mislukking, het is een mislukking!' toch was hij bereid om dat offer te brengen, en de Moeder ook. De Moeder herinnert ons er altijd aan: 'Twee dingen die je nooit mag vergeten — Sri Aurobindo's Mededogen, en de Liefde van de Moeder.'

Het is echt heel interessant dat de enige manier om Sri Aurobindo echt te

begrijpen, is, zoals ze zegt in een van haar berichten: 'Wie kan Sri Aurobindo begrijpen? Hij is groter dan het universum en zijn leringen zijn oneindig.' Er is geen einde aan wat hij heeft onthuld. 'De enige manier om hem te begrijpen, om een beetje dichterbij hem te komen, is door liefde en door jezelf onvoorwaardelijk te geven aan zijn werk van aarde-transformatie.' Dit is de enige manier waarop we hem een beetje kunnen begrijpen. Nogmaals herinnert Nolini-da ons eraan, wanneer hij spreekt over Sri Aurobindo's woorden, dat hij zegt dat het moeilijk is, maar de manier waarop je het kunt begrijpen is door ervan te houden. Wij doen het omgekeerde: 'Oh mijn god, ik moet *The Life Divine* lezen!' Om te beginnen begint het denkvermogen te spelen. 'Het zal zo zwaar zijn, zo moeilijk! Sri Aurobindo's Engels is zo moeilijk!' De duivel is al begonnen met zijn werk voordat het Goddelijke de kans krijgt.

Wat is de manier om Sri Aurobindo te lezen door middel van liefde? Er is een heel eenvoudige analogie voor. In de Bhagavat zegt Udhav tegen Krishna: 'Je bent een grote bedrieger, dat is bekend. Deze gopis houden zielsveel van je, en je geniet van deze liefde, toch? Je vertelt ze niet dat dit niet het echte is, dat het echte Brahman is en Brahman kan alleen worden bereikt door jnana, en jnana kan alleen worden verkregen door diepe meditatie. Je vertelt dit allemaal niet. Je laat ze huilen en wenen, springen en dansen ... Het is niet goed! Je kent Brahman, maar je vertelt het ze niet. Het is niet goed!' Dan antwoordt Krishna: 'Je weet dat ik het erg druk heb met veel dingen, het moet me ontgaan zijn. Udhav, jij bent een Jnani — waarom ga je ze niet vertellen over Brahman en hun gedachten afleiden over de liefde voor een gewone sterveling als ik? Het zal jou en hen ook goed doen.' Udhav antwoordt: 'Goed. Maar ze willen niet naar me luisteren. Ze zijn dolverliefd op je — je stuurt me als je vertegenwoordiger.' Dus Krishna ondertekent een brief waarin staat: 'Luister alsjeblieft naar hem. Ik stuur hem om een lezing te geven — regel alsjeblieft een geschikt publiek op een bepaald tijdstip op een mooie plek, en val hem niet lastig, regel wat lekkere versnaperingen ...' Krishna heeft een lange brief gestuurd en ondertekend. Udhav gaat, heel plechtig en somber, mediterend de hele weg: 'Ik ga wat grote kennis geven' In gedachten draait hij alle shastras, de Veda's, de Upanishads, welke sloka's hij zal citeren, enzovoort af. Terwijl hij onderweg is, herkennen enkele gopa's en gopi's hem en roepen: 'Oh, Udhav-ji, je komt van Krishna! heb je hem ontmoet?' 'Ja.' 'Heeft hij iets voor ons gestuurd?' 'Ja, hij heeft deze brief gegeven ...' Maar voordat hij de brief kan voorlezen, springen ze allemaal op, ze willen hem allemaal zien, lezen — maar ze kunnen niet lezen. De brief wordt in stukken gescheurd. Udhav zegt: 'Jullie zijn dwazen! Jullie hebben geen geduld! Je kunt niet eens wachten tot ik voorlees wat er in de brief staat.' 'We hebben dat allemaal niet nodig. Je houdt gewoon je mond. We willen alleen een vleugje Krishna — en nu hebben we dat allemaal.' Wat kan hij anders zeggen dan: 'Jullie mensen zijn echt gekke kerels, maar ik ben gekomen om jullie jnana te geven. Ga in de rij zitten.' Ze gaan allemaal rustig zitten, omdat Krishna iets heeft gezegd. Udhav zegt niet wat Krishna had gezegd. Hij begint hen abstracte Vedanta te onderwijzen. Ze worden rusteloos. Ze zeggen 'Vertel ons wat Krishna heeft gezegd.' 'Nee nee nee — ik zal je Pranayama leren.' De gopi's vragen hem 'Wat is Pranayama?' Hij zegt: 'Je moet je ademhaling beheersen en deze bewegingen doen.' De gopi's zeggen: 'Weet je, we hebben maar één probleem ...' Udhav zegt: 'Wat

is je probleem — je kunt je adem niet inhouden?’ Dan antwoorden ze: ‘Nee — we hebben één adem, één leven, en we hebben dit alles aan Krishna opgedragen. Nu als je ons vertelt dit allemaal te beoefenen, zullen we het van hem terug moeten nemen!’ Het einde van het verhaal, om het kort te houden, is dat Udhav wordt gekastijd en beseft welke grote hoogten van realisatie iemand alleen door bhakti kan bereiken.

Sri Aurobindo zegt dat het de kroon is van alle ervaringen. En in *Savitri* zegt hij dat het *‘De sleutel voor de vlamme deuren van extase’* [6]. Het is de sleutel. Met Kennis laat God ons toe in zijn studeerkamer; zijn dienaar laat hij iets meer binnen; maar tegen zijn geliefde zegt hij: ‘Kom met me mee naar mijn bed en ik zal je mijn dromen voor de toekomst onthullen.’ Dit is het speciale voorrecht van de God-minnaar.

Udhav komt terug naar Krishna en zegt: ‘Je bent echt een bedrieger!’ ‘Vertel je me dit weer?’ ‘Je vertelde me dat ik ze wat onderricht ga geven, maar ik ben teruggekomen nadat ik iets heb geleerd.’ Krishna zegt: ‘Dat zijn mijn manieren. Dit zijn mijn werken en mijn sluwheid.’ Die geheime glimlach is overal. Het is dat wat werkt, dat wat evolueert, het is dat wat ons leidt op de grote reis. Wanneer hij *‘De hele wereld in zijn enkele borst verzamelt / Dan zal de business van Nacht en Dood falen:’* [633].

Wanneer zal de Dood eindigen, wanneer zal de Duisternis eindigen? Hoe mooi! Niet alleen met Licht, maar met Liefde — waarom? Omdat Alleen Liefde datgene kan verenigen wat nu gescheiden of twee is.

Sri Aurobindo zegt in Boek Een, Canto Vier, ‘De Geheime Kennis’, *‘We moeten de immense lacune vullen, die we gemaakt hebben’* [56]. Wat is de lacune? De kloof tussen Geest en materie. Welke kracht kan ze overbruggen, ze herenigen? Daarom is het heel interessant dat het in *Savitri* Liefde versus Dood is, niet Leven versus Dood. Leven en dood zijn twee kanten van één medaille.

Wat is Dood? De dood is de kracht die verdeelt, en de uiteindelijke scheiding die de dood creëert is die tussen het Goddelijke en de schepping. Dit is de uiteindelijke scheiding. In *Savitri* geeft hij tot het laatst niet op. Hij zegt: ‘Nee — je kunt Satyavan hebben als je wilt, maar alleen daarboven.’ Maar Liefde is de kracht die verenigt. Het is uitgegaan om de schepping te herenigen met de Schepper, en daarom draagt het die capaciteit in zich.

Omdat de psyche niets anders is dan de liefde van de Moeder gekristalliseerd in de schepping, is het de aard van de psyche om lief te hebben. Het kan niet anders. Waar de psyche opbloeit, heeft het terecht lief, prachtig — zelfs in menselijke liefde.

Toen de Moeder werd gevraagd: ‘Als liefde op ons pad komt, wat moeten we dan doen? We worden verondersteld alleen van God te houden’, lachte ze en zei: ‘Ah, ga er maar doorheen.’ Dan zegt ze iets heel interessants. Ze zegt dat er mensen zijn die dit afwijzen. Wat gebeurt er? Ze worden hardvochtig en na verloop van tijd verliezen ze het vermogen om lief te hebben, en soms duurt het eeuwen om dit vermogen terug te krijgen. Leer in plaats daarvan om onzelfzuchtig lief te hebben, zonder verwachtingen. Als je er diep genoeg doorheen gaat, zul je uiteindelijk achter de schijn de kern van liefde ontdekken, die overal hetzelfde is. Liefde in welke vorm dan ook kan een sadhana worden, als je leert om achter de verschijningen te kijken.

Wat zijn de verschijningen? ‘Oh, die en die wordt boos, die en die heeft me bedrogen, die en die zorgt niet voor me, die en die houdt niet van me’

Dit is de stem van de Titaan. Maar de stem van de sadhak van de Integrale Yoga vertelt ons dat achter al deze verschijningen de Liefde van de Moeder schuilt. Het is tot ons gekomen in deze vorm en hierdoor kan alles een pad worden voor iemand die alert en wakker is. Dit is wat bedoeld wordt met alert zijn en wakker zijn: dat alles een pad wordt.

Dit is de grote reis. *'Dan zal de business van Nacht en Dood falen'* [633]. Op dezelfde pagina, tegen het einde:

*Onze levens zijn God's boodschappers onder de sterren;
Om te verblijven onder Dood's schaduw zijn zij gekomen
En lokken God's licht naar de aarde voor het onwetende ras,
Zijn liefde om de leegte in mensen's hart te vullen, [633]*

Als er één ding is dat door de Moeder's *Gebeden en Meditaties* heen loopt, dan is het liefde: 'O mijn lieve Heer, leer mij het instrument van Uw Liefde te zijn' [CWM 1: 341].

Mensen spreken over Narads bhakti sutra's — ik heb ze gelezen, en je weet dat ze in het niet vallen als je de *Gebeden en Meditaties* eenmaal hebt gelezen. Als er één boek is dat helemaal over bhakti in zijn hoogste, puurste vorm gaat, met alle tekenen erin, dan is het wel *Gebeden en Meditaties*. Wat een uniek geschenk!

*Zijn liefde om de leegte in mensen's hart te vullen,
Zijn zaligheid om de ongelukkigheid van de wereld te helen. [633]*

Iedereen heeft zijn eigen beeld van de Moeder — zij is dit, zij is dat — maar als men echt een onderzoek zou doen onder de zeer weinige mensen die er nu nog zijn (en ik ben zo blij dat in dit publiek een aantal van degenen zitten die gezegend zijn om de Moeder met deze sterfelijke ogen te hebben gezien en door haar gezegend zijn) en zou vragen, als men over de Moeder moet spreken als de belichaming van één enkele kwaliteit, wat is dat dan? Wat men heeft ervaren en gevoeld, is dat zij bovenal de Moeder van Liefde was, een belichaming van Liefde en Genade. Ze heeft gezegd: 'Mijn kind, behandel mij niet als een goeroe! Ik zak veel als je me behandelt als een goeroe. Ik wil niet de goeroe zijn van iemand. Het is veel natuurlijker voor mij om de universele Moeder voor iedereen te zijn.' De liefde van de Moeder — *'De kalme toegeeflijkheid en de moederlijke borsten'*, zo zegt Sri Aurobindo het. Wanneer hij spreekt over de liefde van de Moeder in Boek Eén, Canto Drie, zegt hij:

*Zelfs werden als door een vernuftige sluier
De glimlach opgevangen van liefde, die het lange spel wettigt,
De kalme toegeeflijkheid en de moederlijke borsten [41]*

Zo kon hij die liefde voelen: als toegeeflijk. Sri Aurobindo zegt dat de Goddelijke Moeder wil dat de ziel zich tot haar wendt in al zijn moeilijkheden, zodat ze haar hart van liefde kan uitstorten over haar schepselen. Dit is haar liefde. Wij zijn hier om die liefde op een miniatuur manier te belichamen, en de deur naar die liefde is de psyche:

Zijn zaligheid om de ongelukkigheid van de wereld te helen. [633]

Dan verteld Savitri in deze prachtige regels de Dood hoe belangrijk liefde is, zelfs liefde die misvormd is in het menselijk leven:

*Liefde moet niet ophouden om te leven op de aarde;
Want Liefde is de heldere verbinding tussen de aarde en de hemel,
Liefde is de verre Transcendente's engel hier;
Liefde is mensen's pand op het Absolute. [633]*

Hetzelfde wordt ons opnieuw onthuld in Boek Vijf, 'Het Boek van de Liefde':

*Te leven, lief te hebben, zijn tekenen van oneindige dingen,
Liefde is een glorie van eeuwigheid's sferen.
Verlaagd, verminkt, bespot door lagere machten,
Die zijn naam stelen en vorm en extase,
Is hij nog steeds de godheid, waardoor alles veranderen kan. [397]*

Zelfs als het misvormd is, zelfs als het het meest lijdt, met liefde is er nog steeds een mogelijkheid tot verandering, zelfs op het menselijke niveau. Wat gebeurt er als liefde ons hart binnenkomt? We zijn zestien en plotseling verandert alles. De schoonheid van liefde is dat liefde en woede op twee tegengestelde manieren werken: als woede er is, zien we alles in de ander als slecht, zelfs de mooiste dingen zijn slecht, vreselijk. We zijn alleen maar kritisch en het maakt ons steeds bitterder van binnen. Zoals de Moeder zegt, het laat het bewustzijn bitter smaken naar het Goddelijke. En als we klagen en mopperen, komen er allerlei tegengestelde krachten in ons. Maar als we van iemand houden, lijken zelfs de vreselijke dingen goed. Probeer iemand eens te vertellen 'Je houdt van de verkeerde persoon, er is niets goeds en waardevols in hem'. Als de persoon verliefd is, zal hij nooit accepteren wat je zegt. Waarom? Omdat liefde eerst ons bewustzijn transformeert. Het is niet zo dat de persoon ongelijk heeft door dat te zeggen. Maar de intensiteit van de liefde dringt door de sluier, snijdt door alle oppervlakkige verschijningen en voor een moment gaat er een deur open en vangen we een glimp op van de Aanwezigheid in de andere persoon. Als we onze visie op die Aanwezigheid kunnen behouden en ons geloof, *shraddha*, kunnen behouden, zal de persoon beginnen te veranderen. Als we de hele tijd blijven geloven en zeggen en herhalen: 'Je bent een geweldig persoon, een geweldig wezen', verandert de persoon. Maar als we in plaats daarvan beginnen met te zeggen: 'Je bent een prachtig wezen', maar op de tweede of derde dag willen we dat het compliment terugkomt, en als dat niet gebeurt, veranderen we na enige tijd van toon: we zeggen in plaats daarvan: 'Je bent een vreselijk persoon.' Dan hebben we de hele prachtige reis verloren.

Maar zelfs op menselijk niveau, zelfs wanneer de liefde misvormd is,

Is hij nog steeds de godheid, waardoor alles veranderen kan.

*Een mysterie ontwaakt in onze onbewuste substantie,
Een zaligheid is geboren, die ons leven kan herscheppen.
Liefde verblijft in ons als een ongeopende bloem,
Wachtend op een snel moment van de ziel, [397-98]*

Wat is dat moment van de ziel? Het is wanneer men plotseling voelt 'hier is de persoon'.

*De kind-god speelt, hij zoekt zichzelf
In vele harten en denkvermogens en levende vormen:
Hij wacht op een teken, dat hij kan kennen
En, wanneer het komt, ontwaakt hij blind tot een stem
Een blik, een aanraking, de betekenis van een gezicht.*

...

Grijpt hij een of ander teken aan van uiterlijke charme [398]

Het is de god die speelt - hoe interessant! We denken dat het de andere persoon is die de charme heeft. Nee. Hij vult alles, hij schildert alles, kleurt alles. Plotseling beginnen we een gloed te voelen en schoonheid in alles te zien. Maar wie speelt er? De kindgod.

*Leest hemelse waarheden in aardse gelijkenissen,
Verlangt de beeltenis, ter wille van de godheid,*

...

*Liefde's adoratie ziet door een visioen
Als mystieke ziener naar het onzichtbare, [398]*

Dit is het vermogen van liefde, en dit is wat belichaamd is in zoveel Indiase verhalen. Ik moet voorzichtig zijn, anders zullen andere verhalen over die kracht beginnen te stromen. Bijvoorbeeld, zelfs de goden werden veranderd door Anusuya's liefde: zo krachtig was haar liefde dat ze goden in kleine hulpeloze baby's kon veranderen, alleen door de kracht van liefde. Dan wordt Mandodari's liefde voor Ravana beschouwd als een van de grote liefdes. Zij is een van de vijf groten. Zij hield van een demon, een titaan die zich verzette tegen het Goddelijke, en toch wordt haar liefde beschouwd als een van de hoogste soorten liefde. Waarom? Omdat die liefde een kracht voor het goede had. Ze adviseerde hem altijd om op het pad van het goede en het licht te blijven. En toch, ondanks alles wat hij deed of niet deed, bleef ze trouw. Die liefde zelf heeft een kracht. Sri Aurobindo zegt,

*Liefde's adoratie ziet door een visioen
Als mystieke ziener naar het onzichtbare,*

...

*Alles streeft om de eenheid te bekrachtigen, die alles is.
Te ver van het Goddelijke zoekt de Liefde naar zijn waarheid
En het Leven is blind en de instrumenten misleiden*

*En Vermogens zijn er, die werken om te verlagen.
Toch kan de visie komen, de vreugde aankomen.
Zeldzaam is de beker, geschikt voor liefde's nectar-wijn,
Even zeldzaam het vat, dat God's geboorte kan bevatten; [398]*

Het pad van de liefde is een pad van vuur. Men herinnert zich een beroemd Urdu-couplet dat zegt: 'Het is een vuurstroom' en je mag er niet overheen zwemmen of vliegen: je moet erin verdrinken, jezelf volledig verbranden, elk stukje ego moet tot as worden gereduceerd, want ego en liefde kunnen niet samengaan. Als dit geldt voor menselijke liefde, hoeveel te meer geldt het dan voor onze liefde voor het Goddelijke! Kabir zegt zo mooi: 'Dit is de verblijfplaats van Liefde — niet de plek van je tante'. Als je binnen wilt komen, is er een prijs. Wat is de prijs? 'Bied je hoofd aan'. Houd het bij de deur en ga dan binnen. Als je te veel draagt, komt het niet. Liefde is blind, gehoorzaam, vol vertrouwen; ze geeft zich zonder vragen over. Liefde geeft zichzelf zonder er iets voor terug te vragen. Dit is het hoogste hoogtepunt van menselijke liefde. Sri Aurobindo zegt dat er verschillende soorten bhakti zijn: er is vitale bhakti die berekent en onderhandelt — 'Ik hou van u God, maar wat krijg ik ervoor terug?' Mentale bhakti houdt altijd bedenkingen, twijfelt en twijfelt en twijfelt: 'Als u God bent, mag u niet ziek worden!' Amitabh Bacchans vader was hier naar Pondicherry gekomen. Hij was meegekomen met Sumitranandan Pant, de dichter die een toegewijde was van Sri Aurobindo en prachtige gedichten heeft geschreven, maar hij kon geen darshan van de Moeder hebben omdat hem was verteld dat de Moeder kiespijn had. In zijn dagboek schreef hij bijtend, ironisch: 'Perfect, onberispelijk — en toch heeft zij kiespijn!' Dan, zich niet bewust van wat hij schreef, vervolgt hij: 'Hoe dan ook, vreemd genoeg had ik die dag ook kiespijn. Ik dacht dat ik, zo niet in het licht, dan toch in de moeilijkheden, één met haar ben.' Hij realiseerde zich niet dat in de moeilijkheden het Goddelijke één met hem was geworden. Zoals Sri Aurobindo zegt:

*Zeldzaam is de beker, geschikt voor liefde's nectar-wijn,
Even zeldzaam het vat, dat God's geboorte kan bevatten;
Een ziel, gedurende duizend jaren gereed gemaakt,
Is de levende teelaarde voor een opperste Neerdaling. [398]*

Ik heb geen zin om te stoppen, maar we moeten stoppen, dus we eindigen met de persoonlijkheid van de Moeder zelf, haar menselijke persoonlijkheid. Wat was haar menselijke persona die zo'n liefde kon belichamen? Sri Aurobindo beschrijft wie ze is, zelfs over haar menselijkheid. Ze is goddelijk, dat weten we, maar zelfs als we haar als een menselijke persoonlijkheid bekijken, hoe kan ze die liefde belichamen? Wat moeten we doen om die liefde te belichamen? Op een manier is het Gods voorbeeld voor ons allemaal. Dat is wat Sri Aurobindo zegt in *Essays on the Gita*, dat Sri Krishna aandringt op Gods eigen voorbeeld. Hij legt uit: Gods leven is een voorbeeld voor ons om te volgen — anders heeft het geen betekenis of doel. Het is een inspiratie en een voorbeeld voor ons.

Zelfs haar mensheid was half goddelijk:

*Haar geest opende voor de Geest in allen,
Haar natuur voelde alle Natuur als haar eigen.
Apart, van binnen levend, droeg zij alle levens;
Afzijdig droeg zij in zichzelf de wereld: [8]*

We kunnen haastig zeggen: 'Ik doe mijn eigen sadhana — stoor me niet!' Dan is er het Goddelijke: zelfs als hij in een kamer is opgesloten, draagt hij in zich de pijn, de steek, de schotwonden van degenen die aan de grenzen zijn en vechten in de Tweede Wereldoorlog. Dat is zijn voorbeeld: 'Ik draag het verdriet van miljoenen in mijn eenzame borst' [CWSA 2: 637].

Over Savitri schrijft hij:

De universele Moeder's liefde was de hare. [8]

...

*Alles in haar wees naar een nobelere soort.
Nabij de aarde's weidsheid, vertrouwd met de hemel,
Verheerlijkt en gezwind vloog haar jonge wijdziende geest,
Reizend door de werelden van pracht en kalmte
Over de wegen van het Denken naar ongeboren dingen. [14]*

...

Haar vriendelijke zorg was een milde, weldadige zon [15]

...

*Een wijde zelfgave was haar ingeboren handeling;
Een grootmoedigheid als van de zee of de hemel
Omhulde met haar grootsheid alles wat kwam
En gaven een besef als van een vergrote wereld: [15]*

Mensen gingen naar haar toe en voelden zich plotseling opgelucht, bevrijd in een brede vrijheid. De Moeder vertelt in de *Agenda* over toen Nehru kwam, mensen vroegen mensen 'Wat zei hij, wat gebeurde er?' Ze zegt lachend: 'Ik gaf hem een bad van de Heer. Dit is alles wat ik doe als mensen naar me toe komen, ik geef ze een bad van de Heer.' Devan Nair vertelt in zijn herinneringen hoe toen hij kwam, hij onrustig werd: 'Ik moet de Moeder ontmoeten - wat zal ik haar vertellen? Ik ben de president van Singapore. Wat zal ik haar vertellen?' Toen keek hij om zich heen. Hij dacht: 'Ik zal haar vertellen: 'Grote Dame, u doet het goed in de Ashram!' Dit alles speelde zich af in zijn hoofd en hij was ook een beetje nerveus. Hij zegt: 'Met al deze gedachten in mijn hoofd ging ik daarheen. Maar toen ik haar zag, vergat ik alles. Ik knielde gewoon neer en legde mijn hoofd op haar schoot.'

*Haar vriendelijke zorg was een milde, weldadige zon,
Haar hoge passie een blauwe hemel's evenwicht. [15]*

Er is een prachtige beschrijving van hoe we ons tot haar kunnen verhouden:

*Zoals een ziel zou kunnen vliegen als een gejaagde vogel,
Met vermoeide vleugels ontkomend aan een wereld van stormen,
En een stil bereik als een herinnerde boezem,
In een haven van veiligheid en prachtig zacht verpozen
Kon men het leven terug drinken in stromen van honingvuur,
De verloren gewoonte van geluk herontdekken,
Haar heldere natuur's glorieuze ambiance voelen,
En zich tooien met vreugde in haar warmte en kleur's regel. [15]*

Het is de essentie van sadhana. Een groep jongeren was gekomen en vroeg een oudere dame in de Ashram — ze is er niet meer — ‘hoe doe je hier sadhana?’ Ze zei: ‘Ik weet er helemaal niets van. Elke ochtend gaan we naar de Samadhi en vertellen we alles wat er in ons omgaat aan Moeder. En wat er ook gebeurt, als we ons niet lekker voelen, als we depressief zijn, gaan we het haar weer vertellen. Als we blij zijn, gaan we het haar vertellen. En het verrassende is dat we ons binnen een paar momenten nadat we het haar hebben verteld, volledig vrij en bevrijd voelen.’

Mona-da zegt in een van zijn lezingen, zoals aan hem onthuld door de Moeder; sprekend over de Samadhi, zegt Ze: ‘Je kunt niet in de buurt van die cirkel komen zonder te worden gebaad in dat supramentale Licht.’ Het is zo geladen met die vibraties. Ze offerden hun fysieke lichamen op, maar brachten het supramentale bewustzijn naar de aarde; en de Samadhi, de Ashram, vibreert met die vibraties. Zelfs nu, zelfs als er honderdduizend gevechten op zijn lichaam werden uitgevochten, is dat het Licht van Waarheid en de Liefde van het Onnoembare, het Onuitsprekelijke, de Enige.

Ik sluit af met slechts vier regels van het einde. Natuurlijk belichaamde Savitri die Liefde in het menselijk lichaam en dit is het verre lot van de mensheid, op een dag zullen we allemaal die liefde belichamen. En die liefde heft aardse liefde niet op. Het gaat niet alleen om de menselijke ziel die zich tot het Goddelijke wendt. Het gaat om het belichamen van die liefde in alle relaties. Onze menselijke relaties zijn in wezen een vervormde weerspiegeling van de goddelijke relaties, en het is mogelijk om ze hier te belichamen. We kunnen die andere betekenis van de sloka ‘*Acharya devo bhava, pitra devo bhava, mata deva bhava*’ belichamen.

Eén betekenis is dat de acharya als een god is, onze vader is als een god, behandel hem als een god. Dit is wat de acharya's zeggen. Maar kinderen zijn het er niet mee eens, ze zeggen dat er een andere betekenis is: ‘Acharya — wees als een god! Vader, wees als een god! — met oneindig geduld. Moeder, wees als een god: oneindige liefde’ Dit is wat er op een dag zal gebeuren als we allemaal om haar heen gecentreerd zijn, harmonieus en prachtig.

*Hemel's aanraking vervult, maar maakt onze aarde niet ongedaan:
[719]*

Onze liefde is groter geworden door die machtige aanraking. Het Goddelijke annuleert de menselijke liefde niet, het Goddelijke zuivert het,

transformeert het. Anders zou er geen schepping zijn — iedereen zou het Goddelijke liefhebben in zijn eigen hart. Hij gebruikt menselijke liefde als materiaal om het te transformeren. Hij gebruikt menselijke kennis als materiaal om er wijsheid in te gieten. Hij gebruikt de worstelende en struikelende menselijke wil, wanneer we die aanbieden, om het te transformeren in de kracht van de almachtige. Hij gebruikt het menselijk hart, haar tekortkomingen, haar streven, haar struikelpartijen en fouten, om de pure liefde en vreugde en de gelukzaligheid uit te gieten die ons leven kunnen veranderen en onze wereld opnieuw kunnen maken. Dit is Savitri en dit is de sadhana van Savitri en dit is wat we moeten leven, dit is de hoop voor de toekomst en dit is wat er ooit zal zijn.

Om af te sluiten, laten we naar pagina 724 gaan, aan het einde. Wanneer Savitri wordt gevraagd: 'Wat heb je gedaan? De Dood overwonnen, Satyavan teruggebracht? Wat heb je gedaan?' Savitri spreekt geen grote dingen. Ze houdt niet van drama: 'Oh, weet je niet wat ik deed? Ik zat in meditatie en zag de dood, ik ging met hem in dialoog en debat, en uiteindelijk verbrandde ik hem, roosterde hem levend.' Ze zegt geen van die dingen. Maar ze merken de gedaanteverandering in haar op. 'Welke sadhana heb je gedaan Savitri? We zien een wonderbaarlijke verandering in je gezicht. Het gloeit als met het licht van duizend zonnen, en we zien Satyavan — en vandaag zijn al deze gunstige dingen gebeuren: Dyumatsena's gezichtsvermogen is teruggekeerd, en alle snelle wonderen van de dag.' Ze vragen Satyavan:

*Welk stralend wonder van de aarde of de hemelen
Staat zwijgend naast de menselijke Satyavan
Om een schittering in de schemering van de avond te markeren?
[723]*

Hij had hen al verteld: *'Schrijf alles toe aan haar; zij is de oorzaak van alles'* [723]. Ze wenden zich tot haar: 'Vertel het ons. Wie ben je? Wat heb je gedaan?' Ze antwoordt en vertelt in vier regels wat deze sadhana is. Daarmee sluiten we af:

*"Ontwaakt tot de betekenis van mijn hart,
Dat om liefde en eenheid te voelen te leven is [724]*

Zolang we verdeeld en gescheiden zijn, zijn we niet eens levend.

*En dit de magie van onze gouden verandering,
Is alle waarheid, die ik ken of zoek, O wijze." [724]*

Ik zal het opnieuw lezen:

*"Ontwaakt tot de betekenis van mijn hart,
Dat om liefde en eenheid te voelen te leven is
En dit de magie van onze gouden verandering,
Is alle waarheid, die ik ken of zoek, O wijze." [724]*

Het Boek van Yoga

Een lezing in Savitri Bhavan op 22 augustus 2017 (Invocatie 48:6-30, 41-43)

Lang geleden deed een heel leerzaam verhaal de ronde in de Ashram. Volgens het verhaal vragen nieuwkomers die naar de Ashram komen: 'Wie zijn de yogi's die hier sadhana doen?' Op de een of andere manier hebben we een voorliefde voor het ontmoeten van yogi's. Het is belangrijker om yoga te beoefenen dan om yogi's te ontmoeten, maar het verhaal gaat dat toen deze vraag werd gesteld aan een oud lid van de Ashram, hij antwoordde: 'Er zijn hier maar twee mensen die yoga doen.' 'Wie zijn die twee?' 'Sri Aurobindo en de Moeder.' 'En de anderen?' 'Nou, zij ontvangen de vruchten van hun yoga.' Dit was natuurlijk geen onderdeel van het verhaal, maar het is een logisch gevolg.

Deze uitspraak blijft waar, ook al zijn er tegenwoordig veel integrale yogi's, zelfs integrale yogagoeroes. Maar de uitspraak is waar. Het is een eeuwige waarheid, een waarheid die in de Bijbel wordt gesuggereerd, een waarheid die krachtig naar voren wordt gebracht in de Gita, en een waarheid die in *Savitri* in grote perfectie aan ons wordt onthuld: dat het het Goddelijke is die yoga doet. Niemand anders doet yoga. Van tijd tot tijd, van tijdperk tot tijdperk, wanneer er cruciale momenten zijn, kritieke momenten in de evolutionaire geschiedenis van yoga of het leven op aarde — wat twee manieren zijn om hetzelfde te zien — komt het Goddelijke dat in het geheim yoga heeft beoefend, verborgen achter de aardse verschijningen, naar voren om zo te zeggen, openlijk in te grijpen en de yoga nog verder te dragen. Wat wij yoga noemen is, gezien vanuit het Goddelijke 'perspectief', een progressieve manifestatie van de Geest verborgen in materie. Yoga is slechts een middel waardoor het individu bewust kan deelnemen en daardoor samenwerken in het proces.

We kunnen vragen: 'Waarom moet het Goddelijke yoga doen?' Deze vraag werd ooit aan de Moeder gesteld. In de jaren 60 kwam er een dame om afscheid te nemen van de Moeder toen ze naar huis terugkeerde, en zei: 'Ik hoop dat het goed met u gaat.' Ze had gehoord dat de Moeder onwel was en vond dat ze haar goede wensen moest geven. De Moeder antwoordde: 'Nee, dat is het niet, het is de yoga.' Toen, met de opwindning van een onwetend kind: 'Yoga! Maar u zou geen yoga moeten doen! Dat zou u niet moeten doen....' De Moeder lachte alleen maar en raakte haar wang aan; maar ze heeft verteld dat het Sri Aurobindo was die kwam en antwoordde: 'Kleine kinderen weten niet waar ze het over hebben.'

Dit is de waarheid: dat het Goddelijke de yoga doet. Het is niet de mens of iemand anders die de yoga doet. In *Savitri* zien we ook deze grote waarheid naar voren komen. Heel vaak wenden mensen zich tot *Savitri* omdat ze willen weten wat ze moeten doen. Ik denk dat het prachtig wordt samengevat door Satyavan, de ziel in de mens die alleen deze eenvoudigste en toch meest diepgaande waarheid kent, in Boek Twaalf:

Schrijf alles toe aan haar; zij is de oorzaak van alles. [723]

Maar er is een hele achtergrond hieraan. Een van de grote mooiheden van *Savitri* is dat het het verhaal is van de Goddelijke Moeder. Er zijn verschillende manieren om het te benaderen, maar persoonlijk vind ik het heel fascinerend omdat het het verhaal is van de Goddelijke Moeder. Sri Aurobindo vertelt ons over haar oorsprong, haar bron en hoe zij verschillende dingen naar voren heeft gebracht in de loop van de aarde-evolutie door de kracht van yoga. Het Goddelijke doet de yoga voor de aarde. De aarde is een spirituele formatie die voor dit doel is bedoeld. Geboren worden op aarde betekent standaard dat we niet echt tevreden kunnen zijn als we ons niet bezighouden met yoga. Natuurlijk zijn sommige mensen huiverig voor de term, dus gebruiken ze in plaats daarvan het woord 'onderwijs'. Maar onderwijs is niets anders dan een van de middelen die de mensheid gebruikt voor yoga. Het is gewoon bewuste evolutie. We proberen te evolueren, te groeien. Geen wonder dat een boek van de Moeder de toepasselijke titel *On Education* heeft. Het is een verzameling essays waarvan ze zegt dat ze bedoeld zijn voor degenen die eenzame reizigers zijn op het pad van yoga, misschien zonder het te weten. De yoga is gaande, maar we zijn ons er niet bewust van. De mensheid is geschapen als een van de middelen waarmee deze yoga een bewust en geconcentreerd proces kan worden.

Ook in *Savitri* zien we deze grote waarheid. Er zijn twee yogi's in *Savitri*: de een is de Heer die Aswapati wordt en de tweede is de Goddelijke Moeder die incarneert als Savitri. Hoewel ze met vrijwel hetzelfde bezig zijn, is er een verschil. Aswapati is een voorloper van het menselijk ras. Hij begint zijn ervaring vanuit een heel hoog startpunt. Het startpunt van Aswapati's yoga wordt samengevat in ongeveer één pagina, waar Sri Aurobindo de hele ontwikkeling beschrijft die mogelijk is voor de psychische vonk tot een volledig ontwikkeld psychisch wezen, van de staat van een worm en vervolgens naar steeds hogere vormen totdat het in staat is om over de grenslijn van Onwetendheid te ontsnappen om op de grenzen van de Supernatuur te staan. Dan zegt hij:

*Over onze natuur's grenslijn ontsnappen wij
In Supernatuur's boog van levend licht.
Van dit nu was men getuige in die zoon van Kracht;
In hem legde die hoge transitie haar basis. [24]*

Ons wordt niet verteld wat Aswapati deed om deze grote verandering teweeg te brengen. Ons wordt getoond dat hij krachten en ervaringen begint te ontvangen die nieuw zijn voor de aarde, hij ontwikkelt nieuwe vermogens en er is de geboorte van nieuwe mogelijkheden van denken en beseffen en voelen en handelen. Wanneer de Moeder spreekt over 'De Yoga van de Koning' (wat de yoga van Aswapati is in twee delen en dan 'De Geheime Kennis'), zegt ze dat dit ervaringen zijn van het nieuwe bewustzijn, die het hogere wezen heel natuurlijk in hem tot stand zal zien komen.

We hebben ook in Sri Aurobindo's eigen leven gezien dat het is alsof hij plotseling in yoga werd getrokken. En wat een yoga! Drie dagen voor het tot zwijgen brengen van het denkvermogen, dan plotseling in de gevangenis '*Vasudevam sarvam iti*', en dan begint hij contact te ervaren met God, het kosmische bewustzijn en allerlei realisaties die heel natuurlijk tot hem komen.

We zien iets heel soortgelijks in het geval van Aswapati, wiens ervaringen inderdaad die van Sri Aurobindo zelf zijn: we worden meegenomen op een reis door zijn innerlijke wereld en op sommige punten zijn de getoonde mogelijkheden compleet verbijsterend: we kunnen het niet laten om te vragen: 'Is dit echt mogelijk?' En heel natuurlijk komt er een andere vraag bij ons op: 'Maar hoe kunnen we het doen, hoe kunnen we deze staat realiseren?' Aswapati stelt zichzelf dezelfde vraag: 'Ik ervaar deze dingen, maar hoe kunnen andere mensen ze ervaren, hoe kan de aarde deze geschenken ontvangen?' Dat is wat we hem zien vragen wanneer hij voor de poorten van het Eeuwige staat waar hij het visioen van de Goddelijke Moeder heeft. Zijn yoga is niet ondernomen voor zijn persoonlijke redding, maar voor het welzijn van de aarde. Hij weet ook dat het voor de mens niet mogelijk is om de Hercules-arbeid te verrichten, de enorme en constante tapasya die nodig is voor de volledige opkomst van deze mogelijkheden. Daarom vraagt hij namens de mens om deze zegen voor de aarde en de mensheid te verlenen.

Voorwaar zegeningen! Want elke keer dat het Goddelijke komt, brengt hij bepaalde geschenken. Hij brengt deze geschenken naar de aarde omdat de aarde zijn uitverkoren dochter is en het een traditie is in India dat vaders hun kinderen bezoeken, geschenken moeten brengen. Dus brengt hij geschenken. Sri Aurobindo heeft veel geschenken gebracht - een daarvan is de openbaring van deze yoga in *Savitri*. Aswapati stelt dezelfde vraag: 'Kan de mensheid in het algemeen opstijgen naar dit niveau waarvan ik een glimp heb opgevangen? Kan de mensheid als geheel bevrijd worden van onwetendheid en dwaling, leugenachtigheid en zonde? Kunnen mensen volledig ontsnappen aan deze zone van onbewustheid in waarin ze zwoegen en worstelen?' Op zoek naar een antwoord op deze vraag klimt hij naar de top van de schepping, helemaal tot aan het hoogste niveau van de manifestatie, op zoek naar die sleutel: wat kan hij de aarde en de mensen geven? Hij weet dat niet iedereen zich kan bezighouden met dit soort tapasya, anders zou het heel eenvoudig zijn geweest. We zien dit steeds weer in de woorden van Sri Aurobindo, en toen hem werd gevraagd naar de komst van de Moeder heeft hij heel openhartig gezegd dat hij zichzelf kon helpen voordat ze kwam, maar anderen niet. Hij kon het zich realiseren, hij realiseerde het zich al. Maar het is heel vreemd en heel interessant dat hij zei: 'Ik kon anderen niet helpen.' In het gedicht ziet Aswapati ook deze grote waarheid: dat alleen als de Goddelijke Moeder zelf naar beneden komt, deze mogelijkheden op aarde gemanifesteerd kunnen worden. Waarom? Omdat ze de yoga van de aarde kan oppakken. Wat ervaart Aswapati? Onze toekomstige mogelijkheden. Hij is een wezen van de toekomst. In zekere zin realiseert hij zich sommige van die mogelijkheden al, maar er is een grote kloof. Hij is de voorloper, maar hij loopt ver vooruit op de rest van de schepping. De rest moet hem inhalen. Dus stopt hij. Hij stopt op de drempel van zijn eigen ultieme realisatie, omdat hij wil dat de rest hem inhaalt, zoals we zien in deze regels van *Savitri*:

*Een eenzame vrijheid kan een hart niet bevredigen
Dat één is geworden met ieder hart: [649]*

Hij realiseert zich dat alleen de Goddelijke Moeder deze yoga van transformatie echt kan vervullen. Alleen als zij naar beneden komt en deze yoga op zich neemt, zal het mogelijk zijn.

We kunnen ons afvragen: 'Waarom de Goddelijke Moeder? Is het tenslotte niet dezelfde Goddelijke? Waarom kon Sri Aurobindo het niet doen? Waarom moet de Goddelijke Moeder naar beneden komen?' Er zijn veel manieren om ernaar te kijken, maar ik heb een heel eenvoudige manier om het te begrijpen. Het is omdat alleen de Goddelijke Moeder zich volledig kan identificeren met haar kinderen, met de schepping, met alle chaos en verwarring. Alleen het Eeuwige Vrouwelijke kan echt de last van de hele yoga op zich nemen. Zij is degene die helemaal in het begin is weggegaan. Hetzelfde verhaal herhaalt zich steeds opnieuw, sinds de schepping in chaos verviel en er een kreet klonk van alle energieën die waren afgeweken, zich hadden afgewend van hun doel door hun individuele vrijheid te verklaren. Tegenwoordig hebben we ook yoga voor vrijheid, maar ware vrijheid kan alleen komen door vereniging met het Goddelijke; elke andere vrijheid is ofwel illusoir of een asurische illusie. In een poging om vrij te zijn van de Heer, keerden die wezens zich van hem af en vielen in duisternis; toen hoorde de Goddelijke Moeder hun kreet en stortte zich in de duisternis en sindsdien is ze onophoudelijk bezig met deze yoga.

Welke kracht van haar maakt deze yoga mogelijk? Ons wordt verteld en we kunnen het zien, we kunnen het ervaren, we kunnen het kennen, ermee in contact komen: het is de kracht van Liefde, de goddelijke Liefde die de materie is binnengegaan en daar voortdurend aan het werk is. Geen enkele andere kracht kan zo eonenlang werken. Het is werkelijk een zeer ondankbaar werk als je ernaar kijkt. Alleen Liefde kan zo werken om de schepping uit haar traagheid, haar duisternis, haar onbewustzijn te trekken en haar naar haar huidige staat van 'zoekende onwetendheid' [321, 618] te brengen. Alleen Liefde zal het verder brengen om het goddelijke leven op aarde te manifesteren.

Eerst vertelt de Goddelijke Moeder Aswapati dat ze hem niet de zegen kan geven die hij werkelijk wil — een goddelijk leven op aarde voor alle mensen — omdat de aarde niet klaar is en de mens niet klaar is. En ik stel me voor hoe Sri Aurobindo tegen de Goddelijke Moeder zou hebben gezegd: 'Je moet het klaarmaken, je moet zijn aspiratie vervullen.' Zelfs toen hij haar inderdaad vroeg te blijven terwijl hij zich voorbereidde om achter de sluier te gaan voor het werk, 'Je zult onze yoga van transformatie moeten vervullen.' En zo komt Zij, aangedreven door goddelijke Liefde. Dit is het mysterie en het geheim van haar geboorte, om yoga te doen voor de mens, nee om het te vervullen, om het tot zijn grote vervulling te brengen.

We weten dat toen de Moeder naar Pondicherry kwam, ze lange tijd niemand zou ontmoeten. Ze leefde net als iedereen. Ze toonde de discipelen de weg van bescheidenheid, hoe voor de Meester te zijn, de weg van nederigheid, van zoeken. Eens vroeg Amrita-da aan Sri Aurobindo: 'Is Moeder niet een geweldige yogi?' Sri Aurobindo zei: 'Ja.' Toen zei Amrita: 'Maar ze geeft geen meditatie.' Sri Aurobindo antwoordde: 'Ja, op dit moment doet ze dat niet; maar op een dag, gedreven door de goddelijke liefde, zal ze naar buiten komen en dat zal inderdaad een geweldige dag zijn.' We zien dat de Goddelijke Moeder op de voorgrond treedt van de zoektocht. Vele Avatars zijn gekomen, elk millennium of twee is er een goddelijke Advent geweest, en

altijd is de Goddelijke Moeder stilletjes gekomen en op de achtergrond gebleven. Nu komt ze voor het eerst op de voorgrond en neemt ze het menselijke spel over. Dat is wat we zien onthuld in 'The Book of Yoga': de yoga die door de Goddelijke Moeder wordt ondernomen. Hoewel het ons primair wordt getoond als de yoga die zij heeft gevolgd, is het ook het pad dat zij voor de mensheid heeft geopend.

Savitri gaat op pad

Als we het pad zien dat Sri Aurobindo nam — het brein tot rust brengen, het denkvermogen tot zwijgen brengen, alle gedachten verwerpen — en sommige mensen lezen ook het *Record of Yoga* en willen het beoefenen, direct in de yoga van de cellen gaan — als we onszelf eerlijk afvragen, is het dan eenvoudig? Maar we hebben nog een record, het record van de yoga van de Moeder, gelukkig voor ons bewaard in de vorm van haar *Gebeden en Meditaties*. Als we dat pad zien, kunnen we voelen: 'Ja, dit is iets dat we kunnen volgen: een pad vol liefde, overgave, geloof; een pad dat begint met gewoon zijn wie we zijn, een pad van eenvoudige dankbaarheid, van dankzegging; een pad dat is als een hymne van aanbidding die opklimt naar het Goddelijke; een pad waar elke gebeurtenis en omstandigheid ons dichterbij het Goddelijke kan brengen'. In zekere zin brengt alles ons uiteindelijk naar Hem toe omdat er geen andere weg is. We zijn allemaal op een reis waar we langzamer of sneller kunnen gaan, maar we bewegen allemaal naar één en dezelfde bestemming. Dit is de grote waarheid van de Vedanta: we kunnen een kronkelige reis maken of we kunnen een rechte route nemen, maar we gaan allemaal naar dat ene doel. Het kan niet anders. In de yoga van de Moeder zien we een pad dat tastbaarder is, een pad dat een mens, als hij dat wil, kan nemen. Dat is wat we onthuld zien in 'Het Boek van Yoga'. Het is het pad dat de Goddelijke Moeder neemt om de yoga van de aarde te vervullen, maar het is een pad dat een spoor achterlaat dat wij als mensen kunnen volgen.

Heel interessant is dat dit boek opent met een canto waarin we zien dat het Goddelijke menselijk lijden ervaart. We kunnen ons afvragen waarom het Boek van Yoga zo begint, met een canto getiteld 'De Vreugde van de Eenheid; de Beproeving van de Voorkennis van de Dood en het Verdriet en de Pijn van het Hart'. Waar is de yoga hierin? We moeten de Gita herinneren, die begint met Arjuna's *vishaad*, zijn staat van neerslachtigheid die hij tegenkomt door de mogelijkheid van de dood van zijn geliefden. Heel toepasselijk, heel mooi, begint de yoga van de Moeder ook met menselijk lijden. Ik hou van dit canto om het simpele feit dat het ons het Goddelijke onthult dat mens wordt. Hier in het eerste canto van Het Boek van Yoga zien we de Goddelijke Moeder volledig mens worden. Haar hart wordt verscheurd door verdriet. Ze wordt bewogen door de passie van liefde. Ze wil dicht bij iemand zijn van wie ze houdt. We krijgen al deze bewegingen te zien die kenmerkend menselijk zijn, de vreugde en het verdriet dat ze ervaart. Haar yoga begint vanaf hier omdat dat is wat we allemaal in het leven ervaren: een beetje vreugde en een beetje verdriet — hoewel we altijd het gevoel hebben dat er meer verdriet dan vreugde is omdat vreugde onze natuurlijke staat is en zou moeten zijn, dus wanneer lijden komt, voelen we spontaan 'Oh, het zou niet moeten zijn!' Verdriet, pijn en lijden komen op ons over als een anomalie.

Wat we zien in het eerste canto van 'The Book of Yoga' is een beschrijving van de Goddelijke Moeder die mens wordt. Vaak zeggen mensen dat Sri Aurobindo een mens is die goddelijk is geworden; maar wat ik zie en begrijp is heel anders: de Goddelijke Moeder wordt geboren als een Avatar, net als Sri Aurobindo is, maar er komt een tijd dat ze haar goddelijkheid volledig verhuult en het hele proces als mens begint, omdat ze de yoga voor aarde en mens moet doen. Net als Sri Aurobindo brengt ook zij het nieuwe bewustzijn met zich mee. Maar hier hebben we deze regels waarin Savitri het verdriet ervaart dat mensen ondergaan:

*Aldus verbleef zij in de kamer van haar ziel,
Haar liefde kluisterend om met heimelijk verdriet te leven
Als een stille priester met verborgen goden [472]*

Net als wij, weet de priester in ons, het psychische wezen, het niet: het slaapt nog steeds. De goden waarvan de grote Upanishad zegt dat ze verborgen in het menselijk lichaam wonen, slapen allemaal. Het is een moment van volkomen duisternis dat we allemaal ervaren. Dat is waar yoga begint:

*Onverzoend door de woordloze opoffering van haar dagen,
Haar verdriet naar hen verheffend als wierook,
Haar leven het altaar, zichzelf het offer. [473]*

Wat een wonderbaarlijke regels! Als we tenslotte niets anders te bieden hebben, is er altijd wel iets dat we kunnen geven: als er niets anders is, is onze bewustzijnsstaat altijd bij ons om haar te geven, en haar ons verdriet te bieden als wierook. Nog maar gisteren werd ik herinnerd aan de zin van John Milton waarin hij zegt: 'Heer, ik kom naar u toe met slechts één talent, de dood, er is niets anders dat ik u kan geven.' En dan hoort hij het antwoord, dat hem verzekert dat 'Zij die alleen maar staan en wachten, ook dienen.' Het pad van yoga begint daar: wanneer we ons in een staat van duisternis bevinden waarin *'Dwaling en verderf alles is, wat wij kunnen zien, [59];* en Savitri wijst ons de weg.

Heel vaak stellen we het lot ter discussie en vragen we ons af waarom het leven is zoals het is. En we zouden ons dat toch moeten afvragen! Het is niet goed om tevreden te zijn met de dingen zoals ze zijn, want in de mensheid is ontevredenheid een van de vormen die de drang naar yoga aanneemt. Als we te tevreden zijn, blijven we als een kluit, een klomp aarde. En heel vaak accepteren we het leven gewoon zoals het is: 'De dingen zijn zoals ze zijn; we hebben er geen controle over.' Ook Savitri gaat door dit proces. Maar dan, zelfs terwijl ze zit te mijmeren aan de zijde van haar 'verdoemde echtgenoot', hoort ze een bevel, een stem van haar eigen hogere Zelf. De stem beveelt haar: 'Je bent niet op aarde gekomen om verdriet en pijn te verzorgen. Je bent hier om tijd en dood te overwinnen.' Wat een krachtig bevel! We worden opnieuw herinnerd aan de Gita wanneer Arjuna door verdriet wordt getroffen bij het afschuwelijke vooruitzicht en hem wordt verteld: 'Ben je hier voor verdriet, voor depressie, voor wanhoop? Pak je boog op; vecht de grote strijd van het leven!' Ook Savitri krijgt te horen dat hier een

grote strijd van het leven is: ‘Pak de boog op, wees gereed, overwin tijd en dood’, en haar wordt het programma gegeven, een heel interessant programma.

In onze paar momenten van stille concentratie aan het begin van deze bijeenkomst waren we gezegend om vier regels uit het gedicht te horen dat door de Moeder werd voorgelezen. Die vier regels alleen al vormen een compleet programma van yoga. Ik denk dat als we zelfs maar de helft van een van die regels kunnen beoefenen, we een heel eind komen. Deze regels zijn in ieder geval persoonlijk erg belangrijk voor mij. Zo komen er zoveel dingen op ons af die ons afleiden, ons van het rechte pad afleiden; op momenten dat we gedesoriënteerd zijn en niet weten hoe we door de reis van dit leven moeten navigeren, kan een halve regel van Savitri ons komen redden. Zo hoort Savitri een Stem van boven die haar vertelt:

... Herinner waarom gij kwam: [476]

Deze woorden zijn als een mantra. Als we ze in ons hart kunnen schrijven — ‘*Herinner waarom gij kwam*’ — is er niets anders vereist: alleen maar om te onthouden waarom we gekomen zijn. Ben ik hiervoor gekomen? Ben ik gekomen om van deze dingen te genieten? Ben ik alleen gekomen om mijn ambitie te vervullen? Ben ik alleen gekomen voor de verleiding van geld en om mijn familieverplichtingen na te komen en dit en dat? Die dingen zijn er in het leven, maar is dat waarom ik hier ben? Ben ik alleen daarvoor gekomen?

*... Herinner waarom gij kwam:
Hervind uw ziel, ontdek uw verborgen zelf, [476]*

Zoals de Moeder zegt, is de enige tragedie in het leven om te sterven zonder je ziel te realiseren. Maar de meeste mensen, vertelt Sri Aurobindo ons, herkennen het niet als een tragedie. Ze zijn er vrij cool over. In feite zijn de rationalisten, de nieuwe elite die niet in de ziel gelooft, er trots op dat ze er niet in geloven. We kunnen ze op hun punt laten, waar ze ook zijn. Ze zullen er nog steeds baat bij hebben, want yoga is voor iedereen.

*Hervind uw ziel, ontdek uw verborgen zelf,
Zoek in stilte God's betekenis in uw diepten, [476]*

Veel momenten van stilte worden ons gegeven, genoeg, maar hoe vaak besteden we ze aan het overpeinzen van ons eigen leven, zijn kleingeestigheid, zijn ellende, zijn verdriet, zijn lijden — hoe komen we eruit? Hier wordt ons zo'n mooie manier getoond om tijd in stilte door te brengen:

Zoek in stilte God's betekenis in uw diepten, [476]

‘Wat wil het Goddelijke van mij?’ De Moeder zegt dat dit een vraag is die we elke dag moeten stellen. ‘Wat bedoelt het Goddelijke voor mij en in mij?’ Wat mijn ouders voor mij bedoelen, wat de maatschappij van mij verwacht, wat mijn religie mij voorschrijft of voorschrijft, wat iedereen van mij verwacht, is een heel ander verhaal. ‘Wat wil God van mij? Is er een goddelijk doel voor

mij?’ Tijd daaraan besteden is een van de manieren waarop we in contact kunnen komen met onze ziel. En het volgende is:

Verander dan de sterfelijke natuur in de goddelijke. [476]

Dit is de sleutel, de eerste sleutel. De eerste sleutel is dat wanneer we een vrij moment hebben, we ons moeten bezighouden met het ontdekken van deze verborgen ziel en het vinden van Gods betekenis in onze diepten. En in feite zijn er genoeg van zulke vrije momenten — het is aan ons om ze verstandig te gebruiken. Kijk naar deze regels:

Open God’s deur, ga binnen in zijn trance. [476]

Maar hoe open je de deur? We proberen het, we analyseren, we denken, we rationaliseren — dat is niet de manier. Er is een andere manier:

Werp Denken van u af, die behendige na-aper van het Licht: [476]

Als we denken dat we de deur kunnen openen door welke vorm van analyse dan ook, dan vergissen we ons; dat kunnen we niet, want analyse heeft niet de sleutel. Hoe meer we het analyserende denkvermogen tot rust brengen, hoe meer de deur opengaat. Want de grootste waarheid, zoals Savitri ons zal onthullen, is dat Hij overal is. Alleen kijken we niet die kant op, we kiezen de verkeerde sleutel. De Moeder vertelt ons dat de sleutel aan ons is gegeven, maar we zijn opgegroeid zonder te geloven in deze sleutel: we geloven in plaats daarvan in alles anders. Wij denken altijd dat onze sleutel bij iemand anders ligt; of als het bij ons is, dan zit het in onze hersenkracht. Maar nu wordt ons verteld:

Werp Denken van u af, die behendige na-aper van het Licht: [476]

Ze vraagt ons niet om irrationele wezens te worden. Ze zegt gewoon ‘Ken de relatieve waarde van denken, ken zijn plaats. Zet het op zijn plaats en oefen innerlijke stilte.’

Laat in zijn onmetelijke stilzwijgen, dat uw brein verstilt, Zijn onmetelijke waarheid vanbinnen ontwaken en weet en zie. [476]

Toen aan Sri Aurobindo werd gevraagd hoe hij het denkvermogen en de hersenen tot rust kon brengen, zei hij: ‘Je kunt het op andere manieren doen, maar de eenvoudigste manier is om de Stilte van boven aan te roepen, om de Genade van de Moeder, Haar Kracht en Haar Vrede aan te roepen. Dat zal het voor ons doen.’ Als we het anders proberen, gedachten verwerpen en proberen ermee te vechten, kunnen sommige mensen die van nature geneigd zijn, slagen, maar voor de meesten zal het een heel moeilijk proces zijn. En er is nog iets:

Werp gevoel van u af, dat het zicht van uw geest versluiert: [476]

Van kinds af aan wordt ons geleerd dat wat we zien echt is, wat we horen echt is; ons wordt verteld te geloven in wat we zien — en nu hebben we ook dit nieuwe ding: te geloven in wat we horen. Tegenwoordig heeft de informatietechnologie deze onwaarvalsheid in handen gekregen, dus we blijven de hele tijd van alles horen, van WhatsApp tot nieuwskanalen, waarvan niets de echte waarheid is. De zintuigen moeten ook tot rust worden gebracht. Hoe meer we ze tot rust brengen, hoe meer we ons met yoga bezighouden.

Werp gevoel van u af, dat het zicht van uw geest versluiert: [476]

God is overal aanwezig, maar we kunnen hem niet zien, we kunnen hem niet horen, omdat de zintuigen een dans van vibraties om ons heen weven. We noemen het 'vorm en naam'. Het is niets anders dan een dans van vibraties. Onze zintuigen snijden deze integrale realiteit in stukjes en presenteren het ons op een bepaalde manier en we zitten eraan vastgelijmd en geloven dat het de Realiteit is. Het enige wat we moeten doen, is ons ervan losmaken. Als we dat doen, wordt ons beloofd dat:

*Zult gij het Eeuwige's lichaam zien in de wereld,
Hem kennen in elke stem, gehoord door uw ziel, [476]*

Hoe mooi is dit! Als we maar, zoals ik al zei, één zin konden oefenen:

'Ken hem in elke stem....': het is er in het gebabbel van een kind als we het kunnen horen, zegt Sri Aurobindo.

We hebben deze vreemde conditionering van het denkvermogen. In een van zijn aforismen zegt Sri Aurobindo: 'Ik ging naar een plek vol heilige mannen en ik verveelde me daar. Toen nam God me mee naar een gevangenis en maakte hij het tot zijn ontmoetingsplek.' [Toen ik sliep in de Onwetendheid, kwam ik op een plek van meditatie vol heilige mannen en ik vond hun gezelschap vermoeiend en de plek een gevangenis; toen ik wakker werd, nam God me mee naar een gevangenis en veranderde het in een plek van meditatie en zijn ontmoetingsplek. (*Gedachten en Aforismen*, nr. 47, in CWSA 12: 428)]. Als we open en ontvankelijk zijn, zal het Goddelijke op talloze manieren tot ons spreken, waaronder, heel vaak, via degenen die ons bekritisieren. Helaas denken we dat onze critici onze grootste vijanden zijn, maar in werkelijkheid doen ze het heel goed. In feite doen ze een dubbele taak: ten eerste breken ze ons ego af; en ten tweede vergroten ze hun eigen ego en nemen ze onze last op zich. Guru Nanak, de grote mysticus, zei ooit dat iemand die ons bekritiseert altijd een goede vriend van ons is. Waarom? Omdat hij ons reinigt van onze zonden en zelf naar de hel gaat waar wij anders zouden zijn gegaan. God kan op veel manieren tot ons spreken. Als we naar een bloem kijken, als we naar een rivier kijken, kunnen we die taal ontcijferen. Er zit een boodschap in — in een boom, in mensen, in alles. We kunnen het ontdekken als we stil zijn vanbinnen, als we niet vol zitten met vooropgezette ideeën en opvattingen en conditionering

Vaak als mensen vragen: 'Hoe kun je Gods stem horen?' verwacht ze een donderslag van binnen: 'God heeft mij dit bevel gegeven!' Maar zelfs als

hij ons een bevel geeft, is hij zo lief. Als ik de stem van de Moeder hoor, voel dat er een verschil tussen zit het lezen van haar woorden en het horen ervan, omdat we bij het lezen er iets van onszelf aan toevoegen. Vandaag las ik bijvoorbeeld de woorden van Sri Aurobindo: 'Stel je niet voor dat Waarheid en Valsheid samen kunnen leven.' Als we die woorden lezen, kunnen we ons voorstellen dat een strenge rechter deze waarschuwing naar ons toe dondert. Maar zo zou Sri Aurobindo die woorden niet uitspreken. Hij zou ze zeggen met alle schoonheid en charme en zoetheid van het Goddelijke, ons langzaam wakker makend, ons herinnerend aan iets dat we misschien vergeten zijn, zoals we tegen ons geliefde soort zouden zeggen: 'Kind, je bent iets vergeten, weet je wat? Denk niet dat deze twee samen kunnen gaan' — wat heel anders is dan wanneer we het horen met die donder van onze kant erbij. Hoe mooi was de stem van Sri Aurobindo! Degenen die zijn stem hebben gehoord, zijn de meest fortuinlijke van de fortuinlijken. Het was zo zacht, zo hoffelijk, bijna als het geluid van een zoet gorgelend beekje dat voorbij stroomt.

Gods stem kan tot ons via iedereen spreken. Er is een verhaal over de beroemde yogi Dattatreya. Iemand vroeg hem: 'Hoeveel meesters heb je gehad?' Hij sprak: 'Ik heb vierentwintig meesters gehad.' 'Vierentwintig meesters? Wie waren dat allemaal?' Hij gaf de namen van veel mensen, waaronder een hoer. Hij zei: 'De Meester sprak tot mij via haar. Ze heeft mij iets geleerd.' Iemand die waakzaam is — dit is een betekenis van het woord waakzaam — kan op veel manieren de goddelijke stem horen die van binnen fluistert.

*In het wereld's contact zijn enkele aanraking beantwoorden;
Alle dingen zullen u plooien in zijn omarming. [476]*

Vandaag ervoeren we een wonderbaarlijke omhelzing toen we Savitri Bhavan binnengingen, zo'n lieflijk welkom van genade. Wij hadden kunnen zeggen: 'Oh mijn God, het regent!' Maar het andere antwoord is: 'Wauw! Wat een welkome douche!' Het is een goddelijke omhelzing, de goddelijke aanraking. Alles kan ons in zijn omhelzing vouwen.

*Overwin uw hart's kloppen, laat uw hart slaan in God:
Uw natuur zal de motor zijn van zijn werken,
Uw stem zal de macht herbergen van zijn Woord:
Dan zult gij mijn kracht huisvesten en de Dood overwinnen. [476]*

Dit is het programma dat aan Savitri wordt gegeven. Dit is het programma dat aan ons allemaal is gegeven.

Dan begint Savitri aan haar wonderbaarlijke reis. Ons wordt ook verteld dat zij deze reis onderneemt voor de mens, voor de hele mensheid. Ze vraagt: 'Waarom zou ik deze moeite doen?' en haar wordt verteld: '*Voor de mens zoekt gij ... De Mens, menselijke, volgt in God's menselijke stappen*' [488]

Daarom onderneemt zij de reis. Maar wat ik uitzonderlijk mooi vind, is de staat waarin zij de reis onderneemt.

Wat zou de staat van een zoeker moeten zijn? Ons wordt verteld dat we op een bepaalde manier moeten zitten: sommige mensen zeggen met

gekruste benen, anderen schrijven voor om in een pijnlijke stoel te zitten; of ze zeggen 'Neem een licht kussen en de rug moet kaarsrecht zijn, misschien negentig graden. God is blijer om je rechtop te zien zitten!' Of 'Waarschijnlijk vindt hij het fijn als we iets meer ontspannen zijn; hij houdt er niet van als we zo gespannen zijn.' Maar wat is de werkelijke innerlijke staat van een ware zoeker? Savitri reageert op het bevel dat zij heeft gekregen. Wat is haar toestand? Het wordt beschreven in slechts een paar regels:

*Gehoorzaam aan een hoog bevel zat zij:
Tijd, leven en dood waren voorbijgaande gebeurtenissen,
Die haar zicht met hun vergankelijke blik belemmerden,
Haar zicht, dat moet doorbreken en de god bevrijden,
Die gevangen is in de visieloze sterfelijke mens. [487]*

Prachtige lijnen! Krachtige lijnen! Tijd en al het spel van tijd en al het nieuws en alle informatie, leven en dood, alles zijn niets anders dan voorbijgaande incidenten'. Als we die houding kunnen aannemen, wat maakt het dan uit? Sommige mensen vragen 'Oh, hoeveel jaar moet je yoga beoefenen? Misschien vele levens, misschien duizend jaar, misschien tienduizend jaar!' Maar wat maakt het uit? Als dit is wat er gedaan moet worden, dan is dit wat er gedaan moet worden. Als het tienduizend jaar duurt, dan hebben we tienduizend jaar dienst aan de Heer, tienduizend jaar van de vreugde van de reis.

Op een internationale bijeenkomst van Auroville in Zuid-Afrika toen iemand zei: 'Oh, Auroville is een heel moeilijke plek: deze moeilijkheid! dat probleem!' Ik was erg blij om iemand uit Auroville heel mooi te horen zeggen: 'Nou, het is moeilijk en daarom is het de moeite waard om erin te leven.' Ik vond die uitspraak geweldig. Wat is het nut van het doen van gemakkelijke dingen? Waarom zouden we alleen dingen willen doen die gemakkelijk en eenvoudig zijn? De menselijkheid van de mens ligt in het aangaan van dingen die uitdagend zijn. Daar zijn we voor bedoeld. We zijn daarvoor geprogrammeerd. We kunnen niet leven zonder zelftranscendentie. Daarom willen we, wat we ook hebben, meer — omdat we uiteindelijk op weg zijn naar zelftranscendentie. We kunnen niet tevreden zijn met minder dan de vergoddelijking van materie. Dus laten we die reis beginnen. Wat maakt het uit — leven, dood, een ander leven? In een van zijn gedichten zegt Sri Aurobindo: 'Ik heb dorst en die dorst betekent dat er ergens water is. Maar de oude natuur zit als een spook op de weg. Het verleden keert terug. Zo zijn er veel obstakels op de weg. Maar heb ik niet honderd levens voor me? Ik zal niet flauwvallen, O God.' Hij zegt: 'Ik zal doorgaan'.

*Ik zal niet flauwvallen, O God. Er is deze dorst,
En dorst veronderstelt ergens water. Ja,
Maar in dit leven vinden we het misschien nooit;
De oude natuur zit als een spook op de weg,
Oude passies kunnen verbieden, oude twijfels keren terug.
Dan zijn er andere levens hier of verderop
Om ons tevreden te stellen. Ik zal volharden, O Heer.
[CWSA 2: 512, 'Meditaties van Mandavya']*

Dit is de geest; dit is de houding waarmee Savitri haar zoektocht begint.

Gevaren van het pad

Maar de reis is niet gemakkelijk. Het is een echt avontuur dat in echte tijd wordt ondernomen. Er liggen genoeg obstakels op de loer om de weg te blokkeren. Het eerste obstakel komt van de materiële natuur. Het heeft een ijzeren greep. Heel vaak zeggen mensen: 'Ik kan niet mediteren.' Je vraagt ze: 'Waarom? Wat gebeurt er als je mediteert?' 'Nou, ik heb het geprobeerd; maar ik kon het niet, dus ik ben gestopt.' 'Hoe lang heb je het geprobeerd?' 'Twee maanden.' De materiële natuur! — Die heeft een ijzeren greep. Sri Aurobindo zegt dat er minstens twaalf jaar nodig zijn — daarna kun je misschien denken aan echte ervaringen. Twee maanden, drie maanden, een jaar, twee jaar — het is niets als we kijken naar het landschap van de eeuwigheid. Laten we zitten en zitten en zitten en zitten en zitten en tegen de gesloten deur duwen.

Moeder zegt dat we tegen de bronzen deur moeten duwen. Dat is wat Savitri doet. De materiële natuur zegt: 'Terug, schepsel van de aarde. Dat is wat Savitri hoort — alle krachten, de elementaire energieën, die zeggen 'Ga terug, ga terug!' Maar ze blijft volharden door de kracht van haar wil. 'Ik zal, ik zal, ik zal. Hoe meer je belemmert, hoe meer ik zal.' Dan gaat op een dag de deur open en komt ze in een innerlijke wereld. Ook daar moet ze een andere soort strijd, een andere soort kracht, een andere soort energie het hoofd bieden. Het is een lange reis. Er komt nog een serieuze moeilijkheid. Ze belandt, zoals wij allemaal doen als we proberen de innerlijke werelden binnen te gaan, in een zone waar Sri Aurobindo ons voor waarschuwt: de tussenzone. Die wereld vraagt je 'Wat wil je? Yoga? Ik zal het voor je creëren.' Het kan elke mogelijke ervaring creëren inclusief kalmte, inclusief ananda. Natuurlijk zijn dit imitatieve ervaringen, niet de echte. Het probleem is dat we niet weten hoe we de echte dingen moeten herkennen. Het is alsof je een winkel binnenstapt om gouden sieraden of een diamant te kopen zonder te weten hoe een echte diamant eruitziet: de persoon komt en zegt: 'Dit is een diamant. Neem hem alstublieft', en we zijn erg blij. Maar als er iemand komt die een beetje intelligent is en een beetje gezond verstand heeft, kan hij vragen: 'Maar uw buurman verkoopt hem voor twintigduizend. Hoe komt het dat u hem aan mij geeft voor duizend roepies?' En het antwoord is 'Dat is de specialiteit van onze winkel!' Wees erg voorzichtig. Tegenwoordig zijn er nepdiamanten in omloop. Nog maar twee dagen geleden las ik van iemand die beweert dat 'Sri Aurobindo is weggegaan. Ik draag nu de erfenis van Sri Aurobindo's yoga voort. Kom hier en ik maak van jou een supermens! Door mij zullen je yogachakra's opengaan en zul je door de lucht kunnen vliegen en bovennatuurlijke krachten kunnen krijgen.'

Om te beginnen is yoga hier niet voor bedoeld. Savitri onderneemt geen yoga om een supermens of een supramentaal wezen te worden. Ze onderneemt yoga voor de aarde en de mens. Sri Aurobindo maakt het heel duidelijk: zolang er een persoonlijk verlangen is, zelfs het verlangen naar persoonlijke Mukti of verlossing, laat staan ambitie voor occulte krachten, kunnen we het Absolute niet aanraken. We moeten ons ontdoen van alle verlangens, inclusief het verlangen naar verlossing of Mukti, inclusief het

verlangen naar persoonlijke transformatie, wat opnieuw een egoïstische impuls is die zich voordoeft als de wil voor yoga. Yoga kan zijn om het Goddelijke te dienen, het Goddelijke lief te hebben wat de eenvoudigere manier is, of om in het Goddelijke te leven, door het Goddelijke te leven, voor het Goddelijke; en het Goddelijke doet het ter wille van de aarde. De noodzaak van transformatie is alleen zodat we in ons hele wezen worden wat het Goddelijke wil dat we worden. Het is geen stempel van enige persoonlijke grootsheid, maar een diepe spirituele noodzaak van de schepping, om te worden wat het innerlijk is.

Wanneer Savitri de innerlijke werelden betreedt, komt er een krachtige levenskracht en biedt haar veel indrukwekkende ervaringen. Die beschrijving staat op pagina 493. Dan waarschuwt Sri Aurobindo ons over deze zone waar de kracht van het leven Savitri ontmoet en haar zijn geschenken aanbiedt:

*Zijn gevaarlijke en absolute macht
Kon gif mengen met de wijn van God.
Op deze hoge schijnende ruggen kon valsheid rijden;
Waarheid lag met heerlijkheid in dwaling's gepassioneerde armen
Stroomafwaarts drijvend in een vreugdevol gulden schip:
Hier in Leven's lagere werkelijkheden komen alle tegenstellingen
samen;
De Waarheid staart en doet haar werken met verbonden ogen
En Onwetendheid is Wijsheid's patroon hier: [494]*

Pas op, pas op! Wees voorzichtig met overenthousiasme: 'Ik wil yoga over een jaar, twee jaar.' Moeder zou zeggen: 'Mijn kind, wees geduldig!' Dit is het geheim. Er moet een groot gebouw worden opgebouwd, een gebouw van kalmte, vrede, gelijkmoedigheid, een sterke en stabiele vloer van toewijding, nederigheid en overgave. De nieuwe schepping hangt niet in een vacuüm.

*Die galopperende hoeven in hun enthousiaste vaart
Zouden kunnen dragen naar een gevaarlijke tussenzone,
Waar de Dood waart, die een gewaad draagt van onsterfelijk
Leven. [494]*

Dit is een ander groot gevaar.

Dan komt het derde, en dat komt van het denkvermogen. Het denkvermogen is de grote moeilijkheid van degenen die veel lezen, en vooral van degenen die niet alleen lezen, maar ook lezingen geven. Het is een groot gevaar, in de zin dat men mentaal begrip gemakkelijk kan verwarren met het echte: 'Ja, ik heb het gelezen. Ik heb alles begrepen. Daarom ben ik al aangekomen.' Er is een groot verschil. Aankomen duurt heel lang. Lezen kan ons een soort routekaart geven en dat is goed, maar het is niet onmisbaar, en op zichzelf brengt het ons niet naar het doel. Slechts twee dingen zijn onmisbaar voor yoga wat betreft kennis: dat er een ziel in ons is en een Genade boven.

Vaak vragen mensen: 'Hoe kunnen we deze yoga beoefenen? Sri Aurobindo is zo moeilijk.' Wie vraagt ons om Sri Aurobindo te lezen en yoga te doen? Hij vertelt ons niet dat we zijn boeken moeten lezen om yoga te doen. Hij zegt gewoon 'Open voor de Moeder.' Dat is het echte probleem: we kunnen dat misschien niet doen, ook al klinkt het heel eenvoudig. Het denkvermogen zal binnenkomen met zijn twijfels en ons omringen met allerlei vragende onwetendheid die wordt aangezien voor kennis.

Het denkvermogen brengt een ander soort valse zekerheid. Er zit veel humor in *Savitri*. Hier wijst Sri Aurobindo met zijn karakteristieke gevoel voor humor erop hoe het denkvermogen een geloofssysteem kan oppikken of maken en hoe we erin vast kunnen komen te zitten, in dogma's die hier en daar uit geschriften zijn gehaald, en dan geloven we dat we bezig zijn met yoga. We hebben deze regels:

Zelfs meditatie mijmerde op een nauwe zetel, [497]

Heel vaak willen we dat iemand ons de weg van meditatie in Integrale Yoga vertelt. Het absurde is dat er inderdaad mensen zijn die de weg van meditatie in Integrale Yoga onderwijzen. Maar Integrale Yoga is van nature integraal. Sri Aurobindo waarschuwt ons tegen het mediteren op een smalle stoel en het nemen van dit of dat beperkte aspect van God als het geheel.

*Zelfs meditatie mijmerde op een nauwe zetel,
En verering keerde zich naar een exclusieve God,
Bad naar het Universele in een kapel,
Waar deuren gesloten waren tegen het universum;
Of geknield voor het lichaamsloze Onpersoonlijke,
Een denkvermogen, afgesloten voor de roep en het vuur van liefde:
Een rationele liefde verdroogde het hart. [497]*

We worden niet verondersteld irrationeel te worden. Yoga wordt gedaan door het rationele denkvermogen intact te houden. Het rationele denkvermogen heeft een plaats in het omgaan met infrarationele impulsen, in het omgaan met onze vitale impulsen — daar heeft het een enorme kracht. Maar als we het gaan gebruiken om met het Goddelijke en wat daarbuiten is om te gaan, dan is het als een kleine hamer die tegen een berg slaat en gelooft dat het door dat te doen een gat erdoorheen kan slaan. In dit gedeelte toont Sri Aurobindo ons verschillende soorten wezens van de mentale wereld die komen en Savitri roepen, maar ze weigert ze allemaal.

Dan komt er weer een van de *mahavakyas*, de grote zinnen die Savitri ons in overvloed biedt. Savitri ziet enkele goden uit haar diepste wezen opduiken. En dan wijst Sri Aurobindo op iets dat we altijd moeten onthouden:

*In tegengestelde zin zag zij leven's raadselachtige waarheid onder ogen:
Zij, die het licht droegen voor lijdende mensen,
Haastten zich met gretige voeten naar de uiterlijke wereld;
Haar ogen waren gekeerd naar de eeuwige bron. [501]*

Als we deze passage niet hebben begrepen, neigen we ernaar om gretig iedereen te helpen. De mensheid helpen: het is een van de grootste *sattvische* illusies. Wie kan helpen? Denk je dat je yoga kunt onderwijzen? Wie kan onderwijzen? We moeten leven in het bewustzijn van Eenheid waar niets anders is dan het Goddelijke. Maar die weg is lang. Moeder vertelt ons dat we eerst vanuit een staat van verspreide wijde die in alle richtingen wordt getrokken door allerlei krachten van onwetendheid, door een nauwe doorgang moeten gaan, de kern moeten raken en ons dan moeten verspreiden naar het universele bewustzijn. Anders is het niet mogelijk. Savitri houdt haar ogen gericht op haar eeuwige bron.

*Toen volgde Savitri de verheven kronkelige weg
En kwam, waar het verminderde tot een smal pad,
Slechts betreden door zeldzame gewonde pelgrimsvoeten. [501-02]*

Dit is het beeld van het gaan door de pelgrims-grot van Amarnath, weet je. Uiteindelijk, zelfs in onze Ashram, ben je alleen. Je moet de chappals en al het andere achterlaten: al onze identiteiten. We zijn alleen. We zijn er misschien samen naartoe gegaan, hand in hand, maar voor het Goddelijke zijn we alleen. En daarom voelen we, als we naar Moeders kamer gaan, dat het zo'n nauwe doorgang is. Ik voel dat het iets heel symbolisch is, deze heel nauwe doorgang. Hoewel je misschien met de wereld bent gekomen, laat je die nu achter je. Je staat oog in oog met de Goddelijke Moeder, op een weg *'slechts betreden door zeldzame gewonde pelgrimsvoeten'*. Niemand bereikt het doel die niet door dit vuur is gegaan met voeten op brandende stenen. *'Niemand kan de hemel bereiken, die niet door de hel gegaan is. [227].* Dit is een pad dat *'slechts betreden wordt door zeldzame gewonde pelgrimsvoeten.'* Daar eindelijk:

Men voelde de stille nabijheid van de ziel. [502]

Het vinden van de ziel

Nu ontmoet Savitri de drie Madonna's, krachten die uit haar ziel zijn voortgekomen. Het zijn de drievoudige Zielenkrachten. Ik ga niet in op de verschillende manieren om ze uit te leggen als sattva, rajas, tamas, de Prakriti of de godheid achter hen of hun relaties met Maheshwari, Mahakali, Mahalakshmi, Mahasaraswati. Een eenvoudigere manier is om ze te zien als de vrouwelijke tegenhangers van de drie Purusha's — de mentale, vitale en fysieke Purusha of wezens die door de ziel als godheden voor de overeenkomstige vlakken worden voortgebracht. In Savitri, die de geïncarneerde Goddelijke Moeder is, worden deze drie Krachten in hun goddelijke volheid gevonden. Laten we echter onze drukke gedachten opzij zetten en gewoon weten dat de innerlijke waarheid zich aan ons presenteert als Wijsheid, als Kracht en Macht, of als Liefde, de Kracht die deze hele reis van het leven volhoudt. Dit maakt het eenvoudig. Het Goddelijke is zowel naam als naamloos. Ik hou van deze woorden — Madonna van het Licht,

Madonna van de Macht, Moeder van het Goddelijke verdriet — Ze zijn zo wonderbaarlijk. We hoeven geen andere namen te noemen, want deze namen zijn op zichzelf al compleet. Als Sri Aurobindo deze namen heeft gegeven, zit daar een reden achter: misschien wilde hij gewoon verder gaan dan tradities en een nieuwe dimensie binnenbrengen. Laten we leven met die nieuwe dimensie — deze drie Madonna's.

We kunnen stoppen met het ene of het andere aspect van het Goddelijke. We kunnen tevreden zijn met wijsheid en kennis die onze denkvermogens binnenkomen en onze hogere kamers informeren; of we kunnen stoppen met liefde in het hart en bhakti en zelfgave. Of we kunnen tevreden zijn met de kracht die gewoon het Goddelijke vertrouwt en mensen helpt het leven of de strijd tegen alles wat de goddelijke voltooiing in de weg staat, te doorstaan. Men kan stoppen met identificatie met een van deze Zielskrachten en een *vibhuti* worden. Maar we weten dat dit een Integrale Yoga is; ze moeten allemaal samenkomen en er moet iets nog groters worden gevonden. Elk van deze Madonna's wekt iets in ons: de kracht van kennis, de kracht van de macht en sterkte van God, hoop — dit alles ontwaakt in ons als we de afslag naar yoga nemen. Ze zijn godheden en ze beginnen tevoorschijn te komen. Ze zijn behulpzame krachten op onze reis en toch moeten we ernaar streven om verder te gaan, want de Allerhoogste Godheid is ons doel. We moeten onthouden wat Savitri de Madonna van het Licht vertelt:

*Zelfs als jij intuïtie's stralen naar beneden laat regenen,
Zal het denkvermogen van de mens het houden voor aarde's
eigen glans,
Zijn geest door het spirituele ego zinken
Of zijn ziel dromen, opgesloten in heiligheid's briljante cel,
Waar alleen een heldere schaduw van God kan komen.[520-21]*

We zijn hier niet om heiligen en yogi's en al die oude dingen te worden, maar voor iets geheel nieuws. Toen iemand een gedicht over Sri Aurobindo schreef — 'Heil de laatste rishi Sri Aurobindo!' stuurde Dilip Kumar Roy het naar Sri Aurobindo en zei: 'Ik weet niet of ik me erover moet verheugen of verdrietig moet zijn. Ik verheug me omdat hij u een geweldige rishi heeft genoemd, maar ik voel me verdrietig omdat hij zegt dat u de laatste bent.' En Sri Aurobindo antwoordde met zijn gevoel voor humor: 'Nou, hij heeft gelijk. Misschien heeft hij een glimp opgevangen dat er hierna een supermens zal zijn. We hebben daarna geen rishi's meer nodig.' Deze yoga gaat niet over het worden van een heilige of een wijze of een rishi of een van deze termen: ze behoren allemaal tot de oude wereld. Er is iets nieuws om naar te streven. Niet *'heiligheid's briljante cel'* [521]! Die smalle plek ontvangt gereflecteerd licht en gelooft dat het van hemzelf is. En hoevelen zijn het pad van het spirituele ego opgegaan of hebben uiteindelijk weer een andere sekte gevormd!

Laten we dat allemaal achter ons laten en Savitri volgen als ze verder gaat naar de mystieke grot van de ziel, en Sri Aurobindo beschrijft de wonderbaarlijke staat als men de ziel nadert. Het is *'een nacht van God'*[522]. Alles waarvan we denken dat we het weten, inclusief de trots van kennis, alles wordt ons ontnomen. We zijn op elk moment opnieuw geboren. Kijk naar

de Goddelijke Moeder die zoveel ervaringen heeft: wat is haar gebed als ze voor Sri Aurobindo verschijnt? Ze zegt: 'Ik ben als een pasgeboren kind'. Dit is de staat die de ziel spontaan in ons brengt: een diepe nederigheid. Hoeveel we ook weten, we zullen nog steeds doen alsof we niets weten, want alle kennis behoort toe aan het Goddelijke en er is zoveel meer dat, zoals de mystieke dichter Kabir zegt: 'Als we inkt zouden maken van de zeven oceanen en als we alle bomen zouden kappen en ze allemaal in pennen zouden veranderen, en het hele oppervlak van de aarde als papier zouden gebruiken, zouden we nog steeds niet in staat zijn om de glorie van deze twee woorden op schrift te stellen — Hari gun likha na jai! *Hari* — het Goddelijke. Zo groot is de grootheid van het Oneindige. Hoeveel kan één boek of vele boeken of welke hoeveelheid wijsheid dan ook Hem vastleggen? Niets! De zielsaanraking brengt iemand in die staat voor het Goddelijke.

Ik denk dat dat de reden kan zijn waarom veel tempels lage plafonds hebben en mensen het erg ongemakkelijk vinden: het is een les in nederigheid. Er is een verhaal over iemand die klaagde bij de Moeder en zei: 'Het plafond is erg laag' — hij wilde het veranderen. Maar ze zei: 'Heel goed, het zal hem nederigheid leren. Elke keer dat hij erdoorheen gaat, zal het nederigheid leren.'

Sri Aurobindo zegt met zijn karakteristieke humor dat hoewel het Goddelijke overal is, hij zichzelf diep binnenin heeft verborgen. Waarom? Om 'de profanerende aanraking van het denken' te vermijden. Hij weet dat mensen naar tempels, kerken en moskeeën zullen gaan. Ze zullen naar honderden sprekers luisteren, maar ze zullen niet naar binnen kijken. Dus daar heeft hij de ziel verborgen.

Niettemin vindt Savitri haar ziel en dan hebben we de wonderbaarlijke beschrijving van het psychische wezen en het centrale wezen. Ze ontdekt haar psychische wezen en versmelt vervolgens met haar centrale wezen, de *jivatman* die erboven staat. Hier tegen het einde wordt ons opnieuw verteld dat dit de eerste overwinning is die behaald moet worden, omdat dit de eerste aanraking van onsterfelijkheid is. De ziel ontdekken is ons onsterfelijke wezen ontdekken; zonder deze kunnen we niet echt nadenken over het overwinnen van de dood. Dit is het eerste wat gedaan moet worden en dit is wat Savitri ontdekt. Terwijl de ziel vooruit stapt, openen alle centra zich spontaan naar het licht en de macht en het recht van het Goddelijke en bloeien ze. We hebben een lange beschrijving van die wonderbaarlijke ervaring, maar we zullen daar nu niet op ingaan. Dan vinden we deze regels:

*In het trage proces van de ontwikkelende geest,
In het kortstondige stadium tussen een dood en een geboorte,
Is uiteindelijk een eerste perfectie's stadium bereikt; [531]*

Dit is de eerste perfectie — de psychische transformatie — waar alles wordt bestuurd door de ziel. Dit is op zichzelf al een groot ding in de yoga, maar het kan op de eenvoudigste manieren gebeuren door je te wenden tot de Goddelijke Moeder.

*Uit het hout en de steen van onze natuur's substantie
Is een tempel gevormd, waar de verheven goden konden leven.
[531]*

Nu kunnen we begrijpen waarom die goden sliepen: omdat er geen geschikte plek voor hen was. Maar nu is de lamp aangestoken en hebben we een mooie plek voor hen voorbereid. De tempel is schoongemaakt, dus nu worden de goden wakker en nemen ze hun respectievelijke plaatsen in. Ze zeggen: 'Ja, nu is de tempel aangestoken.'

*Zelfs als de worstelende wereld wordt buiten gelaten,
Kan één mensen's perfectie de wereld redden. [531]*

Zo is het eerste huwelijk tussen hemel en aarde tot stand gekomen — de eerste perfectie en een onmisbare fase in yoga. Sri Aurobindo wijdt er bijna vijf canto's aan en de overblijvende twee canto's zijn bijna een samenvatting, want als de ziel eenmaal naar voren stapt, wordt de rest relatief gemakkelijk en is er een snelle bloei.

De weg naar Nirvana en het Absolute

De opkomst van de ziel is echter niet de uiteindelijke perfectie. Voor de uiteindelijke perfectie moet het ego gedood worden. Zolang het ego blijft, wordt het onze instrumentele persoonlijkheid en identificeren we ons er nog steeds ergens mee; of als we ons er niet mee identificeren, weten we dat het er is en de ziel handelt erdoorheen. Het ego moet verdwijnen. Dat is het volgende bevel dat Savitri ontvangt. Maar eerst hoort ze de Stem van de Nacht die verkondigt dat een supramentale transformatie en verandering van de aarde niet mogelijk is. Het houdt vol: 'De mens is een schepsel van modder en ik ben de heerser ervan. Je kunt naar de hoge hemelen gaan in de transcendente sfeer, maar denk niet aan transformatie.' Maar dan hoort Savitri de Stem van het Licht die de duisternis verjaagt en zegt: 'Het is mogelijk', en haar de weg vooruit wijst. Deze weg wordt getoond op pagina 538.

Wanneer de Natuur, die nu de onbewuste God is, [538]

Zo mooi! De natuur is goddelijk, maar ze is nog steeds onbewust. Wanneer het volledig bewust en transparant wordt voor het Goddelijke, zal het zichzelf spontaan transmuteren.

*Wanneer de Natuur, die nu de onbewuste God is,
Doorschijnend wordt voor het Eeuwige's licht,
Haar zien zijn zicht, haar wandel zijn stappen van vermogen
En het leven gevuld is met een spirituele vreugde
En Materie de Geest's willige bruid is. [538]*

Dit is wat het moet zijn. Toen Huta Moeder een kaart liet zien met daarop Shiva en Shakti samen, zei Moeder: 'Het is een symbool van de Geest die zich identificeert met de materiële natuur.' Dat is het symbool. Het is voorzien en we zien ditzelfde symbool in het hele verhaal van Shiva en Sati. Sati — materiële natuur — moet zichzelf zuiveren voordat ze klaar is om Shiva te ontmoeten. Ze moet in vuur branden en zichzelf volledig vernietigen; dan wordt ze herboren als Parvati: de gezuiverde aardnatuur die geboren wordt op de hoge toppen van de Himalaya. Dan kan ze zich permanent verenigen met Shiva. Voor ons geldt hetzelfde: we moeten deze aarde-natuur in zuiverend vuur verbranden, en dit vuur is zeer veeleisend; het laat niets, niets, niets onaangeroerd door de zuiverende Vlam:

Stem toe om niets te zijn en niemand, ontbind Tijd's werk, [538]

Dit doet me denken aan een verhaal toen Sri Aurobindo naar Pondicherry kwam en het toneel van de Indiase politiek verliet. Mensen vroegen hem : 'Waarom kom je niet terug? Wat doe je daar?' Sri Aurobindo wilde nauwelijks antwoorden. Toen kwamen er mensen die in die tijd actief waren in de politiek hierheen om hem te ontmoeten en vroegen: 'Mijnheer, wat doet u hier in Pondicherry?' Sri Aurobindo hield een tijdje zijn mond en zei toen: 'Nou, niets.' (*Gelach*)

We wachten gewoon tot iemand ons vraagt, zodat we kunnen vertellen: 'Weet je niet dat we bezig zijn met een speciale yoga? Weet je er over? Ik zal het je vertellen. Weet je, het is een heel moeilijke yoga. Ik behoor tot de elite, geroepen en speciaal gekozen door het Goddelijke.' Maar wat weten we nu echt? Het is Zijn spel en Hij geniet van dit spel.

*Stem toe om niets te zijn en niemand, ontbind Tijd's werk,
Werp uw denkvermogen weg, treed terug van vorm en naam.
Vernietig uzelf, opdat alleen God kan zijn.“ [538]*

Dit is het grote gebod. Vernietig uzelf volledig. 'Vernietig uzelf, opdat alleen God mag bestaan.' Wat een uitgestrektheid! Wat een bevrijdende waarheid! Wat een diepgaande betrokkenheid! En die kan alleen komen als er niets anders overblijft in onze gedachten en gevoelens dan het Goddelijke. Niets van onszelf. Wat is ons verleden? Wat gebeurt er in het heden? Wat zal er met ons in de toekomst gebeuren? Wat zijn we geweest en wat zullen we zijn? Alles laten we volledig achter aan Haar Voeten. Zoals de Moeder het zegt: 'Zoals U wilt! Zoals U wilt! Of U mij vreugde of lijden geeft! Of U mij plezier of pijn geeft! Alles komt van U, keert naar U terug.'

Savitri gaat daar doorheen en dan wordt ze geprojecteerd, aangetrokken in het Absolute; want als er niets is, als al het werk van de Tijd ongedaan is gemaakt, dan ervaren we dat grote verlangde Nirvana. In Sri Aurobindo's Yoga zoeken we het niet, maar het komt. En wat voor soort Nirvana? Omdat er een mentaal nirvana is, een vitaal nirvana, een fysiek nirvana; het zijn slechts eerste aanrakingen. Savitri ervaart het Nirvana waar men het absolute binnengaat, waar de hele schepping niets anders lijkt dan een tijdelijke storm die aan onze ogen voorbijtrekt.

In een van haar gebeden zegt de Moeder dat aardse realisaties een te belangrijke plaats innemen en dat we op een gegeven moment hiervan af moeten: 'Oh, wat kan er gebeuren? Een Derde Wereldoorlog? Wat zal er dan met de mensheid gebeuren?' We identificeren ons met de mensheid, daarom willen we het egoïstisch weten. Wie weet? Het Goddelijke kan zeggen: 'Ik heb plan B'. Wat is plan B? Als de mensheid verdwijnt — Dolfijnen! Om de hoek! Alle voedselproblemen, alle problemen met gebouwen en vervuiling — alles zal in één klap worden opgelost. Opwarming van de aarde, dit, dat.... Weet je, we hadden gisteren een gesprek over opwarming van de aarde: over 15 of 20 jaar zal de hele aarde, alles, verdrinken in water. Zal de evolutie stoppen? Nee. Zal de transformatie stoppen? Nee. Sri Aurobindo zei: *'De huidige beschaving moet zeker veranderen, maar of het door een vernietiging of een nieuwe constructie op basis van een grotere waarheid is, is de kwestie. De Moeder heeft de vraag laten hangen en ik kan alleen hetzelfde doen'* [CWSA 35: 221]. Hij zegt: *'Het is niet dit dat moet worden gered; het is de wereld die moet worden gered, en dat zal zeker gebeuren'*. [CWSA 35: 221]. We hoeven ons geen zorgen te maken. Zoals Teilhard de Chardin het heeft gezegd: 'We zijn geen menselijke wezens die een spirituele ervaring hebben, maar spirituele wezens die een menselijke ervaring hebben.' Als we dat eenmaal weten, maakt het niet uit. We zullen ergens koloniseren — waar Hij maar wil, waar het Goddelijke ons ook heen stuurt; als het in het hart van een dolfijn is, waarom niet? We hoeven ons er geen zorgen over te maken.

Savitri komt in die staat van het Absolute waar niets is. Dan wacht ze op het bevel. Het is dezelfde staat die Aswapati bereikte door zijn tapasya toen hij bij de deur van het Onkenbare kwam, waar hij ofwel kon samensmelten en zichzelf volledig kon afschaffen — zeldzame yogi's staan erom bekend dat ze dat doen, zichzelf in het Onkenbare werpen — of uit de grens van de vorm en het vormloze een nieuwe Kracht, een nieuwe Macht tevoorschijn kon halen om zich op aarde te manifesteren. Nu is het, zoals we allemaal weten, geschiedenis. Wat was verborgen in het Onkenbare? Het supramentale bewustzijn en de supramentale waarheid.

En wat doet die staat? Het maakt haar wezen enorm. We worden enorm als het ego weg is. Dit is een van de dingen die we ervaren — enorm! Grootheid is niet de wijde van de prullenbak waar alles van het mooiste gedicht tot de meest alledaagse dingen door elkaar gehusseld is. Grootheid is de enormiteit van de Ruimte waar ontelbare sterren hangen, elk op zijn juiste plek. Zo verwoorden de Vedische rishis het: *satyam ritam brihatam*. Grootheid alleen is niet waar genoeg. Er moet een waarheid zijn die dingen hiërarchisch rangschikt om volgens de wet van de waarheid te leven.

Moeder vertelt ons herhaaldelijk dat wanneer mentale regels, mentale maatregelen, sociale normen wegvallen, wat ons dan helpt om het pad te bewandelen? Normaal gesproken worden mensen geleid door hun verlangens, of door plicht, principes, sociale en religieuze normen. Wanneer die weg zijn, wat kan ons dan leiden? De wet van de Waarheid. Dat is waar Yajnavalkya naar streeft: *Hiranmayena patrena satyasyapihitam mukham* [Isha Upanishad v.15: *'Het gezicht van Waarheid is bedekt met een schitterend gouden deksel; dat moet je verwijderen, O Verzorger, voor de wet van de Waarheid, voor het zicht.'*] [CWSA 17: 9]. De Wet van Waarheid begint zich te manifesteren. En in die uitgestrektheid hebben we deze prachtige ervaring.

En één klein ding: na die ervaring en realisatie, zullen we ontdekken dat elke ervaring als het ware wordt opgetild door de goddelijke aanraking. Sri Aurobindo brengt opnieuw de menselijke kant van Savitri naar voren: of ze zit bij Satyavan of ze is bezig met haar dagelijkse activiteiten: de bezem, de pot, de put. Geen van deze ervaringen zou ons moeten ontwrichten. Yogi's van een bepaalde soort trekken zich terug uit de wereld. Maar de tijd komt dat yogi's net als Janaka zouden zijn, zoals Sri Aurobindo het zegt, net als Ajatashatru, die zich bezighoudt met alle activiteiten van het leven. Dat is wat we hebben in Auroville, in de Ashram.

Dit is een geweldige les. Een yogi zijn betekent niet dat je een bepaalde jurk draagt of een bepaalde praktijk volgt en jezelf voortaan Swami zo-en-zo-ananda noemt. Godzijdank doet Sri Aurobindo dat niet. We komen uit Ananda en behoren tot Ananda; we hoeven het niet achter onze naam te zetten; het is onze naam en onze achternaam, we hoeven het niet verder te kwalificeren. Wat betreft 'Swami', dat is een discutabel iets. Het impliceert zelfbeheersing. En dat impliceert een kosmische geest hebben — want er is niet slechts één soort zelfbeheersing. Naarmate we groeien als vertegenwoordiger van het ras en ons uitbreiden tot kosmisch bewustzijn, worden de moeilijkheden en nieuwe uitdagingen die we moeten aangaan groter en elke keer moeten ze worden overwonnen door hetzelfde proces. Savitri ervaart deze diepe waarheid op de laatste twee pagina's van Boek Zeven.

We zijn aan het einde gekomen van Het Boek van Yoga — de grootste formule van God. We hebben de echo ervan, een glimp ervan, in de *Ishopanishad*, waar staat 'Yastu sarvani bhutani atmanya-vanupasyati: *het ene zelf dat alle dingen is geworden*'. We hebben deze geweldige formule. Maar na dit hele proces, wordt Savitri's ervaring beschreven:

*Het denkvermogen was één enkele ontelbare blik
Op zichzelf en al, wat hij werd.
Het leven was zijn drama en het Onmetelijke een toneel,
Het universum was zijn lichaam, God was zijn ziel. [556]*

Elke dag zien we God. Elke dag verandert Hij van kleding. Elke drie maanden verandert hij zijn kleding volledig. Soms is zijn kleding groen, soms is het bruin, soms is het wit. Als we naar Siberië of de bergen gaan, draagt hij witte kleding omdat hij dat mooi vindt. Als het een kale woestijn is, draagt hij goudbruine kleding. Het is Gods kleding. Soms draagt hij 's nachts donkere kleding die vol sterren is die schijnen als zijn mala. Het universum is zijn lichaam.

*Alles was één enkele immense werkelijkheid,
Alles was zijn ontelbare fenomeen.
Haar geest zag de wereld als de levende God; [556]*

Niet alleen een goddelijke Aanwezigheid die verborgen was in haar, *nityo nityanam chetanas chetananam*, maar iets dynamisch, actief, levend, dat voortdurend nieuwe dingen naar voren brengt, verandert, dingen in zichzelf opneemt. Het is een levende God: niet alleen een Aanwezigheid die inert en

inactief is zoals Shiva die onder Kali's voeten ligt, maar een levende en dynamische God.

Zij zag de Ene en wist, dat alles Hij was. [556]

Dit 'alles' is letterlijk alles en alles: van boom en bloem en plant ontdekt Savitri dat alles niets anders is dan het ene Wezen, het ene Oneindige, en zichzelf wordt geïdentificeerd met dat alles. We hebben deze mooie regels:

*Zij was een onderbewust leven van boom en bloem,
Het openbarsten van de honingknoppen van de lente;
Zij brandde in de passie en de pracht van de roos,
Zij was het rode hart van de passiebloem,
Het droomwit van de lotus in zijn poel. [557]*

Als mensen ons vragen 'Waar is God?', kunnen we na het lezen van deze regels zeggen dat hij overal is. Alleen zijn onze ogen niet afgestemd om hem overal te zien omdat ze gevangen zitten door het ego en het denkvermogen en de zintuigen.

*Vanuit het onderbewuste leven klom zij naar het denkvermogen,
[557]*

Van identificatie met 'boom en bloem' gaan we steeds verder verder.

*Zij was het denken en de passie van het wereld's hart,
Zij was de godheid, verborgen in het hart van de mens,
Zij was het klimmen van zijn ziel naar God. [557]*

Zij is het die de reis voortzet. Meer dan onze reis is het de reis van het Eeuwige in ons, het is de reis van de Goddelijke Moeder in ons. Daarom is er hoop. Het betekent dat degenen die wanhopen en zeggen 'Oh, ik ben waardeloos!' vertrouwen op hun eigen ego. Ik ben misschien waardeloos volgens mijn eigen egoïstische normen of volgens de normen die anderen voor mij stellen, maar als het Goddelijke mij heeft geroepen, weet hij zeker wie hij heeft geroepen. Hij weet wat voor gekken wij zijn. Hij kent alle wendingen en bochten van onze natuur, en hij weet wat hij met dit materiaal gaat doen, omdat het niets anders is dan het Goddelijke zelf. Hij kent zichzelf en daarom is er hoop voor ons.

*Zij was de godheid, verborgen in het hart van de mens,
Zij was het klimmen van zijn ziel naar God.
De kosmos bloeide in haar, zij was zijn bedding.
Zij was de Tijd en de dromen van God in de Tijd; [557]*

Daarom kent zij alle pralaya's die hebben plaatsgevonden. Zij is Mahakali die de Tijd verandert. Maar wie is deze '*godheid, verborgen in het hart van de mens*'? Gauri, de Moeder, de Goddelijke Moeder, wachtend op haar moment

om te komen. En wanneer Kali, Tijd, de weg heeft vrijgemaakt, dan zal ze naar buiten treden voor de nieuwe schepping.

*Zij was de Tijd en de dromen van God in de Tijd;
Zij was de Ruimte en de wijds van zijn dagen. [557]*

Maar wie is Zij? Wie kan het ooit weten?

Van hieruit verreest zij, waar Tijd en Ruimte niet zijn; [557]

Hier zien we de Goddelijke Moeder in haar drievoudige identiteit, als het individuele, het universele en het transcendente — en als we dat zo mogen zeggen, iets dat alle drie overstijgt.

*Van hieruit verreest zij, waar Tijd en Ruimte niet zijn;
Het superbewuste was haar aangeboren sfeer,
De Oneindigheid was haar beweging's natuurlijke ruimte;
De Eeuwigheid keek uit van haar op de Tijd. [557]*

En toch — dit is het wonder der wonderen — deze Eeuwigheid, deze Oneindigheid heeft ervoor gekozen een menselijke vorm aan te nemen, een beperkt gezicht. Alles wat wij van onze kant kunnen doen, is dankbaarheid in ons hart daarvoor te hebben.

Heel vaak vragen mensen: 'Wat heeft Sri Aurobindo gedaan?' Het is een vreemde vraag, maar je moet allerlei vragen beantwoorden. Ik denk dat Sri Aurobindo de wereld veel geschenken heeft gegeven, vanaf zijn revolutionaire dagen: geschenken aan India; geschenken in de vorm van grote ideeënstromen die in de wereld zijn losgelaten; de gedachten en kennis die via de Arya kwamen; het geschenk van Integrale Yoga, wat een pad op zichzelf is; het geschenk van een ruimte — de Ashram — waar we allemaal aan yoga kunnen doen; het geschenk van Auroville waar mensen van over de hele wereld kunnen komen; en hier is nog een geweldig geschenk — zo'n 300 mensen kunnen in deze hal zitten en iets delen over Moeder en Sri Aurobindo. En bovenal het geschenk van *Savitri*: ik geloof dat als Sri Aurobindo niets anders had gegeven en niets meer had gedaan, *Savitri* alleen al meer dan genoeg zou zijn geweest. Wat hij ons heeft gegeven is veel, veel meer dan we kunnen verwerken. *Savitri* alleen is voldoende op zichzelf. Alleen al het lezen van *Savitri* kan ons naar de hoogste realisaties van de yoga van transformatie brengen. Hoe kan het dat doen? Sommige mensen zeggen: 'Ah! Dit is een heilig sentiment!' Maar nee, het is een heel oude kennis. De tantrische yogi's zouden een godheid aanroepen via yantra, mantra en puja, maar vooral mantra. Door de mantra, het klanklichaam, zouden ze de godheid dichterbij brengen. Sri Aurobindo weet dat de Goddelijke Moeder niet zomaar kan komen, Zij is voorbij dit alles. Maar ook hij creëerde een mantra en waar deze mantra ook wordt gezongen of gelezen, op welke manier dan ook — het maakt niet uit — komt ze daar omdat deze mantra niets anders is dan haar lichaam, haar klanklichaam, haar woordlichaam. Dat is wat *Savitri* is: een levende, eeuwige Aanwezigheid in het menselijk hart.

Satyavan en Savitri

Slotsessie van het Savitri Study Camp 26 februari 2020

We lazen deze magische regels:

De gouden toren is gebouwd, het vuurkind is geboren. [702]

De 'golden tower' is natuurlijk het supramentale bewustzijn dat helemaal naar de aarde komt, en het 'vuurkind' is de nieuwe schepping, nog in de kinderschoenen.

Wat zijn de tekenen van het Supramentale?

Mensen vragen zich vaak af, nu het Supramentale is gekomen, wat de tekenen zijn?

Wat kon de aap zien toen het eerste prototype niet-zelfs-mensen — humanoïden — op aarde liep? Misschien dat 'dit een vreemde wrede kerel is die er niet uit ziet als een dier, niet op ons lijkt, maar toch zijn er veel overeenkomsten'. Hij moet zich hebben afgevraagd wie deze kerel is, dat is alles. 'Vreemd.' Misschien was hij in de apenwereld wel gek verklaard! De aap zou niet hebben geweten wat er binnenin gebeurt en wat er in de toekomst gaat gebeuren.

Zo groot is de kloof tussen de aap en de mens; en de Moeder zei dat de kloof tussen het supramentale wezen en de mens veel groter is dan de kloof tussen het dier en de mensheid. Het is heel waarschijnlijk, zegt ze, dat het nog lang onopgemerkt zal blijven. Maar langzaam is er een stille revolutie begonnen in het bewustzijn van de aarde, in kinderen die steeds meer gaan komen. Het zijn kinderen van de nieuwe tijd, ze zijn '*massieve barrière-brekers*' [344]. Het tijdperk van instellingen is voorbij. Alle oude manieren van denken — ze zijn verdwenen. Er is nauwelijks ruimte voor bekrompenheid, rigiditeit. Kinderen leven in een heel brede psychologische ruimte.

Dit gebeurt allemaal spontaan; het is niet iemands daad. Eigenlijk willen mensen niet dat dit gebeurt, omdat het heel verontrustend is. De komst van de mens heeft de dierenwereld in beroering gebracht. De komst van supermens brengt de menselijke wereld in beroering: de vaste maatregelen, de comfortzones, de manier van leven — het is allemaal weg. Bijna allemaal weg.

Ik heb mensen gezien die... weet je, vroeger in India, huwelijken vonden gewoonlijk plaats met iemand op de *godi*, met alle hoorns en al dat soort dingen, erop blazen. Nu zeggen veel mensen: 'Dit ziet er zo vreemd uit. Trouwen mensen echt op deze manier?' Omdat er werkelijk niets is dat overeenkomt met een innerlijke waarheid. Er is een groeiende waarheid in mensen. Het ziet er, eigenlijk, ronduit dwaas uit, al deze show.

Veel dingen zijn zo. Standaard klassikaal onderwijs, in een vast formaat — dat is allemaal weg. De formaten van het denkvermogen zijn verdwenen; dit is wat we van buitenaf zien. Van binnenuit zien we de roep om eenheid, om meer harmonie, om meer kennis, om grotere avonturen... dit alles komt op in mensen. Er is een roep om meer harmonie, niet alleen gebaseerd op

uiterlijke associaties. Dit zijn de uitdagingen. Een nieuwe manier van zijn komt op aarde.

Eerst zullen er een paar prototypes zijn die dit bewustzijn belichamen. Vaak vragen mensen: 'Kun je een supramentaal wezen, een bovenmenselijk wezen, als voorbeeld noemen?' Nou, de eerste is natuurlijk Moeder en Sri Aurobindo. Als we naar hun levens kijken, kunnen we dit zien. Er zijn een paar hele mooie regels die dit beschrijven. Eén ding dat we opmerken in de passages die we lezen over de manier van zijn van het supramentale wezen is Waarheid en Vreugde. Deze twee dingen zijn heel prominent.

Daar zal hij de wet van zijn wezen ontdekken, hij zal buiten de sociale normen en maatstaven staan. Eerst zal deze waarheid naar voren komen als een subjectieve manier van zijn: 'Ik zal doen wat ik voel dat juist is.' Dit is nu een nieuwe verandering; het is niet gebaseerd op enige sociale, wettelijke, gewoonte, traditie — dat is verdwenen. Natuurlijk is dit een gevaarlijke passage om mee te beginnen, maar langzaam zal dit 'ik' veranderen, verdiepen, het ego zal verzachten en er zal deze grote ontdekking zijn van wat de wet van de Waarheid is.

Vriendschapsrelaties

Vroeger gingen mensen met verschillende mensen om op basis van gemeenschappelijke interesses, op basis van of ze verwant zijn of niet, bloedverwantschap, gewoonte, traditie, maar nu is dat niet meer zo. Er komt een nieuwe manier van omgaan met anderen op, die bekend staat als 'vrienden'. Het is erg interessant dat in de meeste relaties — tussen ouder en kind, man en vrouw, en andere verschillende relaties — het woord dat wordt opgepikt om ze te beschrijven 'vriendschap' is, alsof het de wet van de toekomst is. Met vrienden is het erg mooi: we verwachten niets van de ander en tegelijkertijd is er een diepe band. We hoeven niet samen te zijn in één geografische ruimte, en toch kan de relatie er zijn. Het is een diep begrip. Het is niet gebaseerd op enige angst. En dat is de relatie die zich zelfs naar het Goddelijke ontwikkelt.

Dingen gaan veranderen. Het fundamentele verschil is dat het denkvermogen een verdeeld bewustzijn is — daarom is het beschouwd als een 'val' of de 'oorspronkelijke zonde'. We zijn gevallen. Door het ego-gevoel zijn we de wijdte en de instinctieve eenheid van de dierlijke soort kwijtgeraakt. Nu moeten we het weer terugkrijgen in het intuïtieve bewustzijn; we moeten dit gevoel van eenheid ontwikkelen. In de hogere hemisfeer hebben de wezens een gevoel van eenheid. Betekent dat dat er geen verschil zal zijn? Misschien wel. Het voorbeeld dat Sri Aurobindo geeft in *The Life Divine* is erg mooi. Hij zegt dat verschillen zullen zijn als tussen de verschillende goden. Elke god is een aspect van het Goddelijke, maar op een ander niveau (in de Purana's) zie je dat elke god de hoogste is. Elke god is de hoogste. Hoe kan elke god de hoogste zijn? Agni is de hoogste op zijn eigen manier; Vayu is de hoogste op zijn eigen manier; Varuna is de hoogste op zijn eigen manier. Als je de Purana's leest, is de indruk dat, welke god ook besproken wordt, 'deze god de hoogste is'; het kan behoorlijk verwarrend zijn. Maar wat dit betekent is dat elke god een gebed is van de eenheid die erachter zit, maar de eenheid wordt tegengehouden en één aspect wordt naar voren gebracht. Agni houdt in zichzelf Varuna en Mitra en Bhaga en Soma en alle anderen vast, en brengt

het Agni-aspect naar voren. Varuna houdt in zichzelf de Agni, de Vaya, Bhag, Som, Aryaman, en al deze dingen in zich, en brengt het Varuna-aspect naar voren. Zo zal de schepping zijn: veelvoudig! Er zijn vele miljoenen goden, en toch is elke god verbonden met de Allerhoogste.

Zo zal de schepping zijn: een rijk spel van verschil en toch op basis van eenheid. Deze eenheid zal de differentiaties niet vervagen. Het is niet zo dat iedereen dezelfde kleding zal dragen — dat zou een heel saaie wereld zijn, en daar zou je weg van willen rennen. Het zal geen gereguleerde wereld zijn, iedereen die elke dag op hetzelfde moment hetzelfde doet. Het Goddelijke houdt daar niet van. Hij lacht in differentiatie, in verschillen, alles — maar op basis van eenheid, omdat het oneindig is. Dit is iets dat we prominent vinden.

Het tweede is dat de schepping gebaseerd zal zijn op Waarheid en Harmonie. Deze Waarheid betekent, nogmaals, dat er verschillende relaties zullen zijn, maar met elk zal er de ontvouwing zijn van de wet van Waarheid, niets anders. Je kunt een supramentale actie niet repareren. We repareren het graag met het denkvermogen; daarom wordt de supramentale persoonlijkheid beschreven als een 'onpersoonlijke universaliteit'. We zien graag dat mensen altijd op dezelfde manier handelen. Dat is een vaste persoonlijkheid — het denkvermogen werkt zo. Maar het supramentale wezen zal niet zo zijn. We zien dit in Savitri in hoe ze zelfs op de tegengestelde argumenten van de Dood reageert met de Waarheid.

Het derde zeer belangrijke punt is dat het supramentale wezen de Ene, het Goddelijke, God, in alles zal zien — in elk wezen, in elke gebeurtenis, in elke omstandigheid, in elke gebeurtenis. Zelfs wat voor onze uiterlijke ogen een ramp lijkt, zal de manier van werken van het Goddelijke zien. Het zal wijsheid zien werken, zelfs in iets dat op een catastrofe lijkt, zelfs daar zal het zien dat de wijsheid aan het werk is. Het zal het denkvermogen op zijn gemak stellen, tot rust brengen; er zal te allen tijde deze zelfbestaande vrede zijn. Deze zorg, angst, vrees ('Wat gaat er gebeuren?' 'Wat kan er gebeuren?') — dat zal verdwijnen omdat men zal zien dat dit is hoe het Goddelijke werkt aan zijn eigen grotere plan, aan zijn grote ontvouwing.

Van licht naar groter licht

De ervaring van het supramentale wezen zal van punt naar punt van licht naar groter licht lopen. Het zal niet van licht naar onwetendheid gaan, waar plotseling twijfel komt, en we niet weten of God er is of niet — 'Is het waar? Is het juist?' — nee. Het zal beginnen bij een punt van licht en bewegen naar groter licht, breder licht, uitgestrekter licht. Het zal dat soort groei zijn, van vrijheid naar grotere vrijheid. Er zal een fundamentele vrijheid van de ziel zijn. Het zal weten dat 'ongeacht de natuur, ik binnenin vrij ben' — dit is de Jivanmukta-staat. Dan worden de delen van de natuur geleidelijk bevrijd en verenigd met het Goddelijke. Het zal van vrijheid naar grotere vrijheid lopen, en het allerbelangrijkste, van heerlijkheid naar grotere heerlijkheid.

Dit is de nieuwe schepping die ons wordt beloofd. Er zijn zielen die hiervoor bestemd zijn, die klaar zijn geworden of zijn opgepikt — en er is de Goddelijke Moeder, die ons allemaal samen naar deze nieuwe schepping draagt. Het is duidelijk dat het er in het begin maar een paar zullen zijn. Dat is wat Sri Aurobindo heel categorisch heeft geschreven: het zijn degenen die zich hebben gekeerd, degenen die zich hebben geopend, die bereid zijn de

prijs te betalen — en het is een hoge prijs voor het veranderen van de mens, het mentale wezen, naar het supramentale wezen. Het is niet geld dat nodig is; je kunt het niet kopen met tienduizend dollar of zeggen ‘laat ik een cursus van twee weken doen’. Dat kan niet; het is onmogelijk. Wat is de prijs? De prijs is ego. Dat is moeilijk. Vooral omdat het in het hoofd blijft hangen: ‘ik, mijn mening, mijn idee, mijn meningen, mensen moeten zich gedragen zoals ik wil dat ze zich gedragen.’ Dat is allemaal weg, de kinderen breken het. Dat is de prijs die we moeten betalen, en als we bereid zijn om de prijs te betalen, dan zijn we klaar voor die heerlijkheid.

Wie is Satyavan?

We zullen snel deze regels op pagina 702 doornemen:

*“Daal af naar het leven met hem, die uw hart begeert.
O Satyavan, O lichtende Savitri,
Ik zend jullie verder als voorheen onder de sterren,
Een tweevoudig vermogen van God in een onwetende wereld,
[702]*

Altijd hebben we samen gewandeld: de ziel binnenin, Satyavan, en stralende Savitri, de Goddelijke Moeder. We herinneren het ons niet ; maar zij weet het. Dat is het enige verschil. Deze dubbele kracht.

*In een omheinde schepping, afgesloten van het grenzeloze zelf,
[702]*

Deze ‘omheinde schepping’ is de lagere schepping.

*God omlaag brengend naar de onbezielde aarde,
De aardewezens optillend naar onsterfelijkheid. [702]*

Nu volgt een beschrijving van wie Satyavan is. We weten Satyavan is de ziel van de mens verstrikt in het bos van onwetendheid maar strevend naar licht. Dit is het kenmerk van de mensheid. Als er geen aspiratie is, geen zoeken, dan is het heel moeilijk om te zeggen dat het menselijk is. We kunnen zeggen dat het een ‘schijn van menselijkheid’ is. Het lichaam is menselijk; maar het kenmerk van de mensheid is dat er een zoeken is, en dat uit zich in eerste instantie op een heel vage manier: als ontevredenheid met wat is. Dat is wat de Moeder zegt: als je heel tevreden bent met het leven zoals het is, met de wereld zoals die is, is het goed, ga terug, wees gelukkig. Men is niet klaar voor de nieuwe schepping.

Dit betekent niet dat men op zoek moet gaan naar ontevredenheid — het gaat niet om klagen. Alles is geweldig; het leven is mooi van buiten, alles is geweldig. Maar er is nog steeds iets dat zoekt naar iets groters, hogers, mooiers. Dat is het kenmerk van een aspiratie die in de mens ontwaakt. Dit is Satyavan. Een paar regels lager staat er:

Hij is mijn ziel, die klimt uit de onwetende Nacht [702]

Satyavan kan echt nooit gelukkig zijn totdat hij de Goddelijke Moeder heeft gevonden, die hem naar zijn huis zal leiden. Hij kan niet gelukkig zijn. Hij is daarnaar op zoek, op zoek naar haar, in talloze vormen, op talloze manieren.

*Door leven en denkvermogen en supernatuur's Onmetelijkheid
Naar het hemelse licht van Tijdloosheid
En mijn eeuwigheid, verborgen in de bewegende Tijd
En mijn grenzeloosheid, gesneden door de curve van de Ruimte.
[702-03]*

Uit de grenzen groeit hij naar de grenzeloze uitgestrektheid. Dat is het verhaal van Matsya-avatara: elke keer dat je het in water stopt, wordt het groter en groter. Het bewustzijn breidt zich uit en het kent geen grenzen meer. Het menselijk bewustzijn groeit op zo'n manier dat het geen grenzen wil accepteren. Vijftig jaar geleden was het heel blij met grenzen. Als een kind uit het dorp verhuisde naar een nieuwe stad in de buurt, was dat een grote gebeurtenis! En als hij naar het buitenland ging, was hij zo goed als dood. Als hij terugkwam, was er een ceremonie. Ik denk dat sommigen van ons zich daarvan bewust zijn, is het niet zo? 'Neem een bad in het water van de Ganges — je bent verdorven, je bent verwend.'

Nu is iedereen onrustig. Omdat er iets in het denkvermogen moet barsten. Het gaat hierheen, daarheen, overal heen. Mensen plannen al voor een reis naar Mars en hebben betaald voor een paar dagen in een satelliet, het ruimtestation. Sommige mensen hebben zich al aangemeld bij Elon Musk. Miljoenen dollars hebben ze al vooruitbetaald. Maar het gaat niet om de ruimte, het gaat om de innerlijke ruimte, de innerlijke impuls.

*Het klimt naar de grootsheid, die het had achtergelaten,
En naar de schoonheid en vreugde, waar het afgefallen was, [703]*

Dit is de grote Val, en we moeten terugklimmen naar dat licht, naar die schoonheid. Het Supramentale is schoonheid, het Supramental is liefde, het Supramentale is harmonie. Het Supramentale is Ananda. Het is niet alleen Waarheid, maar al deze dingen zijn gebaseerd op Waarheid. De eenheid ervan is niet gevormd op enige externe associatie, compromis, aanpassing, wet — geen van die dingen — maar op een spontane ontdekking van het Goddelijke binnenin.

*Naar de beslotenheid en lieflijkheid van alle goddelijke dingen,
Naar licht zonder grenzen en onbeperkbaar leven,
Smaak van de diepten van de Onuitsprekelijke's zaligheid,
Aanraking van het onsterfelijke en oneindige. [703]*

Ook dit hebben we eerder gelezen — hoe voor het supramentale wezen zelfs de aanraking van de hel voor haar zijn kus zal zijn. Zelfs de nauwe

aanraking van de hel. Omdat je het Goddelijke in alles ziet. Zelfs dat zal de kus van de Heer zijn, dus waar zal er ruimte zijn voor verdriet? Het is in de diepten, in de hoogten, overal.

*Hij is mijn ziel, die zich tast uit het beest
Om mensheid's hoogten te bereiken van helder denken
En de nabijheid van Waarheid's sublieme. [703]*

Dit is Satyavan, worstelend uit het beest, groeiend door de mens naar bovenmenselijke hoogten met gedachten als de ladder — hij klimt op de ladder van gedachten.

Hij is de godheid, die groeit in menselijke levens [703]

Dit is de godheid. We aanbidden alle goden buiten, in alle tempels. Maar de echte godheid binnenin blijft onaanbeden, onzichtbaar, onontdekt. Op een plek zegt Sri Aurobindo dat het Gods laatste toevluchtsoord is tegen de ontheiligende aanraking van de wereld. Waar heeft hij zichzelf verborgen? Hij zag overal mensen naar de bergen gaan, hier, daar, overal — ze gaan naar God en vervullen hem met alle verlangens, met geld. Ik ging naar een tempel waar ze wat frisdrank buiten hadden. Waar is het voor? Ze zeiden: 'Je kunt het aan de godheid offeren.' Mensen kochten de frisdranken, 10 roepies of zoiets (ik kocht het natuurlijk niet) — kochten het en gaven het aan de godheid. Rond de godheid waren er veel frisdranken! Kennelijk waren de dranken in omloop. Iemand, die in opstand kwam, vroeg mij: 'Wat is dit?' Ik zei: 'Nee, kijk, dit is socialisme. Zie het niet als iets heel diep spiritueels. Het is Indiaas socialisme: de frisdrank wordt hier opgehaald, gaat daarheen, gaat terug naar de kraam. Tussendoor drinken sommige mensen het. Er komt geld aan. Wat is het probleem?' (*Lacht*)

Dit zal verdwijnen. Niets hiervan is nodig. De echte godheid is hier — hij heeft zijn toevlucht gezocht. Want hier zal de profanerende aanraking van de gedachte niet komen. We moeten het buiten laten, en dan naar binnen stappen.

Overal elders, wanneer we naar een plek gaan — zelfs de Ashram — 'Ah... (kijkt rond)... Wat is dit? Wat is dat?' Voel even de plek. 'Wat is de filosofie? Dit boek, dat boek...' Het menselijke denkvermogen is de hele tijd actief. Als het hier even een paar momenten rust van zou nemen, als men zijn hoofd maar bij de Samadhi houdt, zeg ik je dat er meer licht naar binnen zal komen. Maar het menselijke denkvermogen is zo.

*Hij is de godheid, die groeit in menselijke levens
En in het lichaam van aardewezen's vormen: [703]*

Aarde is een wezen, een godin! En zij bouwt vormen — voor wie? Om door de Heer te worden bewoond.

Wat doen we? Het maakt ons niet uit of we hier een tempel bouwen; we bouwen tempels buiten om onze verlangens te bevredigen. Alle goden bevredigen onze verlangens en de priesters hebben een gelukkige tijd. Als ons verlangen vervuld wordt, is dat dankzij de god; als het niet vervuld wordt,

is het karma, of 'ooit zal het gebeuren.' Niet beseffend dat wanneer het verlangen niet vervuld wordt, dat is wanneer God je heeft opgepakt en in actie is gekomen. (Natuurlijk doet de Goddelijke Moeder beide.)

*Hij is de ziel van de mens, die klimt naar God
In de Natuur's stroming uit aarde's onwetendheid. [703]*

De nieuwe strategie

Wie is Savitri?

O Savitri, gij zijt mijn geest's Vermogen, [703]

We kunnen Savitri nemen als de Goddelijke Moeder, de belichaming. We kunnen *Savitri* het boek nemen als '*mijn geest's vermogen*'. En we kunnen Savitri nemen als de goddelijke energie, de goddelijke wil in dat ras.

Daarom is het in de hele tantra yoga, de hele kundalini, de goddelijke energie, de Goddelijke Shakti. Sri Aurobindo zei dat de energie in de kundalini die van de Goddelijke Moeder is. Het wordt vastgehouden aan de basis, in de materie, waar deze kerel vastzit — de psychische essentie — en zij klimt omhoog, helemaal tot aan de Siddhidatri, de gever van alle perfectie, door Maharatri, de duisternis van het oneindige, door Kali en Gauri, al deze dingen. We kunnen er op veel manieren naar kijken. Het is niet alleen in één incarnatie dat ze is gekomen, van licht tot licht, van geboorte tot geboorte — de Goddelijke Moeder heeft de aarde nooit verlaten sinds haar ontstaan; en ze is hier nu nog steeds, als ik het zo mag zeggen, in haar supramentale vorm, haar hoogste vorm.

We hoeven haar niet van binnenuit te wekken uit de basis van de materie, zoals in de oude kundalini yoga. Dat is voorbij; dat is oude yoga. Nu is ze hier! We geven ons gewoon aan haar over, en zij giet haar shakti van bovenaf, stromend naar beneden, recht naar de basis. Dit is de nieuwe strategie.

We hebben dit:

*O Savitri, gij zijt mijn geest's Vermogen,
De openbarende stem van mijn onsterfelijke Woord, [703]*

De eerste druppel van de schepping: 'Jij bent Dat.' Moeder zegt ook elke regel van *Savitri* is het perfecte woord, *Om*.

*Het gezicht van de Waarheid op de wegen van de Tijd,
Dat aan de zielen van de mensen de routes naar God wijst. [703]*

Moeder zegt: 'alle zielen die streven, staan direct onder mijn zorg.' Let op het woord 'direct' — het verandert alles. Indirect, als de universele Moeder, is ze bij iedereen. Maar direct, al degenen die streven, zegt ze: 'Nu is dit van mij. De Dood durft niet te naderen. Ze zijn van mij, ze zullen naar mij toe komen; wanneer ik wil, zullen ze terugkomen in de wereld, in vormen die ik beslis en kies.'

Ze bouwt de vormen van de *vibhuti*s, haar *vibhuti*s. Het is er in *De Moeder*. Ze staan direct onder haar zorg. Maar ook, Sri Aurobindo heeft gezegd en de Moeder heeft gezegd, dat alleen al het lezen van *Savitri* genoeg is om ons naar de hoogste realisaties van de yoga van transformatie te brengen zonder de noodzaak van een levende goeroe. Hoe mooi komt het overeen.

Dat aan de zielen van de mensen de routes naar God wijst. [703]

Er is niet één route — er zijn vele routes, een miljoen routes!

*Terwijl het schemerige licht van de gesluierde Geest's top
Valt over Materie's volslagen onbewuste slaap
Alsof een bleke manestraal op een dichte open plaats, [703]*

We weten dat de manestraal het spirituele denkvermogen is, zoals die op aarde komt.

*En het Denkvermogen beweegt in een halflicht midden tussen
halve waarheden
En het menselijke hart alleen menselijke liefde kent [703]*

Dit is een van de wonderbaarlijke regels! 'Het menselijk hart kent alleen menselijke liefde.' In feite, wanneer het oog in oog staat met goddelijke Liefde, zegt Moeder dat het het afgelegen, koud, streng en ontoegankelijk vindt. Dat is wat mensen schreven aan Sri Aurobindo, zich niet realiserend dat hij iemand is die zijn eigen realisatie heeft opgeofferd voor ons aardbewoners. Wat voor liefde moet er in zijn hart zijn! In zijn gedicht 'Seer deep-hearted' zegt Sri Aurobindo:

*Diephartige ziener, goddelijke koning van de geheimen,
Occulte fontein van liefde ontsprong aan het hart van God,*

...

Groot was uw ziel een vloed die de kusten van de hemel spoelde.

[CWSA 2: 677]

Hij is de bron van liefde. Sri Aurobindo en de Moeder, wij hebben hen tot filosofen gemaakt, wat Sri Aurobindo nooit wilde zijn. Dat is ons probleem. Wij denken: 'filosoof' is heel goed; 'minnaar' is als een gekke kerel. God is de minnaar van de mensheid. Zo beschrijft hij het in zijn gedicht 'Wie': de eeuwige minnaar van de mensheid.

*De Meester van de mens en zijn oneindige Minnaar,
Hij is dicht bij ons hart, hadden we het maar gezien;*

[CWSA 2: 203]

Het menselijk hart kent die liefde niet; dat is wat ons zal worden geopenbaard.

En het leven een strompelen is en een onvolmaakte kracht [703]

Het probeert dit vast te houden, verliest het; probeert het vast te houden, verliest het, omdat het niet weet dat je geniet door afstand te doen. Het weet het niet, dus probeert het altijd te grijpen. Daarom verliest het het, want hoeveel kun je bezitten in twee handen? Het is als het verhaal van de aap, die zijn hand uitsteekt om channa eruit te halen, en zijn hand vast komt te zitten in de pot. Hij laat het ding in zijn hand niet los, en tegelijkertijd wil hij dat de hand eruit komt. Zo werkt het niet. Laat dat los; laat de hand eruit komen. Er zijn betere manieren om de *channa* te hebben!

En het lichaam zijn precaire dagen telt, [703]

Dit is ons leven. 'Hoe oud ben je?'...

Zult gij geboren worden in mensen's dubieuze uren In vormen, die de ziel's goddelijkheid verbergen [703]

Dit kan op veel manieren worden begrepen. Mensen zeggen: 'Oh, de Goddelijke Moeder zal terugkomen.' — ja, natuurlijk. Wanneer is zij ooit niet gekomen? Het betekent ook dat de goddelijke ziel zich in talloze lichamen reproduceert. Het kan veel dingen betekenen.

Zo zegt Sri Aurobindo het in *The Life Divine*: de goddelijke ziel reproduceert zichzelf in vele lichamen, in ontelbare lichamen en geboorten. Waar is de grens?

In vormen, die de ziel's goddelijkheid verbergen En door de sluiers van aarde's twijfelende sfeer Mijn glorie laten zien, die doorbreekt als door wolken een zon, Of brandend als een zeldzaam en inwendig vuur, En met mijn naamloze invloed mensen's leven vullen. [703]

Wat zal ze doen? In deze vormen zal ze komen en ons een mantra geven? Nee, dat zijn oude manieren. Dat pad is niet nodig. Wat ze zal doen is ons beïnvloeden. Sri Aurobindo zegt herhaaldelijk in de brieven: het hangt er allemaal vanaf of je je kunt openstellen voor de Invloed of niet ('invloed' met een hoofdletter 'I'). Daarom zegt hij dat je herhaaldelijk naar de Ashram moet komen om je open te stellen voor die Invloed.

Wat deed ze toen mensen naar haar toe kwamen? Ze zegt: 'Ik geef ze gewoon een bad van de Heer.' Dat is het. Als we naar de Samadhi gaan, nemen we een bad van de Heer. Als we aan haar denken en mediteren op haar, waar we ook zijn, nemen we een bad van de Heer. Als we naar haar foto kijken, geeft ze ons een lekker bad, met alle ideale ingrediënten om het vuil van de eeuwen en vorige levens weg te schrobben.

Toch zullen zij omhoog kijken als naar toppen van God En God voelen als een omgevende sfeer En op God rusten als op een bewegingsloze basis. [703]

In de energie van beweging, in de omringende lucht die hen aandrijft, voelen ze de aanwezigheid van de Goddelijke Shakti door hun adem, hun hartslag, hun spraak, hun daden en alles stromen. Tegelijkertijd, als ze rusten, waar rusten ze dan? In haar borst, in haar schoot.

Iemand vroeg: 'Wat is de routine van een sadhak?' Hij verwachtte te leren wat hij doet als hij opstaat, als hij bidt, hoeveel hij mediteert... Wat is de routine van de sadhak? Hij wordt wakker en ademt Moeders lucht in, wordt gedreven door haar Kracht, slaapt in haar schoot. Dit is het. Niets anders. Al het andere zijn uiterlijke dingen.

Toch zal daar de Geest's wassende pracht in bleke hemelen Over het denkvermogen gloeien als een gehoornde maan [703]

Waarom kwalificeert hij met het woord 'nog'? Omdat het menselijk hart vanaf nu alleen menselijke liefde kent. Het menselijke denkvermogen kent alleen onwetendheid. Het menselijk leven is altijd een struikelend en worstelend iets. Maar ondanks alles zal deze gloed 'nog' komen; mensen zullen deze wassende maan, deze *chandrashekara*, beginnen te voelen, wassend en afnemend.

De maan is het teken van de spirituele denkvermogen. Ons menselijke denkvermogen zal een glimp van de spirituele denkvermogen beginnen op te vangen — en dat is wat er gebeurt. Daarom zien we plotseling dat er deze spirituele honger en spirituele dorst in de mensheid is. Helaas krijg je, zoals bij elke dorst, als je erg dorstig bent, soms Coca Cola. Alsjeblieft — het zal alleen de dorst vergroten en diabetes creëren. Maar als je geen andere optie hebt, neem je die.

Dit is wat er gebeurt, omdat er een toegenomen dorst is, een toegenomen honger, veel winkels, veel markten zijn geopend — spirituele winkels. 'Begeleiding in drie dagen.' 'Snelcursus in zeven dagen.' 'Nirvana in 14 dagen.' 'Wat moet ik doen?' 'Tienduizend, tweeduizend, vijfduizend'... er zijn koersen. Als iemand de Koh-i-Noor-diamant voor een prijs verkoopt, wees dan voorzichtig. Niemand kan de Koh-i-Noor kopen. Hij is of gestolen, wat de verkeerde manier is om het te doen, of hij is als geschenk gegeven. Niemand kan de Koh-i-Noor kopen. Geen enkel mens kan dat.

Het is heel interessant: de Koh-i-Noor heeft nooit aan iemand toebehoord. Ja, Ranjit Singh — maar hij heeft het ook ergens vandaan gehaald. Niemand weet het echt. Toen kwamen de Mughal-prins weer terug, toen kwamen de Britten. Het 'behoort' niet aan iemand.

Zo is het. Het is iets dat op mensen zal groeien.

Toch zullen zij omhoog kijken als naar toppen van God [703]

Ondanks dat ze gebonden zijn aan materie, zullen ze omhoog gaan kijken. Hiervoor is de mens geschapen, in tegenstelling tot de dieren die niet op kunnen kijken — het is erg moeilijk voor hen. Ze kunnen alleen naar de zijanten kijken. (Behalve de jakhals die omhoog kijkt naar de maan — ik denk dat dat alleen in films is. Ik weet niet of hij echt opkijkt naar de maan.) Maar ze kunnen het niet, over het algemeen kunnen dieren het niet. Mensen

kunnen omhoog kijken. Ze kunnen zelfs zo liggen (gebaar) en omhoog kijken. Het is aan de mens gegeven.

*Toch zullen zij omhoog kijken als naar toppen van God
En God voelen als een omgevende sfeer
En op God rusten als op een bewegingsloze basis.
Toch zal daar de Geest's wassende pracht in bleke hemelen
Over het denkvermogen gloeien als een gehoornde maan
En mensen's leven verlichten op zijn Godwaartse weg. [703-04]*

Dit licht zal groeien en de weg zal zich voor de mens openen: het supramentale pad, de weg naar de nieuwe schepping. Het is gedaan, het is vast en niemand kan het omkeren.

We kunnen eraan twijfelen. We kunnen aan de kust blijven. We kunnen denken en berekenen; dat is aan ons. Of we kunnen gewoon duiken met deze zekerheid die het teken is van heldendom. Neem de duik, dood het ego en zwem in de opwaartse stroom van het supramentale leven.

Aanvang van Boek Twee van Savitri

Lezing in Savitri Bhavan op 22 augustus 2009 (Invocatie 31:10- 32)

Op 1 maart 2009 zette Dr. Alok Pandey de traditie voort die was begonnen door onze overleden vereerde vriend Dr. M.V. Nadkarni door zijn post-Darshan Savitri Study Camp af te sluiten op het Sri Aurobindo Society Beach Office in Pondicherry met een afsluitende sessie gehouden in Savitri Bhavan. De Study Camp had Boek Eén behandeld, en was begonnen met de vroege canto's van Boek Twee. In de afsluitende sessie gaf Dr. Pandey een overzicht van al deze canto's, en ook een blik op de volgende, Boek Twee, Canto Drie: 'De Glorie en de Val van het Leven'.

Savitri is, zoals we allemaal weten, geen intellectuele poëzie. Ons intellect is zo afhankelijk van de gegevens van de zintuigen, maar hier zijn er geen gegevens van de zintuigen en het zintuiglijke denkvermogen. Het is het resultaat van een zien vanuit zeer hoge niveaus van bewustzijn. Het is niet alleen een zien, maar een actie, het resultaat van een identificatie met het creatieve Bewustzijn. Het is Kennis en Kracht van de hoogste soort. Wat de zintuigen ons niet kunnen vertellen, dat alles, beschrijft Sri Aurobindo en brengt het zo dicht bij ons. Dit zijn geen beelden, maar feiten van innerlijke ervaring. Heel vaak is er een neiging om deze beschrijvingen als beelden te interpreteren, maar de waarheid is gewoon andersom: als we het vanuit de andere hoek bekijken, zouden we zeggen dat het deze fysieke wereld is die een wereld is van beelden, schaduwen en reflecties van een Realiteit die elders in het Hiernamaals bestaat. Maar de beelden die we hier zien, zijn geen perfecte beelden; ze zijn 'gebroken reflexen van een ondeelbare eenheid'. Vandaag, toen we in de eetkamer zaten, las iemand een regel voor die 'zeeën van het zelf' noemde. Het is heel natuurlijk voor het menselijke denkvermogen om te denken dat Sri Aurobindo deze woorden metaforisch gebruikt: we hebben zeeën op aarde en in een soortgelijk beeld beschrijft hij 'zeeën van het zelf'. Maar de realiteit is andersom. Zeeën van het zelf bestaan, en onze fysieke zeeën zijn niets dan een gebroken weerspiegeling daarvan. Deze fysieke wereld is een beeld en een symbool, dat probeert een diepere realiteit en waarheid te vertalen. Dit is het eerste dat we van Savitri leren.

Het Boek van Beginnen, dat we net in ons kamp hebben bestudeerd, is op een manier een samenvatting, een zaadje van al het andere dat in het gedicht zal komen. Het eerste canto geeft ons de achtergrond — niet alleen de fysieke achtergrond, maar ook de psychologische en, nog dieper, de spirituele achtergrond — niet alleen van dit verhaal, maar van het grote epos van de schepping zelf. Het herinnert ons eraan dat Haar aanraking op elk atoom is. Er is een vleugje zegen. De Moeder heeft in een van haar gebeden gezegd dat een kus van zegen op het worstelende atoom wordt gelegd. Dit is het eerste dat Sri Aurobindo ons vertelt, als achtergrond.

In het tweede canto vertelt Sri Aurobindo ons over 'The Issue'. Dit is niet alleen een verhaal, maar een goddelijke gebeurtenis — een gebeurtenis van universele betekenis, een groot drama dat zich afspeelt in ieders leven. Ook

in ons is Satyavan verdwaald in het bos van onwetendheid. Ook in ons worstelt Savitri om hem te bevrijden uit de klauwen van duisternis, uit het bos van het menselijk leven. Ook in ons werkt Aswapati met zijn kracht van tapasya om die liefde, die glorie, die gratie, dichterbij ons te brengen. Ook in ons is er Dyumatsena, blind, gevallen, die zijn koninkrijk verbeurt; en dit wordt niet alleen een verhaal van Savitri en Satyavan in verre tijden, maar het verhaal van de mens, het verhaal van de schepping. Het is ons eigen verhaal, en zolang er ook maar één blinde ziel worstelt in onwetendheid, zal Savitri relevant blijven, en niet alleen relevant — het zal een kracht zijn om ons te verlossen.

In Canto Drie vertelt Sri Aurobindo ons hoe deze Heer van Tapasya, Aswapati, deze kracht, de menselijke ziel optilt van een staat van onwetendheid naar een staat van Licht en Kennis — en alle belangrijke ervaringen van de weg. Deze onwetendheid is het resultaat van een door de zintuigen gebonden denkvermogen, het is het resultaat van ego, de grote verdeeldheid. Als het denkvermogen zich begint te bevrijden van de greep van de zintuigen, van alles wat we zien en horen en aanraken en geloven dat echt is, als het begint te worden bevrijd, wordt het hele scala aan ervaringen verbreed. Een nieuw soort kennis, een brede wereldkennis, een nieuwe Godkennis, begint neer te stromen in stromen van inspiratie, flitsen van onthullend zicht, als intuïtie. Het menselijke denkvermogen begint te veranderen in iets anders dan wat het nu is, zo sterk afhankelijk van de buitenkant. Het begint binnenin te ontwaken, en dit binnenin verlicht de buitenkant met nieuwe lijnen, nieuwe kleuren, nieuwe uitzichten, nieuwe patronen, nieuwe betekenissen, nieuwe belangrijkheid — zelfs nieuwe manieren van voelen. Dit is de eerste verandering, als de menselijke ziel uit een staat van onwetendheid komt.

Maar voor Aswapati is dit niet genoeg. Hij gaat dieper in het hart van zelfs deze hogere staten. Hij ontdekt 'De Geheime Kennis', de Kennis van de Drie-enige Realiteit, de drievoudige status van de ene Goddelijke, en de drie houdingen waarin de ene Purusha speelt met de ene Prakriti: gebonden; getuige en vrij; en meester en koning. Dit alles ontdekt Aswapati, wat één lijn van yoga voltooit, de Vedanta yoga, de yoga van de bevrijding van de ziel en haar volkomen eenheid met God.

Realisatie van het onpersoonlijke universele, of het transcendente Goddelijke, is één benaderingswijze. Het is voldoende als men alleen uit deze cirkel van onwetendheid wil komen en verloren wil raken in de windingen van het Oneindige, en niet wil terugkeren. Maar Aswapati gaat verder. Hij moet de Kracht ontdekken die in deze kosmos aan het werk is. In Canto Vijf, 'De Yoga van de Vrijheid en Grootheid van de Geest', realiseert Aswapati zich en wordt één met die grote Kracht die uit het hart van de Allerhoogste is voortgekomen. Deze transcendente Kracht is aan het werk in het blinde atoom, in de stomme massa, verloren als mechanische Prakriti. Het is aan het werk in de talloze werelden die zijn gevormd uit de substantie van het Grote Wezen zelf. Het ligt stil in het hart van de Allerhoogste. Hij is het die deze transcendente Kracht uit die stilte, uit zijn eigen hart, heeft gehaald, en Ruimte en Tijd zijn geboren: *'De Ruimte is zichzelf en de Tijd is alleen hij'* [67]. Dit is het grote geheim. Het is zo'n hoop en zo'n vreugde om te weten dat Hij alles is wat bestaat, en Hij is ook alles wat nog niet bestaat. Dit is de schoonheid van deze schepping.

In Boek Twee, waar we net aan begonnen zijn, onthult Sri Aurobindo ons het geheim van deze schepping. In de Gita wordt erover gesproken als de Aswattha-boom, de schepping, waarvan de wortels boven zijn en de takken onder. De wetenschappelijke visie is precies het tegenovergestelde, heel natuurlijk, omdat we in de onwetendheid zijn en we de wortels beneden in de materie zien en de ziel die uit het denkvermogen bloeit. Heel natuurlijk denken we dat de ziel niets anders is dan een klierachtige afscheiding in het menselijke denkvermogen. Dit is een heel homogene en heel sympathieke menigte, zou ik zeggen, maar als we over dit alles zouden spreken in bepaalde andere soorten menigten, zouden mensen kunnen zeggen: 'Oh, het zijn niets anders dan neuronen die brabbelen.' Als het alleen maar een kwestie is van brabbelende neuronen, dan zou je de waarachtigheid van alles in twijfel kunnen trekken — inclusief elke theorie of elke hypothese. Maar afgezien daarvan wordt hier in *Savitri* duidelijk gemaakt dat het hele verhaal van de schepping van bovenaf begint; en niet alleen wordt Brahman Tijd en Ruimte — hij gaat er binnen.

Er is een dubbele afdaling waar Sri Aurobindo over spreekt. De eerste afdaling is de afdaling van de Shakti, de holocaust van de Allerhoogste Moeder, die heeft ingestemd om deze wereld van onwetendheid en duisternis en dood binnen te gaan, gekozen om door de poorten van deze geboorte te gaan die een dood is, want alleen zo kon de schepping worden verlost. Zij wordt al deze talloze energieën en vult de lichamen van de Purusha met krachten en energieën die in vele werelden spelen. Dit is de eerste afdaling. Het hele proces begint in de supramentale Gnosis, waar uit Hemzelf vier typische Waarheidsvormen ontstaan. In navolging van de Vaishnava-traditie spreekt Sri Aurobindo over deze vier Waarheidsvormen als de vier persoonlijkheden van de ene Ishwara: Mahavira, Balram, Pradyumn en Aniruddh. Mahavira is de persoonlijkheid die Kennis en Waarheid en Licht vertegenwoordigt; Balram, de Sterkte en Kracht; Pradyumn, het aspect van Liefde en Schoonheid en Harmonie; en Aniruddh, de kracht die deze hele schepping, haar vele ritmes, organiseert en ze bij elkaar houdt en in detail haar processen binnengaat. Als tegenhanger zijn er de vier grote Mahashaktis: Maheshwari, Mahakali, Mahalakshmi en Mahasaraswati. Tot zover zijn ze Eén, zelfs in hun differentiatie. Maar naarmate de schepping naar het Bovenmentale neigt, vertelt Sri Aurobindo ons dat de eerste divisie begint te verschijnen. Het is een schijn, er is nog geen echte verdeling, maar elke macht doet zijn eigen werk, hoewel hij de rest achter zich houdt. Maar nog één stap en we hebben de wereld van de formateurs, wat in de Indiase traditie Prajapatis en Dhyanamurtis worden genoemd. De Moeder heeft over hen gesproken als formateurs. Ze spreekt over deze vier grote Wezens als het Wezen van Licht en Waarheid, het Wezen van Gelukzaligheid, het Wezen van Leven en het Wezen van Bewustzijn; en ze vertelt hoe ze gewoon hun tegenpolen worden. Dit is het viervoudige Wezen dat Eén is. Terwijl de schepping afdaalt, worden deze formateurs — hoewel ze eruit zien als scheppers, zijn ze geen scheppers — geacht een Waarheid van boven te ontvangen en deze te weerspiegelen en op deze Aarde te projecteren. Iedereen pakt één aspect op en projecteert dat verder. Zijn macht is de macht van boven. Maar zoals alle tussenpersonen zijn ze niet erg aardig: ze houden veel dingen achter, en de vervorming begint daar te verschijnen. Ik vermoed dat de kwaal of ziekte van tussenpersonen daar begon! Moeder heeft erover

gesproken en gezegd dat ze iets achterhouden. Zelfs in de terugkeer geldt hetzelfde. Ze spreekt over hoe elk van de grote Wezens die ervoor kiest om een vertegenwoordiger of een tussenpersoon te zijn in het werk, hoe elk iets achterhoudt, niet alleen in de overdracht maar ook in de terugkeer.

Op de een of andere manier wordt er, elke keer dat de schepping een niveau afdaalt, iets tegengehouden, wordt er iets gebroken, wordt er iets vervormd — misschien maar een beetje. Als het het niveau van wat we nu het belichaamde denkvermogen, betreedt, is er een fragmentatie, een echte verdeling. Op het niveau van het denkvermogen zijn we altijd aan het vechten, omdat het mijn mening versus jouw mening is, mijn idee versus jouw idee. Alles is hier verdeeld geraakt.

Als dit denkvermogen afdaalt naar het vlak van het leven, ergens op de grenzen waar het denkvermogen ondergeschikt is aan het leven, hebben we de geboorte van de grote Asura's, niet in de oorspronkelijke betekenis van de Vedische Asura's die asu-ra zijn, wat anders is, maar in de oorspronkelijke Vedische betekenis van het woord, wat betekent dat ze het Krachtaspect van het Goddelijke vertegenwoordigen. Dit is de zin waarin Sri Aurobindo spreekt over de Asura's in de Durga Stotra, de Asura's die hun denkvermogen in dienst stellen van de levenskracht — dit is hun kenmerk. Ze kunnen zeer briljante denkers zijn, dus we moeten ons niet te veel laten meeslepen door menselijke genialiteit. Er zijn grote intellectuelen die grote Asura's zijn, omdat ze hun genialiteit van denkvermogen alleen gebruiken om de belangen van de levenskracht te dienen, en om het ego te vergroten. Het kunnen zeer capabele mensen zijn zoals Ravana, die erg goed was in het spelen van muziek en de geschriften had gelezen, maar al hun kennis staat in dienst van het ego en de levenskracht.

Nog verder naar beneden, ergens in de middenwerelden van het leven, hebben we die wezens die geen bewustzijn hebben van goed of kwaad. Ze bestaan alleen voor de uitbreiding van het rijk van vreugde en liefde: de Gandharva's, de Kinnara's, de grote hemelse muzikanten. Veel van de hemelen en hellen bevinden zich in deze vitale werelden. Veel van onze kunst, onze schilderkunst en poëzie, is geïnspireerd door deze vitale werelden, en ook veel ziekten.

Naarmate het bewustzijn verder daalt, wordt de energie steeds turbulenter en hebben we de lagere vitale werelden met hun bewoners: de Djinns, de *Pisacha's*, de bloedzuigende vampiers die energie wegzuigen wanneer ze een atmosfeer binnengaan. Ze voeden zich met de vitale kracht van anderen. Waar er ook een ongeluk is, zijn deze kerels in de buurt, omdat ze graag ongelukken creëren en ervan genieten. Ze houden van drama van een heel lage soort, en vanwege deze bewoners, deze duistere obscure vormen, is er in het menselijk bewustzijn een liefde voor tragedie, zelfs een aantrekkingskracht ervoor. Ze duwen ons richting mislukking, richting val, soms op een schijnbaar hemelse weg.

Nog verder hebben we het vlak waar we gisteren over lazen, een vlak waar perfecte vormen bestaan, vormen van schoonheid, en zijn kleine wezens, de feeën, de kabouters, de duiveltjes, de elfen, de dwergachtige wezens. Ze kunnen heel aardig en lief en behulpzaam zijn. Ze zijn als kleine fysieke goden die het één of andere aspect van de materiële schepping besturen. In de Indiase traditie wordt zelfs gezegd dat ze over sommige

organen en ziektes heersen. Er zijn tradities waarin als je tot deze godheden bidt, je van sommige ziektes af kunt komen — dat was vroeger zo.

Verder hebben we deze atomaire leegte, het Onbewuste waaruit de wereld wordt getrokken. Dit is de grote afdaling. In al deze werelden is het ene Wezen binnengegaan. Het is dus geen enkele afdaling maar een dubbele afdaling.

Er is ook een derde afdaling, die relevanter voor ons is. Het Oneindige heeft in zichzelf vele, vele zaden of zaailingen. Hij houdt de *jivatmans* vast, de individuele atman, de *jiva*, die boven tijd en ruimte staat. Deze individuele *jivatmans* zijn als zoveel centra van zijn Eenheid. Elk projecteert een klein straaltje in deze schepping, en wordt door een proces van evolutie het psychische wezen. De *jivatman* staat buiten tijd en ruimte, maar projecteert iets van zichzelf, dat eerst het psychisch bewustzijn zou worden en dan het psychisch wezen dat met de schepping zal spelen en een verbinding zal worden tussen alle oneindigheden van het Goddelijke en dit veelvoudige spel, de veelheid van deze materiële schepping: daarom het immense belang van het psychisch wezen in Sri Aurobindo's yoga.

Er is een vierde afdaling, die nieuw is. We zijn daarvoor hier: de afdaling van het nieuwe bewustzijn, van het supramentale Licht en Waarheid en Kracht, waarvoor Sri Aurobindo en de Moeder in hun Genade deze aarde hebben voorbereid. We lezen die prachtige regels die deze afdaling beschrijven die Aswapati ervaart. We kunnen die regels lezen en dan doorgaan naar 'De Glorie en Val van het Leven'. Deze afdaling overkomt Aswapati als zijn ziel, nadat hij uit een staat van onwetendheid is opgestaan en de geheime kennis heeft ontdekt, maar toch streeft naar het naar beneden halen van een grotere wereld waarvan hij weet dat die bestaat. Hij wil de bovenmenselijke vorm hier in deze wereld brengen.

*In een goddelijk terugtreden uit het sterfelijke denken,
In een wonderbaarlijk gebaar van zielzicht,
Torende zijn wezen tot padloze hoogten,
Onbeschut door zijn kleding van de mensheid. [80]*

Het menselijk bewustzijn kan daar niet komen. Aswapati klimt nu naar niveaus waar geen sterfelijk bewustzijn ooit is geweest - zelfs niet durfde:

*Zo verrees hij, om hem naakt en zuiver te ontmoeten,
Sprong er een sterke Nederdaling omlaag. Een Macht, een Vlam,
Een half zichtbare Schoonheid met doodloze ogen,
Een gewelddadige Extase, een verschrikkelijke Lieflijkheid,
Omvatte hem met haar verbazende ledematen
En drong door in zenuw en hart en brein,
Die sidderden en flauw vielen met de epifanie: [80-81]*

Wat Sri Aurobindo naar beneden heeft gebracht is niet gemakkelijk te verdragen voor het menselijk bewustzijn. Zelfs voor iemand als Aswapati, Sri Aurobindo zelf is het, terwijl hij opstijgt, die is voorbereid met zoveel tapasya, die in zichzelf een aspiratie draagt die de allerhoogste werelden naar

beneden zou roepen, zelfs voor hem is het, wanneer hij deze afdaling tegenkomt — en wat een afdaling is het — verbijsterend, iets waarvoor het de moeite waard is om te leven, iets waarvoor het de moeite waard is te sterven, duizend keer herboren te worden:

*... Een Macht, een Vlam,
Een half zichtbare Schoonheid met doodloze ogen,
Een gewelddadige Extase, een verschrikkelijke Lieflijkheid,
Omvatte hem met haar verbazende ledematen
En drong door in zenuw en hart en brein,
Die sidderden en flauw vielen met de epifanie:
Zijn natuur huiverde in Onbekende's greep. [81]*

Het is niet gemakkelijk om de greep van God te ontvangen. Elk stukje ego wordt eruit gerukt. De Moeder zegt in een van haar passages: 'Mijn kind, je bent zo klein, zo klein, zo klein — hoe zul je het Supramentale ontvangen?' Een van de voorwaarden voor het ontvangen van het Supramentale is om volledig vrij te zijn van het ego, en gelijk te zijn in alle omstandigheden en condities: gelijk aan hitte en kou, aan de aanrakingen van aangenaam en onaangenaam, aan slechte reputatie en goede reputatie, ongeluk en voorspoed, aan deze of gene manier van denken en manier van leven. Als we ernaar kijken, zouden we voelen dat we ons misschien nog honderd jaar hierop moeten voorbereiden. Al die scholen die overal ter wereld zijn ontstaan, die kapitaliseren op het Supramentale in spirituele supermarkten, die taarten van transformatie verkopen — voor hoeveel dollars of roepies weet ik niet — ze zijn overal: met wat leuke muziek en wat virtuele realiteit worden we gedwongen om iets van het Supramentale te ervaren. Godzijdank komt het Supramentale niet zo naar beneden. Moeder zegt: 'Mijn kind, trek niet. Meestal eindig je met het trekken van een vitaal wezen en denk je dat je met God speelt. Als die gewelddadige extase naar beneden komt, zul je een inzinking krijgen. Speel eerst voetbal, ga naar de speeltuin, ga naar de gymzaal, mediteer niet de hele tijd: bereid je lichaam, je hersenen en je zenuwen voor.'

Als we het leven vanuit dat perspectief bekijken, zien we dat alle gebeurtenissen van het leven en omstandigheden zo'n mooie voorbereiding zijn. Als er iets goeds gebeurt, is het een voorbereiding, als er iets slechts gebeurt, is het een grotere voorbereiding. Daarom zegt de Moeder: 'Als je om een gebed vraagt en ik zeg ja, is het een genade; als ik nee zeg, is het een grotere genade.' Zoals Sri Aurobindo zegt: *'Hemel's wijzere liefde weigert het sterfelijke's gebed'* [456]. Want haar afwijzingen zijn geen afwijzingen, maar alleen uitstel. Ze verworpt nooit, ze stelt uit — en elk uitstel is een voorbereiding voor ons. Vaak komen mensen in opstand, ze zeggen: 'Oh, denken ze dat ik niet geschikt ben?! Ik ben geschikt. God is niet geschikt! Hij is niet geschikt genoeg om mij te accepteren, die zo groot, zo mooi, zo intelligent is! Wat weet hij? Hij verliest een heel kostbaar persoon.' IJdelheid, ijdelheid, ijdelheid — de enige oorzaak van zoveel kwaad in deze wereld! Als we er maar zo naar konden kijken en konden zien dat we er niet klaar voor zijn. Duizend levens zijn niets, als we klaar moeten zijn om ook maar een vleugje hiervan te ervaren:

*Een Macht, een Vlam,
Een half zichtbare Schoonheid met doodloze ogen, [81]*

Zelfs met de ogen van de onsterfelijken kunnen we het niet zien.

Een gewelddadige Extase... [81]

... de greep van Mahakali, die ons hoofd afsnijdt en het draagt in haar krans — dat is overgave en opoffering.

... een verschrikkelijke Lieflijkheid, [81]

Geen zwakke lieflijkheid, maar een lieflijkheid waarvan de last moeilijk te dragen is. Er is een regel in *Savitri* waar Sri Aurobindo spreekt over '*De last dragend van universele liefde, [695]* — het is zo moeilijk! Hier zegt hij:

*... een verschrikkelijke Lieflijkheid,
Omvatte hem met haar verbazende ledematen
En drong door in zenuw en hart en brein,
Die sidderden en flauw vielen met de epifanie:
Zijn natuur huiverde in Onbekende's greep.
In een moment korter dan de dood, langer dan de Tijd, [81]*

Welke woorden kunnen dit beschrijven? De kracht komt van een vlak waar alle menselijke tijdsbesef verloren is.

*Door een Macht meedogenlozer dan Liefde, gelukkiger dan Hemel,
[81]*

Kan liefde meedogenloos zijn? Ja, goddelijke Liefde kan meedogenloos zijn. Wanneer God ons liefheeft, scheurt hij elke bedekking van ego weg, ontdoet ons van alle verdediging. Wat is het 'Uur van God'? Wanneer God ons een greep geeft. Daarom zegt Sri Aurobindo in 'The Uur van God':

Reinig in het uur van God je ziel van alle zelfbedrog en hypocrisie en ijdele zelfvleierij, zodat je recht in je geest kunt kijken en kunt horen wat het oproept. Alle onoprechtheid van de natuur, ooit je verdediging tegen het oog van de Meester en het licht van het ideaal, wordt nu een gat in je wapenrusting en nodigt uit tot een klap.

[CWSA 12: 146]

Die aanraking maakt ons weerloos. Het is liefde, maar we ervaren het niet als liefde. We zeggen: 'Oh, Goddelijke — u bent zo wreed, zo martelend!' In de tentoonstelling lezen we over de Chaldeeuwse legende — de bloemen van goddelijke Liefde. Wat een offer! Om een druppel van die Liefde te ontvangen, moet je bereid zijn je leven te verliezen.

*Door een Macht meedogenlozer dan Liefde, gelukkiger dan Hemel,
Soeverein opgenomen in eeuwige armen,
Meegesleurd en gedwongen door loutere absolute zaligheid,
In een wervelwind circuit van heerlijkheid en kracht,
Aangespoord naar onvoorstelbare diepten,
Opgetild naar onmetelijke hoogten,
Uit zijn sterfelijkheid weggerukt
En onderging een nieuwe en grenzeloze verandering. [81]*

Wat gebeurt er met deze transformatie? In een paar regels vat Sri Aurobindo het samen:

Een Alwetendheid, die wist zonder zien of denken, [81]

Op het niveau van onze menselijkheid weten we dingen ofwel door gedachte of door zicht. Het kan een hoger zicht zijn — we kunnen een visioen zien, of openbaring neemt de vorm aan van een gedachte. Maar hier is het weten door identiteit, hoe ik mezelf ken.

*Een Alwetendheid, die wist zonder zien of denken,
Een niet ontcijferbare Almachtigheid, [81]*

Hoe handelt het, hoe werkt het? Het kan alle instrumenten gebruiken, alle instrumenten, alles afschaffen en toch is het almachtig.

*Een mystieke Vorm, die de werelden kon bevatten,
En toch één menselijke borst haar hartstochtelijke tempel kon
maken,
Trok hem uit zijn zoekende eenzaamheid weg
Tot in de grootheden van God's omarming. [81]*

Dit is de grote transformatie die Aswapati heeft ervaren. Hij krijgt nu de leiding over deze schepping:

Dit bizarre koninkrijk kwam onder zijn hoede. [86]

Al zijn krachten en krachten en energieën en wezens moet hij rechtzetten. Deze transformatie die hij individueel ervaart, moet voor iedereen zijn. Dit is wat hij vervolgens zal vragen, zeggende: 'Hoe kan ik tevreden zijn met mijn eenzame sterfelijke dagen — ik die naar u heb gekeken en dit heb ervaren? Ik wil het voor de hele mensheid.' En Savitri zal zeggen: '*Mijn geest's vrijheid vraag ik voor allen*'[649]. Aswapati moet het veld voorbereiden; maar hij moet eerst het veld zien, met al zijn mogelijkheden en problemen.

We hebben Boek Twee, Cantos Een en Twee, afgemaakt en nu moeten we een klein stukje van Canto Drie lezen, omdat het een voortzetting is — 'De Glorie en de Val van het Leven'. Deze hoge transformatie wordt voorzien, een praktische alwetendheid en een praktische almacht, voor de mens: een

extase, een lieflijkheid, een liefde, een vreugde zonder grenzen. Maar nu, wanneer Aswapati zijn blik richt op het veld van het menselijk leven, wat ziet hij dan? Wat is dit menselijk leven waarvoor hij die macht wil neerhalen?

Hij ging over de grenzen van het belichaamde Denkvermogen [116]

Wanneer we in het belichaamde denkvermogen zijn, kijken we er niet zo naar, maar hij overschrijdt de grenzen en kijkt naar de velden van het leven.

En ging wijde, obscure, omstreden velden binnen, [116]

Net als onze patta-overdrachtsproblemen zijn dit betwiste velden; wat van wie is, weten we niet.

Waar alles twijfel was en verandering en niets zeker, [116]

Nu ziet hij waar hij dit licht, dit bewustzijn, naartoe moet brengen.

Een wereld van zoeken en gezwoeg zonder rust.

We kunnen onszelf erin herkennen.

*Als een, die het gezicht ontmoet van de Onbekende,
Een ondervrager zonder iemand om antwoord te geven,
Aangetrokken tot een nooit opgelost probleem,
Altijd onzeker van de grond, die hij betrad,
Altijd getrokken naar een niet constant doel,
Reisde hij door het land, bevolkt door twijfels
Binnen verschuivende grenzen op een schokkende basis. [116]*

Als we naar ons eigen leven kijken, waar is dan de zekerheid? We voelen 'Dit is definitief' maar het volgende moment verandert het. In de ochtend nemen we een besluit, in de avond breken we het. De ene dag zijn we ergens van overtuigd, een andere dag zijn we niet overtuigd; een derde dag zijn we vervuld van twijfels over alles, van onszelf tot alles wat om ons heen is, tot God. De vierde dag gebeurt er iets en zijn we allemaal weer blij en gelukkig. Dit is het menselijk leven — alles verschuift, alles zweeft. Veel verderop in *Savitri* lezen we:

*Altijd bouwt hij, maar hij vindt geen vaste grond,
Altijd reist hij, maar hij komt nergens aan; [337]*

Dit is ons menselijk leven. De hele tijd reizen we maar komen we nergens aan.

Wat is hier de wet van het leven? We beginnen allemaal met grote dromen en soms worden deze dromen gevoed, soms worden ze gedwarsboomd, maar wat gebeurt er uiteindelijk? *'Een enorme inconsequentie was haar actie's wet' [117]* Uiteindelijk realiseren we ons: 'Dit

is niet wat we echt wilden.’ We waren eigenlijk op zoek naar iets anders. We gaan maar door, we bouwen en herbouwen, en vernietigen en herbouwen. Uiteindelijk ontdekken we:

*Een enorme inconsequentie was haar actie’s wet,
Alsof elke mogelijkheid uitgeput moet worden,
En smart en zaligheid tijdverdrijf van het hart waren. [117]*

We zijn niet tevreden met alleen gelukzaligheid. We willen een beetje angst. Onze harten zijn niet gelukkig met alleen vrede, we zijn niet gelukkig met alleen maar in de Ashram zitten. We willen kletsen, en niet alleen aangename, mooie gedachten hebben. We moeten ook praten over problemen — bij andere mensen, niet bij onszelf natuurlijk! Dat is aan anderen overgelaten om onze problemen te ontdekken, dus als we de problemen van iemand anders bespreken, zal iemand anders onze problemen bespreken, en dat is ons tijdverdrijf, een universeel tijdverdrijf. Sri Aurobindo weet alles.

*In een galop van de donder-gehoefde lotgevallen
Vloog zij door de racevelden van Omstandigheid, [117]*

We worden gevormd door ‘Omstandigheden’ in deze onwetendheid. Dit is niet de waarheid van ons leven, van onze diepere ziel, maar uiterlijk is dit hoe het is. We blijven klagen over omstandigheden: ‘Oh, dit is goed, dit is slecht, wat kan ik doen?’ En ons hele leven klagen we alleen maar, klagen en klagen. De Moeder zou ons vertellen, ‘Mijn kind, klaag of mopper nooit. Als je klaagt, komen er allerlei krachten in je.’ Natuurlijk, het is duidelijk, tegengestelde krachten, verkeerde krachten. ‘Klaag nooit.’ Ze zegt, ‘Wat doen omstandigheden ertoe? Wat telt is de houding die we tegenover hen hebben.’ Maar in ons gewone bewustzijn wordt ons leven door de rassenvelden van omstandigheden geveegd. We worden gevormd door omstandigheden. Als we in een omgeving zijn die prettig is, dan zeggen we: ‘Oh, ik ben zo blij, ik heb zoveel geluk, God is zo aardig.’ Als de omstandigheden niet erg aardig zijn voor ons ego, zeggen we ‘God is erg onaardig’. We hebben dat beroemde aforisme van Sri Aurobindo;

Sir Philip Sidney zei over de crimineel die naar buiten werd geleid om opgehangen te worden: “Daar, maar voor de genade van God, gaat Sir Philip Sidney.” [CWSA 12: 426]

Hij was een groot staatsman en schrijver. Als hij een crimineel ziet, is zijn hart vol mededogen. De crimineel gaat naar de galg en hij zegt: ‘Als het niet was geweest voor de genade van God, had ik daar kunnen zijn.’

En dan zegt Sri Aurobindo:

Wijzer, als hij had gezegd: “Daar, door de genade van God, gaat Sir Philip Sidney.” [CWSA 12: 426]

Zelfs als je naar de galg gaat, is het een genade van God. Dat is het bewustzijn dat we kunnen betreden. Sri Aurobindo beschrijft de manier waarop we zijn en zegt:

*Of zij werd, slingerend, heen en weer geworpen tussen haar
hoogten en diepten,
Opgeheven of gebroken op Tijds niet constante wiel. [117]*

We worden gevangen als een vlieg op het wiel van de tijd. Er is een gigantisch wiel, ik denk dat het overal is, maar we hebben het in India gezien tijdens festivals, en je gaat erin. Terwijl je omhoog beweegt, is er 'Aah!' van iedereen. Terwijl je naar beneden gaat, voel je dat je gaat vallen.

Dit is het menselijk leven. We realiseren ons niet eens dat iemand anders de beslissingen neemt. We zijn er blij mee, als een vlieg die op het wiel van de omstandigheden is gemonteerd.

*Midden tussen een eentonig gekrioel van kleurloze verlangens
Kronkelde zij, een worm tussen wormen in Natuur's slijk, [117]*

Een kruip van verlangens — van dit object naar dat object naar een derde object.

We worden herinnerd aan de grote mahavakya in *The Life Divine*:

De opstijging naar het goddelijke leven is de menselijke reis, het Werk van werken, het aanvaardbare offer. Dit alleen is de echte bezigheden van de mens in de wereld en de rechtvaardiging van zijn bestaan, zonder welke hij slechts een insect zou zijn kruipend tussen andere kortstondige insecten op een stipje oppervlakte modder en water dat erin geslaagd is zichzelf te vormen te midden van de afschuwelijke onmetelijkheid van het fysieke universum.

[CWSA 21-22: 42]

Maar de grootsheid in ons is er nog steeds, dat zal hij ons vertellen.

Dan, met Titaan gestalte, nam zij de hele aarde als voedsel, [117]

Het maakt niet uit of het een dinosaurusformaat is of de grootte van een worm — het is nog steeds dat leven dat kruipt voor saaie verlangens.

*Ambieerde de zeeën als haar mantel, de sterren als haar kroon
En schreed schreeuwend van piek naar enorme piek,
Tierde om werelden om te veroveren en te heersen.
Dan, speels bekoord door Verdriet's gezicht,
Dompelde zij zich in de smart van de diepten
En, zwelgend, klampte zij zich vast aan haar eigen misère. [117]*

Het leven is met niets tevreden. Te veel geluk kan het niet verdragen — het moet zich verdrietig voelen. Niet alleen verdrietig voelen — het klampt

zich vast aan zijn ellende. Dit is het probleem: als we depressief zijn, is het niet alleen dat we depressief zijn — we genieten van onze depressie: 'Ah, het is zo fijn, ik ben depressief. Ik kan tenslotte ook depressief zijn; ik ben een mens!' Anders voelen we ons 'Alleen maar gelukkig, alleen maar gelukkig — er is iets mis met ons.' Zelfs artsen zullen soms twijfelen, weet je: 'Altijd gelukkig? Gaat het goed met je?' We moeten soms een vertrokken gezicht hebben, wat tranen ... dan is het goed. We hou van deze depressie. Zittend in één kamer, wist de Heer alles, beter dan wij.

*In een pijnlijke omgang met haar verkwiste zelf
Schreef zij de rekenschap van alles, wat zij verloren had, [117]*

Wat denken we tijdens die momenten van ellende? 'Ik verloor dit, ik verloor dat, mijn leven is nutteloos, betekenisloos.' Het is niets anders dan een spel van het leven.

Niets gaat verloren omdat er niets is gewonnen. Om te beginnen was het idee zelf vals: 'Ik heb het gewonnen, ik heb het, ik bezit het!' Alles behoort aan God. Als we met dat bewustzijn leven, wat wordt er dan gewonnen en wat gaat er verloren? Maar het leven voelt zo.

Of zat met verdriet als met een oeroude vriend. [117]

We moeten een glas bier in de hand hebben, en verdriet moet aan de ene kant zitten en depressie aan de andere kant, en we moeten elkaar onze verhalen van ellende vertellen — en blij zijn dat mijn verdriet een beetje minder is dan het jouwe.

En soms is er een competitie: als ik minder ongelukkig ben, ben ik er niet blij mee: 'Oh, wat zeg je? Jouw ongelukkigheid is niets — ik zal je vertellen wat ik in het leven heb meegemaakt.' Er is een grote competitie. Sommige mensen zullen een show maken van hun schuld, 'Ik heb zoveel zonden opgebiecht.' — 'Oh, maar zoveel? Je weet niet hoeveel zonden ik heb begaan en opgebiecht.' Dit is het menselijk leven.

*Een gestoei van gewelddadige verrukking was spoedig verkwist,
[117]*

Clubs, feesten, dit alles ... gewelddadige verrukkingen; sensaties van het vlees, te snel uitgeput.

Of zij talmde, gebonden aan een ontoereikende vreugde [117]

Half gelukkig, half verdrietig.

Terwijl zij de wendingen van het lot miste, miste leven's doel. [117]

En waarom? Toen we ons vastklampten aan deze ontoereikende dingen, kwam God zo vaak en klopte op de deur, 'Kom, kom, kom met mij mee, kom ...' Er is een prachtig gedicht van Sri Aurobindo, 'The Dream Boat', waarin hij deze staat beschrijft:

*Wie was het die naar mij toe kwam in een boot gemaakt van droomvuur
Met zijn vlamme voorhoofd en zijn zon-gouden lichaam?
De stilte smolt tot een zoet geheim gemompel.
“Kom je nu? Is het vuur van het hart klaar?”*

[CWSA 2: 576]

De grote God vraagt: ‘Kom je nu? Is het vuur van je hart klaar?’ En dan beschrijft hij de menselijke staat, als een accountant die hij meet.

*Verborgen in de holtes van het hart huiverde iets,
Het herinnerde zich alles wat de vreugde van het leven koesterde,
Verbeeldde de gelukzaligheid die het voor altijd verloren moest laten,
En de boot ging voorbij en de gouden god verdween.*

[CWSA 2: 576]

Wat gebeurt er dan? Als iemand eenmaal de aanraking van Gods liefde heeft gevoeld, kan geen liefde bevredigen. Als iemand eenmaal de aanraking van Gods vreugde heeft gevoeld, kan geen aardse vreugde bevredigen. Als iemand eenmaal de aanraking van God heeft gevoeld, lijkt de wereld hol in de borst. Dus zegt hij:

*Nu woont in de holte van de borst van de wereld —
Want de liefde stierf en de oude vreugde eindigde —
Leeg van een gelukzaligheid die is gevlucht, voor altijd verdwenen,
En de gouden god en de droomboot komen niet.*

[CWSA 2: 576]

Hier zegt hij:

Terwijl zij de wendingen van het lot miste, miste leven's doel [117]

Toen:

*Een scene werd gepland voor al haar talloze stemmingen,
Waar ieder de wet kon zijn en de manier van leven,
Maar geen een zuivere gelukzaligheid kon bieden; [117]*

Het is verbazingwekkend: als we in de levenswereld leven en worden gedreven door het vitale, realiseren we ons dat niet eens. Het kan echt verbazingwekkend zijn. Nog maar een paar dagen geleden ontving ik een mail van een studente — een zeer slimme studente, erg open voor iets moois — ongeveer 19, een psychologiestudente. Ze schrijft: 'Da, er is dit meisje waar ik erg van hou, en ik zeg tegen haar: "Waarom breng je je leven door met drinken en dit allemaal doen? Er is een betere manier om te leven." Maar nu begin ik te voelen ...' Ze realiseert zich niet hoe er in gezelschap uitwisselingen zijn en hoe die ons kunnen beïnvloeden.

‘Ik ben begonnen te voelen dat ik misschien ook moet drinken, voordat ik het haar met zekerheid kan vertellen.’ Alsof volgens die norm elke dokter een

hartaanval moet krijgen! En voor mij zou de situatie heel moeilijk zijn, als psychiater moet ik elke ziekte van het denkvermogen ervaren. Dit is perverse logica, maar het leven geeft deze logica. Wie weet? We hebben het al in het verleden meegemaakt, we hoeven niet alles in elk leven mee te maken. We hoeven geen modder te proeven en te zeggen 'Oh, het smaakt heel slecht.' Maar het menselijk leven is zo, het vitale beweegt ons zo.

Als een geest van haar zelf en doel onzeker,

Het vitale is nooit zeker.

*Spoedig moe van teveel vreugde en geluk,
Heeft zij behoefte aan de aansporing van plezier en van pijn
En de ingeboren smaak van lijden en onrust: [118]*

We zijn rusteloos vanwege vrede. Eerder beschreef Sri Aurobindo waarom deze geest wordt teruggetrokken uit de onwillige afgronden:

De rusteloze lagere ledematen worden van vrede moe; [34]

Wij willen geen vrede; wij willen rusteloosheid.

*Zij spant zich in voor een einddoel, dat zij nooit kan winnen.
Een perverse smaak kwelt haar dorstige lippen: [118]*

Alleen mensen kunnen zo dom zijn om de smaak van tabak en alcohol lekker te vinden. Dieren nemen het niet. Moeder vertelt het verhaal van toen een aap alcohol kreeg: hij gooide het meteen weg, omdat het zo vreselijk smaakte. En tabak is zo afschuwelijk van geur en alles. Maar mensen hebben een perverse smaak. Wat voor leven hebben we in onszelf getrokken!

Een perverse smaak kwelt haar dorstige lippen: [118]

Mensen lopen kilometers om een glas drank en een sigaret te vinden.

Zij weent om het verdriet, dat uit haar eigen keuze kwam, [118]

Mensen kiezen, dan lijden ze en dan huilen ze. Dit is het menselijk leven. We kiezen, we lijden, we huilen. Maar soms doen we ergere dingen, zoals iemand anders de schuld geven. Hier zegt hij:

*Zij weent om het verdriet, dat uit haar eigen keuze kwam,
Zij smacht naar het plezier, dat haar borst met wonden pijnigde;
[118]*

Hoeveel wonden verdraagt het menselijk bewustzijn door alle dingen die het proeft, en toch willen we meer: 'misschien deze keer, misschien deze,

misschien wordt dit heel goed.' Waar is die perfectie in het menselijk plan? En toch zoeken we naar het genot 'dat haar borst met wonden verscheurde.'

Terwijl zij aspireert naar de hemel, keert zij haar schreden naar de hel. [118]

Er zijn mensen die Pondicherry hebben bezocht. Je vraagt hun: 'Wat heb je gedaan? Ben je naar de Ashram geweest?' 'Ashram? Is daar ook een Ashram?' 'Dus wat heb je gedaan?' 'Wij gingen naar Rendezvous.' 'Wat heb je nog meer gedaan? Je bent niet naar de Eetkamer gegaan?' 'Eetkamer? Welke eetkamer?' 'Wat heb je gedaan?' 'We hebben lekkere wijn gedronken, Pondicherry staat bekend om zijn wijnen.' We komen zo dichtbij, en dan gaan we zo ver.

Iets in de ziel van de persoon, geloof ik echt, bracht hen zo dichtbij, 'Strevend naar de hemel' en de treden draaien naar de hel, en men gaat terug en zegt 'Pondicherry is een mooie plek.' 'Waarom?' 'Omdat de wijn zo lekker is.' Wat met het Goddelijke? Dat is niet wat we willen.

Kans heeft zij gekozen en gevaar als speelkameraden; [118]

Gods bescherming willen we niet. Moeder zegt ergens, tegen iemand die heel dicht bij haar staat: 'Mijn kind, je gaat echt steeds weer uit mijn bescherming.' Dat willen we niet. We willen wat gevaar, wat plezier.

Lot's vreselijke schommeling heeft zij genomen als wieg en zetel. [118]

Men kan zich alle snel rijdende motorfietsen voorstellen ... 'wieg en zetel'. Sri Aurobindo is in zijn beschrijving zo perfect dat men het geheel kan zien. Sommige mensen gaan met zo'n snelheid, en als ze zichzelf niet omver werpen, werpen ze uiteindelijk iemand anders omver.

In de Ashram hadden we onlangs minstens vier of vijf breuken, dankzij dit. De vreselijke zwaai van het lot heeft ze voor wieg en zit genomen. Toch ... Nu komt de hoop. In *The Synthesis of Yoga* heeft Sri Aurobindo de vraag tot in detail onderzocht: Kan zo'n leven worden getransformeerd? Hij zegt 'Ja, omdat er in zijn hart nog steeds iets moois en goddelijks is.' Dat is de hoop van het leven.

Toch was haar geboorte uit het Tijdloze zuiver en helder, [118]

Daarom. Als we in de wereld van het leven of door de wereld van het leven leven, voelt er nog steeds iets in ons, een beetje van die herinnering blijft nog steeds in ons hart hangen, die vreugde die we achter ons hebben gelaten, dat zorgeloze lachen van de goden, het gevoel van een absolute macht. Wat drijft de roekeloze jeugd, zo vol zelfvertrouwen en zelfverzekerd, anders dan de herinnering in het leven? — 'Niets kan mij overkomen. Ik ben tot alles-in-staat.' Hier beschrijft Sri Aurobindo dat.

*Toch was haar geboorte uit het Tijdloze zuiver en helder,
Een verloren wereld-verrukking draait in haar ogen, [118]*

Dat is de reden waarom, als we die adolescenten zien waar de levenskracht op zijn hoogtepunt is, ze zich nergens zorgen over maken — *'Onbezorgd om leed, zorgeloos om zonde en val' [117].*

*Haar stemmingen zijn gezichten van het Oneindige:
Schoonheid en geluk zijn haar ingeboren recht,
En eindeloze Gelukzaligheid is haar eeuwige huis. [118]*

Leven, gevallen op aarde; leven dat ontwaakt in het kleine riet, het gras dat we met onze voet vertrappen, kronkelend in de worm, kruipend in zijn insectenvluchten; leven dat vliegt in de vleugels van de vogels; leven dat zich uitstrekt naar uitgestrekte vergezichten van gedachten, naar onoverwonnen horizons; leven dat de mens overstijgt in domeinen die ons belichaamde denkvermogen en gekabinetsgezicht niet kunnen zien. Dit alles is geen vloek, het is een val van de grote hoogten.

In de Isha Upanishad staat een zeer mooie beschrijving van dit leven. Waar is zijn thuis? Deze wateren die naar beneden stromen: *matariswar dhadhati* — het wordt vastgehouden in de boezem van de Ene. Leven is een van de aspecten van het Goddelijke, dat voortkomt uit zijn thuis van Gelukzaligheid, en zelfs in zijn wormachtige voedsel, zelfs in plezier en pijn, draagt het enige herinnering aan dat oorspronkelijke Genot. Dat is waarom mensen op natuurlijke wijze naar heerlijkheid zoeken.

Het is iets dat we niet vinden omdat we in onwetendheid zijn, of omdat ons hart naar verbeurde gelukzaligheid grijpt, maar het leven in ons blijft zoeken, omdat het daaruit is voortgekomen. Dus dit is de geweldige beschrijving.

We naderen de sluitingstijd, maar we kunnen nog wat meer lezen, omdat we niet moeten eindigen met deze trieste staat van zaken. Sri Aurobindo zal ons het 'antieke gezicht van vreugde' van het leven laten zien. Hij heeft ons het masker laten zien dat het heeft gedragen. Het leven hier heeft dit masker gedragen van pijn, van lijden, van pervers genot, van vleselijke sensaties, van tijdelijke schoonheid, maar er is een diepere waarheid van het leven, de eindeloze gelukzaligheid die haar thuis is.

Dit onthulde nu zijn antieke gezicht van vreugde, Nu ziet Aswapati het leven zoals het is in zijn eigen thuis, niet zoals het hier wordt gevonden.

*Een plotselinge openbaring aan het hart van verdriet
En verleidde het om te verdragen en hunkeren en hopen.
Zelfs in veranderende werelden, verstoken van vrede,
In een sfeer, gepijnigd door verdriet en door angst
En terwijl zijn voeten een onveilige grond betraden,
Zag hij het beeld van een gelukkiger staat. [118]*

Dat is waarom, ondanks alles, ondanks verdriet, lijden, mislukking, val, ramp, tragedie, iets in ons nog hoopt — omdat, diep van binnen, het leven de herinnering aan een gelukkiger staat met zich meedraagt. Dit ziet Aswapati.

*Zo ver als de hemel, zo dichtbij als gedachte en hoop,
Gloorde het koninkrijk van een smarteloos leven. [118]*

Wat is dit koninkrijk? Wat een beschrijving geeft hij:

*Te hoog en blij om gevat te worden door sterfelijke leden.
Maar dichtbij en werkelijk voor het verlangende hart
En voor het lichaam's gepassioneerde denken en gevoel
Bestaan de verborgen koninkrijken van zaligheid. [119]*

Als we diep naar binnen duiken, kunnen we een aanraking van die gelukzaligheid voelen.

*In een of ander dichtbije onbereikte werkelijkheid, die we toch
voelen,
Immuun voor de strenge greep van Dood en Tijd,
Ontsnapt aan het zoeken van verdriet en verlangen,
In heldere, betoverde, veilige periferieën
Liggen zij voor altijd wentelend in zaligheid. [119]*

Er zijn koninkrijken, er zijn gelukzaligheden, waarin men altijd kan wentelen in gelukzaligheid, niet in lijden en verdriet.

*In droom en trance en mijmering voor onze ogen,
Door een subtiele visie's innerlijk veld,
Wijde verrukte landschappen, die vlieden van het zicht,
Passeren de beelden van het volmaakte koninkrijk
En later achter hen een lichtende herinnering's spoor.
Ingebeelde scenes of grote eeuwige werelden,
Droom gevangen of gevoeld, raken zij onze harten met hun
diepten; [120]*

Ze wekken het hart tot een schoonheid, tot een vreugde

Onwerkelijk schijnend, toch echter dan het leven, [120]

Wanneer ze ons raken, ontwaken onze harten tot een blijde gemeenschap met onze eigen diepere toestanden.

Gelukkiger dan geluk, waarder dan ware dingen, [120]

En nu komt een van Sri Aurobindo's ironische stoten:

*Als deze dromen waren of gevangen beelden,
Maakten droom's waarheid aarde's vergeefse werkelijkheden vals.
[120]*

Iemand vroeg Sri Aurobindo: 'Ik voel liefde voor het Goddelijke binnenin, en ik voel geluk binnenin als ik me tot u wend. Is het allemaal echt of is het verbeelding?' Sri Aurobindo zegt: 'Deze gevoelens zijn spirituele gevoelens, het zijn echte ervaringen.' Ze zijn subjectief. Ervaringen zijn niet alleen het zien van visioenen. Deze subjectieve toestanden wanneer we de nabijheid van Gods omhelzing voelen — we voelen het met een diepste hart. En Sri Aurobindo zegt hier, laat ze zeggen of ze dromen of verbeeldingen zijn:

*Als deze dromen waren of gevangen beelden,
Maakten droom's waarheid aarde's vergeefse werkelijkheden vals.
In een snel eeuwig moment gefixeerd, leven er
Of komen altijd teruggeroepen naar verlangende ogen. [120]*

Zodra we die staat hebben aangeraakt kunnen we het terugroepen, dus het is niet alleen verbeelding. En wat zijn deze werelden?

*Kalme hemelen van onvergankelijk Licht,
Verlichte continenten van violette vrede,
Oceanen en rivieren van de vrolijkheid van God
En smarteloze landen onder purperen zonnen. [120]*

En op die vrolijke noot zullen we afsluiten.

De Koninkrijken en Godheden van het Grotere Leven

Lezing bij Savitri Bhavan op 22 augustus 2009 (Invocatie 32:30-53)

De Moeder heeft over *Savitri* gesproken als een allerhoogste openbaring; als zodanig behoort het tot de klasse van gedichten die bekend staan als 'openbarend' en vanwege zijn aard is het een gedicht dat niet precies kan worden begrepen door het intellectuele verstand dat noch de gegevens of de capaciteit heeft. Maar openbaringen zelf stijgen van heuvel tot heuvel, zoals de oude zieners zagen. Er is een vlak van Openbaring waarin dingen worden onthuld als symbolen, en als men hoger klimt ziet men de innerlijke lijnen van krachten die achter de symbolen liggen. Nog verder wordt het symbool verlicht door een innerlijke betekenis en zin, en dan kan men de Idee-Kracht of het Echte Idee ontdekken dat de wereld heeft gebouwd. Sri Aurobindo gaat verder dan deze en geeft ons een klein voorproefje van alles wat gesloten en verzegeld is voor onze uitwendige blik. Het is niet zomaar een openbaring gegoten in het lichaam van woorden en klanksymbolen: het heeft een creatieve kracht in zich en door het simpele feit van het lezen, geeft Sri Aurobindo ons een soort contact met wat hij ook beschrijft. We zien dit in veel van zijn werken. Een voorbeeld is wanneer we *De Synthese van Yoga* lezen: wanneer we het gedeelte 'De Yoga van Goddelijke Werken' lezen, is het alsof een vlam van opoffering door de hoofdstukken brandt, die iemand ertoe aanzet een leven van toewijding te leiden. Wanneer we door 'De Yoga van Kennis' lezen, voelen we ons alsof we een steile berg beklimmen, en Sri Aurobindo houdt onze hand vast en draagt ons van het ene plateau naar het andere. Opnieuw, wanneer we 'De Yoga van Goddelijke Liefde' lezen, lijkt door de hoofdstukken heen een vreemde lieflijkheid, een onaardse etherische lieflijkheid en vreugde ons wezen te vullen, alsof de goddelijke Metgezel aan onze zijde loopt. Dit alles, en nog veel meer, wordt in *Savitri* gegoten.

In deze reeks onthullingen worden ons momenteel de subtiële werelden getoond. Sri Aurobindo neemt ons hand in hand, draagt ons soms, door deze werelden die bekend zijn in zowel de Indiase als de Europese mystiek. In de Veda's is er een beschrijving van deze werelden, en zo ook in de Europese mystiek, vaak onder de naam occultisme. Het moderne denkvermogen, het rationele en wetenschappelijke denkvermogen verwerpt ze vaak, deels omdat het de gegevens mist om hun bestaan te verifiëren. Onze lichamelijke zintuigen kunnen ons er niet mee in contact brengen omdat ze ons alleen over grofstoffelijke dingen kunnen vertellen. Sri Aurobindo stelt deze vraag: 'Waarom weten we niets over deze verborgen werelden?' en hij geeft een heel mooi antwoord, een dat zowel het gezond verstand als de logica aanspreekt. Hij zegt dat we niets weten over deze werelden, net zoals we niet weten wat er in het denkvermogen van onze buurman omgaat — maar dat betekent niet dat er in het denkvermogen van de buurman niets omgaat. Er zijn dingen die in zijn denkvermogen omgaan, gedachten en gevoelens ontstaan, maar wij zijn ons er niet van bewust. Natuurlijk is Sri Aurobindo erg gul: eerlijk gezegd zijn we ons er niet eens van bewust wat er in onze eigen gedachten omgaat, wat te zeggen over verborgen werelden op basis van de ruwe zintuiglijke gegevens? De enige manier om het te begrijpen is door te

beginnen met ze op geloof aan te nemen en dan verder te gaan. We hoeven niet alleen bij geloof te blijven. Religie is bij geloof gebleven; religie zowel in het oosten als in het westen spreekt over deze verborgen werelden, maar daar moet men hun bestaan gewoon door geloof accepteren. In yoga gaat men verder, beginnend met geloof, men beweegt van ervaring naar ervaring. Naarmate de innerlijke zintuigen worden bevrijd, naarmate het innerlijke bewustzijn wordt bevrijd door de werking van Genade, beginnen deze werelden en hun contacten niet alleen mogelijk te worden, maar ook echt, tastbaar, concreet — zoals een mysticus zou zeggen, concreter dan deze aardse realiteit. Daarom spreken de yogi's over het feit dat we niet slechts één lichaam hebben, maar vele lichamen.

In wat we onlangs hebben gelezen, neemt Sri Aurobindo ons mee op een tour door een van deze lichamen, het vitale lichaam, door de vitale wereld die overeenkomt met het vitale lichaam van de Kosmos. In dit proces neemt hij ons mee van niveau naar niveau. Sri Aurobindo heeft de hoogten en de diepten van deze werelden beschreven — hun krachten, hun energieën en hoe ze de aardse scène hebben beïnvloed, wat hun karakteristieke rol is geweest, hun actie, het principe dat in hen werkt, zelfs hun wezens. Maar zoals hij zelf heeft geschreven, moeten we niet geloven dat wanneer Sri Aurobindo spreekt over 'Het Kleine Leven' en 'Het Grotere Leven', 'Het Paradijs van de Levensgoden' en 'De Afdaling in de Nacht', dit de enige Levenswerelden zijn. Elk van deze werelden is verdeeld in verschillende subwerelden. Het is zelfs heel goed mogelijk dat als je de Levenswereld betreedt, je uiteindelijk duizenden Werelden van het Leven alleen al ontdekt. Daarom heeft de mystieke literatuur vaak niet alleen over één, twee, drie gesproken, maar over vele, vele werelden. Maar ze zijn gebouwd op een bepaald plan. Dat plan, zo onthult Sri Aurobindo ons, bestaat uit drie lagere werelden van materie, leven en denkvermogen, en drie hogere werelden: de Sat-lok, de Tapo-lok, de Ananda-lok, en deze zijn verbonden via de Supramentale wereld. Terwijl Sri Aurobindo dit beschrijft, onthult hij ons ook het mysterie van deze drie lagere 'gevallen' werelden. Deze werelden zijn ontstaan uit de Ene en daarom neemt elke wereld één aspect van de Ene Oneindige op, en dat wordt zijn overheersende principe en al het andere is daaraan ondergeschikt. Daarom worden deze typische werelden genoemd.

Er zijn slechts twee vlakken waar men de volledige Waarheid kan ontdekken: de ene volledig onthuld boven in het Allerhoogste; de andere beneden, verborgen in de diepten van de materie. Alle energieën, alle vermogens, alle krachten vinden hun ingang in deze Aarde, en door het evolutionaire proces worden ze stap voor stap onthuld. Alle andere werelden zijn typische werelden. In de wereld van het leven is het dominante principe verlangen, en vormen daar zijn ondergeschikt aan verlangen — wat betekent dat wat men wenst een vorm aanneemt; dat is bijna als een onmiddellijke actie van de energie van deze wereld — in tegenstelling tot de wereld van de materie. Men zou kunnen denken: 'Oh, het is zo mooi: wat men ook wenst, dat schept onmiddellijk een vorm.' Maar zoals Sri Aurobindo ons zal onthullen, is dit niet wat we werkelijk zoeken. En toch heeft deze wereld zijn eigen plek in deze grote en gevaarlijke en mooie en gevaarlijke en charmante reis.

In traditionele yoga zoals we die de afgelopen duizend jaar hebben gekend, spreekt men niet over deze werelden. De reden is dat als Moksha, Nirvana of simpelweg Zelfrealisatie van het *adwaitin*-type het doel is, dan is

het niet nodig om erover te spreken. Het enige wat men doet is de hele zaak afdoen als de complexe Lila van de wereld die niemand kan begrijpen. In zekere zin is het waar, en als het doel simpelweg is om te ontsnappen aan de lijnen van de Natuur, dan moet men gewoon de kortste route vinden, door elke deur, het maakt niet uit — elke deur of elk raam zal voldoen. Men hoeft de hele zaak niet te begrijpen. Maar zoals Sri Aurobindo zegt, zijn we er niet op uit om te ontsnappen aan de wereld, we zijn hier voor een goddelijke Verovering van deze wereld; en daarom is het belangrijk om deze werelden niet alleen te begrijpen in hun werking op ons, maar ook in hun eigen kosmische beweging. Niet alleen voor Yoga, het is ook belangrijk in het gewone leven, omdat er zoveel in ons gebeurt dat het resultaat is van een subtiele transactie, zoals Sri Aurobindo zegt, 'een innerlijke handel' met deze werelden. Omdat we ons daar niet van bewust zijn, *'Brengen zij de incoherenties van het Lot' [162]*, zoals beschreven in een prachtige regel. We begrijpen het niet omdat we niet zien wat er werkelijk in ons gebeurt. Daarom is het begrijpen van deze werelden belangrijk, zowel vanuit een pragmatisch standpunt, vanuit het standpunt van ons aardse leven, en ook vanuit het gezichtspunt van de oude yogi's en mystici die erg bezig waren met een integrale kennis. Ze zochten naar deze kennis, ze openbaarden het in de taal en de symbolen die relevant waren voor die tijd. Veel dingen verborgen ze omdat ze dachten dat deze kennis een andere kant kan hebben, het kan misbruikt worden. Maar we hebben het geluk en het voorrecht dat Sri Aurobindo deze kennis aan ons openbaart in een taal die we kunnen ontvangen.

We lezen in 'De Koninkrijken en Godheden van het Grotere Leven'. In de Levenswerelden is het heersende principe verlangen, en de gezochte objecten zijn vreugde en kracht en intensiteit van beweging. Het probeert de ervaring van de extremen vast te leggen. Dit is de vreugde van het leven: het probeert de vele stemmingen van het oneindige vast te leggen. Daarom zien we dat er vóór het ontstaan van het leven op aarde een puur materieel bestaan was dat we min of meer kunnen categoriseren in hooguit een paar elementen. Wetenschappers zeggen dat er ongeveer 108 elementen lijken te zijn. Vanuit het grove gezichtspunt kunnen we zeggen dat we vlakten en rivieren en bergen en zeeën hebben — slechts een paar dingen. Maar op het moment dat het leven materie binnengaat, zien we dat de hele wereld gevuld is met oneindigheid. Dat is de schoonheid van het leven: het probeert de vele stemmingen van oneindigheid te heroveren. Zoals Sri Aurobindo heeft gezegd, is het een kind dat is afgedwaald van zijn hemelse thuis, maar het herinnert zich hoe het was toen het een kleine baby was en daarom probeert het die stemming van oneindigheid opnieuw te creëren en vast te leggen. In zijn eigen geboortewereld kan het dat met veel meer vrijheid doen, maar zelfs hier probeert het leven het te doen. Dat is het principe van die wereld, in tegenstelling tot onze wereld waar het principe rigiditeit van vorm en traagheid is. In die wereld is er een veel grotere plasticiteit en bewegingsvrijheid. Die wereld, omdat het onaangetast is door de mentale wereld, geeft niet om wat wij deugd en ondeugd noemen. Het zoekt het gevaar van extremen, intensiteit van beweging en de verrukking van die beweging omwille van zichzelf. Sri Aurobindo zegt:

*Dit was een overgangslijn en een startpunt,
Een eerste immigratie in goddelijkheid, [184]*

Voor allen die die schitterende sfeer binnengaan: Dit zijn de verwanten van ons aardse ras;

Dit gebied grenst aan onze sterfelijke staat. [184]

Als we deze zone van het Grotere Leven binnengaan, begint de saaie aantrekkingskracht van de aarde, het gevoel van sterfelijkheid te vervagen en beginnen we een vrijere en uitgestrektere lucht in te ademen. Dit is de eerste migratielijn, niet de laatste: er zullen veel grenslijnen en veel controlepunten zijn die Sri Aurobindo ons zal onthullen, maar dit is de eerste immigratie, waar we een buitenaards gevoel en kracht beginnen te voelen die ons beweegt.

Op de volgende pagina lezen we deze regels over hoe deze werelden in essentie te maken hebben met macht en vreugde en de expansie en de intensiteit. Deze macht en vreugde, dit gevoel van expansie en intensiteit kan worden gebruikt door de krachten van het kwaad aan de onderkant, of door de krachten van het goede. Sri Aurobindo zegt dat in deze yoga ook deze wereld veroverd moet worden en aan de voeten van het Goddelijke moet worden gelegd voor zijn gebruik.

*Of het nu voor Hemel of Hel is, zij moeten oorlog voeren:
Als strijders van het Goede dienen zij een stralende zaak
Of zijn Kwaad's soldaten in de betaling van Zonde.
Want kwaad en goed behouden een gelijk eigendomsrecht,
Waar ook Kennis Onwetendheid's tweeling is.
Alle vermogens van het Leven neigen naar hun godheid [185]*

In deze werelden loopt Kennis hand in hand met Onwetendheid. Daarom worden deze werelden 'gevallen werelden' genoemd. De werelden van het denkvermogen proberen de totale kennis opnieuw te creëren, maar doen dat door dingen aan elkaar te plakken. De werelden van het leven proberen het oorspronkelijke bewustzijn, zijn kracht, zijn vreugde opnieuw te creëren, maar nogmaals doen ze dat door de vele stemmingen vast te leggen — maar elke stemming is uniek op zichzelf; het is niet geharmoniseerd en verenigd met alle anderen, zoals in het Ene Goddelijke. In het Ene Goddelijke zijn al deze stemmingen geharmoniseerd en verenigd: lieflijkheid is één met kracht; maar hier raakt lieflijkheid zijn eigen absolute, kracht zijn eigen absolute. Dit zijn werelden waar elke macht en potentialiteit probeert zijn eigen absolute aan te raken, maar geïsoleerd van de rest. Lager op dezelfde pagina lezen we,

*Haar aanbidders verkondigen haar geheiligde recht.
Zij vereren een Valsheid met rode tiara,
Aanbidden de schaduw van een slinkse God,
Laten het zwarte Idee toe, dat het denkvermogen verdraait
Of hebben omgang met Hoerenmacht, die de ziel verslaat.
Een beheersende deugd maakt de houding statuesk,*

*Of een Titaan's passie spoort aan tot een trotse onrust:
Op Wijsheid's altaar zijn zij koningen en priesters
Of hun leven een offer aan een idool van Vermogen. [185]*

Veel mythen en legenden, met name de epen, zijn rond deze wereld opgebouwd. Het hele heroïsche tijdperk van de mensheid gaat over deze werelden, waar elk wezen een neiging of kwaliteit uitdrukt en probeert zijn eigen hoogtepunt te bereiken. We hebben veel verhalen die hebben geprobeerd deze wereld symbolisch uit te drukken. Eentje die bij me opkomt is die van koning Shibi, die in gulheid tot een punt gaat waarop hij zegt: 'Neem mijn hele vlees, maar ik wil dit duifje redden omdat het zijn toevlucht bij mij heeft gezocht.' Als het aankomt op adel en opoffering, kunnen ze tot alles gaan, als het aankomt op oorlog, en zelfs het geven van iemands leven voor iets waar men van overtuigd is, kunnen ze tot alles gaan. Dit is het grotere leven; het is geen leven van onze dagelijkse zorgen en zorgen, onze kleine wensen en hoop, onze kleine angsten en vrees, maar een leven waarin er een grotere beweging is.

*Een charme en grootsheid gevangen in elk uur
Wekt de vreugde, die slaapt in alle gemaakte dingen.
Een machtige overwinning of een machtige val, [186]*

Zoals Sri Aurobindo schrijft in *Essays on the Gita*, wanneer Arjuna vraagt 'Wat moet ik doen? Moet ik vechten of niet vechten?' tilt het allereerste antwoord van Sri Krishna hem onmiddellijk op boven zijn kleine denken, zijn beperkte manier om naar kleine dingen te kijken. Onmiddellijk wordt hij herinnerd aan een groter vlak waaruit hij geboren is. Sri Aurobindo verwoordt het heel mooi, hij zegt dat Sri Krishna het antwoord van een held aan een held geeft: 'Ofwel overwin machtig, of val nobel. Hoe dan ook, de poorten van de hemel staan voor je open. Ofwel verover en geniet van dit koninkrijk, of sterf terwijl je een groot gevecht voert. Beide zijn de moeite waard.' In dit Koninkrijk van het Grotere Leven hebben we dit soort benadering.

*Een machtige overwinning of een machtige val,
Een troon in de hemel of een put in de hel, [186]*

Het is niet bang om af te dalen, zelfs niet in de put van de hel als dat nodig is.

*Zij hebben de tweeledige Energie gerechtvaardigd
En hun ziel gemarkeerd met haar ontzagwekkende zegel:
Wat ook het Lot met hen zal doen, hebben zij verdiend; [186]*

Sri Aurobindo brengt ons in contact met deze werelden, hij geeft ons een klein voorproefje van deze wereld, hij inspireert ons om op te klimmen naar dit grotere leven.

Wat ook het Lot met hen zal doen, hebben zij verdiend; [186]

Niet zoals kleine zwakkelingen die altijd bang zijn voor wat het Lot kan brengen.

*Zij hebben iets gedaan, zijn zijn iets geweest, zij leven.
Daar is Materie ziel's resultaat en niet zijn oorzaak.
In een tegengestelde balans met aarde's waarheid van dingen
Weegt het grove minder, het subtiële telt voor meer;
Op innerlijke waarden steunt het uiterlijke plan. [186]*

Ons leven hangt af van uiterlijke waarden. Als iemand een tragisch lot treft, zegt men 'Oh, het was erg ongelukkig.' In die wereld is dat niet de waarde. Men kan honderd jaar leven, twee honderd jaar, maar een waardeloos leven, vanuit het oogpunt van het grotere leven, is betekenisloos; maar een Abhimanyu, die sterft op 16-jarige leeftijd, een dappere strijd voert en nobel valt, is wat telt. Wezens van deze wereld voelen en denken zo, omdat dat de karakteristieke energie van die wereld is. Dit zal veel dingen verklaren die voor onze ogen tegenstrijdig lijken. Bijvoorbeeld, van alle mensen tijdens de Tweede Wereldoorlog, kozen Sri Aurobindo en de Moeder, op zoek naar een geweldig instrument, Winston Churchill. Als je de dingen bekijkt vanuit het puur uiterlijke gezichtspunt, is hij geen erg devoot religieus man, voor zover we weten; hij heeft bepaalde gewoontes en neigingen die veel mensen niet als heel deugdzaam zouden beschouwen, en toch had hij een enorme levensenergie — en het is dit wat belangrijk was. Sterker nog, op een plaats zegt Sri Aurobindo dat deze overvloedige levensenergie vaak in verkeerde kanalen stroomt en mensen noemen het ondeugd. Er is het verhaal van Hanuman die een enorme levensenergie heeft; als kind plukt hij altijd de baarden van mensen en irriteert hij iedereen, hij stoort de klas zodat de leraren hem vaak moeten vertellen: 'Jij blijft buiten omdat anderen niet in jouw aanwezigheid kunnen studeren'. Hij wordt geboren met dat, hij wordt bewogen door een gevoel van grootsheid; hij kan niet worden opgesloten in een klein klaslokaal. Dat zou veel dingen verklaren die we niet begrijpen over de kinderen van vandaag, die worden geboren met een grotere Prana omdat de aanraking van het Supramentale een groter leven in hen loslaat. Daarom leven ze, in tegenstelling tot hun ouders, onze generatie, die meer bezig was met welke baan ze zouden krijgen en wat al niet, gewoon met het zorgeloze lachen van de goden. Ze worden hiermee geboren, en pas na het lezen van Sri Aurobindo beginnen we de aanraking van deze werelden te begrijpen. Dit is de passage die de mensheid doormaakt.

In deze wereld en in de wezens van deze werelden zijn de muren en grenzen tegelijkertijd niet zo rigide als in onze materiële wereld. Wanneer we volledig in vervoering zijn van grove materie, begrijpen we niets van wat er in het hart en het denkvermogen van een ander gebeurt. In feite zitten we zo diep in onwetendheid dat zelfs als iemand één zin zegt, we die op een totaal andere manier begrijpen, omdat ego zijn eigen draai en betekenis geeft — een oorzaak van veel onbegrip in de wereld. Maar laten we eens kijken hoe de wezens van deze wereld met elkaar omgaan. We hebben deze regels op dezelfde pagina:

*In het samengaan van twee ontmoetende denkvermogens
Keek het denken naar denken en had geen behoefte aan spraak;
[186]*

Men begrijpt anderen in deze wereld omdat er een interpenetratie van substantie is. Dit is een wereld die veel vrijer en vloeiender is; de vormen van dit vlak zijn veel vloeiender. Dat is waarom dit beeld van vaste vormen, vaste goden, veel later kwam. In deze werelden kunnen dezelfde goden en godinnen, of dezelfde Titanenkoningen, in verschillende vormen verschijnen, omdat de vorm hier plastisch is voor de aanraking van de energie van deze wereld.

Emotie greep emotie in twee harten, [186]

Dit is waarom, wanneer mensen worden bewogen door een aanraking van deze werelden, men spontaan begint te voelen: 'Ja, ja, ik voel precies zoals jij voelt.' Natuurlijk moeten we begrijpen dat deze wereld ook een wereld van onwetendheid is, maar op dat moment genereert de aanraking van deze wereld deze ervaring.

*Zij voelden elkanders huivering in het vlees en de zenuwen
Of versmolten ieder in ieder en groeiden immens,
Als wanneer twee huizen branden en vuur zich voegt bij vuur:
Haat vocht met haat en liefde verstoorde liefde,
Wil worstelde met wil op denkvermogen's onzichtbare grond;
Anderen's gewaarwordingen, die als golven voorbij kwamen,
Lieten het subtiële lichaam's raamwerk huiverend achter,
Hun razernij jaagde galopperend in woeste aanval,
Een charge van vertrappende hoeven over geschokte grond;
Men voelde een ander's verdriet de borst binnengaan,
Een ander's vreugde rende jubelend door het bloed:
Harten konden nabij trekken over afstand, stemmen naderen,
Die spraken aan de kusten van vreemde zeeën. [186-87]*

Daarom is het in yoga onvermijdelijk dat na enige tijd alle energieën die in materie opgesloten zitten, beginnen te bevrijden, en men door deze zone heen gaat. Dat is een punt waar men acuut gevoelig wordt voor alles wat er in de omgeving gebeurt. Als zo iemand zich in een menigte begeeft en zich ongemakkelijk voelt, vragen mensen zich vaak af en denken ze dat yoga je stabiel zou moeten maken, maar het maakt je juist instabiel. De reden hiervoor is dat men deze zone betreedt — het is natuurlijk maar een doorgang; keer op keer zal Sri Aurobindo ons vertellen dat dit niet de rustplaats is en dat men niet in die staat zou moeten rusten. Daarom is het erg belangrijk om een spiritueel realisme en een solide basis te hebben, zelfs in materie, anders zitten we normaal gesproken opgesloten in de muur van materie en is het erg

veilig. Daarom worden twee soorten mensen niet beïnvloed: degenen die als wijzen zijn, die de transcendente hoogten hebben bereikt; en degenen die als steen zijn — totaal als materie, dus zij worden niet beïnvloed. Maar er is een tussenliggend bereik waar men steeds subtieler wordt, het bewustzijn steeds verfijnder wordt, en zoals de Moeder het zegt, is deze gevoeligheid die zich ontwikkelt in een stadium van yoga eigenlijk het teken van een evolutie van bewustzijn; maar dan moet men daar voorbij. Maar op dit moment beschrijft Sri Aurobindo dat punt waar

*Men een ander's verdriet de borst voelde binnengaan,
Een ander's vreugde rende jubelend door het bloed:
Harten konden nabij trekken over afstand, stemmen naderen,
Die spraken aan de kusten van vreemde zeeën.
Daar sloeg een klop van levende uitwisseling:
Wezen voelde wezen, zelfs wanneer veraf
En bewustzijn antwoordde op bewustzijn. [187]*

We verwachten dat wanneer deze wereld komt — dit is natuurlijk niet de Nieuwe Wereld maar slechts een doorgang, wanneer een groot deel van de mensheid zich tot dit punt heeft ontwikkeld — we geen telecommunicatie en mobiele telefoons nodig zullen hebben; en waarschijnlijk was dit het soort ontwikkeling dat op een bepaald moment daadwerkelijk plaatsvond, omdat men direct een antwoord van bewustzijn op bewustzijn kon geven. Men hoeft geen half uur te spreken om iets te communiceren. Vaak leidt een half uur spreken tot steeds meer verwarring. In deze intense staat, hoe meer we spreken, hoe meer we verwarren, hoe meer we verkeerd begrijpen. Sri Aurobindo geeft ons een sleutel, een hoofdsleutel: als we proberen dingen te begrijpen en te voelen vanuit dit Grotere Levensvlak, zouden dingen eenvoudiger kunnen zijn.

*En bewustzijn antwoordde op bewustzijn.
En toch...*

Er is een 'toch' —

En toch was daar de ultieme eenheid niet. [187]

Dit is nog steeds een wereld van Onwetendheid, een wereld van verdeeldheid.

*Er was een afgescheidenheid tussen ziel en ziel:
Een innerlijke muur van stilte kon worden gebouwd,
Een bewapening van bewuste macht zou kunnen beschermen en
afschermen; [187]*

Sri Aurobindo vertelt ons nu het geheim van hoe we onszelf kunnen beschermen wanneer we in deze fase van extreme gevoeligheid zijn die soms komt als ons bewustzijn verfijnd, subtiel wordt en begint binnen te gaan en

een aanraking van deze werelden te ontvangen; hij zegt dat we een pantser van stilte en veiligheid kunnen bouwen.

*Een innerlijke muur van stilte kon worden gebouwd,
Een bewapening van bewuste macht zou kunnen beschermen en
afschermen;
Het wezen kon ingesloten zijn en afgezonderd;
Men kon apart blijven in het zelf, alleen. [187]*

Nu kunnen we een paar pagina's overslaan. Aswapati gaat door deze werelden en ziet hun vele stemmingen, talloze energieën, ontelbare façades. Vele vormen verschijnen voor zijn ogen, elk claimde zijn recht van toegang en binnenkomst. Hij gaat hier doorheen. We komen op pagina 191:

Als een getuige, overmeesterd door zijn scene, [191]

Deze innerlijke wereld is betoverend, en veel zielen kunnen vast komen te zitten in deze wereld. In Yoga staan deze bekend als de middenwerelden. Het zijn gevaarlijke werelden omdat hun charme zo verleidelijk kan zijn, dat ze bijna alles kunnen vervaardigen. Men verlangt Krishna te zien, en Krishna is daar voor je ogen. Het is zo moeilijk — tenzij je het juiste innerlijke onderscheidingsvermogen hebt of een bewuste overgave aan het Goddelijke, kun je gemakkelijk misleid worden.

Ik hoorde een klein verhaal over iemand die lezingen wilde geven over *The Life Divine* — het is een ander gevaarlijk beroep, lezingen geven! Hij vroeg de Moeder om toestemming en de Moeder wilde niet antwoorden. Hij wachtte een tijdje en toen kreeg hij plotseling een openbaring: hij zag Krishna voor zich en Krishna zei: 'Ja, ja, natuurlijk mag je dat!' — of iets in die trant: 'Je mag gerust lezingen geven.' Dus schreef hij aan Moeder: 'Ik heb Sri Krishna's adesh al ontvangen, dus ik ga de lezingen geven.' De Moeder telegrafeerde naar hem: 'Het is niet Krishna die je hebt gezien, maar een vijandige macht die de vorm van Krishna aanneemt.' Sri Aurobindo en de Moeder konden dit allemaal weten, daar zittend in Pondicherry. Maar de persoon begreep het niet, begreep de boodschap niet en ging verder met enkele lezingen, nog een lezing, een paar lezingen, totdat hij uiteindelijk moest zwijgen en alles moest leren waar hij over sprak.

Dit is het soort risico dat we lopen in deze werelden en we hebben allemaal, ik weet zeker, mensen ontmoet — ik heb er zeker heel wat gezien — die van 's ochtends tot 's avonds tientallen visioenen hebben: elke mogelijke god die ze hebben gezien, en toch lijkt het helemaal geen verandering in hun leven te brengen, behalve soms om de ijdelheid op te blazen, want dit zijn de werelden waar Begeerte heerst. Daarom is het zo noodzakelijk om te zuiveren. Het is heel goed als je het Goddelijke lange tijd niet ziet omdat dat betekent dat het Goddelijke onze toewijding serieus heeft genomen. Anders kan je gevangen raken in deze vitale werelden zonder enige zuivering en je begint dingen te zien en je kunt gemakkelijk verdwalen.

Daarom laat hij deze Begeerte toe; zoals we later zullen zien, verandert het in een kwellend en op zijn hoogtepunt wordt het een snik van lijden en verlangen, zoals we zien in het geval van sommige mystici zoals Mira. Dat

zijn de toppen van de 'Koninkrijken van het Grotere Leven'. En dan zegt hij: 'Nu, kinderziel, ben je klaar om af te studeren naar volwassenheid.' Maar als we Yoga ingaan en vanaf de derde dag, de vierde dag, we beginnen dingen te zien, moeten we dubbel voorzichtig zijn, driedubbel voorzichtig. Hier beschrijft Sri Aurobindo,

*Als een getuige, overmeesterd door zijn scene,
Bewonderde hij haar prachtige front van pracht en spel
En de wonderen van haar rijke en delicate handwerk, [191]*

Als ze een Krishna voor je creëren, kun je niet anders dan geloven dat het de echte Krishna is, want elk detail is er, zelfs de fluiten zijn te horen. Deze werelden kunnen dat soort dingen creëren.

*En huiverde op de hardnekkigheid van haar kreet;
Hartstochtelijk verdroeg hij de toverkunsten van haar macht, [191]*

Een van de voorzorgsmaatregelen die Sri Aurobindo aanbeveelt is 'Neem de *bhoga*, het genot, van de ervaring niet.' Begin niet te genieten: 'Ah, ik zag dit, ik hoorde dat ...' en het allerergste van alles, begin het aan iedereen te vertellen. Men leert het met veel pijn soms dat dit geen dingen zijn om over te praten. Wacht gewoon. De rishi's wisten hoe ze moesten wachten en openbaring op openbaring moesten laten stapelen. Daarom komt dit ene woord, dit prachtige woord, zwanger van zoveel betekenissen, in de Upanishads voor: Wie ziet de Atman? '*tam atmastham yenu pasyanti dhira*' — '*dhira*': iemand die weet hoe te wachten, die geduldig is, volhardend, die stabiel is — al die nuances van betekenis zijn gevangen in dit ene woord — niet iemand die ongeduldig en overenthousiast is, omdat deze werelden dat gevoel geven; ze laten ons het goddelijke in haast willen bereiken, en daarom raken we erin gevangen.

*Hartstochtelijk verdroeg hij de toverkunsten van haar macht,
Voelde haar abrupte mysterieuze wil aan hem opgelegd,
Haar handen, die het noodlot kneden in hun gewelddadige greep,
Haar aanraking, die beweegt, haar machten, die grijpen en dringen.
[191]*

Maar Aswapati is niet zomaar een gewone aspirant, dus hij werpt zijn blik diep, om te zien wat er in het hart van deze wereld ligt, en hij ontdekt iets interessants:

Maar ook dit zag hij, haar ziel, die weende vanbinnen, [191]

Omdat het probeerde en probeerde en probeerde, maar het Oneindige niet kon heroveren: het kon alleen vormen na vormen creëren.

*Maar ook dit zag hij, haar ziel, die weende vanbinnen,
Haar vergeefse zoektochten, die zich klampen aan vlietende
waarheid,
Haar hoop, wier sombere blik paart aan wanhoop,
De passie, die haar verlangende ledematen bezat,
De moeite en verrukking van haar hunkerende borsten,
Haar denkvermogen, dat onbevredigd worstelt met zijn vruchten,
Haar hart, dat de ene Geliefde niet vangt. [191]*

Al het andere is er. We zullen zien dat ook in 'The Kingdoms of the Greater Mind' alles er is — alle gedachten, formules, stellingen — maar de Ene ontbreekt. Daarom wordt er zoveel nadruk gelegd op het idee dat men niet mag rusten totdat men de Ene heeft gevonden die oneindig is. De oude yogi's gebruikten het altijd bijna als een dictum, en een groot mysticus heeft gezegd dat door Hem te kennen al het andere kan worden gekend. De Upanishads spreken er ook over, en een andere mysticus zei: *'ekai jane sab jane, sab janat ek na hoi'*, 'Het is door de Ene dat men de rest, de vele, kan kennen.' Ook in Sri Aurobindo's yoga, en hier in Aswapati's yoga, zien we dat hij eerst de Ene heeft ontdekt, hij had de Vedanta yoga voltooid, en vervolgens ontdekt hij alle vlakken van het kosmische bewustzijn in dit boek, 'De Reiziger van de Werelden'. Deze werelden hoeven niet te worden verkend zoals men gewoonlijk de new age-technieken en allerlei pranadingen betreedt, waarbij men wat vitale energie oppikt en ermee speelt. Dit zijn zeer gevaarlijke dingen, vooral voor iemand die yoga gaat doen, want soms kunnen ze het ego vergroten en in plaats van een halfgod kan men een instrument worden van een titanische wil.

*Altijd ontmoette hij een gesluierde en zoekende Kracht,
Een verbannen godin, die namaak hemelen bouwt, [191]*

Terwijl hij omhoog ging, zei elk vlak 'Hier is de hemel' maar terwijl hij ging, ontbrak er altijd nog iets. Dit zijn de soorten hemels die Vishvamitra ooit voor Trishanku bouwde toen hij niet in de echte hemel kon komen. Vishvamitra had enorme macht; hij zei 'Maak je geen zorgen, ik bouw een hemel voor je.' Met de kracht van zijn tapasya kon hij zo'n hemel bouwen. Er zijn veel van zulke hemels die annexen zijn van de echte werelden, waarvan sommige zijn gecreëerd door onze eigen gedachten en gevoelens; en het is zo gemakkelijk om daar opgesloten te raken. Alleen de oprechtheid van aspiratie kan ons van dit alles redden. Daarom zegt Moeder dat oprechtheid de sleutel is tot de goddelijke deuren. Als dit ontbreekt, als iemand yoga alleen doet voor kracht en vreugde en een soort geschenken, zoals een yogi of een groot man worden, dan komt men in deze werelden en is men heel gelukkig. Men kan de hele wereld rondreizen, miljoenen dollars verdienen en zijn naam op grote posters verschijnen, maar uiteindelijk mist men de Ene Geliefde. Sri Aurobindo waarschuwt ons dat dit een rustplaats kan zijn, maar dat het niet het uiteindelijke doel is.

Een Sfinx, wier ogen opzien naar een verborgen Zon. [191]

Dit is de crux. Als je deze werelden wilt blootleggen, is er één enkele test: je kunt je afvragen: 'Heb je echt de Ene gevonden die zich achter deze miljoenen vormen en namen verbergt?' Zo niet, dan is de reis niet voltooid. Dit is het verhaal van de Sfinx. Uiteindelijk is de vraag van de Sfinx: 'Heb je de Ene gevonden? Heb je het ene Zelf gevonden dat van uiterlijk verandert? Hij is 's ochtends één ding, 's middags een ander, 's avonds een ander. Als je Hem hebt gevonden, prima, dan kun je door mijn poorten naar het bewustzijn van Onsterfelijkheid.' Deze zone moet je oversteken, omdat de Sfinx hem bewaakt. Zo niet, dan verslindt en beëindigt de Sfinx je uiteindelijk. Het is een Sfinx die opkijkt naar de eeuwigheid.

We vinden dezelfde waarheid hier uitgedrukt waar Sri Aurobindo openbaart:

In haar doolhoven van benadering en van terugtrekking [193]

Hoe meer je je erin verdiept, hoe meer het lijkt op sommige van die auto- en taxichauffeurs — natuurlijk gaat het nu, gelukkig, beter maar soms was het verbazingwekkend — als iemand toevallig bij het Auroville Information Centre uitstapte en zei: 'Ik wil naar Matrimandir' — het is op loopafstand — dan zeiden die oude autorikshaw-mannen 'Ja, ik breng je' en als je de weg niet wist, nam hij je mee door heel Auroville, door heel Pondicherry, en bleef hij maar zeggen: 'Het komt er gewoon aan, meneer, het komt er gewoon aan.' Dan besef je wat er gebeurt. Uiteindelijk brengt hij je na een uur. Natuurlijk, brengt hij je tenminste, maar in deze werelden blijft het doel zich terugtrekken en zich terugtrekken.

In haar doolhoven van benadering en van terugtrekking Trekt zij hem naar alle kanten en stoot hem af, Maar te dichtbij getrokken ontsnapt zij aan zijn omhelzing; [193]

Daarom zegt Sri Aurobindo dat in deze yoga de eerste stap is om het psychische naar buiten te brengen: alleen dat heeft het onderscheidingsvermogen van de ziel. Alle andere delen niet. Als deze yoga wordt gedaan door de kracht van het denkvermogen of het vitale, dan gebeurt dit. Hij zegt in een van zijn brieven dat men kan genieten van ervaringen, men kan verlichtingen in het denkvermogen hebben, men kan genieten van siddhis van het vitale en zelfs verbazingwekkende opmerkelijke siddhis hebben in het fysische, en toch als de geheime ziel, de diepste ziel, het psychische wezen niet naar voren komt, is er niets echt gedaan. Dat is de veiligheid; anders, als men gevangen zit in deze wereld ...

Over alle wegen leidt zij hem, maar geen weg is zeker. Verlokt door het veeltonige wonder van haar zingen, Aangetrokken door de toverkunst van haar stemmingen [193]

In Odysseus' reizen wordt deze wereld afgebeeld door het gezang van de Sirenen — het is zo aantrekkelijk, zo verleidelijk. Als je het hoort, ben je geboeid, word je er hulpeloos naartoe getrokken. Odysseus is erg slim. Hij

vertelt zijn matrozen: 'Jullie stoppen gesmolten was in jullie oren en blijven roeien. Ik zal mijn oren openhouden — maar jullie moeten me vastbinden aan de mast. Zelfs als ik smeeke en huil en bevelen geef — maak me dan niet los.' En jawel hoor, als ze het eiland passeren, hoort hij het gezang van de Sirenen en wil hij gaan — ze zijn zo aantrekkelijk en charmant. Hij schreeuwt en smeekt en huilt en beschuldigt hen dat ze zijn bevelen niet opvolgen. Sommigen voelen medelijden en smelten, maar dit is de plek waar het soms goed is om standvastig te zijn. En hier hebben we een beschrijving:

*Verlokt door het veeltonige wonder van haar zingen,
Aangetrokken door de toverkunst van haar stemmingen
En bewogen door de terloopse aanraking van vreugde en verdriet,
Verliest hij zichzelf in haar, maar wint haar niet.
Een vluchtig paradijs lacht hem toe vanuit haar ogen: [193]*

Een paradijs dat komt en verdwijnt, komt en verdwijnt, omdat het niet wordt vastgehouden door de Ene.

*Hij droomt van haar schoonheid, voor altijd de zijne gemaakt,
Hij droomt van zijn meesterschap, die haar leden zullen dragen,
Hij droomt van de magie van haar borsten van zaligheid.
In haar verlichte script, haar verbeeldingsvolle
Vertaling van God's zuivere oorspronkelijke tekst, [193]*

Hier komt Sri Aurobindo's subtiële gevoel voor humor. Het vertelt je, 'Wil je Gods schrift begrijpen? Ik zal het je vertellen.' Het imiteert zelfs intuïtie. We zien in de yoga van Savitri dat deze wereld zelfs de stress van intuïtie kan imiteren.

*Hij denkt het Prachtige Geschrift te lezen,
De hiëratische sleutel tot onbekende zaligheden.
Maar het Woord van het Leven is verborgen in haar script,
Het lied van het Leven heeft zijn goddelijke noot verloren.
Ongezien, als een gevangene in het huis van geluid,
Luistert de geest, verloren in de pracht van een droom,
Naar een duizendstemmige illusie's ode. [193]*

Deze wereld vangt de ziel! Elke wereld krijgt zijn eigen manier om met de ziel om te gaan. In elke wereld is er de natuur die met de ziel omgaat. In materie wordt de ziel gevangen gehouden in zijn duisternis, zijn rigiditeit en traagheid: de ziel in materie is volledig in slaap. In deze wereld wordt de ziel gevangen gehouden in zijn vele stemmingen, en luistert hij eeuwig naar de ode van die duizendstemmige illusie en moet hij wakker worden. In de werelden van het denkvermogen wordt de ziel gevangen gehouden door de vele, vele ideeën. Maar hier beschrijft Sri Aurobindo voor ons de relatie tussen ziel en natuur in deze wereld. Alleen in de hoogste werelden is de ziel vrij en gehoorzaamt de natuur haar.

*Een delicaat weefsel van tovenarij steelt het hart,
Of een onstuimige magie kleurt haar klanken en tinten,
Toch wekken zij slechts een ontroering van vergankelijke gratie;
Als een vagebondsmars, geslagen door de zwerver Tijd,
Roepen zij om een korte onbevredigde heerlijkheid
Of wentelen zich in verrukkingen van denkvermogen en zintuig,
Maar missen het lumineuze antwoord van de ziel. [193]*

Wanneer men zich tot Sri Aurobindo's yoga begeeft in de verwachting van wonderbaarlijke wonderlijke ervaringen, maar jaar na jaar wordt men gedwongen om hard te werken, om in modder te graven zodat de basis sterk kan zijn — als er op dat moment iemand komt en zegt: 'Wat doe je hier? Vijftien jaar, wat heb je meegemaakt?' kun je antwoorden: 'Ik weet het niet. Op de een of andere manier heb ik gewoon vertrouwen in Sri Aurobindo en de Moeder'.

'Oh, kom, kom: hiernaast is een heel mooi pad — over een paar dagen zul je al die nieuwe scheppingsdingen krijgen.' 'Is dat zo?' 'Ja, transformatie is heel gemakkelijk' — en we worden daarin geleid en ja hoor, binnen een week beginnen we allerlei dingen te ervaren, en als we een beetje meer betalen, hoe groter de ervaring en de waarde ervan. Om naar de Samadhi te gaan, gaan we gewoon informeel, niemand vraagt ons om te betalen of zoiets. Natuurlijk zijn er toegangspassen en tijden, maar geen dresscode, nee niets, je mag je chappals op een paar meter afstand van de Samadhi houden. Het is zo onopvallend, dus je waardeert het niet. Als je honderd dollar moet betalen om de Samadhi te bezoeken, kijk dan eens hoeveel mensen echt zulke ervaringen zouden krijgen! Sri Aurobindo waarschuwt ons dat zelfs dit 'Koninkrijk van het Grotere Leven', zo charmant, zo verleidelijk en alles hebbend, kan komen in de loop van onze innerlijke reis, maar we mogen niet gevangen raken in haar toverij, omdat we 'het lichtgevende antwoord van de ziel' missen. En wat gebeurt er, tegen het einde van dit deel van de reis:

*Een blinde hartslag, die vreugde bereikt door tranen,
Een hunkeren naar toppen, voor altijd niet bereikt,
Een extase van onvervuld verlangen
Volgen het laatste hemelwaartse klimmen van haar stem. [193]*

Er zijn mystici die door de vitale vlakken zijn gestegen, en ze zijn oprecht, dus wanneer ze naar deze hoogten gaan beginnen ze te verlangen met een diepe passie en verdriet. Er is een waargebeurd verhaal uit het leven van Mira, die natuurlijk Krishna voelde en hem net zo intiem zag als iedereen, in zijn vele stemmingen. Eens, toen ze was verstoten, de familie haar heeft verstoten en de stad haar heeft verstoten, vertrekt ze met een klein idooltje van Krishna. Op een nacht, zo gaat het verhaal, wordt dat idooltje gestolen — misschien wel op de allereerste nacht dat ze sliep. Ze klaagt en huilt: 'Dit was het enige waar ik aan vasthield en jij hebt zelfs dit weggenomen?' Dus Krishna zegt: 'Oh, dit was het enige? Ken je mij?' Ze zegt: 'Natuurlijk ken ik jou.' 'Echt?' en dan onthult Krishna haar wat hij in waarheid is. Tot die tijd

geloofde ze dat ze Krishna kende, en je kunt in haar soms dat pathos van het vitale zien: verlangen — dat is de hoogte waartoe dit kan opklimmen. Het is een heel hoog zoeken, maar in deze yoga moet het zoeken via het psychische komen en niet via het vitale. Maar ook dit is een passage. Sommige mystici hebben gezocht, en hier vinden we:

*Veranderd zijn vroeger lijden's herinneringen
In een oud verdriet's lieflijk ontsnappingspad:
Haar tranen zijn veranderd in juwelen van diamanten pijn,
Haar verdriet in een magische kroon van een lied. [193-94]*

Dit is het hoogtepunt van deze wereld, na erdoorheen te zijn gegaan, ontdekt men aan het einde dat men het Ene Gezicht niet echt heeft gevonden dat verborgen is achter haar duizend miljoen vormen, dus er is een diep pathos.

*Kortstondig zijn haar fragmenten van gelukzaligheid,
Die de oppervlakte raken, dan ontsnappen of sterven:
Een verloren herinnering echoot in haar diepten,
Een doodloos verlangen heeft zij, een gesluierd zelf's roep;
Een gevangene in de sterfelijke's beperkende wereld, [194]*

Degenen die uit deze wereld in de onze geboren worden, voelen altijd een gevoel van vreemdheid, een gevoel van vervreemdheid, een gevoel van beperking; en hoe meer men erin begint te leven, voelt men zich steeds meer beperkt en probeert men iets groters te zoeken.

*Een geest, door het leven verwondt, weent in haar borst;
Een gekoesterd lijden is haar diepste smeken.
Een zwerver over verlaten wanhopende routes,
Langs de wegen van geluid roept een gefrustreerde stem
Verlaten om een vergeten zaligheid. [194]*

Dit is het hoogtepunt en het culminatiepunt. En toch vertelt Sri Aurobindo ons de betekenis van deze wereld: deze wereld heeft achter alles gestaan, omdat haar vreugde zelfs het lijden in stand houdt, omdat er uiteindelijk zelfs een vreugde in zit. In deze wereld draagt zelfs lijden een onderstroom van vreugde in zich, en dit laat ons veel dingen over het leven begrijpen. Deze wereld mag niet worden gekleineerd. We hebben een paar prachtige regels die dit hieronder uitdrukken:

*Toch is het een vreugde om te leven en te scheppen
En vreugde om lief te hebben en werken, ofschoon alles faalt,
En vreugde te zoeken, ofschoon alles, dat we vinden, misleidt
En alles, waarop we leunen, ons vertrouwen beschaamt; [194]*

In deze wereld is er alleen een zoeken, maar niet het vinden —

en toch is er vreugde in het zoeken zelf.

*Toch was iets in haar diepten de pijn waard,
Een gepassioneerde herinnering waart rond met extase's vuur.
Zelfs verdriet heeft vreugde verborgen onder haar wortels:
Want niets is waarlijk vergeefs, dat de Ene gemaakt heeft:
In onze verslagen harten overleeft God's kracht
En victorie's ster verlicht altijd nog onze wanhopige weg;
Onze dood wordt een poort gemaakt naar nieuwe werelden.
Dit geeft aan Leven's muziek haar lofzang aanzwellen.
Aan alles leent zij de glorie van haar stem;
Hemel's verrukkingen fluisteren tot haar hart en gaan voorbij,
Aarde's vergankelijke verlangens roepen van haar lippen en
vervagen.
Alleen de Godegegeven hymne ontsnapt haar kunst,
Die met haar mee is gekomen uit haar spirituele huis, [194-95]*

Dit is wat verlangt in de diepten van deze wereld, en dit is de veiligheid. Uiteindelijk, wanneer we door deze wereld zijn gegaan en haar vele stemmingen hebben gezien, is dit de hoop: dat er in er iets is dat overleeft. Kijk hoe in de lagere werelden, wanneer Sri Aurobindo spreekt over het 'Kleine Leven', hij ons aan het einde hoop geeft. Ook hier, als hij aan het einde komt van 'De Koninkrijken en Godheden van het Grotere Leven', een wereld die verschrikkelijk misleidend en bedrieglijk kan zijn, maar aan het einde ervan geeft hij ons hoop — omdat zelfs hier God woont; niets is verstoken van Hem.

Nu begint een nieuwe beweging:

Hier is de kloof, hier stopt of verzinkt leven's kracht; [195]

Dit begint met vele stemmingen, intensiteit, verrukking, vreugde, kracht — na al het spel laat het aan het eind een verlangen en een lijden en een snik van het missen van de Ene achter. Dit is de essentie van deze wereld.

Dit tekort verarmt de magiër's vaardigheid: [195]

Het kan ons er niet voorbij brengen.

*Deze wens maakt, dat de hele rest schamel en kaal lijkt.
Een half-zicht trekt de horizon van haar daden:
Haar diepten herinneren aan wat zij kwam doen,
Maar het denkvermogen heeft vergeten of het hart maakt een fout:
In Natuur's eindeloze zinnen is de God verloren. [195]*

Het kan alle krachten en alles geven, maar toch wordt er iets overgeslagen; en daarom heeft Aswapati de waarheid ervan gezien:

Uit haar ingewikkelde lijnen probeerde hij te ontsnappen; [197]

Hij heeft het doolhof gezien, deze complexe wereld vol charme en schoonheid en gevaar,

*Maar noch een poort van hoorn, noch van ivoor vond hij,
Noch een achterdeur van spiritueel zicht, [-197]*

Dat is waarom wezens die in deze wereld gevangen zitten het nooit begrijpen. Hoeveel vertellen het ook is, het werkt niet. Deze wereld is zo misleidend, zoals Sri Aurobindo ons zou vertellen in de yoga van Savitri, dat het alleen door de Dood is dat men kan ontsnappen aan deze wereld, tenzij men natuurlijk het psychische onderscheidingsvermogen heeft, en bovenal vertrouwt op de Genade en de Genade aan zijn zijde loopt. Maar als we proberen yoga te doen door onze eigen inspanning, kan dit heel vaak een van de problemen zijn.

Er was geen uitweg uit die droomachtige ruimte. [197]

Dit is voor degenen die yoga willen doen door hun eigen inspanning en niet geloven in Genade of Guru of Meester, die geloven 'Natuurlijk kunnen we alles doen, wat is er? Dit is materieel en dat is spiritueel en we weten het allemaal. We hebben nu een boek en we kunnen het doen.' Nou, boeken zullen ons leiden, maar hier worden we misleid op manieren waarop boeken niet kunnen helpen: het kan alles nabootsen.

*Ons wezen moet eeuwig reizen door de Tijd;
De Dood helpt ons niet, vergeefs is de hoop om te sterven;
Een geheime Wil dwingt ons vol te houden.
Ons leven's rustpunt ligt in het Oneindige;
Zij kan niet eindigen, haar einde is het allerhoogste Leven.
De Dood is een passage, niet het doel van onze wandel: [197]*

En we zullen eindigen met enkele regels waarin deze hele beweging heel mooi wordt samengevat. Het hele zoeken van het leven is voor de Ene, maar zolang het leven in onwetendheid werkt, zolang het de verlossende aanraking van Genade niet heeft ontvangen, kan zijn zoeken niet bereiken, en kunnen alle vreugden aan het einde die Heerlijkheid niet samenvatten en vastleggen. In feite, hoe meer het probeert te vangen — ergens anders zijn er regels in dit canto die dit beschrijven — hoe meer het vasthield, hoe meer het ontsnapte. Het probeert die Ene Heerlijkheid te bezitten, maar dat kan het niet, want de enige manier waarop men Het echt kan bezitten, is door het toe te staan Zichzelf te bezitten. In deze wereld heeft men zoeken maar niet vinden, veel vreugde maar niet de Ene Heerlijkheid, veel charmes maar niet het ene Gezicht dat men liefheeft. Daarom is er aan het einde een snik, een verlangen, en in de diepten van het verlangen een hoop dat Hij er is en dat Hij ons op een dag zal verlossen. De wezens en bewoners van deze wereld huilen als een geketende godheid, hopen op hun bevrijding.

We hebben deze regels die dit verlangen beschrijven:

*Zoals een obscure mot verlangt naar een brandend Licht.
Ons leven is een mars naar een overwinning, die nooit gewonnen wordt. [199]*

In dit Grotere Leven vindt men, zelfs met zijn grotere vermogens en kracht, niet al zijn energieën; ze kunnen alle siddhis geven die we zoeken, het grote klein maken, het kleine groot, lichter zwaar en zwaar licht, of in innerlijke waarde 'telt het subtiele meer.' En toch, *'Is ons leven een mars naar een overwinning, die nooit gewonnen wordt.'*

*Deze golf van bestaan, die verlangt naar heerlijkheid,
Deze gretige beroering van onbevredigde sterktes,
Deze lange, verre heerscharen van vooruitstrevende hoop
Heffen aanbiddende ogen naar de blauwe Leegte, hemel
genaamd [199]*

Deze wereld eindigt uiteindelijk in een blauwe Leegte: alle vormen die het heeft gecreëerd, zijn niet de vorm van de *paramdrishtva*, het zijn slechts vormen die voor onze ogen komen en vluchten.

En zien uit naar de gouden Hand, die nimmer kwam, [199]

Dit is het diepe pathos van het Leven; in feite is al ons lijden in zijn diepte een kwelling hiervoor. En zelfs een groter leven kan niet aan deze behoefte voldoen. We denken vaak in dit kleine leven dat de kwelling zal ophouden als er een groter leven naar beneden komt, en dat er mensen zijn die het ons zullen geven; maar zelfs dit kan niet vervullen.

*En zien uit naar de gouden Hand, die nimmer kwam,
De komst, waarop heel de schepping wacht,
De wonderschone aanblik van de Eeuwigheid,
Die verschijnen zal op de wegen van de Tijd.
Toch zeggen we tegen onszelf om de hoop opnieuw te ontsteken,
[199-200]*

Als yoga wordt gedaan onder de stress van het hogere vitale, deze Grotere Levenswereld, belanden we in deze situatie, soms in volslagen wanhoop. Daarom, toen iemand de Moeder vroeg 'Zou je ons iets over yoga kunnen vertellen?' antwoordde ze: 'Waar wil je yoga voor?' — het is zo eenvoudig, maar toch zo diep — 'om macht te krijgen, om de mensheid te helpen?' Ze zegt dat geen van deze motieven voldoende is om je klaar te maken voor het pad. Dus wat is de bereidheid? 'Wil je yoga omwille van het Goddelijke?' — het Goddelijke omwille van het Goddelijke, niet voor een van deze kick-backs. Wanneer de kick-backs het hoofdprobleem worden, dan is er een probleem. 'Oh, als ik het Goddelijke krijg, word ik een grote yogi, word

ik een supermens, doe ik buitengewone dingen.’ Dan belanden we in een val van deze wereld.

Spirituele ambitie is erger dan gewone ambitie. Gewone ambitie zal ons op zijn hoogst een crashgevoel geven nadat we met pensioen zijn, en we kunnen onszelf verzoenen door naar een gepensioneerd ashrama te gaan, waar we ons leven in vrede kunnen leven, op zoek naar iets anders dat we in dit leven niet hebben gevonden. Spirituele ambitie belandt in wanhoop; we eindigen in een vreselijke puinhoop. En toch overleeft er iets in ons, de kracht van God, als geloof, en wat zegt het:

“O, zeker op een dag zal hij op onze roep afkomen,
Op een dag zal hij ons leven opnieuw scheppen
En de magische formule van vrede uitspreken
En volmaaktheid brengen in het schema van dingen. [200]

Dit is de klopping en de angst van die wereld, om dat op te roepen, en dit is wat we uiteindelijk van deze wereld moeten ontvangen, en doorgeven — dit geloof dat Hij daar is en dat Hij perfectie zal brengen in het plan der dingen.

*Op een dag zal hij neerdalen naar het leven en de aarde,
Terwijl hij de heimelijkheid van de eeuwige deuren verlaat,
Naar een wereld, die naar hem om hulp roept,
En de waarheid brengen, die de geest bevrijdt,
De vreugde, die de doop is van de ziel, [200]*

Dit is geen vreugde die afhankelijk is van enige externe charme, enige externe vorm, enige ervaring van buitenaf, maar een vreugde die natuurlijk is, *shantim sukham*, een vreugde die men vindt door in het Zelf te leven, *atmarati*, de vreugde die de ware aard van het Zelf is, ‘de vreugde die de doop van de ziel is,’ — men hoeft het niet te zoeken in deze of die ervaring.

De sterkte, die de uitgestrekte arm van Liefde is. [200]

Dit is geen liefde die zwak is, onbekwaam, geen liefde die alleen maar lieflijkheid is, maar liefde die sterk is om ons te redden uit de banden van onwetendheid. Deze Liefde vindt men niet in deze wereld, deze Liefde kan alleen van de hoogten komen. Het probleem is dat we deze Liefde niet herkennen, want wanneer het ons uit dit hele doolhof trekt, roepen we ‘Hoe wreed ben je! Wat een martelende hand is dit, die alles wat ik koester en verlang, van me afneemt.’ Deze wereld van het Grotere Leven, daarentegen, wat we ook koesteren en verlangen, het presenteert ons, en we houden van dit soort god. We houden van een god die meer lijkt op een wezen van de Grotere Levenswereld, die ons verlangen vervult, en alles wat we verlangen presenteert hij ons. En als hij het ons snel kan presenteren, van huis tot rijkdom tot gezondheid, dan houden we van die god; maar niet zozeer van die ‘uitgestrekte arm van Liefde’ die sterk is en ons uit Onwetendheid trekt, soms met vastberadenheid alles wegneemt wat we koesteren en hopen en verlangen — we houden niet van die God. Toch schreeuwt er iets in ons om:

*Op een dag zal hij zijn schoonheid's verschrikkelijke sluier lichten,
[200]*

Hij heeft deze vreselijke sluier, dit kleine leven, deze donkerheid, deze duisternis, of soms zelfs een mooie sluier opzettelijk gedragen; maar dit alles is vanwege een groot doel dat het dient. Op een dag zal hij het optillen.

*Op een dag zal hij zijn schoonheid's verschrikkelijke sluier lichten,
Heerlijkheid opleggen aan wereld's kloppende hart
En zijn geheime lichaam dragen van licht en zaligheid.“
Maar nu spannen wij ons in om een onbekend doel te bereiken:
Er komt geen eind aan zoeken en aan geboorte,
Er komt geen eind aan sterven en wederkeer;
Het leven, dat zijn doel wint, vraagt om grotere doelen,
Het leven, dat sterft en faalt, moet opnieuw leven; [200]*

Het is er in het leven, omdat er vreugde is in alles en dit kan niet ophouden totdat het de Ene heeft gevonden. Aan het einde van al deze werelden zal Sri Aurobindo ons de hoop onthullen, hij wekt geloof en hoop opnieuw op en toont ons de betekenis en het doel van de reis.

*Tot het zichzelf gevonden heeft, kan het niet ophouden.
Alles moet gedaan worden, waarvoor leven en dood gemaakt
worden. [200]*

De Mentale Werelden

Een lezing in Savitri Bhavan op 22 augustus 2010 over Boek 2, Cantos 10-11 (Invocatie 33:4-27)

We zijn Sri Aurobindo dankbaar dat hij ons *Savitri* heeft gegeven. Als we echt een paar decennia teruggaan, naar die momenten waarop we nauwelijks het voorrecht van dit soort Licht hadden, terwijl de wereld vol was van de schadelijke dampen die uit de Tweede Wereldoorlog kwamen, met al het gemopper en geklaag van ons mensen, was Sri Aurobindo druk bezig om de geur van een andere wereld op deze wereld te gieten. Deze geur zou zich op een dag verspreid en wijd verspreiden en onze harten, denkvermogens en levens vullen. Dit is het geschenk van *Savitri*.

We zijn ook dankbaar voor deze prachtige locatie. Toen men binnenkwam — dit is natuurlijk het soort gevoel dat men deelt bij Savitri Bhavan — was de spontane staat die ontstond dat een diepe innerlijke waarheid concreet en echt werd. Die diepe innerlijke waarheid is dat het Goddelijke niet alleen in ons is, maar ons ook omringt, omhult. Hier is het alsof we omgeven zijn, het meest fysiek, het meest concreet, door hun Atmosfeer; en Hij omringt ons niet alleen, maar staat, voorbij de beperkte boog van ons zicht, majestueus. Dit is de wonderbaarlijke atmosfeer die we in Savitri Bhavan vinden. Dank aan Shraddhavan en het hele team hiervoor. Het is Haar Genade.

We beginnen met een klein Gebed van de Moeder waarin een diepe, diepe Waarheid zo eenvoudig en zo kort is verwoord — dit is de schoonheid van de geschriften van de Moeder. Dit is haar gebed van 3 januari 1914:

*Het is altijd goed om van tijd tot tijd in jezelf te kijken
en te zien dat je niets bent en niets kunt doen, maar
daarna moet je je ogen op U richten, wetende
dat U alles bent en U alles kunt doen.*

Dan komt de diepzinnige mantra, de diepste formule van het leven die ooit kan worden uitgesproken — en toch in zulke eenvoudige woorden, zozeer zelfs dat we het bijna als vanzelfsprekend beschouwen:

*U bent het leven van ons leven en het licht van ons bestaan,
U bent de meester van onze bestemmingen. [CWM 1: 45]*

Achter dit beperkte, bekrompen leven staat een groter leven, en achter dit grotere leven staat een goddelijker leven, wachtend op zijn uur. Achter dit beperkte denkvermogen met al zijn concepten en cognities en meningen, achter zijn beperkingen en kleinheid staat een groter denkvermogen, wachtend op zijn uur; en achter en voorbij dit grotere denkvermogen staat Dat waarvan beide gewoon een projectie zijn, een schitterende weerspiegeling of een doffe schaduw. Dit is wat we de afgelopen week hebben behandeld, de reis door het 'Kleine Denkvermogen' en het 'Grotere Denkvermogen'.

Het is interessant omdat we precies op dit kruispunt staan van onze evolutionaire reis. Evolutie heeft ons tot nu toe gebracht, en nu gaat het ons verder brengen, naar die domeinen die tot nu toe voor de mens verborgen zijn gebleven. Ze hebben van tijd tot tijd gehandeld, in enkele zeldzame momenten van sommige mensen die we kennen onder verschillende namen als heiligen en wijzen en helden en *vibhutis*, de groten die de weg hebben gewezen. Dit Grotere Denkvermogen heeft van tijd tot tijd door hen en in hen gehandeld. Maar een nog groter en groter licht is verborgen gebleven, wachtend op zijn uur. Sri Aurobindo komt op precies dit evolutionaire kruispunt waarop een radicale verandering moet plaatsvinden, van het Kleine naar het Grotere en van het Grotere naar een nog grotere sprong naar het Allerhoogste.

Het grote mysterie van het leven is niet de dood — vaak denken we dat de dood een mysterie is; het grootste mysterie van het leven is de geboorte, en gezien vanuit beide polen lijkt het leven een mysterie. Wanneer we aan dit einde zijn, wanneer we niet weten wat er achter deze verschijningen en deze façade genaamd het universum zit, dan lijkt het mysterieus dat er iets in dit universum is: uit het niets komt dit alles naar voren. Het mooie is dat als we oversteken naar de andere kant, het mysterie dieper wordt, want dan vragen we ons af, hoe is Dat wat zo mooi, zo verrukkelijk, zo wonderbaarlijk is, de Glorie der Glorieën, dit iets geworden? Dit is het grote mysterie en het is aan Sri Aurobindo en de Moeder gegeven om ons de verbinding te geven tussen deze twee polen. Het oneindige wordt het infinitesimale, en het infinitesimale moet, door een proces van opeenvolgende transmutaties, zijn verloren oneindigheid herwinnen, zonder het eindige teniet te doen. Dit is de grote uitdaging, de grote puzzel, die het Goddelijke op zich heeft genomen.

Het is gemakkelijk om oneindigheid te herstellen door het eindige te annuleren, en dat is gedaan. Traditionele yoga's hebben dat gedaan. Vanuit elk punt van eindigheid of eindige ervaring die het denkvermogen biedt, kunnen we in het oneindige springen en dit volledig annuleren. Er zijn manieren om het te annuleren. Het is alsof je de knoop doorhakt, in plaats van het probleem op te lossen. Maar Sri Aurobindo brengt ons een andere oplossing: dat dit eindige steeds meer moet worden getransmuteerd, tot het zijn oneindigheid herstelt, maar zonder het eindige te verliezen. Dit is iets heel interessants: het maakt het stuk echt heel interessant als we het als een uitdaging en een puzzel zien. Zoals de Moeder zegt: *'Er zijn mensen die van avontuur houden. Het zijn deze die ik roep, en ik vertel ze dit: "Ik nodig je uit voor het grote avontuur"'* [CWM 9: 151-52]. Het is een heel fascinerende puzzel en alleen het Goddelijke kan deze puzzel oplossen; het is helemaal niet gemakkelijk, zelfs om het te bedenken is moeilijk. En toch heeft ze het op zich genomen om het te doen, om het te doen voor de Aarde, om het te doen voor het Goddelijke; want dit is het doel van de schepping.

Het is dit proces van transmutatie, deze opeenvolgende transmutatie van het oneindig kleine naar het oneindige, dat wij in onze onwetendheid dood noemen — omdat het alleen door de dood van het verleden is dat de toekomst wordt geboren. Daarom is een manier om naar het huidige moment te kijken, waar we allemaal doorheen gaan, dat het een geschiedenis van de toekomst is. Normaal gesproken hebben we geschiedenis in het verleden, maar het heden is een geschiedenis van de toekomst — omdat de toekomst vastligt en beslist is. Het is een beslissende actie, maar gebeurtenissen en

omstandigheden zullen het ontvouwen. Wat we op dit moment in de tijd beleven is de geschiedenis van iets dat al besloten is, wat dat zeker zal zijn. Dit moet gebeuren door een reeks transmutaties. Elke transmutatie houdt in dat je datgene achterlaat wat de mensheid of de aarde niet meer nodig heeft, en dat je naar iets gaat dat groter, hoger en beter is. Deze passage is om te beginnen een nauwe passage, vaak een donkere en moeilijke passage, en dat is wat we de dood noemen.

Savitri lost dit raadsel voor ons op; en we zullen gewoon snel alles doornemen wat we deze week hebben gedaan, als een soort afsluitende sessie.

Sri Aurobindo heeft ons de smaak van het Paradijs onthuld — ‘Het Paradijs van de Levensgoden’. Dit was een prachtig hoogtepunt van het leven, van de levenswerelden; en toch begint Sri Aurobindo het volgende canto, Canto 10, met vier zeer krachtige regels:

*Ook dit moet nu worden overstegen en achtergelaten,
Zoals alles moet worden tot het Hoogste is verworven,
Waarin de wereld en het zelf waar en een worden:
Tot Dat bereikt is, kan onze reis niet ophouden. [238]*

Dit is het hoogste Zelf waar we moeten aankomen, niet het Zelf dat het leven vernietigt, maar het Zelf dat het leven vervult. Want inderdaad, al deze dingen die we zien, ervaren, ook al zijn het verschijnigen, toch is het het Zelf dat dit alles is geworden, en we moeten het punt vinden waar de twee worden geïntegreerd, waar de twee één worden, waar God en de wereld waarachtig en één worden.

Dit is de reis. Hierdoor stapt Aswapati uit de wonderbaarlijke grenzen van de Levenshemelen, die zo betoverend, zo glorieus zijn; en dit is, zoals we zien, het grote offer en de verzaking van Sri Aurobindo en de Moeder. Als we het over ‘verzaking’ hebben, denk ik dat het woord niet op een van ons van toepassing is, want we verzaken het lagere voor het hogere: we verzaken het lelijke ter wille van het mooie; maar wat is deze verzaking die het mooie verzaakt ter wille van iets dat veel groter is? — ter wille van een arbeid die we nooit kunnen doorgronden.

In wezen verdeelt Sri Aurobindo deze beweging van het denkvermogen in twee basisbewegingen, het Kleine Denkvermogen en het Grotere Denkvermogen. De Vedische rishi's volgden min of meer dezelfde indeling, sprekend over de *alpa* en de *bhuma*, het kleine en het uitgestrekte. Het Kleine Denkvermogen is verstrikt in verschijningen, verloren in het eindige; en in zichzelf is er een drievoudige beweging. Dit denkvermogen dat volledig verloren gaat in het kleinste, in het oneindig kleine, is, als we dingen van bovenaf bekijken, de oorzaak van het Oneindige dat als eindig verschijnt. Het is de actie van het denkvermogen dat het Ene laat verschijnen als velen — en dan identificeert het zich zo volledig met de velen dat het verloren gaat in de processen van wat het heeft gecreëerd. Sri Aurobindo beschrijft het zo mooi. Het is bijna alsof je een kleine kamer maakt van deze uitgestrektheid — de aarde is één, de hemel is één — maar je maakt een kleine kamer en dan sluit je jezelf erin op. We creëren iets kleins en dan beperken we onszelf tot die kleinheid. Dan beschermen we het en laten we niets erin binnendringen

omdat 'dit mijn ruimte is'. Bijna zo werkt dit Kleine Denkvermogen op materie en het aardse leven. Het beperkt het, het snijdt het oneindige in kleine stukjes; daarna identificeert het zich ermee en dan, op menselijk niveau, klampt het zich eraan vast. Het zal zijn grenzen die hem zo dierbaar zijn, niet loslaten. Daarom is dit denkvermogen een van de grootste moeilijkheden in het transformatieproces. En toch moet dit denkvermogen veranderen in een echtere actie. In feite hebben we in *Moeder's Agenda* deze zeer interessante episode verteld, waarin Shiva komt en de laag van het fysieke denkvermogen wil doorbreken, en Sri Aurobindo zegt: 'Nee, dat willen we niet, we willen transformatie.' Het is iets dat moeilijk te bevatten is, omdat het zo gemakkelijk is om het te breken — deze mal is zo klein, zo smal; waarom zou je hem niet breken en de uitgestrektheid binnengaan? Om dit te vullen, het uit te breiden, het langzaam en gestaag te leiden, zijn grenzen te vergroten, dat is de moeilijke taak.

Dit Kleine Denkvermogen in zijn vroegste roerselen is prachtig beschreven. Dit denkvermogen is verloren in materie en geïdentificeerd met materie, en beschouwt alleen vorm en verschijning als alles. Het mooie is dat het de vorm en verschijningen heeft gebouwd, en het erin gevangen is geraakt.

*Een pygmeeën Denken, dat binnen grenzen moet leven,
Altijd gebogen om feit en vorm te hameren.
Geabsorbeerd en opgesloten in uiterlijk zicht,
Heeft hij zijn standplaats ingenomen op Natuur's solide basis. [245]*

Dit denkvermogen is volledig gebonden aan verschijningen.

Een bewonderenswaardige technicus, een ruwe denker, [245]

Waarom is dit denkvermogen nodig? Omdat we bij het omgaan met materie, bij het behandelen van materie, dit denkvermogen nodig hebben. Sri Aurobindo gebruikt een prachtige uitdrukking om dit denkvermogen te beschrijven waar hij zegt: '*Een materiële interim diplomatie*' [245] — Waarheid staat dit denkvermogen diplomatiek toe. Dit denkvermogen heeft een wonderbaarlijk vermogen om met materie om te gaan, omdat het alle andere dingen die op de achtergrond zijn, kan vergeten — en dat is het ook al vergeten. Daarom kan hij zo prachtig met materie werken. Het is het denkvermogen van de technocraat.

*Een ponsmachine van het Leven aan gewoonte's groeven,
Gehoorzaam aan de grove Materie's tirannie,
Een gevangene van de vormen, waarin het werkt,
Het bindt zichzelf door wat het zelf creëert. [245]*

We hebben verschillende voorbeelden van dit denkvermogen in het leven van vandaag; een klassiek voorbeeld is wanneer we iets ontdekken en er slaaf van worden — we realiseren ons niet dat dit slechts een gewoonte is, een gewoonte van de natuur en we denken dat het een evangeliewaarheid is. Daarom zegt de Moeder dat wanneer mensen naar een dokter gaan, een van

de grote problemen is dat je voordat je gaat, slechts een paar symptomen hebt, en dat je er eigenlijk overheen zou kunnen komen. Maar op het moment dat je naar een ziekenhuis gaat, en vooral naar een hooggekwalificeerde dokter met een zeer actief fysiek denkvermogen, geneest hij de ziekte. Er wordt een heel mooi netjes etiket op geplakt. Op het moment dat het etiket erop wordt geplakt, met alle parafernalia dat dit kan gebeuren, dat kan gebeuren, raakt het denkvermogen er volledig van overtuigd. In principe is er geen dergelijke wet, maar de indruk ervan is zo sterk, de greep ervan is zo sterk op de aarde en de materiële realiteit, dat het moeilijk wordt om het af te schudden. Dit is een constante ervaring die mensen hebben nadat ze uit een kliniek komen: terwijl ze zich aan de ene kant gerustgesteld voelen, zijn ze nu met een mooi netjes etiket naar buiten gekomen, dat op het recept staat, en dit etiket blijft bijna hun hele leven aan hen kleven en is heel moeilijk om van af te komen: 'Je bent diabeet, je hebt hypertensie ...' Dit gebeurt mechanisch in het denkvermogen en het creëert zijn eigen wet — dat is het moeilijke deel. Het beweegt mechanisch in een bepaalde groef en door die beweging versterkt het zichzelf. De echte beweging zou andersom moeten zijn, maar het blijft zichzelf versterken, en bij elk doktersbezoek halen we wat meer geld uit onze zak en krijgen we opnieuw het etiket gestanst, heel stevig op het bewustzijn geplakt. Dit denkvermogen maakt ons gevangene van de mal waarin hij werkt. Wat we zien is een reeks processen. Elk proces is gewoon een gewoonte van de natuur. Als we bijvoorbeeld iets nemen, gebeurt er iets. Het is niets, maar in het proces van evolutie heeft de natuur het ontwikkeld. Maar er is in ons de Meester van de Natuur, de Heer van de Natuur, en het kan ongedaan worden gemaakt, een Groter Denkvermogen kan het ongedaan maken. Maar het is heel moeilijk te overtuigen omdat we dit proces steeds opnieuw blijven observeren en het wordt vastgelegd, het is een mal.

*Het bindt zichzelf door wat het zelf creëert.
Als een slaaf van een vaste massa van absolute regels,
Ziet het de gewoonten van de wereld als Wet,
Het ziet de gewoonten van het denkvermogen als Waarheid.
Leeft het tevreden met het algemene en het bekende.
Het houdt van de oude grond, die zijn verblijfplaats was:
Verandering verafschuwend als een roekeloze zonde, [245]*

Dit denkvermogen werkt ook in de extreme conservatieve, in de traditionalist die helemaal geen verandering wil, voor wie de enige zekerheid is wat was, en wat is of wat kan zijn een zeer moeilijke, bijna onmogelijke zaak is. Hoeveel Sri Aurobindo moet hebben gewerkt, en nog steeds blijft werken tegen dit denkvermogen dat niet kan bevatten, zich niet voor kan stellen dat het werkelijk mogelijk is voor de mens, die nu kruipt als een mier en een dier, om uit te groeien tot de Godheid die hij moet zijn.

*Argwanend tegenover iedere ontdekking
Vordert het slechts met stap na voorzichtige stap [245]*

Dit is het eerste soort denkvermogen en zijn rol en greep in het aardse leven. We kunnen zien dat het zijn eigen belang heeft: van de bewegingen

van de planeten tot de atomaire configuratie, dit denkvermogen is elk ding binnen zijn beperkingen en grenzen gaan vastleggen; en deze beperkingen en grenzen zijn er omdat dit denkvermogen zichzelf heeft ondergedompeld in materie en dingen volledig binnen bepaalde grenzen heeft vastgelegd. Zozeer zelfs, dat zelfs een soort niet het gevoel heeft zijn grenzen te overschrijden — niet omdat het dat niet kan, hoewel het als het dat wel zou doen chaos in de wereld zou creëren — het leeft binnen die grenzen, simpelweg omdat dit denkvermogen erg actief is in materie en een grote greep op materie heeft.

Maar omdat evolutie een opkomst en geen vastheid vereist, begint samen met dit denkvermogen een ander denkvermogen uit materie te ontstaan, en in de slaap van de materie ontstaat droom. Dit denkvermogen dat droomt van dingen die schijnbaar onmogelijk zijn, dingen die er niet zijn — ze ontstaan als een wens, een verlangen, een impuls, als een beweging om uit te breiden, te groeien, het onmogelijke te doen, te springen naar dat wat onbekend is — dit is het vitale denkvermogen, het vurige denkvermogen dat Sri Aurobindo hier beschrijft:

Het brandt alle borsten met een ambigu vuur. [247]

Dit zaad van ontevredenheid wordt in de aarde gezaaid. Dit is ook een soort genade, want als alles tevreden was met wat is, dan zou er nooit meer vooruitgang zijn geweest.

*Een straling, die glanst op een duistere stroom,
Het vlamde naar de hemel, zonk dan, verzwolgen, naar de hel;
Het klom omhoog om Waarheid neer te trekken in het slijk
En gebruikte voor troebele doeleinden zijn briljante Kracht;
Een reusachtige gouden en blauwe en rode kameleon,
Die veranderde in zwart en grijs en spookachtig bruin,
Het staarde hongerig vanaf een gevlekte boog van het leven
Om insectenvreugdes te pakken, zijn favoriete voedsel, [247]*

Dit denkvermogen roert materie aan met allerlei impulsen; het geeft zijn beweging en dynamiek. In materie is het verborgen als een kinetische energie, maar het begint zich uit te drukken in de insectenwereld, de bloemenwereld, door kleuren te brengen. Wat zijn kleuren werkelijk, en verschillende soorten variaties die we in de natuur vinden? Het zijn niets anders dan dromen van de natuur. Het probeert te dromen en in haar droom vult het dit alles met kleur en vreugde en de vele stemmingen van het leven. En toch, hoewel dit denkvermogen niet gebonden is aan verschijningen zoals het fysieke denkvermogen, springt het van de ene verschijning naar de andere, omdat het altijd op zoek is naar iets dat het niet kan vinden. Sri Aurobindo beschrijft het ironisch:

*Vurig om te vinden, niet in staat om te behouden,
Was een briljante instabiliteit zijn merk,
Was dwalen zijn ingeboren trend, zijn inheemse aanwijzing.
Onmiddellijk, vatbaar voor een niet reflecterend geloof,*

*Dacht het alles waar, dat zijn eigen hoop streelde;
Het koesterde gouden niemendalletjes, geboren uit wens,
Het greep naar het onwerkelijke voor voedsel.
In de duisternis ontdekte het lumineuze vormen;
Turend in een met schaduw omhangen halflicht [248]*

Dit denkvermogen is nog steeds beperkt en beperkt tot de formule van het ego; het wil in de wereld een vergroot beeld van zijn eigen zelf zien, en daarom schildert het alles met zijn eigen wensdenken. We zijn heel bekend met deze beweging: die mensen zijn heel goed, heel dicht bij ons en dierbaar, die ons heel aardige dingen vertellen, die ons altijd vleien, die altijd zeggen: 'Je bent zo goed, zo aardig.' Onze vijanden zijn de moeilijke mensen die we niet aardig vinden, die de slechten zijn, die onze hoop niet vleien, die dingen zouden zeggen die kritisch over ons zijn. Dit denkvermogen is heel actief in het gewone menselijke lot, en we bezwijken er allemaal aan. Dit komt omdat dit denkvermogen van de ene verschijning naar de andere beweegt, in een poging zichzelf te vleien. Het droomt, het wenst, het hoopt, het beeldt zich in — maar houdt zichzelf altijd in het centrum: dit is het probleem van dit denkvermogen. Daarom is het vatbaar voor fouten, het hoopt hevig en wanhoopt snel. Dit is het tweede niveau dat verschijnt in het proces van het denkvermogen dat uit materie tevoorschijn komt.

Dan komt het derde niveau, het rationele denkvermogen. Dit denkvermogen komt om de verschijningen te bestuderen en er dieper op in te gaan. Terwijl het fysieke denkvermogen zich vastzet, zich bindt aan verschijningen, zich aan hen vastklampt, zichzelf erdoor beperkt, en het vitale denkvermogen van de ene verschijning naar de andere springt en probeert zijn eigen schaduw op alles te werpen, probeert het rationele denkvermogen de verschijningen te onderzoeken om te proberen te ontdekken wat er binnenin is, wat er achter zit. Sri Aurobindo zegt:

*Van al deze Vermogens was de grootste de laatste. ...
Kwam Rede, de gedrongen godheid handwerksman,
Naar haar beperkte huis op een rand van de Tijd.
Als adept van heldere vindingrijkheid en ontwerp, [248]*

En nu beschrijft Sri Aurobindo de beperkingen van dit denkvermogen. Dit denkvermogen probeert verschijningen te bestuderen en af te leiden wat er binnenin kan liggen. Van nature is het een denkvermogen dat zoekt. Zolang het rationele denkvermogen niet is ontstaan, is het fysieke denkvermogen tevreden met wat is. De sterke traditionalisten zijn altijd gelukkig en tevreden met de vaste formules van het leven — wat ze hebben ontvangen van hun ouders en grootouders, de erfenis van traditie. Ze stellen het niet ter discussie. Daarom is het goed dat in de huidige tijd kinderen alles in twijfel zijn gaan trekken. Maar het traditionele denkvermogen dat wordt bestuurd door het fysieke denkvermogen stelt niets ter discussie: het gebruikelijke is waar; wat conventioneel is, is het enige dat is en het zou niet moeten veranderen. Het vitale denkvermogen gooit fantasierijke beelden in de droom. Maar het rationele denkvermogen probeert te begrijpen wat er werkelijk achter de schijn zit, het probeert ze te onderzoeken om te ontdekken welke formule van

waarheid het kan vinden. Het heeft ook zijn problemen: het kijkt alleen naar een klein stukje, het kan niet rondkijken, het kan niet boven kijken, het kan niet beneden kijken. We hebben deze regels die zijn beperkingen uitdrukken:

*Een onbeslist spel is Rede's zwoegen.
Elk sterk idee kan het gebruiken als zijn werktuig;
Terwijl zij elk resumé aanneemt, bepleit zij haar zaak.
Open voor elke gedachte kan zij niet weten.
De eeuwige Advocaat, gezeteld als rechter,
Wapent met logica's onkwetsbare pantser
Een duizend strijders voor Waarheid's gesluierde troon
En laat zitten op een hoge paardenrug van argument
Om voor altijd een langdradige lans te breken
In een zogenaamd steekspel, waar niemand winnen kan. [252]*

Ook hier toont, zoals we al eerder hebben opgemerkt, Sri Aurobindo zo'n subtiele humor. Dat is de aard van het rationele verstand dat het moet argumenteren. Uiteindelijk wint het, maar wint het alleen voor zichzelf. Het overtuigt nooit een ander persoon. Dit is iets ongelukkigs dat we met zoveel pijn leren — dat geen enkele hoeveelheid argumentatie echt helpt. Het creëert alleen maar een steeds grotere kloof, het maakt het fort van de scheiding alleen maar sterker. De drogreden is van nature dat iedereen argumenteert vanuit zijn eigen standpunt, op basis van zijn eigen premisse. De ander argumenteert vanuit zijn eigen standpunt, zijn eigen premisse. Tenzij we die premisse aannemen, wat betekent uit het ego te komen — want dit is ook een soort vastklampen: aan meningen, ideeën, premissen — dus tenzij we daar volledig uit stappen en onze premissen veranderen, kunnen we het standpunt van de ander niet begrijpen. Dat is ook niet wenselijk, want beide zijn premissen van Onwetendheid. We moeten boven de Rede uitstijgen.

Wanneer we ons vastpinnen op een bepaalde premisse, kunnen we alles en nog wat logisch verklaren. In verschillende van zijn aforismen spreekt Sri Aurobindo hierover. Hij zegt bijvoorbeeld 'Wie moet ik geloven? Mijn eigen ervaring, wat ik heb gezien, of de argumenten van de wetenschappers?' — omdat we afhankelijk van de premisse alles kunnen bewijzen.

Een vraag die ik vroeger had, en ik was erg blij dat iemand die onlangs heeft opgepakt, gaat over de richtingen — Oost en West en Noord en Zuid — hoe lossen we die op? De beweging van de aarde gaat door — waarom veranderen de richtingen niet? Ik heb nooit een bevredigend antwoord gekregen. Ik weet niet veel van fysica, maar onlangs hoorde ik dat iemand een theorie naar NASA heeft gestuurd, en NASA heeft deze theorie blijkbaar uitgenodigd. Ze zeggen: 'We accepteren het niet, maar het is een interessant concept, dus leg het alsjeblieft uit'. Hij heeft iets heel vreemds gegeven, een geocentrisch perspectief waarop hij probeert uit te leggen waarom de richtingen niet veranderen ... het is heel verbazingwekkend. Het logische denkvermogen vertelt ons dat het zou moeten gebeuren. Afhankelijk van de premisse kunnen we alles en nog wat begrijpen. We kunnen zelfs bewijzen

dat oost west is en west oost. Het hangt allemaal af van je premisse. Eén enkele premisse en daarop kunnen we een heel logisch systeem bouwen.

Het tweede probleem van de Rede is dat het te afhankelijk is van zijn onwetende ministers. We hebben dit beeld van de rechtszaal, waar de rechter geblinddoekt is. De advocaat is niet geblinddoekt, hij zorgt ervoor dat de blinddoek voor de ogen van de rechter steeds strakker wordt. Het zou een plek moeten zijn waar de waarheid moet winnen — maar hij zorgt ervoor dat al het andere zal winnen behalve de waarheid. De waarheid is te moeilijk om te zien. Sri Aurobindo brengt dat zo prachtig naar voren. In feite, zonder iemand te beledigen, is dit een grap van Sri Aurobindo, toen iemand het woord ‘advocaten’ gebruikte, zei hij: ‘In Punjab spreken ze het uit als ‘leugenaars’.’ We kunnen alles beargumenteren, afhankelijk van een premisse. Dit is een probleem van de Rede. En toch is dit de grap van het geheel:

*Denken's waarden toetsend met haar rigide testen,
Zit zij evenwichtig op wijde en lege lucht,
Afsijdig en zuiver in haar onpartijdige evenwicht.
Absoluut lijken haar oordelen, maar geen enkele is zeker;
De Tijd annuleert al haar uitspraken in beroep. [252]*

Wat de Rede ook heeft gewonnen, definitief bewezen, wordt uiteindelijk vernietigd. We kunnen duizend jaar teruggaan en zien hoe de wetenschap zich heeft ontwikkeld. Ongeveer 200 jaar geleden deden mensen aderlating en het werd verondersteld de meest effectieve behandeling te zijn. In feite waren de beste specialisten degenen die aderlating tot in de perfectie konden uitvoeren. Zoals we nu cardiologen hebben en onder hen hartritmestoon specialisten, waren de aderlatingen de beste doktoren — en in feite is dat hoe ze afscheid namen van homeopathie. Het is een groot verhaal. Het interessante eraan is dat, als ik me niet vergis, George Washington stierf aan die oorzaak. Hij had een simpele keelpijn en ze deden de aderlating en hij voelde zich nog zwakker — dus ze dachten dat de infectie erger werd, dus deden ze meer aderaflating. Tijdens het proces verwijderden ze meer dan anderhalve liter bloed, en de arme man was, geen wonder, binnen een uur of zo weg. En toch werden ze beschouwd als specialisten. Hun theorieën werden als echt perfect beschouwd — het bloed was onzuiver en je moest het verwijderen, zo simpel was het: als je het bloed verwijdert, zal alles goed zijn. Logisch gezien is het geweldig — maar er werd iets over het hoofd gezien: dat er in dit onzuivere bloed ook vitaliteit zit, er is ook gezondheid die circuleert: als ze het geheel massaal zouden verwijderen, zou dat ook verminderd zijn. Op basis van de premissen kan de Rede alles bewijzen.

Het andere probleem van de Rede is dat ze gebonden is aan de zintuigen — ze zijn de enige gegevens voor de Rede. Ze weet niets over het krachtenspel dat achter de zintuiglijke wereld schuilgaat. Toen de Tweede Wereldoorlog gaande was, zei Sri Aurobindo dat dit het probleem is met de intellectuelen — ze weten niet over het spel van krachten, en daarom zijn al hun conclusies gebaseerd op verschijnselen die gevoed worden door de zintuigen. De zintuigen voeden gegevens, en alleen dat kan de Rede wegen.

Wat het niet heeft gezien, wat het niet kan ervaren, kan het niet geloven. Dit is de tweede moeilijkheid met de Rede.

De derde moeilijkheid, die nu verandert, zoals Sri Aurobindo ons zou onthullen, is dat het gelooft dat materie de enige realiteit is. Dit zijn de drie belangrijkste problemen: ten eerste is de rede in zijn eigen aard iets dat een premisse oppikt en op die basis argumenteert; ten tweede beschouwt het zintuiglijk bewijs, het bewijs dat door de zintuigen wordt geleverd, als het enige bewijs; en ten derde is de belangrijkste premisse dat materie de enige realiteit is. Sri Aurobindo gaat op de volgende pagina dieper in op al deze zaken.

Alsof zij niet wist, dat feiten het kaf zijn van de waarheid, [253]

Wat we zien is een wereld van schijn, de echte waarheid zit erbinnen. In een van haar lezingen waarin Moeder spreekt over de supramentale wereld zegt ze: 'Weet je, mijn kind, wat is de indruk die je vanuit dat standpunt hebt? Je ziet dat alles hier zo kunstmatig is.' Ze zegt dat het enige dat waar is, is wat er diep in de mens omgaat — dat is het enige dat waar is. De hele rest is laag op laag; we leven in een wereld van valsheid. We ademen het in vanwege de eigen aard ervan, omdat deze wereld het Goddelijke niet uitdrukt.

Dat wat erbinnen is, is het ware. Wanneer we communiceren in termen van denken, is denken gewoon een medium: we drukken een staat van bewustzijn uit door een lichaam van woorden en geluiden. Het menselijke denkvermogen is afgestemd op geluiden en woorden, en niet op het bewustzijn dat zich binnenin bevindt. Hoeveel chaos wordt er gecreëerd, simpelweg omdat we belang hechten aan geluid en woord en niet aan wat zich binnenin bevindt, wat zich vanbinnen bevindt.

Het probleem van de Rede is dat het de schillen ziet en denkt dat dit de waarheid is; het echte dat zich binnenin bevindt, gooit het opzij: dit is de oorzaak van zoveel ellende. Vaak vechten mensen; als je het ze allemaal individueel vraagt, zullen ze allemaal zeggen: 'Ik heb zoveel liefde'; de ander zal ook zeggen: 'Ik heb zoveel liefde.' Waarom vechten jullie dan? 'Die en die zegt dit, doet dit ...', een lijst van dingen die allemaal aan de oppervlakte liggen — diep van binnen is er iets dat waar en mooi is, maar het blijft verborgen. De Rede gooit de waarheid eruit:

*Zij behoudt zij het kaf, het wezenlijke gooit zij opzij.
Een oeroude wijsheid vervaagt in het verleden,
Het eeuwen's geloof wordt een zinloos verhaal,
God verdwijnt uit de wakende gedachte,
Een oude afgedane droom, die niet meer nodig is:
Zij zoekt alleen Natuur's mechanische sleutels. [253]*

Het is als iemand die een auto ziet en veel moeite doet om deze te begrijpen. Nadat hij de auto heeft begrepen, maakt het hem niet uit wie de bestuurder is, wie erin zal zitten, waar hij naartoe zal gaan — dat is irrelevant. Hij houdt de auto en verwondert zich erover, maar stelt zich nooit voor dat deze auto een doel heeft, dat hij is gebouwd voor een doel en bedoeld is om

iemand te vervoeren. Dit is het probleem van de Rede. Verderop op dezelfde pagina:

*De mystieke's overlevering was een waan of uitvlucht;
Aan ziel of geest hebben we nu geen behoefte:
Materie is de bewonderenswaardige Werkelijkheid,
Het patente onontkoombare wonder,
De harde waarheid van de dingen, eenvoudig, eeuwig, enkel. [253]*

De Rede is afhankelijk van de zintuigen. De enige gegevens die de zintuigen ons kunnen geven, zijn wat de zintuigen zelf hebben bekeken. Dit is het interessante deel, dat deze wereld een creatie is van twee dingen: een bewustzijn binnenin, en het denkvermogen en de zintuigen spelen op dat bewustzijn en creëren een beeld, en dan zit het wezen gevangen in dat beeld en kijkt naar alles wat er om ons heen is en denkt 'Dit ben ik.' Op dit moment is wat we kunnen zien en begrijpen materie, en we denken dat dit de enige realiteit is. Dan zegt Sri Aurobindo natuurlijk dat dit soort rationele wereld door zou kunnen gaan en een zeer precieze en exacte machine zou kunnen creëren. Net zoals de Rede naar dit universum keek en alle processen ontdekte en in dit universum niets anders zag dan een machine, waarachter een mechanische intelligentie zat, of een onbewuste intelligentie, als we de paradoxale termen mogen gebruiken, die mechanisch werkte en opereerde, kan het op dezelfde manier een rechtvaardige samenleving creëren, maar gedreven door bepaalde vaste regels. En toch bereiken we het einde van de rationele curve, zoals Nolini-da het heel mooi zegt: 'Het tijdperk van de rede is voorbij, we gaan het tijdperk van het stralende geloof binnen.' De Moeder onthult op heel interessante wijze dat de nieuwe soort die gaat komen waarschijnlijk het patroon van de vorige opkomst zal volgen. Elke keer dat er een nieuwe opkomst is, gaat datgene wat het sterkste punt van de vorige soort was verloren en vindt de nieuwe opkomst plaats. Toen wezens uit het water kwamen om landdieren te worden, verloren ze het vermogen om in water te ademen, verloren ze het vermogen om in water te leven. Dit was hun kracht, en die verloren ze. Zo ook, toen het kruipende wezen moest vliegen, moest het alle duizend kleine voetjes verliezen waarmee het zo snel over de grond kroop en toen begon het te vliegen — het kon niet meer kruipen. Het moest dat verlies lijden, om te kunnen vliegen. De vleugels van de vogel werden geknipt om op de vlaktes te kunnen rennen, en de snelle en sterke vitaliteit van het dier moest worden verminderd en ingekapseld om de menselijke intelligentie te laten ontstaan. Op dezelfde manier moet hij, zegt ze, dit rationele vermogen waar de mens zo legitiem en toch zo ijdel trots op is, verliezen om te groeien naar de volgende intuïtieve cyclus. Dit verlies betekent niet dat men irrationeel wordt, maar de Rede moet ondergeschikt worden aan de actie van een hogere kracht. Hoe het zal gebeuren, dat wordt ook onthuld in *Savitri* — het is een boek van Openbaringen. Deze rationele wereld is misschien wel de laatste buitenpost van de Onwetendheid:

*Zo zou het kunnen zijn, wanneer de geest in slaap viel;
De mens zou dan voldaan kunnen rusten en leven in vrede,
De meester van de Natuur, die eens haar slaaf was,*

Wereld's wanorde verhardend tot Wet, --- [256]

De enige manier waarop de Rede deze wereld kan besturen, is door regels en wetten. Maar omdat deze regels en wetten gebaseerd zijn op schijn, begint het na een tijdje een wanorde te worden. Samenlevingen waar te veel regels zijn, worden extreem hypocriet, omdat er diep van binnen iets anders aan de hand is. Omdat er te veel regels zijn, drukt dit diepere ding zich uit op manieren en middelen die erg wanordelijk zijn, en toch is er een façade. Die façade is wat Sri Aurobindo zo mooi uitdrukt:

Wereld's wanorde verhardend tot Wet, --- [256]

Er is chaos en wanorde in het innerlijke leven, maar naar buiten toe is er een façade van orde en wet. Maar dit zou alleen zijn:

*Wanneer Leven's dorstende hart niet in opstand kwam,
Als de God vanbinnen geen groter plan kon vinden.
Maar veel gezichten heeft de kosmische Ziel;
Eén aanraking kan de vaste voorkant van het Lot veranderen.
Een plotselinge ommekeer kan komen, een weg verschijnen.
Een groter Denkvermogen zou een grotere Waarheid kunnen zien,
Of wij zouden, als al het andere gefaald heeft,
In onszelf de verborgen sleutel van volmaakte verandering kunnen vinden.*

...

*Want niet door de Rede werd de schepping gemaakt
En niet door de Rede kan de Waarheid worden gezien, [256]*

Dit is het eerste deel, waarin Sri Aurobindo ons meeneemt op de reis van het denkvermogen van zijn eerste kruipen in de materie, of zelfverlies in de materie, tot aan zijn opkomst in de mens.

In het volgende deel neemt hij ons mee naar het denkvermogen dat zijn contact met de Eenheid nog niet heeft verloren, maar steeds verder en verder daarvan afdwaalt naar de afgescheidenheid. Dit is het Grotere Denkvermogen. We hebben deze twee bewegingen van het denkvermogen — een waar het zichzelf volledig heeft verloren in de materie en in de verschijningen; de andere waar nog steeds een aanraking is, een aanhoudende herinnering, hoe zwak ook, van dat Licht waaruit het is voortgekomen. Ook al beweegt het richting separativiteit, dat Licht is daar op de achtergrond. Dit is het Grotere Denkvermogen, en zijn operaties zijn natuurlijk heel anders. Het Kleine Denkvermogen richt zich naar materie, het moet gegevens van de zintuigen oppikken, ermee werken en dingen concluderen, afleiden, analyseren, concluderen en daardoor tot de waarheid komen — maar het kan niet tot de waarheid komen omdat de gegevens zelf tekortschieten. Het Grotere Denkvermogen daarentegen richt zich eenvoudigweg tot de Geest en, omdat dat Bewustzijn in alle dingen is, allesdoordringend, komt het tot de waarheid door een contact van bewustzijn. Dit is zijn manier om tot Kennis te komen. Het raakt iets diep van binnen aan, en de waarheid komt naar boven.

Wanneer men in die regionen verblijft, is het moeiteloos; dat soort inspanning door het intellectuele brein, door gevolgtrekkingen, analyse, categorisering — dat is allemaal weg. Dat verdwijnt, en in plaats daarvan begint de spontane kennis te ontstaan. Sri Aurobindo beschrijft dit prachtig:

*Daar hielden de beperkingen van het werkende Denkvermogen op.
Maar bestaan en schepping houden daar niet op.
Want Denken transcendeert de cirkels van het sterfelijke
denkvermogen,
Het is groter dan zijn aardse instrument:
De godheid, gepropt in denkvermogen's nauwe ruimte,
Ontsnapt aan iedere kant in een of andere uitgestrektheid,
Die een overgang is naar de oneindigheid. [260]*

Als we opduiken in dit Grotere Denkvermogen begint de modus van kennis te veranderen: we zijn niet langer afhankelijk van zintuiglijke gegevens alleen, in plaats daarvan worden we geïnformeerd door een contact van bewustzijn. Nieuwe vermogens van weten beginnen te ontstaan als men steeds hoger opstijgt. Sri Aurobindo onthult vier hoofdfaculteiten waarvan de Vedische zieners zoekers en aspiranten waren: Waarheid-Visie, Waarheid-Horen, Waarheid-Aanraking en Waarheid-Actie. Waarheid-visie is natuurlijk het Waarheid-zicht: het geheel wordt onthuld alsof in een flits. Achter verschijningen, achter gedachten, is er een Idee en dit Idee kleedt zichzelf in symbolische betekenissen. Plotseling wordt de symbolische betekenis van binnenuit onthuld, intuïtief. Deze onthulling wordt de sleutel tot het begrijpen van het fenomeen. Het is een begrip van het fenomeen van binnenuit, en niet van buitenaf. De ogenschijnlijk ongelijksoortige bewegingen van Tijd en schijnbaar afzonderlijke objecten in de Ruimte zijn allemaal verbonden in een ritmische zin. Op dezelfde manier is er Inspiratie, het ontluiken of de stortvloed van kennis van boven, door concentratie en stilte: als het denkvermogen stil en rustig wordt en zich opent voor iets daarboven, dan begint slechts één moment van concentratie op een object en zijn geheime waarheden te worden onthuld door Inspiratie. Het derde vermogen is Waarheid-grijpen, waarbij onmiddellijk de ware betekenis van iets wordt gegrepen door een grotere gedachte, dus het is Waarheid-aanraking. Het vierde is Waarheid-actie: wat er gedaan moet worden, wat er op een bepaald moment gedaan moet worden, wordt een spontane wet van het zijn. We beginnen steeds dichter en dichter bij wat in de Veda's *ṛta* wordt genoemd te komen — de juiste actie, de juiste ordening van dingen. Het denkvermogen kan, als het echt probeert de juiste wet van actie te vinden, geen absolute wet vinden omdat het altijd wordt afgewogen met waarschijnlijkheden, mogelijkheden, deze gegevens, die gegevens. Dit is juist vanuit het ene gezichtspunt, het is niet juist vanuit het andere gezichtspunt, dus raakt het denkvermogen in de war in zijn actie. Als we echt rationeel proberen de juiste handelwijze te vinden, en als we echt onpartijdig zijn, is het erg moeilijk — want hoe meer gegevens er binnenkomen, hoe meer we in de war raken. Daarom is het niet altijd omdat rechtbanken slecht zijn dat onrecht wordt begaan — de rechters kunnen echt niet beslissen; jaren gaan voorbij maar ze kunnen niet beslissen, want hoe meer gegevens er binnenkomen, hoe meer

getuigen, hoe meer de kwestie verwarrend wordt: is dit juist? is dat juist? Er is geen absolute zekerheid. Daarom blijven de meesten van hen met pensioen gaan, omdat niemand de verantwoordelijkheid op zich wil nemen — totdat er op een dag iemand komt, nadat de zaak zich al tien of twintig jaar in de rechtbanken heeft voortgesleept, en betaalt om het hele proces te beëindigen — omdat de Rede het niet kan weten. Het spel ervan is niet doorslaggevend. Maar Dakshina, het vermogen van Waarheidsactie, wordt geïnspireerd door de *rta*, wat de juiste ordening van dingen is. Er is een innerlijke wet waarmee dingen gerangschikt moeten worden. De schoonheid van deze innerlijke wet is dat het spontaan het individu in verband brengt met de totaliteit. Daarom onthult deze Waarheidsactie ons wat het juiste is om te doen op een bepaald moment, in relatie niet alleen met de totaliteit van dingen die in Ruimte zijn gerangschikt, maar ook in termen van Tijd. Wanneer we handelen, zien we alleen het onmiddellijke goede; maar deze *rta* onthult zichzelf in termen van het verleden en de toekomst. Terwijl dit begint te ontstaan, blijven we groeien naar een steeds groter licht en plotseling is er een gevoel alsof iemand uit een put is gekomen waarin hij gevangen zat.

Zoals we zagen, is het fysieke denkvermogen alsof je op de bodem van een put bent waar geen licht is en alles wat het weet is wat er in de put zit. Het vitale denkvermogen bevindt zich in de put, maar sluit zijn ogen en droomt van wat er om je heen kan zijn; je weet het niet helemaal, soms droom je terecht, maar vaak is het slechts een gok. Het rationele denkvermogen bevindt zich dicht bij de top van de put, maar kijkt nog steeds naar beneden; als hij al omhoog kijkt, ziet het een blauwe strook met een vreemde vogel die eroverheen vliegt. Het kan niet begrijpen wat het ziet. Op het moment dat we uit de put stappen in het Grotere Denkvermogen is er een groter, uitgestrekter bewustzijn: een gevoel van wijsheid, kalmte, gelukzaligheid, ananda, lieflijkheid begint naar voren te komen. Dit Grotere Denkvermogen is niet alleen een grotere cognitie en begrip, een andere manier van denken en weten. Het is deze dingen, maar ook iets meer. Het draagt een gelukzaligheid, vrede en vreugde in zich; elke ontdekking op het niveau van het Grotere Denkvermogen draagt vreugde en vrede met zich mee. Dat is zijn karakteristieke werking. In feite kan men zelfs een juiste inspiratie onderscheiden van een verkeerde op die basis. Afhankelijk van de vreugde en vrede en wijde die men binnen ervaart, weet men of men op het goede spoor blijft of niet. Ze worden indicatoren van waar de auto van het leven naartoe gaat.

Dit is een van de manieren waarop het hogere bewustzijn begint te handelen, en Sri Aurobindo onthult de werking ervan in Canto Elf — 'De Koninkrijken en Godheden van het Grotere Denkvermogen'. Het neemt ons steeds verder mee — en toch, zelfs op het hoogtepunt, waar we beginnen te leven in een grotere intuïtieve zin, is er iets dat nog steeds wordt gemist, zelfs in het Grotere Denkvermogen, omdat het nog steeds een denkvermogen is dat verdeelt, hoewel het zich beweegt in grote tijdsruimten. Wat het mist is het cruciale element waardoor al het andere begrepen kan worden, namelijk *'De machtige Moeder's luimen en haar bliksemfitsen-stemmingen, [270]*. Omdat het denkvermogen is, probeert het nog steeds een formele structuur te geven aan de grote ontvouwing. Maar de grote ontvouwing is eenvoudigweg een ontvouwing van de goddelijke Heerlijkheid. Het denkvermogen moet het structuur en vorm geven — dat is zijn doel, dat is hoe de schepping voortkomt

uit het Vormloze, het Oneindige, het Ongemanifesteerde. Maar in de daad van het geven van vorm en structuur, mist het iets achter: de oneindige Uitgestrektheid die zich eenvoudigweg ontvouwt.

*De machtige Moeder's luimen en haar bliksemfitsen-stemmingen,
Uit haar alwijze onbeheerste verrukking verzezen
In de vrijheid van haar lieflijke en gepassioneerde boezem,
Waren, beroofd van hun wonder, geketend aan oorzaak en doel;
Een idool van brons verving haar mystieke vorm,
Dat de bewegingen vangt van de kosmische uitgestrektheden,
[270]*

Dit is het niveau van het denkvermogen waarop we de hoogste intensiteit van spraak, de mantra, de godheden, de *bij* mantra's, de mandala's, de occulte wetten hebben — dit zijn allemaal natuurlijke ontdekkingen van dit Grotere Denkvermogen dat op dit moment occult en vreemd voor ons is. En toch, zelfs op zijn hoogste niveau mist het iets:

*Toch was hun wijsheid omcirkeld door een nul:
Waarheden konden zij vinden en behouden, doch niet de ene
Waarheid:
Het Hoogste was voor hen onkenbaar.
Door te veel te weten, misten zij het geheel om te gekend te zijn:
Het onpeilbare hart van de wereld bleef onvermoed
En het Transcendente behield zijn heimelijkheid. [271]*

Dit denkvermogen moet ook worden overstegen. Sri Aurobindo leidt ons hiernaar. Net zoals we op het niveau van het leven het Paradijs van de Levensgoden hadden, hebben we hier de hoogste Hemelen van het Ideaal, waar ideeën worden losgelaten in een miljoen vormen en activiteiten. Het is in dit Ideale Denkvermogen dat we de vier grote goden hebben. In de tentoonstelling hebben we Motilal Roy's herinneringen, waar Sri Aurobindo sprak over deze vier grote goden, die in de Vaishnava-traditie de namen Anirudha, Pradyumna, Vasudeva en Shankarshan hebben gekregen. Ze hebben ook andere namen gekregen. Het zijn de vier grote lichtgevende wezens die staan als bewakers van het Licht: Varuna, Mitra, Aryaman en Bhaga — elk vertegenwoordigt een aspect van het Goddelijke, en elk schept werelden en werelden en werelden, omdat elk zijn energie kan uitbreiden en uitbreiden tot een uitgestrektheid die bijna lijkt op te gaan in het Oneindige.

Dit is het Bovenmentale bewustzijn. In het Bovenmentale bewustzijn hebben we deze twee kanten van de goddelijke Realiteit, wat in het Indiase denken wordt beschouwd als Saguna en Nirguna. We kunnen het van de ene kant benaderen en alle vlamme intensiteiten en kwaliteiten van het Goddelijke zien en het realiseren als Saguna Brahman. We kunnen het van de andere kant benaderen en het zien als leeg van alle kwaliteiten, kenmerkloos en absoluut, niets dan Stilte, en het Nirguna Brahman realiseren. Maar deze verdeling is ook een willekeurige verdeling. Er moet een grotere opstijging zijn, die we de volgende keer zouden oppakken. In die grotere

opstijging zijn deze twee aspecten van één enkel Goddelijk, de Saguna en de Nirguna, de veelvoudige activiteiten en dynamiek van de ene Waarheid, en zijn stille passieve Getuige en onpersoonlijke universele steun, één, niet twee.

Zelfs in deze hoge intensiteiten ontbrak er iets:

*Alles was daar een intens, maar gedeeltelijk licht.
In ieder werd door een serafijn gevleugeld, intellectueel Idee
Alle kennis verenigd door één meesterlijke gedachte, [281]*

Eén Idee werd als een aanwijzing genomen, en het hele universum werd volgens dat gebouwd. Neem Liefde — de God van Liefde ziet alles als dat, Kracht ziet alles als dat, Kennis ziet alles volgens die basis. Elk Idee bouwt een wereld, en dat is hoe, terwijl het afdaalde in het universum, de ruzie begon te ontstaan. De Puranische goden ruziën: Liefde begint te ruziën met Kracht, niet in zijn oorspronkelijke sfeer waar het de kracht van Eenheid nog steeds bij zich heeft, maar terwijl het afdaalt in steeds rigidere en nauwere vormen. In dat Bovenmentale bewustzijn krijgt elk zijn ruimte en termijn. Ze kunnen doorgaan zonder enige inmenging van de andere goden en ze werken in harmonie. Maar als ze naar beneden komen, begint elk idee te strijden met andere ideeën, zozeer zelfs dat ieder van ons, wanneer we voornamelijk één bepaald aspect belichamen, de neiging heeft om in conflict te komen met andere aspecten van hetzelfde goddelijke bewustzijn. Dat komt natuurlijk door de ego-identificatie, maar in dit Bovenmentale bewustzijn is er bevrijding van het ego en een opkomst in het kosmische bewustzijn. Dit was wat we gisteren lazen.

*Alle actie overtuigd tot één gouden besef,
Alle vermogens onderworpen aan een enkele macht
En schiep een wereld, waar alleen hij kon heersen, [281]*

Maar ook dit is niet genoeg. Wat de Moeder naar beneden wil halen, en heeft gedaan, is een nog groter bewustzijn waar al deze goden harmonieus getrouwd zijn in één huis.

*Toch waren daar regionen, waar deze absoluten samenkwamen
En een cirkel van zaligheid vormden met getrouwde handen;
Licht stond omarmd door licht, vuur huwde vuur,
Maar geen zou zijn lichaam in de andere verliezen
Om zijn ziel in wereld's enkele Ziel te vinden,
Een vermenigvuldigde verrukking van oneindigheid.
Hij ging voorwaarts over naar een goddelijke sfeer:
Daar, verenigd in een algemene grootheid, licht en zaligheid,
Worden alle hoge en mooie en begeerlijke vermogens,
Hun verschil vergetend en hun afzonderlijke bewind,
Een enkel veelvuldig geheel.
Boven het uiteengaan van de wegen van de Tijd,
Boven de Stilte en haar duizendvoudige Woord,*

*In de onveranderlijke en ongerepte Waarheid
Voor altijd verenigd en onafscheidelijk,
Wonen de stralende kinderen van het Eeuwige
Op de wijde geesthoogte, waar allen één zijn. [281-282]*

Dit zijn de hoogste niveaus van het denkvermogen, het Bovenmentale bewustzijn, waaruit we moeten opkomen in een nog groter bewustzijn, waar al deze harmonieus worden samengebracht.

We kunnen afsluiten met een prachtig gebed van de Moeder, dat deze Waarheid onthult waarin al deze grote goden, die elk een kracht uit de Oneindigheid van het Goddelijke brengen, samenkomen. Zij brengt ze samen, harmoniseert ze en leidt ze. Dit prachtige gebed brengt deze ervaring en openbaring in zijn volheid naar voren. Het is gedateerd op 30 september 1914:

Heer, Gij hebt de barrières van het denken afgebroken en de realisatie is in al zijn omvang verschenen.

[CWM 1: 254]

De Moeder spreekt over die staat van bewustzijn, die ervaring, waarin alle laatste barrières van het denken zijn afgebroken, de gedachte is gesmolten en opgegaan in Die Oneindigheid. Daarom kan zij die volheid ervaren. Zij brengt nu die realisatie in termen van gedachten naar voren, voor ons.

Om geen van de aspecten ervan te vergeten, om hun volbrenging tegelijkertijd uit te voeren, zonder een van hen te verwaarlozen, om geen enkele begrenzing, geen enkele beperking in de weg te laten staan en onze mars te vertragen, dit is wat U wilt doen door Uw allerhoogste tussenkomst. En al diegenen die Uzelf zijn, die U manifesteren in de perfectie van een bepaalde activiteit, zullen ook onze medewerkers zijn, want dat is Uw Wil.

[CWM 1: 254]

En dan brengt zij het geheim van deze reis:

Onze Goddelijke Moeder is bij ons en heeft ons identificatie beloofd met het opperste en totale bewustzijn — van de onpeilbare diepten tot de meest externe wereld van de zintuigen.

[CWM 1: 254]

Dat bewustzijn moet worden gevonden dat het infinitesimale en het oneindige verenigt. Op dit moment in onze reis moeten we vooruit blijven gaan, het mindere achterlatend ten gunste van het hogere. Maar dan komt er een tijd dat deze twee polen van het bestaan zich verenigen en samenkomen, het alledaagse en het supra-alledaagse, materie en geest, wereld en God, waar en één worden. De Wet verandert dan, maar op dit moment zijn we betrokken bij een opgaande mars.

En in al deze domeinen verzekert Agni ons van de hulp van zijn zuiverende vlam, die alle obstakels vernietigt, de energieën

aanwakkert, de wil stimuleert, zodat de realisatie kan worden versneld.
[CWM 1: 254]

Agni, de goddelijke Wil, de zuiverende energie, die zich in de mens manifesteert als aspiratie naar Waarheid en Licht, is de hulp die ons wordt gegeven. Hij is de eerstgeborene, de eerste god, en ook de laatste. Hij is de eerstgeborene die deze evolutie omhoog draagt. Terwijl hij stijgt, werken de vlakken niet samen, ze willen niet dat de opkomst verder gaat, en toch zal Agni alle obstakels verwijderen. Naast Agni is er nog iemand anders:

Indra is bij ons voor de perfectie van de verlichting in onze kennis; ...
[CWM 1: 254]

Hij wordt op verschillende manieren beschreven als het goddelijke denkvermogen, evenals het verlichte denkvermogen.

... en de goddelijke Soma heeft ons getransformeerd in zijn oneindige, soevereine, wonderbaarlijke liefde, brenger van de allerhoogste zaligheden... [CWM 1: 254]

Naarmate men omhoog gaat, wordt de zuurstof van de aarde steeds minder. We hebben andere zuurstof nodig om onszelf in stand te houden. Normaal gesproken wordt ons aardse leven gerund door de brandstof van verlangen. Wanneer verlangen zijn greep begint te verliezen en de zintuigen beginnen te vervagen, wat zou ons dan met deze wereld bezighouden? Sri Aurobindo zegt dat de brandstof die we beginnen te krijgen naarmate we verder opstijgen, de spontane heerlijkheid van het Zijn is. Dat houdt de reis in stand en leidt ons steeds verder. Dat is Soma, de allerhoogste zaligheid.

O goddelijke en lieve Moeder, ik buig voor U met een verrukte, onuitsprekelijke tederheid en met oneindig vertrouwen.

O schitterende Agni, Gij die zo levend in mij zijt, ik roep U, ik roep U aan dat U nog meer levend mag zijn, dat Uw vuurkorf nog immenser mag worden, Uw vlammen hoger en krachtiger, dat het hele wezen nu slechts een vurige brand mag zijn, een zuiverende brandstapel.

O Indra, ik vereer en bewonder U, ik smee U dat U zich met mij mag verenigen, dat U definitief alle barrières van gedachten mag afbreken, dat U mij de goddelijke kennis mag schenken.

O Gij, Verheven Liefde, aan wie ik nooit een andere naam heb gegeven, maar die zo volledig de substantie van mijn wezen bent, Gij die ik voel als levendig en levend in de kleinste van mijn atomen, zelfs als in het oneindige universum en daarbuiten, Gij die in elke ademhaling ademt, beweegt in het hart van alle activiteiten, stralend bent door alles wat van goede wil is en verborgen achter alle lijden, Gij voor wie ik een cultus koester zonder grenzen die steeds intenser wordt, laat mij met meer en meer reden voelen dat ik geheel Uzelf ben.

En Gij, O Heer, die dit alles één en veel meer gemaakt hebt, O soevereine Meester, uiterste grens van onze gedachte, die voor ons staat op de drempel van het Onbekende, laat uit dat Ondenkbare een nieuwe pracht ontstaan, een mogelijkheid van een verhevener en meer

integrale realisatie, opdat Uw werk voltooid mag worden en het universum een stap verder mag zetten naar de verheven Identiteit, de allerhoogste Manifestatie.

[CWM 1: 254]

Dit was het hoogste punt dat de menselijke inspanning in het verleden kon bereiken, waar de Vedische Rishis naar streefden, wat we zien gerealiseerd in het leven van een van de groten, Sri Ramakrishna Paramahansa, die een staat van bewustzijn kon bereiken waarin al deze grote goden samengebracht en geharmoniseerd konden worden. Het was een wereld van religies, zoals de Moeder zegt, omdat elke grote god, naarmate hij zijn energieën meer en meer op aarde losliet, op het niveau van het hogere denkvermogen werd vastgelegd in een systeem van denken en manier van leven. Maar nu is de tijd gekomen om hier voorbij te gaan in een groter en subliemer avontuur, een harmonischer en integralere pracht. Staande op de drempel van het hoogste dat het menselijk bewustzijn ooit heeft bereikt, roept de Moeder iets op dat nog moet komen, prachtig afsluitend:

En nu valt mijn pen stil en aanbid ik U in stilte. [CWM 1: 254]

Het Probleem van Pijn

Een lezing bij Savitri Bhavan op 19 november 2005 (Invocatie 25:20-47)

Er is een prachtig gebed van de Moeder — natuurlijk zijn al haar gebeden prachtig, maar dit is misschien wel bijzonder toepasselijk voor het onderwerp dat we voor deze avond hebben gekozen:

Je tot U wenden, je met U verenigen, in U en voor U leven, is allerhoogste gelukzaligheid, onvermengde vreugde, onveranderlijke vrede, het is oneindigheid ademen, in de eeuwigheid zweven, je grenzen niet meer voelen, ontsnappen aan tijd en ruimte.

Maar dan, de aanraking van goddelijk pathos:

... Waarom vluchten mensen voor deze gunsten alsof ze er bang voor zijn? Wat een vreemd iets is onwetendheid, die bron van al het lijden! Hoe ellendig is die duisternis die mensen weghoudt van juist datgene wat hun geluk zou brengen en hen onderwerpt aan deze pijnlijke school van het gewone bestaan dat bijna geheel uit strijd en lijden bestaat! — 18 juni 1913 [CWM 1: 22]

Een paar dingen vallen op: ten eerste, lijden als onderdeel van het schoolproces van de natuur. Het is een moeilijk proces waar we doorheen gaan. Soms is het een lange schooltijd omdat we slechte leerlingen zijn. En waar drijft het ons naartoe? 'Om ons naar U te keren...' We hebben vaak gezien en het is heel waar dat wanneer alle deuren in het leven gesloten zijn, het tijd is om ons naar die ene deur te keren. Hoe moeilijk het ook mag lijken, hoe duister het ook mag lijken, want zo is het leven: 'Om ons naar U te keren'; dat is de oplossing. Onwetendheid is de oorzaak van lijden, pijn is onderdeel van het proces van scholing in ons gewone leven, en zich wenden tot het Goddelijke als de bron is de oplossing, de manier om eruit te komen.

Dit is het brede canvas, maar laten we proberen het canvas in te vullen. Er is een heel ontroerend verhaal over Sri Aurobindo's leven, en ik vind het heel betekenisvol. Het is een klein verhaal, een echte anekdote. Eens toen hij bij de Maharaja van Baroda was, maakten ze samen een wandeling en kwamen ze een oude dame tegen die probeerde een bundel op haar hoofd te tillen. De Maharaja loopt, als een goede Samaritaan, naar de dame toe, pakt de bundel op en tilt het op haar hoofd. Dan draait hij zich om naar Sri Aurobindo, op zoek naar een woord van lof. Dat is wat we doen — 'Oh, ik heb zoveel goede dingen gedaan, het Goddelijke moet ze hebben vastgelegd, of iemand moet ze hebben opgemerkt ...' Maar er komt een glimlach van Sri Aurobindo, een glimlach van goddelijke ironie misschien. Hij maakt een opmerking die heel betekenisvol is. Hij zegt zoiets als: 'Ja, ja, ja, al die tijd hebben we alleen dit gedaan: de last van de mens op zich nemen en die weer op zijn eigen schouders leggen.' Er is een prachtige regel in Savitri over dat effect, waar Sri Aurobindo zegt:

*En, als leider hier met zijn onzekere mentaal,
Alleen, wie staart naar toekomst's bedekte gezicht,
Nam de mens de last op van zijn lot. [6]*

Het probleem van pijn is een echt lastig probleem, en het verdwijnt niet door het simpele feit te geloven dat dit een wereld is geschapen door het Goddelijke, het Goddelijke dat Sat is — puur Bestaan, dat Ananda is — Gelukzaligheid, wiens eigen substantie Bewustzijn is, dat almachtig is. Toch is deze wereld, die vol ellende is, 'vol pijn' — wat is het? Wat of wie worstelt hier? We hebben de last op de mens afgewenteld door te zeggen: 'Het is uw eigen slechte karma, u hebt dit kwaad op uw eigen schouders geroepen.' Soms klinkt dit zo ongevoelig. Als arts heb ik patiënten gehad die een hartinfarct, een hartaanval of een gebroken voet hadden gehad, en zoals dat traditioneel gaat, zeiden mensen die hen bezochten: 'Het is allemaal karma, dus u moet het dragen.' Het klinkt dubbel ongevoelig. Deze man is aangereden door een vrachtwagen, en bovendien vertellen zijn vrienden hem dat het niet de schuld is van de bestuurder, het is niet de schuld van iemand anders, het is zijn eigen karma van een paar levens terug! Sri Aurobindo zegt, alsof hij de spot drijft met deze houding: 'Alsof de mens een grote rol te spelen heeft in het ontstaan van dit universum!' Er zijn zoveel kosmische krachten, zoveel onzichtbare dingen om ons heen. Hoeveel rol hebben we werkelijk? Is het echt karma?

Er zijn andere manieren om ernaar te kijken: het komt door een of andere Titaan, een of andere duistere tegenstander die de mens als enige aan dit alles heeft onderworpen. Nu is het duidelijk dat deze duistere tegenstander er is, maar hij kan toch niet veel te zeggen hebben tenzij er een soort sanctie achter hem zit. Wat is die sanctie achter deze pijn, dit lijden? Hoe manifesteert onwetendheid zich op zoveel niveaus? Dit is natuurlijk een breed canvas. We gebruiken het woord onwetendheid en zeggen dat het tot lijden leidt. Een simplistische manier om dit te begrijpen is dat we te veel gevangen zitten in de schijn. Wat voor onze ogen, voor een diepere visie, als dood en ramp verschijnt, is geen dood, geen ramp, maar slechts een verandering van vormen. Dit is een manier om naar het probleem van pijn te kijken. Maar dat zou misschien het probleem te overhaast aanpakken. Sommigen kunnen het, maar het helpt niet veel voor iemand die echt door het rouwproces gaat. Hoe manifesteert pijn zich, hoe manifesteert onwetendheid zich op verschillende niveaus?

Laten we de evolutie van pijn op aarde nagaan. We kunnen iets heel interessants zien: op het niveau van pure materie is er geen pijn. Je kunt ijzer millennia laten liggen, en het blijft wat het is, verborgen in de ingewanden van de aarde, god weet hoeveel millennia en 'trillennia'. Je haalt dat ijzer eruit en gebruikt het voor wat werk, een soort beweging. Op het moment dat je het gebruikt, in een machine of als gereedschap, in een beweging, begint het na verloop van tijd tekenen van slijtage te vertonen. Het is iets heel vreemds: dat materie, aan zichzelf overgelaten, geen pijn voelt, geen waarneembare slijtage ondergaat. Maar voeg daar beweging van welke aard dan ook aan toe en het begint in botsing te komen met andere krachten en het begint slijtage te vertonen en daarmee komt de mogelijkheid van pijn, niet in de materie zelf maar op het volgende niveau wanneer de kracht van het leven de neiging heeft om materie te trekken, begint het te barsten en begint het de sensatie

van pijn te hebben. Sri Aurobindo zegt dat dit komt door de traagheid van materie. Het weigert te reageren. Want wat is Onwetendheid werkelijk? Wie verbergt zich achter het masker van Onwetendheid? Wie verbergt zich in deze duisternis waarin wij niet kunnen zien? Het is niemand anders dan de Allerhoogste Godheid die wacht om geboren te worden door dit proces. En pijn is niets anders dan de weeën van die toekomstige geboorte. Sri Aurobindo zegt prachtig: *'Want alle schepping komt met pijn en werk.'* [444]. Wie verbergt zich in deze duisternis? In de gevangenis van Alipore wist Sri Aurobindo niet wat er met hem zou gebeuren, uiterlijk gezien zou hij veroordeeld kunnen worden tot gevangenisstraf, deportatie naar de Andamanen. Toch schreef Sri Aurobindo, precies op het moment dat we een klaagzang van hem zouden verwachten:

*Hij is het in de zon die tijdloos en onsterfelijk is
En in de middernacht wordt Zijn schaduw geworpen.
Toen de duisternis dicht was en bedekt met duisternis
Zat hij erin, immens en alleen.*

[CWSA 2: 203; 'Wie']

Hij — Al-Gelukzaligheid, Hij — Al-Waarheid, wacht om geboren te worden. En hij wordt eerst geboren als de kracht van het leven. Materie begint te roeren met bewustzijn. Maar materie wil niet roeren: het is inert, het wil niet bewegen. Zodra er beweging is, begint het te kraken, te schreeuwen, en dat is het eerste niveau waarop pijn verschijnt. Pijn komt met het leven. Waar geen leven is, is geen pijn, geen bewuste pijn. En dat komt door traagheid. En daarom is pijn nodig. Bij mensen neemt deze traagheid de vorm aan van het onvermogen om vooruit te komen. Men zit vast aan zijn vaste overtuigingen, zijn mechanische gewoonte, routine — zelfs zich tot God wenden kan een routine worden! Zelfs onze overtuigingen kunnen mechanisch worden. En dan komt pijn om ons wakker te schudden.

Hoe helpt het? Hoe werkt dit scholingsproces? Heel mooi, Sri Aurobindo zegt in *Savitri*:

*Pijn is de hamer van de Goden
Om een doffe weerstand te breken in het sterfelijke's hart,
Zijn trage inertie als van een levende steen.
Wanneer het hart niet gedwongen werd tot behoefte en tranen,
Dan zou zijn ziel zich tevreden, op zijn gemak hebben neergelegd,
En nooit gedacht hebben om het menselijke hart te overstijgen
En nooit hebben geleerd om te klimmen naar de Zon. [443]*

Zo zijn wij. Wij gaan tevreden en op ons gemak liggen. Het is zo gemakkelijk voor ons allemaal om in traagheid te verzinken. Het is het eerste! Dit is een interne menigte: we weten hoe het is: je komt en sluit je aan bij een Ashram, en het eerste is: 'Oh, nu is het klaar! Alles is in orde, want we zijn tenslotte hier gekomen.' We beseffen niet dat nu het malen begint, nu het hameren begint, nu het hakken begint, nu het vormen begint. Het is heel natuurlijk, want traagheid is de wet van de materie zelf. Het houdt van traagheid, het wil blijven waar het is, en elke keer dat het eruit wordt

getrokken schreeuwt het van pijn. Dat is de eerste impuls — pijn. En pijn komt om materie te vertellen, 'Nee! Daar zit de onwetendheid.' Onwetendheid verbergt zich in de traagheid van materie.

Maar als het leven begint te klimmen, begint het onwetend opnieuw die Eenheid te zoeken. Als gevolg daarvan wordt er in het leven verlangen geboren. Verlangen is iets vreemds. Er is niets mis met verlangen als zodanig. Het enige probleem is dat we eerst niet echt weten wat het is dat we verlangen, en het tweede is dat, zoals gezegd wordt, er twee dingen zijn die de bron zijn van ongelukkigheid in het leven: de ene is niet krijgen wat je wilt, en de andere is het krijgen. Alleen deze twee dingen.

Er is een heel mooi verhaaltje dat ik altijd heel leerzaam heb gevonden: Een persoon gaat naar een ziekenhuis en treft een man aan die huult 'Lulu, Lulu, oh mijn Lulu!' De inspecteur vraagt: 'Wat is er mis met hem?' Het antwoord is: 'Nou, niet veel. Hij was verliefd op een Lulu, maar hij kon niet met haar trouwen, vandaar de klaagzang. Hij is heel ongelukkig.' De inspecteur zegt: 'Nou, het gebeurt in het leven, hij komt er wel overheen.' Een paar bedden verderop huult er nog een: 'Lulu, Lulu, oh mijn Lulu!' Opnieuw vraagt hij: 'Wie is die Lulu? Ze lijkt heel vreselijk, ze geeft zoveel pijn!' Maar het antwoord is: 'Nee, nee — zijn probleem is anders. Hij is met haar getrouwd en nu is hij ellendig en ongelukkig.' Ze gaan een stukje verder en er is een derde die roept 'Lulu, Lulu, oh mijn Lulu!' Hij vraagt: 'Wat is er mis met deze kerel?' Het antwoord komt: 'Er is niets mis met hem. Hij weet niet wie Lulu is. Hij ziet alleen die anderen Lulu, Lulu roepen en denkt dat ze iemand die heel begeerlijk is moet zijn en dat hij iets mist.'

Dit is zo waar voor verlangen: we denken dat iets ons gelukkig zal maken — totdat we het krijgen zijn we ellendig. Als we het krijgen zijn we ellendig en om verschillende redenen zijn we ellendig. Daarom zeggen ze dat er een heel oude transactie is die de natuur is begonnen en die de moderne markt heeft gekopieerd. De deal is 'Koop één genot en krijg er twee pijnen gratis bij.' Je hoeft er niet voor te betalen. Het komt ongevraagd, omdat het in de aard van de dingen zit. Het zit in de aard van de dingen omdat het Onwetendheid is; het komt niet door 'slecht karma'.

Iemand vroeg Sri Aurobindo — we hebben de vraag niet, maar het was waarschijnlijk iets in deze trant — 'Waarom overkomen goede mensen slechte dingen?' Sri Aurobindo antwoordt: 'Klappen komen naar iedereen.'

... klappen vallen op alle mensen omdat ze vol zijn van verlangen naar dingen die niet lang kunnen duren en ze verliezen ze of, zelfs als ze krijgen, brengt het teleurstelling en kan het hen niet bevredigen. Je tot het Goddelijke wenden is de enige waarheid in het leven.
[CWSA 35: 844]

Slechte dingen overkomen je niet omdat er iets slechts in je zit. Klappen komen alle mensen. Niemand kan eraan ontsnappen. Waarom komen ze? Omdat mensen verliefd zijn op dingen die van nature vergankelijk zijn. We houden van dingen die vergankelijk zijn, en we houden niet van het Eeuwige.

Nog maar een paar dagen geleden zei iemand tegen me: 'Weet je, voor mij zijn ouders God.' Dat klinkt heel mooi, het is een mooi gevoel, veel mensen vinden het leuk, in ieder geval vinden ouders het leuk. Maar als ik

dan zo verliefd ben op degenen die mij in één leven hebben gebaard en opgevoed en gevoed, hoeveel meer liefde zou ik dan moeten hebben voor degene die mij in eeuwigdurende tijd heeft gebaard, die altijd over mijn voortgang heeft gewaakt, als over een kleine baby, die mij stap voor stap wakker maakt! Dus dat is het echte probleem. We zijn verliefd op dingen die niet kunnen duren, en we begrijpen niet dat wat we echt in hen zoeken er niet is. Daarom is verlangen een andere bron van pijn en lijden in het menselijke leven.

Dat geeft ons twee oorzaken. De eerste is traagheid, de tweede is het principe van verlangen.

Maar dan wordt die Godheid die verborgen is in duisternis en onwetendheid geboren als denkvermogen. Met het denkvermogen komt er iets anders binnen. Het denkvermogen gelooft dat het weet — totdat het merkt dat het elke keer in de problemen komt en leert dat het niet weet. Hij is een zoekende naar Kennis, maar hij heeft de Kennis niet. Dit is het probleem met het denkvermogen. Sri Aurobindo vat dit heel mooi samen in *Savitri*, waar hij zegt:

*De mens, nog een kind in Natuur's machtige handen,
Leeft in de opvolging van momenten;
Tot een veranderend heden is zijn smalle recht;
Zijn herinnering staart terug naar een spookverleden,
De toekomst vlucht voor hem uit, terwijl hij zich beweegt;
Hij ziet verbeelde gewaden, geen gezicht.*

...

*Hij wacht om de zekerheid van zijn gedachten te wegen,
Hij weet niet, wat hij zal bereiken of wanneer; [53]*

Zo is ons leven. We proberen te denken — en dat draagt bij aan onze ellende. Het denkvermogen draagt bij aan onze ellende, omdat er op dierlijk niveau pijn is, maar er geen anticipatie op pijn is. Op dierlijk niveau is er onwetendheid, maar er is geen besef van de onwetendheid. Er is beperking, maar er is geen bewust bewustzijn van de beperking.

Op sommige plekken is er een praktijk van dierenoffers, en natuurlijk worden er elke dag dieren geofferd aan de buikgod, zo niet aan de goden op de altaren — het maakt niet veel verschil. Als je ziet dat deze dieren worden meegenomen, behalve op het moment dat ze daadwerkelijk gedood gaan worden, zullen ze aan het kauwen zijn. Als je een geit neemt en hij kauwt, weet hij niet dat hij naar het altaar wordt gebracht om geofferd te worden. Maar zet een man op dezelfde plek. Zelfs als er geen mogelijkheid is dat hij wordt meegenomen, beginnen er dingen vanbinnen te weven: 'Oh, als dit gebeurt, als dat gebeurt, oh, dan zal er zoveel pijn zijn, dit gaat zoveel pijn doen.' Het denkvermogen brengt zijn eigen element van onzekerheid met zich mee. En met die onzekerheid komen angst en ziekelijke gedachten en allerlei negatieve preoccupaties die de pijn vergroten. Er zijn een aantal voorbeelden in het echte leven die men zou kunnen noemen. We hebben voorbeelden gezien van mensen die zo pijn verwachtten vanwege een simpele injectie — ze wisten niet dat de injectie al was gegeven! — maar ze huiverden, alsof het zou komen, omdat de voorpret pijn veroorzaakt. Dit is het derde niveau.

Maar houdt pijn daar op? Nee, er is nog een ander niveau van pijn. Het komt als het spirituele wezen uit deze duisternis wordt gehaald. Wanneer het leven uit materie tevoorschijn komt, is er pijn, wanneer het denkvermogen uit materie tevoorschijn komt, is er pijn, wanneer het Denkvermogen uit materie begint te komen, is er pijn. We vinden in *Savitri* — dat is de basis, altijd de basis — Sri Aurobindo zegt:

*Een absolute, bovennatuurlijke duisternis valt
Op een mens soms, wanneer hij God dicht nadert:
Een uur breekt aan, wanneer alle Natuur's middelen falen;
Verdreven uit de beschermende Onwetendheid
En teruggeworpen op zijn naakte primaire behoefte,
Moet hij tenslotte zijn oppervlakte ziel afwerpen
En de ongeklede entiteit van binnen zijn: [11]*

Waarom gebeurt het? Het is een kwelling. Velen van ons hebben het doorgemaakt. Het denkvermogen bedenkt een ideaal, het wil een ideale wereld waar geen pijn is, geen lijden, waar alles mooi is, alles liefde en vrede, harmonie en vreugde is. Maar de eerste aanraking van het leven met deze gevoelige mensheid waarin het Denkvermogen begint geboren te worden — omdat terwijl het Denkvermogen geboren wordt het een ideale wereld verwacht, en toch is wat hij vindt niets anders dan *'Deze aarde is vol van werken, beladen met pijn'* [443], *'Deze aarde is vol van de angst van de goden'* [444] — het vertaalt zichzelf als kwelling. Wat ervaren wordt als slijtage op het niveau van materie, lijden op het niveau van leven, angst op het niveau van denkvermogen, wordt angst op het niveau van het Denkvermogen — een angst voor perfectie, voor vrijheid van slavernij van alle soorten, een angst voor gelukzaligheid, voor Waarheid, voor liefde.

Er is natuurlijk nog een ander soort lijden dat we op bepaalde momenten ervaren. Sri Aurobindo gebruikt de term 'psychisch lijden'. Het is het lijden van de ziel. Er zit een lieflijkheid in, er zit een mededogen in, het lijdt wanneer het ziet dat het denkvermogen, het leven en het lichaam zichzelf voor gek zetten, in een draaimolen van verlangens rondrijden, vruchteloos en tevergeefs op zoek gaan naar god weet wat ... de ziel ziet het en lijdt in stilte vanbinnen.

Dit zijn verschillende soorten lijden, en dit is hoe onwetendheid zich op verschillende niveaus manifesteert. In wezen kunnen we er zo naar kijken. We begrijpen onwetendheid gewoonlijk als afwezigheid van kennis, maar in yogatermen zou dat 'onwetendheid' zijn. Onwetendheid is eigenlijk datgene wat de Eenheid wegneemt, zodat we alles als gescheiden gaan zien: 'Ik ben afgescheiden; ik ben een wezen en ik ben het belangrijkste voor mezelf.' Sri Aurobindo zegt dat een van de grote fouten die we allemaal maken is om onszelf, ons ego, in het centrum van het universum te plaatsen, en dan verwachten we dat God en iedereen anders in onze behoeften en verlangens voorziet. Wat een aardige God zou dat zijn die alles zou vervullen wat ik vraag! Wat een slechte God die me zou uithongeren en verstikken en zoveel dingen zou wegnemen die ik wil vasthouden! Maar dat is de houding van het ego. Wat zou de achting zijn van de ziel in ons? Een heel andere achting. Want,

*De geest verrijst machtiger door de nederlaag;
Haar godgelijke vleugels groeien wijder met elke val. [458]*

Wat de ziel ziet is iets heel anders. Het ziet dat pijn niets anders is dan

*... de hand van de Natuur, die de mensen beeldhouwt
Tot grootheid: een geïnspireerd werk beitelt
Met hemelse wreedheid een onwillige vorm. [444]*

En dan vertelt de dichter ons wie degenen zijn die worden opgepakt.

*Zij scheppen met reuzenslagen hun eigen; hun zonen
Worden gemarkeerd door hun enorme stempel van vuur. [444]*

Wie zijn degenen die worden opgepakt? Niet noodzakelijkerwijs degenen die wij als zondaars beschouwen. In het menselijk leven was het concept van zonde zelf, zegt Sri Aurobindo, een truc van de natuur die werd gecreëerd om mensen wat gemakkelijker naar het Goddelijke te laten bewegen. Maar de mens heeft op deze truc van de natuur gereageerd met een grotere sluwheid: hij is zich zeer scherp bewust geworden van de zonden van anderen, en zich totaal niet bewust van zijn eigen zonden. Deze truc van de natuur heeft niet gewerkt, er zat geen fundamentele waarheid in, het was een truc, een truc. Maar wat is de waarheid? Wie zijn degenen die zijn uitgekozen voor deze grote pijn? Degenen die zijn aangewezen om te groeien in Geest, om te overwinnen.

Gisteravond nog belde iemand me op om me te vertellen over een jonge dame die op het punt staat te sterven vanwege wijdverspreide kanker. De persoon die me belde was in nood, en ik moest deze regels van *Savitri* uitspreken — en hoe het het hele perspectief verandert!

Toen vroeg deze persoon me: 'Maar zal het niet het geloof beïnvloeden van degenen die van haar houden?' Nu is het probleem dat onze overtuigingen en ongeloof zo oppervlakkig zijn dat het echt geen verschil maakt. Vaak is het erg moeilijk om te zeggen wie echt gelooft en wie niet, omdat we zo veel aan de oppervlakte leven. Wat gebeurt er in de diepte? Dat is van cruciaal belang. We zien alleen uiterlijke, uiterlijke dingen. En er zijn mensen die lijken te geloven, maar bij de minste pijn trekken ze ineen, beginnen ze God te vervloeken en beginnen ze zich af te vragen: 'Waarom ik? Waarom ik? Waarom heeft u deze ramp naar mij gestuurd? Wat voor soort God bent u?' — alsof God niets anders is dan een geest in de fles om al onze verlangens te bevredigen? 'Mijn leven zou gelukkig moeten zijn — dan maakt het niet uit of de hele wereld in vlammen opgaat.' We krimpen alleen ineen als we zelf pijn hebben? Dit is de extreme mate van egoïsme die we kunnen ervaren, ook al zeggen we dat we geloven. Aan de andere kant is het ook waar dat er mensen zijn die uiterlijk niet geloven, maar wie kan zeggen dat ze minder geloof hebben? Ze gaan door het leven alsof ze weten dat een stille hand hen leidt. Hoewel ze er niet over praten, doen ze in stilte aan yoga. Sterker nog, ik voel me vaak een beetje aarzelend om op deze manier te praten, om lezingen te geven, omdat ik voel dat er veel meer zijn die op zo'n mooie manier door het leven gaan en zij zijn degenen die een bron van

inspiratie zijn voor ons allemaal. Ze leven yoga. Wij praten over yoga. En heel vaak lopen degenen die niet praten, veel beter op het pad. Dus het is een diskwalificatie, heel eerlijk gezegd, om hier te zitten!

Terugkomend op ons probleem van pijn - dit zijn de soorten pijn die we ervaren, en dit is hoe onwetendheid zich manifesteert als pijn. Dus wat kunnen we doen? Dit is een aspect ervan. We gaan niet in op de filosofische en metafysische aspecten ervan — hoe onwetendheid ontstond, hoe het onbewuste ontstond, waarom het is geboren — omdat die vragen een filosofische denkvermogen zouden interesseren, maar alle toegewijden van Sri Aurobindo moeten een beetje pragmatisme in zich hebben, omdat hij echt een spiritueel realist is. Anders zouden we worden als de filosoof die een boottochtje maakte: toen hij een eindje door was vroeg hij de schipper: 'Heb je de Veda's gelezen?' Hij zei: 'Nee meneer, ik ben totaal ongeschoold.' Ze gingen nog een stukje verder. 'Je moet de Gita toch wel gelezen hebben, het is een heilig geschrift?' 'Nee, meneer — ik heb erover gehoord, mijn vader deed dat, ik geloof dat mijn overgrootvader het las, maar ik moet mijn brood verdienen.' Ze gingen nog een stukje verder en de filosoof vroeg: 'Je hebt toch wel iets gelezen uit de Ramayana?' 'Nou meneer, het lag in mijn huis, maar ik kon het niet openen ...' Dan worden ze plotseling gevangen in een draaikolk, de boot zinkt. De schipper vraagt: 'Kun je zwemmen, Professor?' 'Nee, dat heb ik nooit geleerd!' 'Nou, het spijt me, ik denk dat je hele leven verspild is!' Laten we dus het pragmatische aspect aanroeren, hoe we dit probleem van pijn echt kunnen aanpakken.

Natuurlijk is er de spirituele oplossing, om uit de Onwetendheid te komen, om uit de grenzen van het ego te komen — en dat is wat pijn ons probeert te laten doen. Het probeert ons te vergroten, het probeert ons te vertellen dat dit de grenzen zijn en dat als we binnen die grenzen leven, er pijn is. In feite zegt Sri Aurobindo wanneer hem gevraagd wordt 'Wat is pijn wanneer getransformeerd in het Goddelijke?' hij zegt, 'Pijn wordt getransformeerd in ondraaglijke extase.' Deze wereld is immers niets anders dan heerlijkheid, maar ik voel pijn omdat in mij die heerlijkheid is opgesloten in nauwe grenzen, ik wil dat geluk binnen deze grenzen is, onder deze omstandigheden, en daarom wordt de aanraking van de grote Wereldmeester en Ambachtsman voor mij als pijn gevoeld.

We hebben de verschillende bronnen van pijn gezien en hoe het zich manifesteert. Maar wat moeten we op elk niveau doen?

Op het niveau van materie moet het zich openen voor Licht. We weten hoe Moeder dit heeft benadrukt, maar we komen er later nog terug op. Wat moeten we doen als we daadwerkelijk pijn hebben? Als we kiespijn hebben, of pijn in de hand of de voet — wat doen we dan? We moeten precies dat doen — ons openstellen voor het Licht. Er is, voorbij de grenzen van Onwetendheid, een Kracht, een Stilte, een Macht van Immobiliteit en Vrede, en we moeten dat naar beneden brengen naar waar onze pijn is. Nu kunnen we dat niet doen als we in het dagelijks leven niet gewend zijn om het te doen. Het kan niet plotseling op één dag worden gedaan ... hoewel het bij veel mensen instinctief gebeurt dat wanneer ze in een staat van diepe crisis of lichamelijke pijn zijn, ze er op de een of andere manier doorheen gaan, en daarna, wanneer het voorbij is, ze zich plotseling realiseren: 'Oh mijn god, het was zo'n vreselijk iets!' — maar tijdens die intense fase is het alsof er iets vastgrijpt en instinctief de juiste beweging maken. Bijvoorbeeld flauwvallen:

flauwvallen is de juiste beweging wanneer er plotselinge stress of plotseling fysiek trauma is, omdat het wezen het lichaam verlaat en het een manier is om die vrede en stilte van bovenaf in het lichaam te brengen. Maar anders, in de hoop dat we niet flauwvallen, kunnen we het vrijwillig doen door letterlijk die kracht van onbeweeglijkheid in het deel te duwen dat lijdt; dit is een heel complete manier. En ik kan je vertellen dat dit een heel erg krachtige methode is. Je kunt het gewoon oefenen en proberen en het kan echt helpen tegen elke vorm van pijn.

Of je kunt jezelf afsluiten van de pijn. Dit zijn de twee beschikbare alternatieven. De ene is om de turbulente beweging tot rust te brengen, de vibratie die in ons actieve mentale bewustzijn wordt vertaald als pijn. De andere is om uit de zone van pijn te komen, dat is de plek waar het bewustzijn in een draaikolk zit — om jezelf af te sluiten.

Dit zijn tijdelijke oplossingen; dit is niet de permanente oplossing die Sri Aurobindo heeft genoemd. Sri Aurobindo heeft ook medicijnen genoemd, en de Moeder was ook erg pragmatisch in haar aanpak. Mensen hebben het idee dat de Moeder niet wilde dat iemand pijnstillers of drugs nam. Dat is niet waar. Ja, ze zei dat dit iets tijdelijks is, het is niet het echte werk. Er zijn psychologische methoden waarmee we pijn kunnen overwinnen, en een daarvan is om onszelf los te maken van de pijn, van de pijnlijke plek en het denkvermogen ergens anders op te richten. Of we kunnen de verantwoordelijkheid overdragen aan het Goddelijke — dat is het beste, zegt ze, dat is ‘de allerhoogste wetenschap’ — in plaats van ons de hele tijd te bekommeren over ‘wat gebeurt er met mijn lichaam?’ en het acuut te observeren, alsof het lichaam zo’n fascinerend iets is om te observeren. ‘Oh, ik had vijf keer de hik vanmorgen, en ik heb er nu tien van ’s avonds, kan er iets aan gedaan worden?’ Wat maakt het uit? Het andere alternatief is om onbeweeglijkheid op die plek te introduceren en dat werkt als een balsem, of zelfs veel krachtiger.

Dan, op het vitale niveau, wordt de pijn veroorzaakt door verlangen en gehechtheid. We zagen dat verlangen ontstaat omdat we de Eenheid die alles is niet ervaren. Is pijn hier niet ook een middel dat de Natuur gebruikt om die eenheid opnieuw te creëren? Door onze wederzijdse genegenheid en gehechtheid? Wat moet er gedaan worden? De Moeder vertelt ons dat hoewel men niet om lijden moet vragen, men er ook niet voor weg moet rennen. Dat zegt Sri Aurobindo ook in *Savitri*.

Pijn en lijden zijn evolutionaire mechanismen, maar Sri Aurobindo vertelt ons, alsjeblieft, vraag niet om lijden.

*O sterveling, verdraag, maar vraag niet de genadeslag,
Te snel zullen verdriet en angst u weten te vinden. [453]*

Er is al genoeg last van. We hoeven niet om een extra quotum te vragen. Tegelijkertijd, als het komt, moeten we ons er niet van afwenden. Wat moeten we dan doen? Ga naar het hart van de pijn, raak de kern ervan aan waar het vandaan komt, in de diepte. Ga waar geen scheiding meer is, waar Eenheid is. Wanneer we iemand verliezen van wie we houden, wanneer we iets verliezen dat we koesteren, wat moeten we dan doen? Ga naar binnen, ga naar binnen, ga naar binnen, in de diepte. Er is een fundament van bewustzijn waar Eenheid is, en deze dingen zijn geen abstracties. Lijden is inderdaad een

krachtige hefboom waarmee we veel gesloten deuren kunnen openen als we weten hoe we het kunnen gebruiken als een handvat om naar binnen te gaan. Maar in plaats daarvan zitten we voor de deur die dicht is en maken we ons zorgen en woedend in plaats van ons om te draaien en naar de deur te kijken die opengaat.

Dit is het probleem met onwetendheid. We kijken naar de TV, we worden er zo door gegrepen dat wanneer er een scène is die vol lijden is, we beginnen te lijden — omdat we eraan gehecht zijn, het is zo echt voor ons. Wanneer er iets is dat komisch is, lachen we. Maar we kunnen altijd afstand nemen van die horrorshow en weten dat we in onszelf alleen en oneindig zijn. Om de diepte in te gaan en die rotsbodem van Eenheid te ontdekken, waar niemand van iemand gescheiden is, waar we allemaal samen zijn aan de borst van de Machtige Moeder, dat is de oplossing, wanneer we geconfronteerd worden met lijden vanwege het verlies van iets of iemand die we koesteren. Om niet-bezitterig te zijn over iets, omdat alles aan de Heer toebehoort en ons voor een korte tijd in vertrouwen is gegeven, is om altijd gelukkig te zijn en vrij van de pijn die voortkomt uit de stress van verlangen.

Maar als we dat niet kunnen, is er nog iets anders dat we kunnen doen. Het is het leven tegemoet treden met kalme standvastigheid en uithoudingsvermogen en vertrouwen op het Goddelijke. Zoals Sri Aurobindo zegt,

*O sterveling, draag deze grote wereld's wet van pijn,
Leun in uw harde passage door een lijdende wereld
Voor uw ziel's ondersteuning op Hemel's sterkte,
Keer naar de hoge Waarheid, streef naar liefde en vrede.
Een weinig zaligheid wordt u verleend van boven,
Een goddelijke aanraking op uw menselijke dagen.
Maak van uw dagelijkse weg een pelgrimage,
Want door kleine vreugdes en smarten beweegt gij naar God. [451]*

We begrijpen misschien niet hoe het gebeurt, maar 'maak van je dagelijkse weg een pelgrimstocht', dat is het gebod. We moeten dit doen in het dagelijks leven. Deze gelijkmoedigheid is niet onverschilligheid voor de aanrakingen van het leven, het betekent niet dat je hard wordt voor pijn, het is niet ongevoelig worden; gelijkmoedigheid is niet alleen een harde confrontatie met het leven, het is ook niet een terugdeinzen voor het leven.

Er was iemand die naar een ashrama was gegaan en daar verbleef, en hem werd gevraagd: 'Waarom ben je hierheen gekomen?'

'Nou,' zegt hij, 'ik heb zes dochters en je weet dat het zo moeilijk is om ze te laten trouwen, dus ik dacht dat dit een mooie oplossing was voor mijn ellende.' Er zijn allerlei dingen, weet je, in deze wereld. Maar dit is niet wat er bedoeld wordt: 'Oh, nu ben ik oké, ik heb geen pijn, geen lijden omdat iemand anders de last namens mij op zich moet nemen.' Dat is niet het advies. Het is geen onverschilligheid, gelijkmoedigheid is geen ongevoeligheid. Het is iets veel diepers. Het rust op de rotsbodem van geloof. Het is een sprong in geloof, om los te laten en je over te geven aan het Goddelijke, met de overtuiging dat Hij er is, dat Hij voor je zal zorgen. Als we kennis hebben, hebben we geen

geloof nodig. Als we geen kennis hebben, is geloof de lijn die de kloof overbrugt.

Dit loslaten is opnieuw niet gemakkelijk voor het menselijk bewustzijn. Er is een heel mooi verhaal over een man die een ongeluk krijgt en van een klif wordt gegooid. Hij hangt aan de rand en roept hardop: 'Is er iemand?' Een stem komt: 'Laat los.' Hij kijkt naar beneden. Onder hem is niets anders dan een gapende afgrond. Opnieuw roept hij: 'Is er iemand?' Opnieuw komt de stem: 'Laat los. Heb vertrouwen en laat los.' Een derde keer roept hij uit: 'Is er nog iemand anders daarboven?' *[gelach]*.

Dit 'loslaten' is erg moeilijk. Het klinkt erg makkelijk, en daarom moet yoga in het echte leven worden beoefend. Het is een gebeurtenis in het echte leven. We kunnen geen gelijkmoedigheid beoefenen als we deze alledaagse ervaringen van het leven niet hebben. De Moeder zegt heel mooi in een van haar gebeden: *'de dagelijkse activiteit is het aambeeld waarop alle elementen moeten passeren en opnieuw passeren om gezuiverd, verfijnd, soepel en rijp te worden gemaakt voor de verlichting die contemplatie hen geeft'* [CWM 1: 6]. Ze moeten door de smeltkroes gaan waar ze gezuiverd worden. Uiteindelijk blijft alleen die zuivere staaf goud over. Al het andere wordt verbrand. Dit is wat yoga is. Het is een vuur, en zoals Zij zou zeggen, raak dit vuur niet aan tenzij je niet alleen oprecht bent, maar steeds oprechter wilt worden. Een fout die we niet in het leven moeten maken, of beter gezegd niet bewust, is om het Goddelijke te vertellen 'Ik wil van U zijn' — omdat we het misschien heel gedachteloos zeggen: 'Oh, wat mooi ...' Maar als we het eenmaal zeggen, kan niets ons meer tegenhouden. Als we het zeggen moeten we bereid zijn om helemaal alleen te zijn, om uit alles, uit elk paradijs te worden verdreven. Er is een prachtig aforisme van Sri Aurobindo waarin hij zegt: 'God verdrijft ons uit elk Eden, zodat we gedwongen worden om door de woestijn te reizen naar een goddelijk paradijs' [CWSA 12: 496]. Hij verdrijft ons uit elk Eden. Op het moment dat we zeggen 'Ik wil van U zijn', beginnen de veilige grenzen om ons heen te scheuren, en alles wat onze beschermende onwetendheid was, alles wat ons juist weghield van het Goddelijke, begint te breken en te breken en te breken om *'de ongeklede entiteit van binnen'* te bevrijden [11].

Dit is de diepe betekenis van pijn, en dit is de betekenis ervan. Het laat ons onze grenzen en onze zwakke plekken zien. Het komt om ons te bevrijden van de grenzen van onze Onwetendheid. Het is als het ware een evolutionair apparaat om ons naar een steeds groter zelfoverstijgend zelf te duwen. Maar Sri Aurobindo is een perfectionist en wil niets minder dan perfecte perfectie. Hij zegt, al deze dingen zijn prima, dit zijn tussenliggende manieren — gelijkmoedigheid, geloof, onthechting, het beoefenen van onbeweeglijkheid, moed, aspiratie voor licht, het in materie brengen van een plasticiteit en de wil om vooruitgang te boeken — dit zijn allemaal oplossingen, maar het zijn slechts stappen op de weg. Wat is de perfecte oplossing? De perfecte oplossing is er alleen als materie, leven en denkvermogen zouden worden getransformeerd in hun goddelijke equivalenten. Materie is puur bestaan. Het Zelf is materie geworden, en nu moet het die Zelfheid herwinnen. Wat is leven? Leven is pure Bewustzijn-Kracht, Chit-Shakti, heerlijkheid die zichzelf op veelvoudige manieren vervult. De heerlijkheid van eenheid wordt de heerlijkheid van vereniging, de heerlijkheid van veelheid. Dat is het leven, het is bewustzijnskracht, die zijn doelen bereikt, zichzelf voortdurend vervult. En wat is het denkvermogen anders dan een afgeleide val van de

supramentale Waarheid? Wanneer het denkvermogen zijn volledige verlichting herwint, wanneer het verblijft in een zelfbestaande kennis waar *'Heel de Tijd één lichaam is, de Ruimte één enkele blik'* [660] en *'Tijds geheimen een vaak gelezen boek'* zijn [44], dan zal er op deze niveaus geen onwetendheid meer zijn. Dat is de oplossing.

Maar wie zal dit doen? Wie kan dit doen? Daar komen we bij het grote mysterie van 5 december en 17 november. Soms vragen mensen zich af: 'Nou, als dat het geval is, zouden Sri Aurobindo en de Moeder geen problemen hebben gehad, ze zouden altijd vrij moeten zijn van pijn. Zijn ze niet door lijden en pijn heen gegaan?' Prachtig heeft Sri Aurobindo geantwoord,

*Hij, die het ras zou redden, moet delen in zijn pijn:
Dit zal hij weten, die gehoorzaamt aan de geweldige impuls.
De Groten, die kwamen om deze lijdende wereld te redden
En te redden uit de Tijds schaduw en de Wet,
Moeten gaan onder het juk van smart en pijn;
Zij zijn gevangen door het Wiel, dat zij hadden gehoopt te breken,
Op hun schouders moeten zij mensen's last van het lot dragen.
Zij brengen hemel's rijkdommen, hun lijden telt de prijs
Of zij betalen de gave van kennis met hun levens. [445]*

Dit is het fundamentele onderscheid tussen de oude yoga en de yoga van Sri Aurobindo. In de oude yoga's ontsnap je aan de Wet: 'Hier is de regel van Onwetendheid. Dit zal voor altijd blijven. Ontsnap uit deze zone van Onwetendheid, ga de zone van Licht binnen, raak niet gevangen in deze cyclus van geboorte en wedergeboorte en je bent vrij.' Maar in Sri Aurobindo's Yoga is er iets anders. Het is niet genoeg om te ontsnappen, want

*Ontsnapping, hoe hoog ook, kan het leven niet verlossen,
Het leven, dat gevallen is hier op aarde. [448]*

*De aarde is de uitverkoren plaats voor de machtigste zielen;
De aarde is het heroïsche geest's strijdperk,
De smidse, waar de Aarts-metselaar zijn werken vormt. [686]*

Het is een smidse. Dit is de werkplek die altijd ons thuis is. We zijn hier vandaan gekomen, en we zijn hier gekomen voor een werk. Op het moment dat we leven in het bewustzijn dat we in wezen Dat zijn, maar we hier gekomen zijn voor een werk, verdwijnt alle pijn en lijden. Wat is dat werk? Hij zegt dat het is om de wet zelf te veranderen. Niet om aan de wet te ontsnappen — om de wet te veranderen. Maar hoe kan ik de wet veranderen als ik niet onder het juk van de wet doorga? Tenzij ik de wet ervaar, zijn scherpste, zijn bitterheid, zijn pijn, de strijd en het lijden. Als iemand eronderdoor gaat, ziet hij alle details en werkt hij eraan om het te veranderen. Het is relatief eenvoudig om aan de wet te ontsnappen. Dat is al duizenden en duizenden jaren lang keer op keer gedaan door de grote wijzen en heiligen

over de hele wereld. Maar hier komt Sri Aurobindo om de wet te veranderen en als iemand de wet moet veranderen, moet hij onder het juk van de wet doorgaan. En dit is het geheim van 'het angstaanjagende mysterieuze offer'. 'Nu is de schuld betaald, de oorspronkelijke score weggevaagd.' ... *'De schuld, die de Eeuwige schuldig is aan de gevallen soort' [445]*. De geïncarneerde God neemt de last van menselijk lijden en pijn op zich, zodat ons pad gemakkelijker wordt. Een kleine traan in Zijn ogen veegt de tranen van een miljoen weg. Dat is het geheim van Gods arbeid en Zijn pijn in een wereld die nog niet af is en Hem verraadt. Dat is natuurlijk het verhaal van de kant van het Goddelijke. Hoe wij reageren op deze goddelijke holocaust is een ander verhaal. Hoe reageren wij?

*Het is moeilijk aardenatuur's verandering te overtuigen;
Sterfelijkheid draagt eeuwigheid's aanraking slecht:
Het vreest de zuivere goddelijke intolerantie
Van die aanval van ether en vuur;
Het moppert tegen haar smarteloze geluk,
Slaat bijna met haat het licht af, dat zij brengt;
Het beeft bij zijn naakte kracht van Waarheid
En de macht en lieflijkheid van zijn absolute Stem.
De afgrond's wet opgelegd aan de hoogten,
Besmeurt zij met haar slijk hemel's boodschappers:
Haar doornen van gevallen natuur zijn de verdediging
Zij keert zich tegen de redder handen van Genade;
Zij ontmoet de zonen van God met dood en pijn.
Een glorie van bliksems, die de aarde-scene doorklieven,
Hun zonnegedachten vervagend, verduisterd door onwetend
verstand,
Hun werk verraden, hun goede tot kwaad gekeerd,
Hun kruis, hun loon voor de kroon, die zij gaven, [7]*

Dit is hoe de mens reageert. In wezen moeten we onze reactie op pijn veranderen. Tot nu toe deïnen we terug voor pijn, of we proberen te ontsnappen aan pijn. Maar als Zijn kinderen, als Haar kinderen, moeten we werken en streven naar de verandering van de wet van pijn, de wet van strijd en lijden. En daarvoor moeten zelfs Zijn kinderen de test van dit zuiverende vuur doorstaan.

We kunnen hier even stilstaan en een momentje voor vragen en antwoorden inlassen, met deze regels van *Savitri* die zeer zeer relevant en suggestief zijn. Onder de gunsten die Savitri vraagt van De Dood — getransformeerd in zijn eigen goddelijke Realiteit — is het geheim van het ontstaan uit pijn:

*“Uw omarming, die de levende knoop van pijn klieft,
Uw vreugde, O Heer, waarin alle schepselen ademen,
Uw magische stromende wateren van diepe liefde,*

Geef mij uw lieflijkheid voor de aarde en de mensen.“ [697]

‘Uw omhelzing die de levende knoop van pijn klieft’ — dit is de goddelijke omhelzing. Als we door het leven gaan, in plaats van te gaan alsof we alleen reizen, alleen worstelen met yoga, alleen worstelen met het leven, als we maar dit gevoel konden hebben dat Hij altijd bij ons is, dat Hij onze last op zich neemt. Als we deze sprong in het diepe kunnen wagen, dit vertrouwen dat Hij het is die met de speren toeslaat en in de strijdswagen rijdt, Hij die doodt zonder terughoudendheid en vol mededogen is, en als we het kunnen verdragen met die gelijkmoedigheid, die Sri Aurobindo prachtig naar voren brengt:

*Ik zie de gebeurtenissen op aarde onder ogen met een gelijke ziel;
In alles worden Uw stappen gehoord: Uw onzichtbare voeten
Bewandel het pad van het lot in mijn voorhoofd. Het hele leven
De geweldige stelling is U compleet.*

En wat is de overwinning en het falen van het leven? Hij zegt

*Mislukking is gekoesterd op Uw onsterfelijke arm,
Overwinning is Uw doorgang weerspiegeld in het glas van Fortuin.*

...
*Geen macht kan mijn ziel doden; het leeft in U.
Uw aanwezigheid is mijn onsterfelijkheid.
[CWSA 2: 612, ‘The Divine Worker’]*

Vragen en antwoorden

Vraag uit het publiek: Meneer, wat is de rol van het onderbewustzijn bij pijn?

Het komt op veel manieren. Ten eerste houdt het onderbewustzijn de lichtste indrukken vast die het registreert. Het is als een plek waar de herinnering aan pijn en de reacties die we hebben eerder daar allemaal als gewoonte worden gestempeld. Daarom, hoewel we mentaal weten dat we een andere reactie op een situatie of gebeurtenis zouden kunnen geven, werpt het onderbewustzijn spontaan de reactie op waaraan we gewend zijn. Het onderbewustzijn is een grote last — het atavisme dat we met ons meedragen. Het is het stempel van het verleden dat als een schaduw op de loer ligt en aan onze voeten sleept terwijl we de toekomst ingaan. Vooral met betrekking tot yoga, wanneer de reis het onderbewustzijn binnengaat, werpt het dat allemaal op. Voordat we dat ervaren, is het voor ieder van ons natuurlijk om te voelen dat iedereen slecht is en wij de aardige persoon. Maar wanneer we het onderbewustzijn confronteren, ontdekken we wat er in ons schuilt. En het zit in iedereen. De rol ervan is in essentie dat het steeds weer dezelfde gebruikelijke reacties oproept — en steeds weer. Je moet heel erg geduldig en volhardend zijn als het werk erin aan de gang is. Niemand kan zelf aan deze delen werken. Het is het Goddelijke dat werkt. Maar we moeten het Goddelijke toestaan te werken. We moeten begrijpen dat dit een proces is en dat dit een fase en een stadium

is. We moeten erdoorheen gaan en als we erdoorheen moeten gaan, kunnen we het net zo goed met een glimlach en vrolijkheid doen, want dat maakt de pijn veel draaglijker en tolereerbaar.

Het is dit onderbewustzijn dat ons hypnotiseert om te geloven dat dingen zijn zoals ze zijn, dat ze nooit zullen veranderen. Dit is de oude tegenstander die zich in het onderbewuste heeft verborgen, en Sri Aurobindo zinspeelt erop als 'de sluier van kosmische krachten'. Dit zijn de krachten die de oorzaak zijn van de vraag die de Moeder opwerpt in dat gebed dat we helemaal aan het begin zagen, '*Waarom vluchten mensen voor deze zegeningen alsof ze er bang voor zijn?*' [CWM 1: 22]. Het is heel vreemd dat in deze stad Pondicherry of in de wereld met miljarden mensen nauwelijks een handvol echt een oplossing wil zoeken die blijvend is. Waarom? Wat is dit? In *Savitri* legt Sri Aurobindo het heel mooi uit:

*Een duistere verzegelde vijandigheid is gehuisvest
In de menselijke diepten, het geheime hart van de Tijd,
Dat het recht opeist om God's werk te veranderen en te verstoren.
Een heimelijke vijandigheid lokt wereld's mars in een hinderlaag;
Het laat een merkteken achter op gedachte en spraak en daad;
Het stempelt een smet en gebrek op alle gedane dingen;
Totdat het verslagen is, is vrede verboden op aarde. [447]*

In wezen is dit het punt waar deze duisternis zich bevindt.

Natuurlijk werken tegenkrachten op veel manieren. Nu we op dit punt zijn aangekomen, kunnen we het gewoon oppakken — hoe ze bijdragen aan het probleem van pijn en lijden.

Ze hebben drie karakteristieke manieren van werken. Eén is dat ze de bewegingen van de universele natuur die ons naar beneden trekken, vergroten en overdrijven. Als er woede is, duwen ze erop en zelfs een kleine irritatie wordt als een vulkaanuitbarsting. De tweede methode is dat ze het beeld vervormen, zodat wat klein is, groot wordt, buiten proportie; wat echt nuttig en echt is, heeft de neiging om klein te worden. Vanwege de werking van de tegenkrachten, heeft dat wat waar is, dat wat dierbaar is, dat wat echt is, de neiging om klein en onbeduidend te worden, en dat wat heel klein is, lijkt heel groot. Dat is een van hun rollen: ons het gevoel geven dat we heel groot en belangrijk zijn, of dat dit of dat kleine probleem heel groot is en niet in verhouding staat tot hun werkelijke omvang. Dan is er nog een derde manier die het gevaarlijkst is, ze werpen twijfels, depressie en ontmoediging. Wanneer deze dingen verschijnen, is het een directe actie van de tegenkrachten die stapels suggesties op het denkvermogen werpen. 'Je kunt geen yoga doen, je bent een mislukkeling, je leven is ellendig, alles is slecht in het leven.'

In *Savitri* verwoordt de Koningin veel van deze dingen, en Narad zegt

*Het denkvermogen's licht verbergt voor u het Eeuwige's denken,
Uw hart's hoop verbergt voor u Eeuwigheid's wil,
Aarde's vreugden sluiten voor u de Onsterfelijke's zaligheid uit.*

*Vandaar verrees de behoefte aan een duistere, binnendringende god,
De wereld's gevreesde leraar, de schepper, pijn.
Waar Onwetendheid is, daar moet ook lijden komen; [443]*

De tegenkrachten werpen allerlei dingen op en vertroebelen onze rede, belemmeren deze. Wat moeten we doen tijdens deze momenten van depressie die we allemaal doormaken? Wat is de yogische manier om eruit te komen? Er zijn natuurlijk veel manieren, er zijn ook antidepressiva, maar er is een heel mooie manier die Sri Aurobindo geeft, iets in deze trant: 'Zeg tegen al zulke suggesties van ontmoediging en falen en twijfel en ontkenning tegen jezelf: "Ik ben Bacchus en Apollo en Ares. Ik ben Agni, het Vuur, de Kracht. Ik ben Surya de schepper. Ik ben een kind van onsterfelijkheid, geroepen door het Goddelijke. Ik kan niet falen".' Zo moeten we erop reageren.

Vraag van het publiek: Is er een manier waarop het specifieke begrip van pijn in Sri Aurobindo's lering verschilt van dat van andere spirituele of filosofische tradities?

In de traditionele filosofie is een van de oorsprongen die aan pijn wordt toegeschreven, verlangen. Een idee is dat het universum is ontstaan door verlangen, en dat zolang er verlangen is, zolang er universum is en zolang je deel uitmaakt van het universum, we pijn zullen ervaren. Dit is een verklaring. In dat geval is de enige oplossing om uit het gemanifesteerde universum te komen en naar een of ander bewustzijnsniveau te gaan, naar een *laya* of *nirvana*, waar je niet meer terug hoeft te komen.

Er is nog een ander idee dat min of meer parallel loopt. In feite brengt het het probleem een stap terug. Waar komt verlangen vandaan? Het komt voort uit onwetendheid. Verlangen is een onwetende poging om de verloren eenheid te herscheppen. Het oorspronkelijkere concept is dat pijn en lijden worden veroorzaakt door Onwetendheid — dat wil zeggen, onwetendheid over onze ware aard, over wie we werkelijk zijn. We zijn werkelijk goddelijk, dus we hoeven niet te streven naar dingen, om te proberen dingen te bezitten. Dat is een andere manier om te begrijpen dat pijn, strijd en lijden komen door onwetendheid over de ware aard van dingen, over de ware goddelijke Realiteit erachter. Nogmaals, de oplossing is min of meer vergelijkbaar: ga uit deze wereld van onwetendheid, in een goddelijke status en je bent uit dit probleem van pijn.

Deze filosofieën erkennen niet de mogelijkheid van het Goddelijke of enige status van bewustzijn die buiten dit gemanifesteerde universum ligt. Volgens hen brengt de aard van het leven zelf pijn omdat er een botsing en strijd is; vanwege die botsing zijn ziekte, fout, dood, onvermogen, pijn en al deze dingen er.

Sri Aurobindo accepteert al deze verklaringen als gedeeltelijke waarheden. Hij voegt ook de nieuwe dimensie van inertie toe: waarom is er in wezen pijn? Omdat het Goddelijke deze wereld uit dat Onbewuste wil trekken, maar er is de weerstand van het Onbewuste aan de achterkant. Sri Aurobindo doet er alles aan om uit te leggen waarom dit Onbewuste er überhaupt zou moeten zijn, waarom dit überhaupt moest ontstaan. En we kunnen het op een

heel eenvoudige manier begrijpen. Er is bijvoorbeeld vandaag een cricketwedstrijd gaande tussen Zuid-Afrika en India, geloof ik. Veel mensen hier wachten tot ze thuis zijn en hun radio of TV aanzetten. Als er nu een cricketwedstrijd zou zijn tussen bijvoorbeeld Bangladesh en India, zouden de meeste mensen niet geïnteresseerd zijn, want om het echt interessant te maken, moeten de tegenstanders nauw bij elkaar passen. In het geval van de manifestatie is de gecreëerde tegenstander bijna net zo krachtig als de Schepper zelf. Natuurlijk moet de weerstand die hij uitoefent erg krachtig zijn. Maar het helpt in het evolutionaire proces. Hoe groter de pijn en moeilijkheid, hoe groter de innerlijke kracht die naar buiten komt, hoe groter de mogelijkheden die zich beginnen te manifesteren. In een notitie komt het door de aantrekkingskracht van het Onbewuste in de ene richting en het Goddelijke dat het bewustzijn in een andere richting trekt; er is inertie, weerstand tegen die aantrekkingskracht van het Goddelijke, en dat leidt tot het gevoel van pijn, dat zich vertaalt als lijden in het menselijk bewustzijn. Dat is de reden waarom wanneer het goddelijk bewustzijn actiever is, zoals nu het geval is, er veel nieuwe kwalen op aarde worden geworpen, veel omwentelingen plaatsvinden — juist omdat het goddelijk bewustzijn vandaag de dag veel actiever is dan op andere momenten. Tijdens zulke fasen is er een mogelijkheid dat nieuwe vormen van pijn en lijden zich op aarde manifesteren vanwege de weerstand van de aardennatuur. Dit idee is geïntroduceerd door Sri Aurobindo.

Wat de oplossing betreft, is zijn oplossing radicaal anders. Tot nu toe is de gegeven oplossing geweest om te ontsnappen. Ik heb het over spirituele oplossingen, die waren om op de een of andere manier een uitgangspoort te vinden en een individuele ontsnapping aan pijn. Sri Aurobindo vraagt dit. Hij vraagt, als dit zo is, waarom is de kosmos dan geschapen? Als ontsnappen het doel is, waarom dan al dit drama en al dit gedoe en al deze strijd? Als het einde hetzelfde is als de oorsprong? Sri Aurobindo zegt dat we in plaats van alleen maar te ontsnappen in die zone van licht, in plaats van dat het eindige samensmelt en ontsnapt in het oneindige, oplost in het oneindige, ernaar moeten streven dat het oneindige het eindige binnendringt. Wanneer het oneindige het eindige binnendringt, verbrijzelt het de grenzen. Door die aanraking zouden denkvermogen en leven en materie hier verlost moeten worden. De manifestatie zelf zou vervuld moeten worden. Het moet zijn verloren oorsprong terugvinden. Met Sri Aurobindo's visie is er een heel continuüm: het leven is niets anders dan de ene Bewustzijnskracht die vol is van vreugde en zelfbezeten kracht. Die valt en het leven wordt zoals we het hier kennen. Het is niet zo dat het leven anders is en dat anders is. Als dit die verloren eenheid kan herstellen, zelfs terwijl er een belichaamd bestaan is, zou er geen probleem zijn van pijn en lijden. Er zou geen onvermogen zijn, geen beperking. Dat is de oplossing die Sri Aurobindo biedt — een oplossing die radicaal anders is — het is een lang proces, maar een meer perfecte en complete oplossing.

Vraag uit het publiek: Sinds de supramentale macht is gedaald, waarom lijken de wereldomstandigheden verslechterd te zijn in plaats van verbeterd?

Als we heel erg onpartijdig naar de dingen kijken, gebeuren beide dingen. Heel interessant is dat de Moeder hierover heeft gesproken. Ze heeft gesproken over het kwaad dat steeds slechter wordt en het goed dat steeds beter wordt. Aan de ene kant zien we dat de dingen van kwaad tot erger gaan. Aan de andere kant zien we uitzonderlijk nieuwe dingen opkomen, nieuwe vormen van denken, nieuwe vormen van muziek, nieuwe vormen van ideeën, nieuwe vormen van groepen, veel soorten impulsen: vrouwenbevrijding, jeugdoprust, zelfs dingen waarvan we denken dat ze slecht zijn omdat we ze niet begrijpen, dingen die destructief lijken, zelfs daar zit een zaadje van nieuwe constructie verborgen. Veel van de oude dingen worden naar de grond toe afgebroken. We hebben allemaal oude ogen die nog steeds gewend zijn aan de oude wereld, dus met deze ogen zien we de afbraak van de oude wereld. Maar met een nieuw paar ogen zien we er direct achter de constructie van een nieuwe wereld. Het klassieke voorbeeld is de hippiebeweging. De hippiebeweging, de komst van de Beatles, zelfs de drugscultuur, leken velen iets heel negatiefs te vinden. Maar als we er dieper op ingaan, zien we dat er een zoeken is, een angst voor een ideale wereld. Velen van ons zullen zich dat liedje 'We don't need no education' herinneren, dat het gevoel uitdrukt dat mensen uit de scholen worden gepompt als producten uit een fabriek. Als je ernaar luistert, voel je dat deze zangers openstaan voor het licht. Er is een angst die naar buiten toe de oude wereld en al zijn vormen en constructies lijkt te breken. Maar direct erachter is er ook een nieuwe constructie gaande die veel vrijer, veel opener is, en met de nieuwe blik zien we dat ook gebeuren.

Vijftig jaar is tenslotte een heel korte periode, en het hangt ook af van hoe we reageren op de Kracht en de Genade. Er zijn mensen die zich openstellen als reactie, het is gewoon een kwestie van oprechtheid, en ze komen in een veel groter licht. Het is veel gemakkelijker vandaag de dag om contact te maken met je eigen innerlijke realiteit dan het zeg maar 200 jaar geleden moet zijn geweest. Als je vandaag de dag echt oprecht probeert om naar binnen te gaan en in contact te komen met wat de Moeder het psychische wezen heeft genoemd, is het veel gemakkelijker dan het 200 jaar geleden zou zijn geweest. Ik ken voorbeelden van kinderen, jonge jongens en meisjes die mooie ervaringen hebben — het is verbazingwekkend! En dit zijn echte ervaringen. Ik heb het niet over die tussenliggende zone waar ervaringen worden gecreëerd door het vitale of het verstand, maar iets heel oprechts.

Aan de ene kant is er de oude wereld die afbrokkelt en uit elkaar valt, die we zien en waar we om huilen, maar die moet verdwijnen voordat de nieuwe komt. Er wordt een duidelijke basis gemaakt voor de nieuwe schepping om op te komen. Dat is één manier om ernaar te kijken.

Sommige mensen leggen het uit als het karnen van materie, anderen als het graven van het onderbewuste: als je de diepten roert, drijven de onzuivere dingen naar boven. Suiker die absoluut wit en puur lijkt, als we het op het vuur verhitten, laat de witte suiker na enige tijd een bruin spoor achter dat naar de oppervlakte komt — dit is eigenlijk de onzuiverheid die we eerder niet zagen. Het is precies hetzelfde met het menselijk bewustzijn: we hebben zoveel rommel vanbinnen! Soms voel ik, en ik weet zeker dat velen van ons dit sentiment delen, dat we verdrietig zijn om het Goddelijke. We voelen ons de

hele tijd verdrietig om onszelf, maar als we eenmaal naar Zijn werk kijken, kunnen we echt huilen.

*Mijn godheid dwingend ben ik neergedaald
Hier op de smerige aarde
Onwetend, werkend, als mens opgegroeid
Tussen de poorten van dood en geboorte.*

...

*Ik heb diep en lang gegraven
Midden in een verschrikking van vuil en modder
Een bed voor het lied van de gouden rivier,
Een thuis voor het onsterfelijke vuur.
[CWSA 2: 534; 'A God's Labour']*

Maar hoe reageren we? De duizend miljoen onoprechtheden van het dagelijks leven — dit is het antwoord dat we geven aan het Goddelijke. Het Goddelijke neemt het, dat is zijn grootheid en goddelijkheid. De hoop ligt in ons oprecht worden door de aanraking van Genade — want echt zonder die Genade is het moeilijk om oprecht te worden. Lagen van duisternis na duisternis. Maar één ding is zeker, ondanks alle huidige onrust, chaos en crisis, zoals de Moeder heeft gezegd: *'Twijfel nooit een moment aan het geloof dat het machtige werk van verandering dat door Sri Aurobindo is opgepakt, zal culminerend in succes. Want dat is inderdaad een feit...'* [CWM 13: 21].

Er zijn al wat vroege tekenen zichtbaar, bijvoorbeeld bij de jonge kinderen. Hoe oprecht en recht door zee ze zijn, hoe vrij van angst en alle problemen die we als grote lasten op ons hoofd dragen. Hoeveel vrijer zijn ze! Dat is het werk dat gaande is. Op een heel persoonlijk niveau voel ik dat het veel sneller gaat dan je zou verwachten. Vijftig jaar is niets in de geschiedenis van het leven op aarde. Als je denkt aan de vele levens die we hebben geleefd en de vele die nog moeten komen — als we vanuit dat enorme standpunt kijken ... wat trouwens ook een van de manieren is om aan pijn te ontsnappen. De Moeder zegt: 'Wanneer je gekweld wordt, stap dan even terug uit deze draaikolk van krachten en kijk hoeveel levens je hebt geleefd en hoeveel levens er nog gaan komen en wat is deze periode van pijn anders dan een klein deel in de eeuwigheid?' Vijftig jaar is echt niets.

Sommige mensen vragen zich bijvoorbeeld af wat Moeder zei, dat India en Pakistan één zouden worden. Natuurlijk brengt cricket spelen mensen samen. Dit zijn de vreemde wegen van het Goddelijke. Deze twee komen dicht bij elkaar, dankzij cricket en aardbevingen. Maar afgezien daarvan, hoe lang bestaan India en Pakistan al als twee afzonderlijke naties? Vijftig jaar. Wat was er eerder? Duizend jaar geleden kenden mensen India nog niet eens als India en Pakistan niet als Pakistan. Er was een totaal andere geografie. En wat er na nog eens 100 jaar komt, kunnen we ons niet voorstellen — wie weet wat er waar zal zijn? We zouden in die grotere staat moeten leven en dan zien we dat dit een klein deel is van alle grote Tijd. Vijftig jaar lijkt voor ons allemaal veel, omdat we in dat kader leven, maar voor het Goddelijke is het één moment in de Eeuwigheid.

Er is iets heel moois dat de Moeder heeft gezegd over hoe de Tegenstander het hoofd te bieden. Ze heeft gezegd dat de Tegenstander alleen overwonnen kan worden door een grotere vreugde. Iemand vroeg haar: 'Moeder, als we de Tegenstander niet hebben overwonnen, hoe krijgen we dan die grotere vreugde?' De Moeder zei: 'Nee, ga langs hem heen, lach in zijn gezicht.' Hij is er om ons te bedreigen. Zeg tegen hem: 'Wie ben jij die dit masker draagt? Ben jij niet mijn geliefde die vermomd als de martelaar komt?' Op het moment dat we die houding hebben: 'Wil je met mij het spel van vechten spelen? Kom en speel het, laten we vechten, maar laat het een spel zijn', dan ontdekken we een diepere realiteit erachter. Het is een kwestie van het hele leven vanuit dat perspectief te bekijken. Het zou een manier van leven moeten worden, zodat we elke keer dat we te maken krijgen met lijden van een tegenstander, of het nu gaat om individueel of collectief lijden, verder moeten kijken dan het masker. Zelfs bij terroristen mogen we niet vergeten dat er dankzij hen zoveel mensen zijn ontwaakt. Onze wereld verandert vandaag de dag dankzij de terroristen. Mensen komen samen en verenigen zich, dankzij de terroristen. Ze zouden zich niet willen verenigen, de naties zouden tegen elkaar vechten, maar omdat er vandaag de dag terroristen zijn, is er een wereldwijde oorlog tegen het terrorisme. Nu is de aarde een eenheid en een eenheid geworden omdat er een gemeenschappelijke vijand is: niet langer één natie tegen een andere natie, maar een ideologie — een manier van leven die atavistisch is, een manier van gedrag die ons achteruit trekt, een manier die de menselijke vrijheid wegneemt — dit wordt de vijand, niet één regering tegen een andere. Natuurlijk is politiek het laatste dat verandert, dus we moeten het tijd geven.

Alles helpt in het proces van goddelijke schepping, alles helpt. Zelfs vernietiging helpt:

*Hij zag in de Nacht de Eeuwigheid's schaduwachtige sluier,
Wist dat de dood een kelder was van het huis van leven,
Voelde in destructie schepping's haastige voetstap,
Kende verlies als de prijs voor een hemelse winst
En de hel als een kortere weg naar hemel's poorten. [231]*

Soms is dat wat het ergste en het meest verschrikkelijk lijkt in werkelijkheid de snelste weg, '*Want koninkrijken van de Hel trotserend slingert de hemelse weg*' [210]. Zoals Sri Aurobindo zei, is de hel de snelste weg. Dit is de snelste weg die hij ons heeft laten nemen en natuurlijk is het een hobbelige rit; we zitten in een grote Tata Sumo op een zeer ruwe weg, met ruw weer overal om ons heen. Wat we moeten weten is dat, ook al zien we hem niet, de onzichtbare piloot het roer goed vasthoudt, hij slaapt niet.

*Zelfs zij die zinken in de overwinnende vloed,
Waar zinken ze? In zijn borst.
Hij die aan sommigen overwinning, vreugde en goed geeft,
Aan sommigen rust geeft.
[CWSA 2: 281; 'Aan R. Op haar verjaardag']*

We zouden altijd achter de schijn moeten staan en het leven vanuit dat uitgestrekte landschap moeten bekijken; dan zien we dat alles '*veilig zal zijn in de borst van de Ene*' [CWSA 2: 650]. Achter zelfs de terroristen is het uiteindelijk Hij die speelt.

Vraag uit het publiek: Wat is de rol van karma uit het verleden in pijn in het heden?

Karma uit het verleden speelt wel een rol, maar niet op de manier waarop we het vaak begrijpen volgens de populaire opvatting. De populaire opvatting is dat als je een goede daad hebt gedaan, je geboren zult worden in een koningsfamilie met een zilveren lepel in je mond. Dit is uiteraard absurd, want dat zou betekenen dat God de zilveren lepel en het paleis van de koning net zo waardeert als wij. En het zou ook veel van de feiten tegenspreken. Zelfs in de Indiase mythologie waren de mensen die het meest leden de Pandava-broers die in de jungle werden geboren, die in de jungle leefden, die het koninkrijk kregen en door bedrog terug in de jungle werden gegooid, ze wonnen het koninkrijk opnieuw maar besloten terug te gaan naar de jungle, en stierven in de jungle. Terwijl Dhuryodhana, de zogenaamde kwaadaardige, in een paleis werd geboren, een koning bleef, vocht als een koning, stierf als een koning. Maar dat is het uiterlijke leven. Als je naar het innerlijke leven kijkt, is er bij de een moeite, pijn, strijd, ook al heeft hij een koninkrijk; bij de anderen waren ze ook gekweld maar ze hadden het genoeg van het gezelschap van het Goddelijke. De repercussie van karma is in wezen innerlijk. Het is een evolutionair mechanisme en geen mechanisme van beloning en straf — dat is wat Sri Aurobindo zegt. God is geen grote CEO, die sommigen belooft en anderen straft. Het is meer alsof ik, wanneer ik een egoïstische handeling doe, bekrompen word, en wanneer ik bekrompen ben, is mijn bewustzijn duisterder, onwetender, doffer en minder ontvankelijk voor het genot dat er altijd in de wereld is. In wezen binden egoïstische daden mijn bewustzijn, maken ze mij bekrompen. Het is een bekend gegeven dat mensen die een egoïstisch leven leiden, in werkelijkheid een heel ellendig leven leiden, ook al hebben ze uiterlijk alles.

Tegenwoordig zien we dat veel mensen niet kunnen lachen. En het is zo fijn om te zien dat we door het feit dat we ons tot het Goddelijke wenden, beginnen te lachen, zelfs in die mate dat mensen zich afvragen: 'Wat is er mis met je gegaan, waarom lach je?' — en we zullen niet eens een tastbare reden kunnen geven.

Karma is een mechanisme voor evolutie, het is bedoeld om de ziel te helpen leren. Geleidelijk leert het dat als ik dit doe, ik gebonden ben. Neem bijvoorbeeld de visie van de Gita, wat die zegt over tamasische handelingen. Krishna zegt niet dat als je tamasische daden hebt gedaan, je gestraft zult worden door halfblind of met kromme benen geboren te worden: het zegt dat je bewustzijn dof en duister zal worden, je zult steeds meer misleid worden. Wat met rajasisch karma? Hij zegt dat het plezier en pijn samen zal brengen. Wat met sattwisch karma? Hij zegt dat het *sukham* en *prakasham* zal vergroten — blijdschap en licht. Het is niet zo dat je plotseling de jackpot wint. Dat zegt hij niet. En wat gebeurt er als je je tot het Goddelijke wendt? Dat wordt ook gevraagd in de Gita. Arjuna zegt: 'Iedereen kan niet in één leven volledige realisatie bereiken, dus als ik faal, wat gebeurt er dan in mijn

volgende leven?’ Krishna geeft niet de verzekering dat omdat je je tot God hebt gekeerd, ik in je volgende leven ervoor zal zorgen dat je geboren wordt als miljardair en alles op een presenteerblaadje voor je klaarligt. Hij zegt dat niet. Hij zegt: ‘Je zult geboren worden in een familie die al naar het Goddelijke is gekeerd en je zult heel snel die verloren yoga terugkrijgen en het pad bewandelen dat nog over is.’ Dit is de echte betekenis van karma. Het is in wezen een innerlijk mechanisme van evolutie, geen beloning en straf.

De Uitdaging van de Dood en de Verovering van Onsterfelijkheid

Een lezing in Savitri Bhavan op 11 november 2007 (Invocatie 28:24-46)

Als mens hebben we één vermogen dat we moeten gebruiken, maar meestal misbruiken: het vermogen om te spreken. Het vermogen om te spreken zou iets van het Woord moeten communiceren dat in de hogere sferen ligt, maar al te vaak maken we er een instrument van voor alles wat laag en lelijk is, alles wat vol twijfel, wanhoop en ontkenning is. De dood spreekt op zulke momenten door ons heen, en dat is het trieste deel.

Maar er is nog een andere kracht die mensen hebben die wordt uitgedrukt in een van de regels in *Savitri*. Nadat de dood is getransformeerd in een stralende god, vraagt ze de god om de eerste van meerdere gunsten voor *'de grootse ziel van de mens op aarde'* [696].

Het is zo ontroerend. We zijn gewend om in onszelf te geloven als vergankelijke wezens, als golven op de onbewuste zee van de Tijd; we zijn gewend om te geloven dat we machteloos, hulpeloos, zwak zijn. En toch is het mooie van alles dat er iets in ons is dat altijd wil worstelen en altijd vol hoop is, ondanks de donkerste nacht. Er is iets in ons — als ras, een soort, niet individueel — dat streeft naar iets meer dan wat we zijn. Dat is *'de prachtige ziel van de mens'*. En soms vraag je je af of het echt magnifiek zou zijn geweest als alles te gemakkelijk was. Als onsterfelijkheid ons op een presenteerblaadje werd voorgeschoteld en ons werd verteld: 'Neem het', zouden we het dan echt verdienen? In een van zijn geschriften — het is een diep ontroerend geschrift, het schudt ons tot in het diepst van ons wezen, het heet 'De Weg' — spreekt Sri Aurobindo over de supramentale yoga en de vele moeilijkheden ervan. Hij zegt:

De hel zal zijn horden uitbraken om zich te verzetten en te omringen en verwonden en te bedreigen; de hemel zal je ontmoeten met zijn meedogenloze beproevingen en zijn koude, lichtgevende ontkenningen. ... Maar jij zegt dat Gods hand bij mij zal zijn en de Goddelijke Moeder dichtbij met haar genadige glimlach van hulp? En jij weet dan niet dat Gods genade moeilijker te hebben of te behouden is dan de nectar van de onsterfelijken of Kuvera's onschatbare schatten?

Kuvera is de Heer van de Rijkdom, die alle rijkdom in de wereld bezit. Moeilijker dan die schatten te bezitten, is het bezitten van Genade. Dan, na dit alles, vat hij het heel mooi samen:

Is onsterfelijkheid dan een speeltje, dat lichtzinnig aan een kind gegeven moet worden, of het goddelijke leven een prijs zonder moeite of de kroon voor een zwakkeling? [CWSA 12:156]

Het is werkelijk de waardige prijs van een waardige ziel. Dat is de hele waarheid over de menselijke strijd. Als we naar het menselijk leven kijken,

kunnen we deze paradox altijd zien. Het is alsof we altijd een dubbel bestaan leiden. Aan de ene kant is ons lichaam een fragiele vaas waarin we hopen de bloemen te planten waarvan de geur nooit vervaagt, bloemen die bloeien in de hemel; we willen ze planten in de fragiele vaas van dit menselijk lichaam. We hopen een liefde te vinden die nooit, nooit zal sterven. En toch worden we voortdurend omringd door liefde die verandert in haat, kwaadaardigheid en al het tegendeel. Onze gedachten willen het Oneindige bereiken, en toch hoe kortstondig zijn onze hoop, bijna als illusoire glimpen. We keren al snel terug naar twijfel. En toch willen onze gedachten het onkenbare grijpen. Onze passie wil grijpen naar een gelukzaligheid die het nooit meer zal hoeven te verspelen aan pijn, en toch, hoe kortstondig, hoe kort, hoe voorbijgaand is ons geluk. Dit is de paradox van het menselijk leven. Sri Aurobindo vat het heel mooi samen in Savitri wanneer hij zegt:

Een verbinding tussen de halfgod en het beest,

...

Een vreemde antinomie beheerst zijn natuur.

...

Vrijheid vraagt hij, maar hij moet in kluisters leven, [337]

Als je vandaag iemand vraagt 'Wat wil je: vrijheid of gebondenheid?' zal iedereen instinctief antwoorden 'Vrijheid!' Maar als je dan zegt: 'Oké. Vanaf vandaag ben je vrij: geen banden, geen valkuilen', zullen de meeste mensen zeggen: 'Dat is goed, maar vrijheid kan wachten'.

*Vrijheid vraagt hij, maar hij moet in kluisters leven,
Hij heeft duisternis nodig om enig licht waar te nemen
En behoefte aan verdriet om een beetje zaligheid te voelen;
Hij heeft de dood nodig om een groter leven te vinden. [337]*

Nergens anders zien we deze paradox scherper dan in het feit dat we weten dat de dood de hele tijd aan onze zijde loopt: als een schaduw jaagt hij ons na; voor de middag is de schaduw achter, en als de middag voorbij is zien we de schaduw voor ons vallen; en toch gelooft iets in ons altijd, instinctief, dat het een instinct is: 'Dit kan mij niet overkomen.'

Behalve sommige mensen die in een pathologische staat raken, leven de meesten van ons alsof ze instinctief zijn met onsterfelijkheid. Het is heel vreemd. We kennen het bekende verhaal, wanneer Yudhishthira allerlei vragen krijgt en zijn antwoorden geeft. Dan wordt hem de meestervraag gesteld: 'Wat is het grootste wonder, het meest verrassende?' Hij zegt: 'Elke dag zien we mensen sterven, maar we geloven dat we onsterfelijk zijn.' Het verhaal wordt vaak op een oppervlakkige manier geïnterpreteerd, als een herinnering dat iedereen moet sterven: we weten het, maar we zijn dwaas genoeg om te geloven dat we onsterfelijk zijn. Maar als we wat dieper graven, raakt het verhaal deze paradox: we geloven dat we onsterfelijk zijn omdat er iets in ons onsterfelijk is. Er is iets in ons dat gewoon weigert te geloven in de dood — en iets in ons dat zelfs de dood gebruikt als prikkel om onze eigen onsterfelijkheid te ontdekken!

Als we kijken naar veel van de mooiste dingen die in het leven zijn gebeurd, vragen we ons af of, als de dood er niet als prikkel was, als er geen dood was en de mens veel tijd tot zijn beschikking had, ze dezelfde waarde zouden hebben gehad? Nu ben ik bijna 48 en laatst dacht ik nog: hoeveel tijd nog voordat je de hele tijd volledig geworteld kunt zijn in het Goddelijke? En toen vroeg ik me af, als me werd verteld 'Je hebt nog 500 jaar te leven' zou ik dan nog steeds hetzelfde voelen, of zou ik zeggen, 'Oh, ik heb nog veel tijd, ik kan wachten. Misschien denk ik er over honderd jaar over na.'? Het is iets heel vreemds, dat de dood dient als een prikkel, een aansporing.

Een schemerige omstander bij de lichaam's start

De dood begint al bij onze geboorte. Cellen beginnen te sterven vanaf het moment dat we geboren worden. De leeftijd haalt ons in, de tijd begint te vliegen:

*Een schemerige omstander bij de lichaam's start
En een laatste oordeel op mensen's futiele werken,
Is het raadsel anders van zijn ambigue gezicht: [600]*

Wat is dat andere mysterie?

*De Dood is een trap, een deur, een strompelende schrede,
Die de ziel moet nemen om van geboorte naar geboorte te gaan,
[600]*

De dood is een doorgang naar onsterfelijkheid. In feite spreekt de Upanishad er cryptisch over: 'Door de dood ontdekken ze onsterfelijkheid.' Het is een zeer interessante vraag: waarom er dood is en hoe het op verschillende niveaus aan ons verschijnt, wat, zoals we zeggen, een soort uitdaging vormt. Maar als we achter de schijn kijken, zien we dat achter dit donkere en afschuwelijke masker nog steeds maar één ding is, de glimlach van de eeuwige Geliefde — omdat er niets anders is in dit universum, dus wat kan de dood anders zijn dan een masker?

Op een andere plaats schrijft Sri Aurobindo dat als er al een eeuwige Hel zou zijn, God die uit liefde zou maken, omdat hij alleen weet lief te hebben; er kan geen andere logica achter zitten. Toch komen we de grimmige paradox tegen: we willen onsterfelijkheid, we willen eeuwige liefde, we willen gelukzaligheid, we willen onveranderlijke waarheid — en steeds worden we geconfronteerd met een kracht die alles breekt en verbrijzelt alsof het één enkel doel heeft, één enkele agenda, alleen om onze dromen te breken. Soms kan het zo meedogenloos handelen dat we ons afvragen of het niet zo is, om een uitdrukking te gebruiken van *Savitri*, een wrede en blinde god die de architect van het lot is. Je hebt een goede tijd en hebt dingen die je koestert, en er wordt iets van je afgenomen waar je zo veel van hield. Eigenlijk, als we achter het masker kijken, zien we dat het een herinnering is. Waarschijnlijk hebben we ons vastgeklampt aan onze onvolmaaktheden, we laten ze niet los, om een moderne uitdrukking te gebruiken. De dood komt ons eraan herinneren dat waar we ons aan vastklampen echt iets

onvolmaakts is, in ieder geval nog niet perfect. Zelfs onze idealen, onze filosofieën zijn vluchtig. De Dood neemt *Savitri* mee door de symbolenrijken waar het haar laat zien: 'Kijk hier, al deze filosofieën, al deze intellectuele debatten, alles wat je hebt gezien, het zijn niets meer dan woorden! Veel mensen zijn gekomen en hebben mooie dingen gezegd, maar kijk eens wat er is gebeurd met deze lijn van profeten. Daar zijn ze in mijn symbolenrijk en ik regeer over hen; ik, de Dood, ben Heer.'

Wat is het dat de dood Savitri echt probeert te vertellen of van haar te vragen? Hij zegt: 'Het zijn slechts woorden.' Maar zijn ze dat? Laatst vertelde ik Shraddhavan dat ik altijd een beetje terughoudend ben om te spreken. De reden is dat dit hoge waarheden zijn die ervaren en geleefd moeten worden. We moeten ze worden, en soms als we erover spreken, en nog meer als spreken een manier van leven wordt, vergeten we vaak dat het één ding is om erover te spreken, het is iets heel anders om ze te ervaren en te leven. Het is makkelijk om te zeggen, we horen het in de tradities en we leren, dat er een psychisch wezen is, en we kunnen een prachtige lezing geven over het psychisch wezen, we kunnen erover spreken en erover praten, maar dat is niet wat indruk maakt op de Dood. Hij weet hoe hij ons moet testen. Hij staat daar en op een dag zegt hij: 'Oh, je hebt je hele leven lezingen gegeven over het psychisch wezen. Toon me, toon me: waar is het?' Kunnen we op dat moment zeggen, zoals Savitri tegen de Dood zegt: '*Ik wandel bewust van mijn onsterfelijkheid*' [588]?

Het is heel interessant, heel krachtig, deze ene regel. De Dood geeft Savitri allerlei logische argumenten: 'Dit is materie, jij bent opgebouwd uit deze materie en waar heb je het over — God in materie brengen? Heb je het over liefde, hoge dingen? Wat is het? Het is modder: een '*tere moddermachine*' [25] voor tijdelijk gebruik. Savitri antwoordt niet op deze logica met een andere logica. Ze had een hele theorie van de fysica kunnen geven en kunnen antwoorden: 'Nee, nee, je noemt het modder, maar in feite is het energie en als je het ziet, is het een dans van energie, en energie valt niet uit elkaar en is daarom onsterfelijk'. Ze zegt geen woord over dat alles. Ze had dat kunnen zeggen. Ze zegt gewoon één regel: 'Bewust van onsterfelijkheid loop ik.' Afgemaakt: 'Ik heb niet al je logica nodig over of het modder is of niet — ik weet wat modder is, maar ik weet wat ziel is.' Wie kan dat zeggen?

Als je kijkt naar het hele Debat over Liefde en Dood, wanneer begint het dan? Vaak willen we dat punt natuurlijk heel snel bereiken. Maar het begint nadat Savitri de basisyoga al heeft ondergaan. Ze heeft haar ziel gerealiseerd, al haar centra zijn in volle bloei geopend, ze heeft Nirvana en het alles-ontkennende Absolute gerealiseerd, ze heeft Zijn en Niet-zijn gekend, en, zoals de Dood later erkent, is ze boven zowel de minachting van vorm als de valstrik van vorm uitgestegen.

In de spirituele tradities vinden we dat er twee valstrikken zijn waar we voorbij moeten komen als we echt onsterfelijkheid hier op aarde willen vestigen. Eén is de valstrik van vormen. De valstrik van vormen kennen we heel goed — we zien de vorm alleen en identificeren ons ermee. En vorm is niet alleen fysiek. Er zijn vormen van filosofie, intellectuele ideeën, meningen, gevoelens, passies, verlangens, impulsen — alles is een vorm. De valstrik van vormen betekent dat we te veel gehecht zijn aan de vorm en we weten niet wat erachter zit. Deze valstrik houdt ons vast met een zeer strakke knoop

om ons heen. In de Upanishad-taal wordt het *avidya* genoemd. We raken gevangen in de valstrik van *avidya*, de veelheid.

Maar er is nog een andere valstrik. Wanneer we ons losmaken van de valstrik van vormen, is er nog een valstrik die ons aantrekt — de valstrik van de minachting van vormen. We hebben spirituele tradities gehad, groot op zichzelf, maar die allemaal over het hiernamaals praten. Er is een minachting voor vormen: 'Deze vergankelijke ongelukkige aarde'. Zo kijkt zelfs het Bovenmentale naar deze aarde. Een geschrift zo groot als de Gita spreekt over deze wereld als '*anityam asukham lokam* — deze vergankelijke ongelukkige wereld'. Dit is de blik die men heeft, zelfs als men aan de grenzen van het Bovenmentale staat. Als we naar deze wereld kijken, zien we die als vergankelijk. Een wezen zo groot als de Boeddha, zo heldhaftig en machtig van geest als de Boeddha, kijkt naar deze wereld en hij spreekt erover als een treurige wereld, een onwetende wereld, bewogen door verlangen, geschapen uit de baarmoeder van verlangen. Dat is de andere valstrik, de valstrik van de minachting voor vormen. En de Dood test beide. In *Savitri* zien we dat de Dood Savitri eerst test om te zien of ze aan de vorm gehecht is en het voor iets waars aanziet. Want woorden kunnen gemakkelijk bedriegen: we zijn altijd gewend om heel mooie woorden te gebruiken, en we denken 'Nee, in mijn geval is het anders.' Moeder zegt het heel mooi als ze spreekt over hoe mensen gemakkelijk bedrogen kunnen worden. Ze zegt 'Mensen worden bedrogen, deze kracht van bedrog is zo krachtig in het menselijke denkvermogen en ze weten dit allemaal, maar als het op hen aankomt, zeggen ze 'Nee, nee, nee — mijn geval is anders. Mijn liefde is ware liefde. Ik weet dat er een vitale liefde is, een mentale liefde, er is een fysieke liefde, maar mijn liefde is ware liefde.' Het is zo gemakkelijk om bedrogen te worden, zo moeilijk om oprecht te zijn. Daarom is er één woord dat herhaaldelijk terugkomt in Moeders geschriften, prominent aanwezig van begin tot eind, en dat is 'oprechtheid': het vermogen om naar dingen te kijken zoals ze zijn en je niet te laten misleiden door schijn. Toch kunnen we misleid worden door schijn, en de Dood komt kijken als we een woord gebruiken, wat de betekenis ervan is. Dus Savitri zegt: 'Ik wil mijn andere zelf, Satyavan. Geef hem terug aan mij.' En De Dood antwoordt: 'Oh, je hebt het over liefde! Ik weet wat liefde is — er is een wetenschappelijk onderzoek gedaan aan de Harvard-universiteit en ze hebben net ontdekt wat liefde is. Het is een afscheiding in de klieren, en onlangs hebben sommige psychiaters het over neurotransmitters — dat is alles. Praat niet over liefde! En ik weet ook dat sommige dichters er heel mooie poëzie over schrijven, mooie woorden, etherisch. Ja, ja, het geeft soms een beetje geluk, maar ik weet wat er met liefde gebeurt: het sterft in de borst van de minnaar.' En hij zegt: 'Je zou me moeten bedanken dat ik Satyavan neem. Als hij had geleefd, zou de liefde zijn gestorven in je hart — dat is de geschiedenis.' Wat doet hij werkelijk met al dat gefluister? Hij test Savitri. Hij is de grote tester. Het is de moeilijkste taak. Daarom zegt Moeder dat het heel goed is om te onthouden dat je wordt getest, maar we zouden nooit de rol van tester in iemands leven moeten aannemen — omdat het betekent dat we geïdentificeerd worden met de grote Tegenstander. Het is zijn taak. God heeft hem deze gevreesde taak gegeven, om te testen, en elke keer dat we anderen bekritisieren, harde oordelen over anderen vellen, nemen we in feite de rol van de Dood aan. Maar dat is niet onze rol. Onze rol is om aan de kant van het Goddelijke te staan. En als ons

gevraagd wordt, kunnen we dan zeggen, zoals Savitri, *'Mijn liefde is geen honger van het hart,/ Mijn liefde is geen hunkering van het vlees, [612]'*

Iemand heeft misschien geen verlangen van het vlees, er kan een hartsbehoefte zijn die de vreugde wil grijpen. Kunnen we zeggen dat liefde haar volledige evolutie in ons heeft ondergaan? Wat is die evolutionaire reis? Als de Dood haar uitdaagt en zegt: 'Je praat over liefde, maar ik weet wat liefde is en ik heb de verhalen van Romeo en Julia gezien die door de eeuwen heen zijn doorgegeven, en ik weet wat er met hen gebeurt — ze komen uiteindelijk op mijn schoot en slapen', heeft Savitri iets heel moois te zeggen. Ze zegt: 'Dan weet je niet hoe liefde bloeit en groeit en evolueert.'

*En Liefde, die eens een dier's begeerte was,
Dan een zoete gekte in het opgetogen hart,
Een vurig kameraadschap in het gelukkige denkvermogen,
Wordt een wijd spiritueel verlangen's ruimte.
Een eenzame ziel passioneert voor het Allene, [632]*

De hele evolutionaire reis van liefde heeft ze in kaart gebracht: 'Mijn liefde komt van God en keert naar hem terug.' De dag dat we deze waarheid beseffen, dat alles een masker is van de Ene Geliefde, dan kunnen we de Dood confronteren en zeggen: 'Wie ben jij? Jij bent ook een masker, en ik kan achter jouw masker kijken en dezelfde onveranderlijke glimlach zien.' Dat is de hele evolutionaire reis.

De Dood komt om ons te testen. We gebruiken woorden, we gebruiken filosofieën, we gebruiken heel mooie taal — en de Dood zegt: 'Oké, vertel me — wat is de betekenis die je in die woorden legt?' Wat is de betekenis van 'materie'? Savitri spreekt erover. Ze zegt: 'Ik zie dat materie overal vol zit met spirituele tekenen: deze wereld is geschreven in het schrift van materie.' Wat vinden we hier? Deze wereld zit vol met spirituele tekenen. Je moet echt om je heen kijken en je zult het zien. De structuur van het atoom zelf is niets anders dan een weerspiegeling van de Ene om wie de sterren bewegen. Het is zo interessant: dat wordt rechtstreeks in het atoom weerspiegeld. Sri Aurobindo ziet zelfs in het elektron Shiva's vurige strijdswagen. Dat is de visie die ontwikkeld moet worden: wanneer we naar materie kijken als een gewaad van de geest, en een gewaad dat waardig moet worden voor de drager. Het betekent niet 'materie is een gewaad van de geest, dus ik zal de geest uitkleden en teruggaan.' Het gewaad moet waardig worden voor de drager, en dat is hoe Geest op materie inwerkt. Als we dat beeld beginnen te krijgen, dan beginnen dingen anders te worden. Het is niet vanwege een gehechtheid aan de vorm, het is omdat je weet dat het hier is, op deze plek.

De volgende uitdaging is de minachting van vormen. We kunnen loskomen van de valstrik van vormen met een beetje yoga en heel veel levenservaring — omdat er een onderbewuste yoga in het leven zit: wat yoga niet voor ons doet, doet de ervaring van het leven soms wel voor ons, en we beginnen vrij te worden van de valstrik van vormen, als we het leven een beetje waarnemend bekijken. Maar dan is er de mogelijkheid van een omslag naar de andere kant: minachting van vormen, minachting van deze wereld. En de Dood geeft een heel interessante redenering: het zegt: 'Oké, prima, je spreekt over God. Maar wat is God?' En hij definieert God. Hij zegt: 'Jouw

God is niets anders dan een koude onpersoonlijke Leegte, en jij noemt het God. Maar ik ken die God. Materie staat op die Leegte, en die God kan je niet helpen. Waarom praat je over liefde en andere dingen? Oké, je hebt je God — kies hem! Ga daarin en versmelt. Waar is de vraag van het vergoddelijken van de aarde, waar is de vraag van het veranderen van het leven, waar is de vraag van onsterfelijkheid? Ik weet wat God is — een koude onpersoonlijkheid waarin alles terugkeert, waaruit alles geboren wordt. Misschien is hij boven mij, hoewel ik geloof dat ik die God ben.' De Dood maakt het categorisch.

We kunnen het woord God gebruiken. Opnieuw test de dood Savitri. 'Wat bedoel je met de term? Heb je de ervaring?' Dan beschrijft Savitri wie deze God is. Ze zegt: *'Mijn God is liefde en draagt alles lieflijk'* [591]. Wat een ontroerende zin! Het is niet God als een onpersoonlijkheid. Sri Aurobindo zegt wat het doel is van zijn yoga. Hij zegt dat het doel van zijn yoga is dat voorbij het Persoonlijke en het Onpersoonlijke er de allerhoogste oneindige Persoonlijkheid van het Goddelijke is, en we willen die persoonlijkheid manifesteren in het menselijke. Er is ook die kant van het Goddelijke — het Goddelijke als Zijn. De Dood zou het Niet-zijn, de Onpersoonlijkheid, erkennen, maar het zou niet accepteren dat er een Zijn is. Er is nog een ander soort verlokking en verleiding: 'Oké, ga op in het Onpersoonlijke.' Maar Savitri spreekt over de God die ze heeft ervaren, en ze zegt: 'Ik heb hem door menig masker zien glimlachen, ik heb hem zien triomferen in de bloem, ik heb hem 's ochtends door de vogels zien spreken, hem horen roepen vanaf elke tak, ik weet wie dit is. Hij is degene van wie ik op aarde ben gekomen.'

Dan zegt de Dood: 'Prima – jouw God is heel groot, misschien is hij een soort transcendent wezen; ga dan naar hem toe. Waarom wil je hier iets doen? Hij is te groot voor deze aarde.' En Savitri antwoordt iets heel erg moois. Ze zegt: 'Daarom ben ik hier: omdat dit de moeilijke taak is. Het is heel gemakkelijk om daarheen te gaan, maar veel moeilijker om onsterfelijkheid te bouwen met sterfelijke dingen, vergankelijke dingen, met grove dingen. We willen hier iets moois bouwen.'

Als we naar deze benadering kijken, wordt de hele houding, het hele innerlijke leven van Savitri grondig op de proef gesteld door de Dood – omdat hij zich niet door de schijn laat misleiden. Daarom wordt hij in de Indiase mythologie ook wel Dharmaraja genoemd. Hij is 'de Bewaker van de Wet. En wat is de Wet? Alles is binnen bepaalde grenzen gehouden en moet binnen die grenzen leven. Het mag die grenzen niet overschrijden, want als het die grenzen overschrijdt, zal alles instorten. De schepping draait op die hele machinerie. Als een dier veel langer zou leven dan zijn gemiddelde levensduur, zou het het evenwicht verstoren, zelfs als dit bij één soort gebeurt, zo delicaat is het evenwicht. Hij is de Bewaker van de Wet. Maar de mens heeft een onverbetterlijke impuls om de wet te overtreden. Je maakt een wet – het is de zekerste manier om ervoor te zorgen dat iemand een manier vindt om hem te overtreden. Dit is een menselijke impuls – we geven arme dieren onnodig de schuld, omdat ze eigenlijk heel aardig zijn. Als je een klein hek om een leeuw of een tijger zet, is dat geweldig! Je vraagt je echt af – je ziet daar een leeuw zitten, niet één, maar zeven of acht, en dat kleine mannetje met zijn zweep... en die dieren konden, als ze wilden, gewoon uit beeld verdwijnen. Maar het is zo vaak gebeurd. Zelfs als je af en toe de deur echt open laat staan en er iets rampzaligs gebeurt, zouden ze de wet niet

overtreden. Over het algemeen zijn dieren zo, ze zullen de wet van hun soort niet overtreden. Welke wet ook voor hen geldt, ze zullen zich daaraan houden. Als ze honger hebben, zullen ze eten, maar niet zomaar. Maar mensen proberen de wet te overtreden. Dit is iets ongeneeslijk goed of fout in ons. Deze impuls is er. Het is heel interessant dat dit overtreden van de wet eigenlijk de grenzen en beperkingen verlegt, de grenzen test: 'Hoe ver kan ik gaan?' Op elk niveau test de mens de grenzen.

Hier zien we de oude Upanishadische betekenis van de Dood. De Dood is in zekere zin het natuurlijke gevolg van eindigheid. Onsterfelijkheid, in de breedste zin van het woord, is de oneindigheid van het bestaan. Eindigheid van het bestaan leidt tot de dood, omdat alles wat eindig is, van nature een begin en een einde heeft. Maar als het oneindig is, heeft het noch een begin noch een einde. Eén mogelijkheid is om van eindigheid naar oneindigheid te springen, de andere mogelijkheid is – het klinkt bijna als een onmogelijke taak, maar dat is het werk dat men hier moet doen – om het eindige te vullen met het oneindige. Dit zijn regels die in *Savitri* worden gebruikt om dit te beschrijven:

*Een Vermogen, dat op hoogten woont, moet handelen,
In leven's gesloten kamer de Onsterfelijke's sfeer brengen
En het eindige vullen met het Oneindige. [315-316]*

Dat is de betekenis van Dood en Onsterfelijkheid. De Dood gaat over leven binnen grenzen; dus testen we de grenzen. Telkens wanneer de mens probeert de grenzen te overschrijden, wordt hij een aanspraak op onsterfelijkheid. Het is heel interessant: wat is de weg naar onsterfelijkheid? Door geleidelijk de beperkingen en de grenzen te verleggen. Als we het vanuit dat perspectief bekijken, zien we dat door de evolutiegeschiedenis heen – hoewel we misschien zeggen dat de Dood de laatste overwinnaar is, is dat uiteindelijk niet waar – het leven de overwinnaar is. Wanneer de eerste levende wezens verschijnen, worden de grenzen van de materie iets verder verlegd en begint rigide materie soepele materie te worden, ademende materie. Er vindt een verlegging van de grenzen plaats. Wanneer de mens verschijnt, worden de grenzen opnieuw verlegd. Savitri geeft de Dood deze logica mee en zegt: 'Kijk hoe grenzen telkens weer worden verlegd – nu ook weer bij mensen.'

Er is een natuurlijke drang om de grenzen van de dingen te verleggen, en vooral nu, in onze eigen tijd, zien we dit op een zeer grote schaal opduiken, of het nu gaat om wetenschap, kunst of muziek. Overal willen we de normen doorbreken en ze verleggen. Elke poging om de grenzen te verleggen, elke poging om de grenzen te overschrijden, elke poging om de wet te overtreden – niet alleen om de wet te overtreden, maar om voorbij de wet te gaan en het te overtreffen – is in wezen een stap die de mensheid zet naar onsterfelijkheid. Dat is de grote arbeid waarmee de Oude Moeder bezig is.

Wanneer Savitri over dit alles spreekt – dat is de context waarin we spreken – vraagt de Dood haar: 'Wat is het doel van dit alles?' Vervolgens vertelt ze het hele scheppingsverhaal, hoe jij, Dood, geboren bent: het is het Goddelijke dat in deze duisternis is gestort en het bewustzijn uit deze duisternis redt. Het eerste teken van deze redding is de geboorte van de materie. Het tweede teken is de redding van het leven, en dan komt de

redding van het denkvermogen. En nu, volgend op dat onvermijdelijke proces van logica, komt Sri Aurobindo de achtste zon van Aditi redden, de supramentale zon, die ook in deze duisternis is gestort, verborgen in zijn donkere grot. Hij redt hem. Dat is het hele werk.

In elk leven, op het moment dat een psychisch wezen in de materie geboren wordt, vermeerderd zich een bewustzijn, hoe gering ook, op aarde. Dat is de kleine overwinning die iedereen behaalt. Moeder spreekt hierover. Ze zegt: 'Nou, jullie kleine overwinningen leiden misschien niet meteen tot de universele overwinning, maar dat is wat ons gegeven wordt, en dat moeten we doen. En als we dat doen, dragen we bij aan de som van de overwinning van het universum.'

Het is heel mooi om met die goddelijke nederigheid te leven. Het is echt niet zo nodig dat ons individuele lichaam onsterfelijk wordt. Het is verbazingwekkend dat zelfs Moeder, op het niveau dat ze bereikte, het niveau waar ze vandaan kwam, zelfs op het allerhoogste, kon zeggen: 'Het maakt niet uit. Het maakt niet uit of het dit lichaam is of een ander'. Ze kon die nederigheid hebben, om te zeggen: 'Het maakt niet uit'. Zij, gewapend met alle kennis en kracht, gewapend met zo'n geweldige voorbereiding, kon zeggen: 'Het maakt niet uit of het dit lichaam of een ander lichaam wordt'.

Natuurlijk heeft het ego de neiging om elke bewering die het Goddelijke doet te verdraaien. Het ego kan reflecteren en zeggen: 'Een ander lichaam - misschien is het mijne het wel'. We moeten heel voorzichtig zijn met dit gefluister, hoe de dood ons bedriegt. 'Een ander lichaam', zegt ze, met die nederigheid.

Maar alles wat bereikt wordt, elke kleine overwinning, is een overwinning voor de aarde. Het is dat besef van het collectieve waarin men moet leven - dat wat er ook maar op de materie wordt gedrukt, wat voor kleine waarheid men ook naar beneden kan halen, wat voor klein licht ook, bijdragen aan de vooruitgang van het geheel.

Men wordt herinnerd aan een prachtig verhaaltje, wanneer er al dat gepraat over Ramasetu wordt. In de Ramayana, wanneer de brug tussen India en Lanka wordt gebouwd, vertelt het verhaal dat grote apen komen en de naam van de Heer nemen, die op enorme stenen schrijven en die in zee gooien, zodat de stenen drijven. Er is een kleine eekhoorn, die zich door de modder rolt, de zee in gaat, een duik neemt en terugkomt. Rama vraagt haar: 'Wat ben je aan het doen? Je zou verpletterd kunnen worden! Zie je al die grote apen en beren niet? Wat ben je aan het doen?' Ze zegt: 'Ik weet het niet. Ik weet dat ze een brug voor je bouwen, dus ik wil ook helpen. Maar ik kan zulke grote stenen niet tillen. Wat ik wel kan doen, is een paar zandkorrels meenemen. Ik kan mezelf over het zand rollen en ze in zee gooien. Misschien is de zee dan wat toegankelijker voor je.' Rama, vol mededogen, strijkt met zijn vingers over de rug van de eekhoorn, en zoals de Indiase legende vertelt, is dat de reden waarom we drie strepen op de rug van de eekhoorn zien. Het is een zeer ontroerend verhaal. We hoeven niet allemaal de grote apen te zijn die grote stenen optillen en erin gooien, maar we kunnen altijd kleine eekhoorntjes zijn, in een beetje zand rollen, deze aarde, en deze kleine aarde, deze modder waaruit we gemaakt zijn, het aan het Goddelijke aanbieden en zeggen: 'Neem het, dit is van u. Doe ermee wat u wilt' en laat het aan Hem over. Als we dat kunnen, hebben we ons steentje bijgedragen aan de verovering van de onsterfelijkheid.

Onsterfelijkheid is niet zomaar op een dag wakker worden en zien: 'Ik ga nooit dood.' Sterker nog, de Dood zegt dat zo'n onsterfelijkheid een hel zal zijn. Misschien heb ik het verhaal al verteld van de professor die van de ene op de andere dag onsterfelijk werd. Hij ontving een kaart van de Dood:

'Professor die en die, er is in consensus besloten in het land van de Dood dat u niet zult sterven.' De professor is erg gelukkig en alle media verzamelen zich om hem heen: CNN, IBN, BBC ... iedereen. 'Bent u onsterfelijk geworden?' 'Ja meneer, ja meneer, ik heb deze kaart als bewijs.'

'Oh, heel goed!' Er zijn veel interviews en feestjes, en hij eet te veel en krijgt last van indigestie. Op een avond heeft hij last van die indigestie. Eerst maakt hij zijn vrouw wakker. Zijn vrouw zegt: 'Stop, stoor me 's nachts niet, ik weet dat er niets met je zal gebeuren. Ga rustig slapen, stoor mijn slaap niet. Jij bent onsterfelijk, maar ik ben een sterfelijk wezen.' Hij belt zijn dokter en de dokter zegt: 'O, bent u dezelfde man? Oké, maak je geen zorgen - er zal je hoe dan ook niets overkomen, zelfs als er een maagzweer barst, ga je niet dood.' Dat soort onsterfelijkheid is een vloek. In de Mahabharata hebben we Ashwatthama, die vervloekt is vanwege zijn onsterfelijkheid – hij kan niet sterven, hoewel hij een wond op zijn hoofd heeft, een herinnering aan zijn daden.

De eerste onsterfelijkheid die we moeten verwerven, is ons bewust worden van de Ene; dat is de onsterfelijkheid van de ziel. Er is een prachtige regel in Sri Aurobindo's gedicht 'De Goddelijke Werker':

*Ik zie de gebeurtenissen op aarde onder ogen met een gelijke ziel;
In alles worden Uw stappen gehoord; Uw onzichtbare voeten
Betreed het pad van het lot voor mij. Het geheel van het leven
Grootse stelling bent U compleet.*

Hij beschrijft dat verder. Hij zegt:

Uw Kracht in mij werkt aan zijn grootse plan,

Dan komt de clou:

*Geen macht kan mijn ziel doden; zij leeft in U.
Uw aanwezigheid is mijn onsterfelijkheid.*

[CWSA 2: 612; 'De Goddelijke Werker']

Dat is de eerste onsterfelijkheid, de onsterfelijkheid van het onsterfelijke wezen in ons. Als we aan onsterfelijkheid denken, denken we meteen aan de onsterfelijkheid van deze persoonlijkheid. Maar Sri Aurobindo zegt: het zal erg saai zijn! Wie wil er nu voor altijd dezelfde uiterlijke persoonlijkheid zijn? Het zal walgelijk zijn – zelfs voor één leven is het zo moeilijk om dezelfde, dezelfde, dezelfde te zijn! Soms zou je willen dat je een verandering had. Nu komt die kerel met een kaartje en zegt: 'Oké – ik ga je een verandering geven.' Wat doet de Dood normaal gesproken? Er zit een kaartje bij: 'Ik heb je een gratis kaartje meegebracht, met een cadeaupakket, en in het volgende leven ga je daarheen, en bovendien vergeet je dit allemaal.' Als we op vakantie gaan, willen we niet alle zakelijke afspraken en de problemen en de kwesties thuis onthouden, we willen alles vergeten. Dus normaal gesproken

zegt de Dood ons: 'Ik geef je een kans.' Heel leuk — waar ga ik heen? 'Nou, kies maar. Wil je naar die en die plek gaan, een leuke tijd hebben? Oké.' Maar hoe zit het met telefoontjes en zo? Hij zegt: 'Maak je geen zorgen. Ik zet je telefoon voorgoed uit, verander je nummers — zelfs je identiteit ga ik veranderen. Doe geen moeite — wees er gewoon, geniet, ontspan en bel me weer als je zin hebt. Misschien kom ik wel eens op bezoek, dan kom ik je vragen: 'Wil je een verandering?' Als je zegt: 'Ja, ik wil een verandering' — oké, prima, kom dan maar langs.' Dat is het normale plan van de dood — om ons een kans en een mogelijkheid tot verandering te geven.

Sri Aurobindo zegt dat dit een van de redenen is waarom de dood bestaat. Er zijn verschillende redenen en we moeten elk van deze redenen tegengaan, want als we die problemen niet aanpakken, kan onsterfelijkheid niet zomaar gegeven worden. Een reden waarom de dood er is, is omdat we leven vanuit het afgescheiden gevoel van het ego en zelfs als iets in ons daar vrij van is, leven materie en de fysieke vorm vanuit het ego. Er is een fysiek ego, er is een vitaal ego en er is een mentaal ego. Natuurlijk is er ook een spiritueel ego, maar daar hoeven we niet over te praten. We leven met al deze ego's als maskers en mutsen. We leven er niet alleen naar, we zijn ook echt blij met deze maskers en mutsen. We denken 'Dat ben ik', en als er ook maar één muts afgaat, voelen we ons diep gekwetst. 'Ik ben meneer die en die — hoe kon hij zo nonchalant, zo onbeleefd tegen me praten? Hoe kon hij me om een toegangspas vragen? Weet hij niet wie ik ben? Vanaf mijn kindertijd ben ik hier al geweest en heb ik zoveel werk gedaan, en deze kerel heeft het lef om me om een pas te vragen!' We geven toe aan onze Onwetendheid bij de eerste test en 'de dood glimlacht en zegt: 'Ik kom eraan.'

We zouden kunnen zeggen dat het een kans is om onsterfelijk te zijn. We identificeren ons nog steeds met dit kwetsbare spul, en toch denken we dat we een aanspraak maken op onsterfelijkheid. Dit zijn de identiteiten die we om ons heen dragen, en het eerste is onze ware identiteit ontdekken — zozeer zelfs dat we ons voortdurend bewust kunnen zijn en voelen: '*Geen macht kan mijn ziel doden; zij leeft in U. / Uw aanwezigheid is mijn onsterfelijkheid*' [CWSA 2: 612]. Het is een dubbele meditatie: ten eerste, Uw aanwezigheid in mij; ten tweede, ik leef in U. Deze dubbele meditatie: Uw aanwezigheid, overall, 'In alles worden Uw stappen gehoord'; en ten tweede, '*Ik leef in U*' [ibid.]. Als we deze twee meditaties kunnen beoefenen, is dat een zeer praktische manier om het te doen — en vervolgens te leven met het besef dat er in alles de goddelijke Aanwezigheid is, zelfs in deze verschrikkelijke maskers. Sri Aurobindo heeft het daadwerkelijk beoefend; het is niet alleen maar theorie. Als we het op het niveau van de theorie benaderen, werkt het niet. We kennen misschien alle theorieën ter wereld, maar geen enkele theorie kan ons redden, geen enkele filosofie kan ons redden; dat kan alleen door te zijn, te leven, te doen. En de tweede stap is dat we constant in haar Aanwezigheid leven, wat er ook gebeurt, hoe moeilijk de omstandigheden ook zijn, we leven vanuit het gevoel dat we in Haar leven, dat we door Haar leven, dat we voor Haar leven.

Het tweede is dat de levenskracht in ons oneindige ervaringen zoekt, omdat die uit het oneindige komt. Dus zegt de Dood: 'Oké, ik ga je dit geven.' En zolang we dit soort vliegtuig of voertuig hebben, zullen we van voertuig moeten veranderen. Maar stel dat we een voertuig hebben dat zo plastisch is dat het de innerlijke wil gehoorzaamt — en ik veronderstel dat dat de

schoonheid is van de Pushpak Vimana, alleen is het in de verkeerde handen. In het verhaal is de Pushpak Vimana in Ravana's handen. Het zou in de juiste handen moeten zijn. Het is de *yaan*, het voertuig, dit lichaam wordt beschreven als het voertuig. Dit voertuig gehoorzaamt niet aan de spirituele wil. Hoe vaak gebeurt het niet dat we 's ochtends mooie voornemens maken, vooral natuurlijk op 31 december of 1 januari, en het duurt maar een paar uur voordat we ze breken. Nog maar een paar dagen geleden hebben we in ons verpleeghuis een heleboel tests laten doen en bij sommige mensen werd diabetes vastgesteld. Sommigen namen het voornemen: 'Ik eet geen snoep meer.' Nauwelijks een week is voorbij en op de een of andere manier zijn ze er alweer mee bezig.

Materie draagt je niet vooruit, ze trekt je terug, omdat ze geboren wordt uit de schoot van onbewustzijn: ze bestaat uit gewoonten en wetten, vooral gewoonten. Wat zijn wetten eigenlijk? Het zijn gewoon gewoonten, zegt Moeder, en de dood is een van de ergste gewoonten. Het is geen wet: omdat materie geboren wordt, heeft ze de neiging om terug te vallen in de onbewustheid. Steeds opnieuw komt het terug, omdat eraan getrokken wordt. Je kunt er bijna een visueel beeld van krijgen: dat het psychische wezen, een wezen van licht, een onsterfelijk wezen de duisternis in stort en er iets uit trekt. Dat iets verzet zich, wil terug. Maar het psychische wezen trekt en trekt, en door de Genade van het Goddelijke trekt het steeds meer, en na een tijdje kan de rest het niet meer volgen. Het breekt en stort in. Maar toch is er iets onttrokken en dat ontwikkelt zich rond de ziel als de psychische persoonlijkheid, een ervaring van contact met de aarde.

We hebben hier allemaal al een miljoen keer geleefd en natuurlijk eist de Dood ons op. Waarom legt hij die claim? Hij zegt: 'Ik ben degene waaruit materie geboren wordt, jij bent slechts een nieuwkomer.' En zolang we geloven dat we slechts een nieuwkomer zijn en in dat bewustzijn leven, kan het niet werken. Want de Dood zegt: 'Ik ben geschapen lang vóór jou, ik heb dit alles geschapen.' En het geldt voor het denkvermogen van de mens, het geldt voor het belichaamde wezen. Maar hoe zit het met de ziel? Die bestond al vóór Tijd, vóór geboorte, vóór niet-geboorte, die was er al. Die moeten we vinden. Dat is de eerste stap. Zijn substantie zelf is onsterfelijk. Door een voortdurende infusie van die substantie die doordringt in alle lagen van ons wezen, en haar voortdurende streven dat ontwaakt in elk deel van ons wezen om zich te verenigen met het Goddelijke, zal de mensheid op een dag – daar bestaat geen enkele twijfel over – of liever gezegd, God in het masker van de mensheid, deze aarde voor zichzelf terugwinnen.

Dat is wat 'de verlossing van de materie' wordt genoemd of wat in veel tradities 'de wederkomst' wordt genoemd. Er zijn veel tradities over de wederkomst, in het Boeddhisme, in het Christendom, en er zijn verschillende manieren om ernaar te kijken. Wat is de wederkomst werkelijk? Het is heel interessant. Waarom moet God, na zijn komst, weer vertrekken? We komen direct bij het onderwerp van het vertrek van Moeder en Sri Aurobindo. Dit is de maand waarin ze ogenschijnlijk, uiterlijk, het fysieke lichaam verlieten.

Wat is dit gepraat over de wederkomst eigenlijk? Wat is de eerste komst? Het is God die geboren wordt in de materie. De vraag is: aangezien hij almachtig, alwetend en almachtig is, waarom moet hij dan weggaan? Waarom kan hij niet voor altijd op aarde blijven als een belichaamd wezen? Hoe mooi en eenvoudig zou dat zijn!

Laatst vertelde iemand me dat het vroeger zo gemakkelijk was, dat zelfs om een kind in een bepaald tehuis te plaatsen, men gewoon aan de Moeder schreef. Men hoefde niet dit hoofd te gebruiken om te beslissen. Weet je, nu spreekt men over het feit dat dit tehuis beter is, of dat andere. Men schreef aan de Moeder, Moeder zei: 'Stop hem in dit tehuis' en de zaak was voorbij. Nu moet je naar binnen gaan, voelen, je moet nadenken, je moet al die machines gebruiken. De eerste komst: het Goddelijke komt in de materie en om de een of andere reden, verschillende redenen, we zullen daar niet op ingaan, Sri Aurobindo en de Moeder hebben erover gesproken, vertrekt het weer. Eén reden is, zoals hij zegt:

*Het is moeilijk aardenatuur's verandering te overtuigen;
Sterfelijkheid draagt eeuwigheid's aanraking slecht:
Het vreest de zuivere goddelijke intolerantie
Van die aanval van ether en vuur;
Het moppert tegen haar smarteloze geluk,
Slaat bijna met haat het licht af, dat zij brengt; [7]*

Maar hoe reageren we als God hier is? We gooien hopen twijfel en angst en zo. We sparen hem niet eens de stenen! Aan de ene kant denken we dat God traag is; aan de kant van God denkt hij dat de mens traag is! Zo is het. De wederkomst, in alle tradities die we hebben, is dat wanneer het Goddelijke komt, hij niet meer hoeft te vertrekken. Wanneer we over de wederkomst spreken, is het een eeuwige komst. Het is alsof deze komst de heerschappij van het Goddelijke op aarde zal vestigen – zelfs dat wordt gezegd.

Wat betekent het, de heerschappij van het Goddelijke op aarde? Het gaat niet over de overwinning van een specifieke religie, of een universele religie die zich over alle andere religies verspreidt. Het is heel eenvoudig: het is de overwinning van het Goddelijke op aarde, de overwinning van de godheid in de materie, materie die zichzelf vergoddelijkt en haar eigen spirituele substantie ontdekt. Het is dan en alleen dan dat het belichaamde Goddelijke de aarde niet hoeft te verlaten. Dat is de wederkomst. Dat is, zoals de Moeder zegt, de ware opstanding. Het is materie die tot haar ware status wordt verheven. Dat is de komst waarop we wachten, en Sri Aurobindo en de Moeder hebben het heel, heel duidelijk gemaakt, ze hebben er geen greintje twijfel over laten bestaan dat dit het werk is dat we moeten doen, en het maakt niet uit of het 100, 1000, 10.000 of een miljoen jaar duurt. Zijn we er niet al een miljoen jaar mee bezig? In een zeer mooi gedicht van Sri Aurobindo, *Meditaties van Mandavya*, zegt hij:

*Ik zal niet bezwijken, O God. Er is dorst,
En dorst veronderstelt ergens water. Ja,
Maar in dit leven vinden we het misschien nooit;
De oude natuur zit als een spook langs de weg,
Oude passies verbieden misschien, oude twijfels keren terug.
Zijn er dan andere levens hier of verderop
Om ons te bevredigen? Ik zal volharden, O Heer.*

[CWSA 2: 512]

Dit is de volharding die nodig is voor de zoeker naar onsterfelijkheid; wat maakt het uit hoe lang het duurt? We hebben honderdduizend levens achtergelaten, zelfs als we daarvoor nog door honderdduizend levens moeten gaan zullen we de vreugde van de arbeid ervaren. Als er iets te doen is, dan is dit het. Dit is het vuur dat de Moeder, denk ik, in de aarde heeft gewekt. Hoe mooi zegt ze, dit zou het vuur moeten zijn waarmee we moeten naderen. Wat is dat vuur? Ze zegt: 'Wanneer je voelt dat dit is wat je moet doen, en je niets anders wilt doen, dan trekt alleen dit je aan, niet langer omwille van jezelf.' Niet dat deze kleine persoonlijkheid onsterfelijk zal worden, deze persoonlijkheid die iedereen kent als Meneer X of Meneer Y — dat zou absurd zijn, want in alle maskers van verschillende persoonlijkheden is het niet de Ene die alleen met Zichzelf speelt! Onsterfelijkheid zal de triomf zijn van het Goddelijke in de materie, de verlossing van de materie door de goddelijke aanraking. Dat is de taak, een taak die de mens waardig is. En wat maakt het uit hoe vaak we geboren zijn, hoe vaak we gestorven zijn, hoe vaak de dood ons lichaam, ons leven, ons denkvermogen heeft opgeëist? Hoe vaak is dit al gebeurd, en toch is er iets wat het niet kan opeisen — en dat is wat wij werkelijk zijn. Dat iets, en de goddelijke Genade, zal de materie op een dag redden uit haar inertie en slaperigheid, en op deze aarde zal de hemelse Roos bloeien, de onsterfelijke Roos. Dan zal het zaad van onsterfelijkheid op aarde bloeien en dan zal de goddelijke familie geboren worden!

Samenvattend kunnen we zeggen dat er een dubbele onsterfelijkheid is waarnaar de mens kan streven. De eerste is het ontdekken van zijn onsterfelijke zelf, de individuele ziel, en door de deuren daarvan het eeuwige Zelf. De tweede is het ontdekken van de mogelijkheid om de natuur te vergoddelijken en de materie waaruit onze sterfelijke omhulsels zijn gemaakt. De eerste is bereikt door zeldzame zieners en wijzen van de Waarheid in verschillende tijdperken van de mensheid. Het is nu nog gemakkelijker toegankelijk dankzij de komst van de Nieuwe Kracht die de materie doet ontwaken en de mens helpt in zijn goddelijke aspiratie. Maar de tweede moet nog worden gerealiseerd en alleen door een progressieve verandering van het aardebewustzijn en, als speerpunt daarvan, de menselijke natuur, zal ook dit ooit mogelijk worden: dat de mens de onsterfelijkheid van de goden kan genieten. Natuurlijk, als we het op de universele schaal bekijken, dan is er geen dood, noch op het materiële, vitale of andere niveau, er is slechts een verandering van status en organisatieconditie in individuele wezens. Maar de individuele omhulsels lossen wel op, omdat ze, net als hun universele tegenhangers, deelhebben aan de aard van Onwetendheid. Wanneer deze Onwetendheid verdwijnt die deze omhulsels scheidt van de Ene die hun geheime oorsprong en Meester is, dan zouden ze geen reden meer hebben om uiteen te vallen. Dan zou het denkvermogen zijn eigen supramentale oneindigheden en Licht en Waarheid ontdekken, dan zou het leven zijn thuis van Gelukzaligheid en Bewuste Kracht hervinden van waar het was afgedwaald in de donkere diepten van Onbewustheid om te scheppen en te volharden, dan zou de materie zelf ontwaken uit de betovering van het Onbewuste en zich herinneren dat het, net als al het andere, in zijn oorsprong goddelijk is, een val van het ene en enige ware Bestaan. Dan zal de betovering van de Dood verbroken zijn en kunnen we niet alleen van onze ziel,

maar ook van onze natuur, zeggen dat alles inderdaad goddelijk is en zijn oneindigheid en eeuwigheid deelt.

Vragen en Antwoorden

Vraag uit het Publiek: Moeten we ernaar streven om supramentaal te worden, of is dat egoïstisch?

Sri Aurobindo heeft altijd duidelijk gemaakt dat er niets is zoals een individuele poging om een individueel supramentaal wezen te worden. Hijzelf heeft het nooit geprobeerd. Sterker nog, Sri Aurobindo en de Moeder hebben gezegd dat er op een gegeven moment een keuze was — of we door zouden gaan en zelf supramentaal zouden worden, of alles samen zouden dragen. En dan zegt hij dat de keuze onmiddellijk, spontaan en vanzelfsprekend was: alles samen dragen. Wat dit betekent, is dat zolang we zoeken naar een individuele overwinning in yoga, het op de een of andere manier het ego is dat zich laat gelden. Het verbergt zich onder de dekmantel van yoga, onder de dekmantel van spiritualiteit, en op een gegeven moment zal de Dood het zeker omverwerpen. Zie je, het is heel interessant, de laatste overwinning wordt niet behaald door kennis, maar door authentieke kracht. Hij zegt tegen Savitri:

‘Kennis is met jou, de Waarheid spreekt door jouw woorden — maar wie ben jij?’ Op dat moment zien we het individuele wezen van Savitri versmelten met dat van de Wereldmoeder. Zij brengt dat onmiddellijk naar voren: ‘Je denkt dat ik slechts een kleine vrouw ben die voor deze man leeft. Hier zie je wie ik ben.’ Wanneer zij één is met het wezen van de Wereldmoeder, geeft de Dood niet alleen toe, maar wordt hij ook door dat Licht opgezogen. Die authentieke kracht zetelt in de Wereldmoeder.

Een goddelijk geïncarneerd Wezen staat centraal en iedereen weeft zijn leven rond dat Wezen. We zouden moeten leven met dat gevoel van het collectief, en niet alleen een menselijk collectief, wat een collectief ego kan zijn, maar waar we samenwerken voor het Goddelijke en ons leven centreren rond het Goddelijke, en elke individuele eenheid zich ervan bewust is dat ze op de achtergrond slechts een kind van de Allerhoogste is!

Er is een mooi verhaal, een waargebeurd verhaal, over iemand wiens vrouw erg ziek op bed lag en ze begon wezens van de dood te zien, en ze was erg bang. Haar man zei tegen haar: 'Vertel ze wanneer ze in je buurt komen dat je het kind van de Moeder bent en dat ze geen recht op je hebben.' Ze zei dat en die wezens verdwenen en ze leefde nog een paar jaar. Natuurlijk, uiteindelijk ging ze heen. Het punt is dat we niet naar de dood gaan: we komen uit het Licht en gaan naar het Licht, en we zouden voortdurend vanuit dat bewustzijn moeten leven. Het is mijn overtuiging, gebaseerd op bepaalde ervaringen en dingen die ik van anderen heb gehoord, van hen die heel helder weten en zich op de een of andere manier in hun hart, in hun aspiraties, identificeren met het Goddelijke, dat we niet naar het land van de dood gaan — we gaan naar Haar, en we komen terug van Haar. Dat is waar Sri Aurobindo over spreekt in de Durga Stotra:

‘We komen van U, tijdperk na tijdperk om Uw werk te doen en naar U terug te keren.’ Wanneer we in dat bewustzijn leven, verdwijnt hoe dan ook de prikkel van de dood. Alles wat we doen is: we gaan van haar boezem naar haar tuin; en als we naar de tuin gaan, houden we misschien een grassprietje vast, een beetje werk, of planten we een zaadje, of misschien zitten we gewoon tegen een boom en genieten we ervan, maar het geheel vormt een tuin. Wanneer we teruggetrokken worden, gaan we terug naar de borst van Degene in wie al Haar kinderen veilig zijn. Vanuit de tuin gaan we naar haar hart, en terug naar deze werkplek.

Vraag uit het publiek: Hoe kunnen we de dood zonder angst onder ogen zien?

Wanneer we leven in identificatie met het oppervlakkige bestaan, dan komt de dood gewoon als een golf en spoelt ons weg. Het is als de tsunami. Maar als je jezelf in de diepte hebt verankerd, dan ja, weet je dat het er is, het is een broeierige schaduw die je kunt voelen en aanvoelen, je kunt het onder ogen zien, en als je wilt, er een dialoog mee gaan, maar geen erg prettige dialoog. Maar het is juist dat men in wezen innerlijk verankerd moet zijn. Maar dat is de hele reis: als we leven met bewustzijn van onze ziel, bewust van onze onsterfelijkheid, bewust van de goddelijke Aanwezigheid, dan kunnen we die zien en er zijn yogi's die weten wanneer ze moeten vertrekken, om welke reden dan ook, en ze praten erover. Maar daarvoor moet dit bewustzijn in dit leven zelf komen.

Vraag uit het publiek: Hoe verschilt Sri Aurobindo's visie van de dood van die in de oude Indiase mythologie?

De manier waarop de Dood in de Indiase mythologie wordt opgevat, is in zekere beperkte zin. Sri Aurobindo heeft er een veel ruimere betekenis aan gegeven. Op de manier waarop Sri Aurobindo naar het wezen van de dood heeft gekeken, evolueert het. In *Savitri*, wanneer de Dood in de Eeuwige Nacht staat, neemt hij simpelweg een afschuwelijke vorm aan en zegt tegen Savitri: 'Dit is fragiele materie, wie ben jij om mij uit te dagen?' In Boek Tien, wanneer ze de schemerzone betreden, verandert het, verandert de taal van de Dood. Hij begint waarheid met onwaarheid te vermengen. Hij begint te perverteren. Eerst is het een duistere ontkenning, dan is het een verdraaiing, perversie van de waarheid. Sterker nog, Savitri zegt: 'Jij spreekt de waarheid, maar de waarheid die doodt'. En het gaat nog verder: wanneer ze de hogere rijken van het denkvermogen betreden, neemt de Dood weer een andere stem aan. Eerst staat er: 'Er is geen god.' Vervolgens: 'Ik ben god.' Dan: 'Er is misschien een onpersoonlijke god.' Ten slotte: 'Er is misschien een transcendente god, maar hier kan niets gebeuren, je gaat terug naar Hem.' Ik denk dat we in de Indiase mythologie niets dergelijks zullen vinden. Het is daar heel breed, maar toch beperkt wanneer we het vergelijken met Sri Aurobindo's visie. In *Savitri* heeft hij zoveel in de figuur van de Dood gelegd, zoveel dingen. Maar als ik het bekijk vanuit het beetje Sanskriet dat ik begrijp, zou ik voelen dat het woord Yama veel betekenis heeft. Het geeft me bijna het gevoel van de Zon die zich verbergt, en ik denk dat dat het verhaal is van hoe Yama tot stand komt. Het is de zon die zich verbergt in de duisternis, en

Yama wordt de bewaker van deze wereld, en Surya de bewaker van de hogere werelden. Maar Sri Aurobindo brengt dit alles naar buiten met zoveel kracht van licht en waarheid. Dit is mijn gevoel.

Vraag uit het Publiek: Soms lijkt de dood een tragedie; hoe kun je het positieve vinden in wat tragisch lijkt?

Elke keer dat je geboren wordt, zoals Moeder zegt, neem je een duik in het onbewuste en het is waar dat zelfs een zeer groot wezen moet worstelen voordat hij iets kan terugkrijgen van de staat die hij in het vorige leven had bereikt. In die mate is er een zekere hoeveelheid verlies, verspilling van energie, en op één plaats wordt de dood beschreven als degene die de koude resten van de zon eet. Er zijn twee manieren om hiermee om te gaan. Eén is natuurlijk de weg van kennis, die altijd zijn voor- en nadelen heeft. Zo kennen we bijvoorbeeld een jonge dame die was overleden en Dilip Kumar Roy werd gevraagd: 'Waarom moest zo'n mooie bloem zo snel verwelken?' Dat antwoord staat in de brieven van Sri Aurobindo. Ik denk dat het Uma Devi was, bekend als 'De Nachtegaal van Bengalen', die op 21-jarige leeftijd aan keelkanker overleed. Ze was een zeer mooie dame met alle nobele kwaliteiten. Sri Aurobindo zei iets heel interessants. Hij zei dat ze het hoogste punt had bereikt dat ze in dit leven kon bereiken, als zangeres, in een sattwisch stadium van ontwikkeling, en dat het niet mogelijk was om haar reis in dit lichaam verder te zetten. Het is te begrijpen dat ze behoorlijk beroemd was en waarschijnlijk in de vicieuze cirkel van roem en naam terecht was gekomen, en iets in haar wezen wilde een sprong wagen, dus koos ze de deur van de dood. Het probleem is dat ik heb gezien dat dit soort kennis ook niet voldoende is. Want zolang we alleen intellectueel weten, werkt het niet. In ons leven moeten we proberen deze intellectuele kennis te overstijgen en ernaar streven deze zo goed mogelijk te vertalen naar daadwerkelijke levenservaring, want dan worden we in grote mate bewust. Intellectuele kennis is niet voldoende. Maar bovendien is er het aspect van de kracht, dat zo belangrijk is.

Na zoveel mensen te hebben gezien die dit soort pijn hebben doorgemaakt, heb ik over de volgende vraag nagedacht: wat zou de mensheid uiteindelijk uit deze moeilijkheid kunnen komen? In ons huidige stadium kun je niet veel meer doen dan wat waarschijnlijk een schrale troost is, een troost, zeggen: 'De genade van de tijd heelt het.' Maar uiteindelijk is het pas wanneer mensen een punt in ontwikkeling bereiken waarop ze de ziel kunnen zien zoals wij het lichaam zien. Er kan geen andere weg zijn dan een volledige verscheuring van de sluier van onwetendheid. Op dit moment kunnen we niet zien, we zijn zo slecht geïdentificeerd, dat is het collectieve bewustzijn van het ras. De individuen die vrij zijn, zijn altijd vrij geweest van de prikkel. Een jongeman in de Ashram verdronk. De Moeder werd ernaar gevraagd en ze zei: 'Hij kwam naar me toe en hij wilde weggaan.' Zo simpel is het: die en die kwam en zei: 'Ik ga weg.' Een andere persoon die omkwam bij een ongeluk – Moeder beschreef het op zo'n verbazingwekkende manier: Sommige mensen zouden zeggen dat het een zeer traumatische dood is, een jonge dood. Maar Moeder zei: 'O, op het moment dat hij bevrijd was van zijn lichaam, kwam hij rennend naar me toe en zei: "Ik ben vrij, ik ben vrij, ik ben vrij!" Hij was gelukkig.' Als we nu met die visie zouden kijken, waar zou de

prikkel zijn? Daarom denk ik dat de echte triomf ligt in het groeien in ervaring – er is geen andere manier. We zouden daar individueel hard voor moeten werken. Het is moeilijk, het is een lange weg, een moeilijke reis, maar dan herinneren we ons: 'Is de beker van onsterfelijkheid voor de zwakke?' Dus misschien duurt het een paar levens – het maakt niet uit.

We moeten ons niet tevreden stellen met intellectuele kennis. Ik denk dat een van de grote problemen, vooral voor degenen onder ons die deze bovenverdieping actief hebben, is dat we iets lezen en iets begrijpen, we weten niet of wat we lezen en wat we begrijpen hetzelfde is of niet, maar de valkuil is dat we geloven dat omdat we intellectueel begrepen hebben – en erger nog, we kunnen anderen het laten begrijpen – we geen verder werk te doen hebben. Dit is erg gevaarlijk. Men moet constant werken aan ervaring en realisatie (niet het zoeken naar ervaringen: dat zegt Sri Aurobindo heel duidelijk), maar op het pad moet men vooruitgaan, voorbij het denkvermogen naar iets wat daarboven ligt. Dit is het hele pad van Yoga. Totdat we het punt bereiken waarop we de ziel zien zoals we het lichaam zien – en de Moeder heeft gezegd dat die dag zal komen – moeten mensen die weg volgen. Zoals Narad zegt: *'O sterveling, draag deze grote wereld's wet van pijn, ... Maak van uw dagelijkse weg een pelgrimage, / Want door kleine vreugdes en smarten beweegt gij naar God'* [451]. Misschien wordt verdriet een soort onbewuste tapas als je het doormaakt. Het is iets triests, maar dat is de realiteit, en het drukt ons op een bepaalde manier. Als we het vanuit een ander standpunt bekijken, als de pijn er niet was, *'Wanneer het hart niet gedwongen werd tot behoefte en tranen, Dan zou zijn ziel zich tevreden, op zijn gemak hebben neergelegd'* [443]. Dit is het probleem met ons: als we niet geschokt zijn in onze omstandigheden, als we te gelukkig zijn, vergeten we de Ene heel gemakkelijk. Je herinnert je die regel in *Savitri*:

*Alles, wat ontkent, moet uitgerukt of verslagen worden,
En de vele verlangens verpletterd, ter wille waarvan wij
De Ene verliezen, voor wie onze levens werden gemaakt. [316]*

We vergeten voortdurend. Helaas wordt de opschudding op een gegeven moment echt noodzakelijk. Misschien is het een kortere weg naar de hemelpoort.

De Goddelijke Moeder in Savitri

(De 10e Dr. M.V. Nadkarni Memorial Lecture, opgenomen op 19 februari 2020 in Savitri Bhavan, Auroville. Deze lezing is gebaseerd op het verhaal van de Goddelijke Moeder zoals dat zich ontvouwt in Sri Aurobindo's Savitri.)

Sri Aurobindo's belangrijkste werk, minstens één van zijn belangrijkste werken, is het ontwaken en installeren van de goddelijke Shakti in het hart van de mensheid en in het hart van de Aarde. Niet dat de Shakti er niet eerder was, ze is er altijd geweest; niets in deze schepping kan zich bewegen zonder de Shakti. Maar ze is op de achtergrond gebleven. En wat we bij Sri Aurobindo zien, is dat hij de Shakti op de voorgrond plaatst in de menselijke zoektocht. Dit is iets van ongekende betekenis.

Tijdens de Indiase vrijheidsbeweging zien we hoe Sri Aurobindo de Shakti in het hart van het Indiase volk installeerde en hen wakkerde tot de kracht die van nature in hen aanwezig is. We weten hoe het lied *Bande Mataram* zo effectief en krachtig werd gebruikt om de Shakti te wekken. Toen de Shakti eenmaal was ontwaakt, was het resultaat onvermijdelijk. Niets kan het stoppen, want bij haar is de zegevierende kracht van de Allerhoogste.

Vervolgens begaf hij zich naar de grotere sfeer van de mensheid, beginnend met een kleine kern, waar hij opnieuw de Goddelijke Moeder als de Shakti op de voorgrond plaatste en installeerde. Hij trad achterop, want in de schepping staat de Ishwara altijd achter, met de Shakti op de voorgrond.

Toen Hij zich terugtrok... Teruggetrokken is hier een heel vreemd woord, want waar trekt Sri Aurobindo zich terug? Maar de menselijke taal schiet tekort als we het over diepere waarheden hebben, en als het over Moeder en Sri Aurobindo gaat, schiet die taal zelfs volledig tekort. Maar toch, omwille van de grenzen van ons zicht, toen hij zich terugtrok uit de grenzen van ons zicht, installeerde hij de Shakti opnieuw in het hart van de mensheid door de mantrische kracht van *Savitri*. Hij schonk het aan de mensheid in 1950-1951, het geboortjaar van *Savitri*. Door deze gave installeerde en vestigde hij de supramentale Mahashakti zodat de schepping verder kon gaan. Zo bezien is *Savitri* in wezen het verhaal van de Goddelijke Moeder.

Shraddhavan was het ermee eens dat ik over de Goddelijke Moeder in *Savitri* zou spreken, omdat het de 100e verjaardag is van de laatste komst van de Moeder naar Pondicherry, India. Ik had me niet voorgesteld hoe enorm uitgebreid het onderwerp is; heel *Savitri* is het verhaal van de Goddelijke Moeder. Maar Zij is de inspirator, de gids, de leider. Laten we *Savitri* dus eens doornemen als het verhaal van de Goddelijke Moeder, en kijken hoe het zich ontwikkelt.

Direct in de openingsscène van *Savitri* in Boek Een Canto Een geeft Sri Aurobindo ons een hint naar wat komen gaat. De hint is in de vorm van het symbool van de dageraad. De ochtenddageraad brengt het licht en de energie van de Zon naar de Aarde. Dezelfde Waarheid die in de Zon huist – hetzelfde licht, dezelfde kracht en pracht – reikt naar de Aarde. Dit is een groot verschil met de Vedanta-manier om ons tot de Purusha te wenden, want dan moeten we reizen. Maar de Goddelijke Moeder komt naar ons toe; de dageraad is hier het symbool van; zij komt rechtstreeks in de bodem van de Aardse natuur. We lezen deze prachtige regels in Canto Een:

Baarde onze onderworpen grond de ontwakende straal. [5]

Dan komt de grote zekerheid:

Alles kan gedaan worden, als Gods aanraking er is. [3]

Haar komst en aanraking van de Aarde is zelf het begin van een wonderbaarlijke verandering. En wat brengt ze als geschenk wanneer de Goddelijke Moeder naar de aarde komt? Wanneer moeders naar het huis van hun kind gaan, brengen ze een aantal geschenken mee. Hier hebben we die geschenken:

De trotse en bewuste wijdheid en de zaligheid,

...

De sleutel voor de vlamme deuren van extase. [6]

Ze komt om ons dit alles te geven. Het is een ander verhaal dan wat we van haar vragen. Aan de ene kant brengt ze deze geschenken. Ten tweede wil ze ervoor zorgen dat onze toekomst, de toekomst van de aarde en de mensheid, veilig is. Hoe maakt ze die veilig? We zien in het openingscanto zelf dat ze gekomen is om te worstelen met het onheil. Ze is gekomen om opnieuw het offer te brengen, dat de mens voortdurend en onbewust brengt:

Het offer van lijden en verlangen

Dat de aarde offert aan de onsterfelijke Extase [10]

Helaas is het voor ons een offer aan de lagere goden, maar toch, zoals de Gita zegt, bereikt het uiteindelijk het Allerhoogste en komt er iets naar beneden druppelen. Maar zij brengt dit offer ook bewust ter wille van de mensheid. Dit offer begint met het aannemen van een menselijke vorm, een menselijk gezicht en lichaam. Dit is op zichzelf al een groot offer van de Goddelijke Moeder, de holocaust van de Allerhoogste in de schepping. Zo opent *Savitri*.

Maar wie is Savitri? We hebben een prachtige beschrijving van Savitri's wezen, en van daaruit kunnen we beginnen; het is een van de meest exquise passages. Afgezien van de poëtische schoonheid, is de inspiratie magnifiek. Voor mij zijn veel dingen in *Savitri* inspirerend omdat ze dienen als voorbeeld van wat we zouden moeten zijn. Sri Aurobindo besteedt in *Essays over de Gita* een flink aantal pagina's aan een zin van Sri Krishna, waarin hij aan Arjuna uitlegt dat zelfs als ik niets doe, er niets met me zal gebeuren, maar toch kom ik om een voorbeeld te stellen. Als ik niet werk, zal de wereld vergaan. Ook hier komt Savitri om ons een levend voorbeeld te geven van wat we zouden moeten zijn. Wanneer het Goddelijke komt, laat hij ons door zijn eigen leven zien wat we zouden moeten worden, maar natuurlijk toont hij ons ook de eenvoudigste manier om dat te worden. Zij zal dat vervolgens onthullen; Savitri zelf zal ons onthullen dat de kortste, de zekerste, de snelste weg via liefde loopt. Worden we immers niet het beeld van dat of van wie we houden? Savitri komt als de belichaming van liefde. Ze is gekomen om het noodlot te bestrijden, maar deze keer is ze gewapend met een wapen zoals

nooit tevoren, het wapen van de liefde, dat een transformerende kracht heeft. Ik zal een paar regels voorlezen.

*Haar oogopslag, haar glimlach wekten een hemelse besef
Zelfs in aardestof en hun intense heerlijkheid,
Goot een hemelse schoonheid over 's mensen levens. [15]*

Zelfs een glimlach, haar stilte, haar spreken, haar blik, ze zijn allemaal een handeling. Haar Aanwezigheid is een handeling. Dan komen deze zeer inspirerende regels:

Een wijde zelfgave was haar ingeboren handeling; [15]

Het Goddelijke komt ons leren wat het is om als een god te zijn. We zijn druk bezig met willen, willen, willen. Zelfs als we naar het Goddelijke gaan, is het probleem van het willen er nog steeds. Zelfs als de Afgrond gevuld is, zal er nog steeds willen zijn, omdat willen voortkomt uit de scheiding van het Goddelijke. Het Goddelijke stort zijn hart van Liefde in deze Afgrond. De Moeder is gekomen om te geven en te geven en te geven op alle niveaus. Dat is de schoonheid. Ze zegt herhaaldelijk dat je alles van me kunt vragen en dat het niet afhangt van of we samenwerken of niet. Toen haar werd gevraagd wat je van ons verwacht, zei ze 'niets'. Wat kunnen wij van u verwachten? 'Alles'. Die discipel vroeg opnieuw: 'Voldoet de mensheid aan uw verwachtingen?' Dit is dezelfde vraag, maar dan op zijn kop. Ze zegt: 'Omdat ik niets verwacht, kan ik deze vraag niet beantwoorden'. Zoals we hier zien:

*Een wijde zelfgave was haar ingeboren handeling;
Een grootmoedigheid als van de zee of de hemel
Omhulde met haar grootsheid alles wat kwam
En gaven een besef als van een vergrote wereld: [15]*

Niemand is van haar verstoten. Niemand is te laag om niet door haar geaccepteerd te worden. Niemand is te groot die niet door haar onmetelijkheid omhuld kan worden, zodat een grotere grootheid haar deuren kan openen. Iedereen die ooit naar haar toe kwam, van het kind in de kleuterschool, de peuterspeelzaal, tot de heiligen, wijzen en zieners, tot premiers, presidenten en gewone burgers. Iedereen kon naar haar toe komen en zij opende de deuren naar grootheid. Dit is het verschil tussen de goddelijke handeling en de handeling van een verheven mensheid. Verheven mensheid, als je naar hen toe gaat, geven ze je het gevoel dat je minderwaardig bent - 'Ik zal je iets geven'. Laatst zei iemand hoe de Moeder over vergeving spreekt, ze zei dat het geen erg goede term is. Het is zoiets als: 'Ik ben een superieur iemand en ik vergeef jou, jij nederig schepsel'. Wat was de handeling van de Moeder? Ze verhief, vergrootte, verhief. Daarom zegt ze dat ware overgave je vergroot. Het verheerlijkt je, maar mensen zijn er bang voor. Natuurlijk neemt het al het duistere weg, al het ego-gebaseerde, maar wat het je in ruil daarvoor geeft is al het mooie, al het goede, al de kwaliteiten die nog in ontwikkeling zijn; ze zullen bloeien en hun volmaakte vervulling bereiken.

*En gaven een besef als van een vergrote wereld:
Haar vriendelijke zorg was een milde, weldadige zon, [15]*

Het Goddelijke is gekomen als de Moeder. Natuurlijk is het Goddelijke in vele vormen gekomen. Als je een volgeling van Rama bent, moet je een krijger zijn en bereid zijn de jungle in te trekken en de strijd aan te gaan. Als je een volgeling van Krishna bent, moet je bereid zijn om alles achter te laten, zoals de gopi's, of om te vechten onder de grote vlag van de Chakradhari. Als je een volgeling bent van Christus, een andere Avatar, moet je bereid zijn om te offeren en te vergeven aan het kruis. Maar als je een kind van de Moeder bent, wat verlangt ze dan? Gewoon haar zorg, haar liefde ontvangen. Daarom spreekt Sri Aurobindo herhaaldelijk over openheid en ontvankelijkheid. Als je kijkt naar de *Brieven over Yoga*, het latere deel, blijft hij de nadruk leggen op openheid en ontvankelijkheid voor de Moeder. Het vreemde is dat mensen zeggen dat deze Yoga zo moeilijk is. Het betekent dat men het pad niet heeft bewandeld, het spijt me dit te moeten zeggen, of dat men niet alles heeft gelezen wat Sri Aurobindo heeft gezegd. Deze yoga, zegt Sri Aurobindo in *De Synthese*, is, vanuit het doel gezien, de moeilijkste van allemaal, maar vanuit het doel gezien, de gemakkelijkste van allemaal, omdat overgave het begin ervan is en overgave het einde.

*Haar vriendelijke zorg was een milde, weldadige zon,
Haar hoge passie een blauwe hemel's evenwicht. [15]*

Wat ervaren we als we naar haar toe gaan? Ik weet zeker dat we ons hier allemaal mee kunnen identificeren:

*Zoals een ziel zou kunnen vliegen als een gejaagde vogel,
Met vermoeide vleugels ontkomend aan een wereld van stormen,
En een stil bereik als een herinnerde boezem,
In een haven van veiligheid en prachtig zacht verpozen
Kon men het leven terug drinken in stromen van honingvuur,
De verloren gewoonte van geluk herontdekken, [15]*

Mensen vragen: 'Welk wonder heb je meegemaakt sinds je in contact bent gekomen met de Moeder?' Vlak voordat ik vandaag begon, vertelde iemand me een verhaal en zei: 'Ik wou dat de Moeder een wonder verrichtte zoals x, y, z goeroe.' Die persoon deed iets verkeerd en zijn hand raakte verlamd. Ik zei: 'Goede Heer! Wat een wonder de Moeder schenkt, is dat we *'de verloren gewoonte van geluk herontdekken'*. Is het iets kleins? Naarmate we volwassen worden, verliezen we dit, en we beseffen niet eens dat we het kwijt zijn. Om het terug te krijgen, proberen we alle kunstmatige middelen, van geld tot relaties, auto's en allerlei voorwerpen, en in extreme gevallen drugs en alcohol, alleen maar om terug te krijgen wat we verloren zijn, waar we mee geboren zijn. Het was een gratis geschenk en we raken het kwijt. Dat is een ander verhaal. Als je naar een grote conferentie gaat, krijg je een tas vol

spullen. Hier is het eerste wat je krijgt *'Het terugkrijgen van de verloren gewoonte van geluk'*. Een paar regels daaronder beschrijft ze wie ze is:

*Een diepte van compassie, een verstild heiligdom,
Haar inwaartse hulp ontsloot een poort in de hemel;
Liefde in haar was ruimer dan het universum,
De hele wereld kon toevlucht nemen in haar enkele hart. [15]*

Ze is niet alleen de Moeder van Sri Aurobindo Ashram. Ze is niet alleen de Moeder van Auroville. Ze is niet alleen de Moeder van dit of dat centrum. Ze wil dat de hele wereld het tuinhuis van de Heer wordt. Dit schreef ze ook toen Rabindra-ji haar ooit vroeg. Hij had alles achtergelaten en was gekomen, maar sommige familieleden wilden veel later, in 1971, komen. De Ashram zat toen al bomvol met toegewijden. Hij vroeg: nu ze willen komen, wat moet ik doen? Ze zei: als het aan mij lag, zou ik willen dat de hele wereld hier in de Ashram was, maar mijn middelen zijn beperkt. De materiële middelen zijn beperkt, maar kijk naar haar hart, ze zou willen dat de hele schepping, *'De hele wereld haar toevlucht zocht'*. Zo zie ik het. Zelfs de vogels, de eekhoorns en elk dier is onder haar beschutting, hier, daar en overal.

Dit is de opening, de eerste twee canto's van *Savitri*. Dan begint het verhaal natuurlijk, zoals we weten, met een flashback. Het hele *Savitri*-verhaal speelt zich in principe af in ongeveer 18 uur. Hoe is ze hier terechtgekomen? Wie heeft haar geroepen? Ze is hier op aarde, maar wat heeft haar hier gebracht? We hebben nu Aswapati aan ons voorgesteld; hij belichaamt in zich de angst en het verlangen van de aarde. Hij is Gods afgevaardigde in de mensheid, de vertegenwoordiger van het Goddelijke, die moet belichamen wat wij ervaren en het rechtstreeks naar de Goddelijke Moeder moet dragen. We zien dat Aswapati zich bezighoudt met yoga, en terwijl hij zich bezighoudt met yoga, op een gegeven moment nadat hij wat zo gevierd wordt als Zelfrealisatie en Brahman had bereikt, wil hij die staat belichaamd in zijn eigen lichaam. Het ideaal dat hij heeft ontwaard, moet nu zijn thuis zijn, zelfs het lichaam moet het ervaren. Dit is een volledig nieuw streven voor de aarde. Anders moeten we ons terugtrekken in een grote trance van Samadhi en er een glimp van opvangen, maar hij wil dat die staat zich in de cellen van zijn lichaam bevindt. Als reactie op zijn aspiratie ervaart hij iets wat nog nooit eerder is gebeurd.

Een gewelddadige Extase, een verschrikkelijke Lieflijkheid,

...

*In een moment korter dan de dood, langer dan de Tijd,
Werd hij door een Macht meedogenlozer dan Liefde, [81]*

Plotseling ervaart hij de neerdaling van... (Deze regel doet me denken aan Kali en Krishna in Sri Aurobindo's eigen yoga, tijdens een fase waarin ze constant in zijn bewustzijn werkten.) *'Een gewelddadige Extase, een verschrikkelijke Lieflijkheid'*. 'Een gewelddadige extase' is zeker het Kali-aspect van de Goddelijke Moeder, die het ego doodt en de ziel bevrijdt in *'Extase'* en *'verschrikkelijke Lieflijkheid'*. Hij is de gopala met de fluit, maar laat je niet misleiden. De Shakti komt erachteraan. Hij staat niet alleen aan de

Yamuna, hij staat ook op het slagveld van Kurukshetra als de leider van de opmars van de mensheid. Hij is 'een verschrikkelijke Lieflijkheid'. Wanneer hij het ervaart, begint de transformatie, omdat dit verlangen in zijn eigen lichaam wordt gewekt.

Dan komt de grote onthechting. Men spreekt over de onthechting van Boeddha en Mahavira, en natuurlijk is elke onthechting op zichzelf al krachtig. Maar Sri Aurobindo, zoals de Moeder schrijft, verzaakte door zijn fysieke terugtrekking de realisatie in zijn eigen lichaam, zodat deze voor de hele aarde kon plaatsvinden. Wanneer hij de neerdaling ervaart, die er in oude yoga's niet was geweest, vertrekt hij. Toen Dilip Kumar Roy hem vroeg of er in eerdere yoga's nooit een neerdaling was geweest, zei Sri Aurobindo, als die er al was, dat het zomaar was geweest, een soort verlichting van het denkvermogen. Maar dat is niet wat hij de transformatie noemt. Maar omdat hij zo breed is gegroeid,

*Kan een eenzame vrijheid een hart niet bevredigen
Dat één is geworden met ieder hart:
Ik ben een afgevaardigde van de aspirerende wereld,
Mijn geest's vrijheid vraag ik voor allen."*

Hij zegt dat dit voor allen moet gebeuren, en hij deed afstand van de realisatie in zijn eigen lichaam ten behoeve van de versnelling van de collectieve realisatie. Hierna begint Aswapati aan een lange, lange reis, ondernomen via een moeizame tapasya in Boek Twee. Hij rent als het ware stroomopwaarts, vangt de zonnestralen op en klimt omhoog om de Bron te vinden van waaruit deze Kracht naar beneden komt, deze transformerende alchemistische energie. Er zijn plaatsen of niveaus waar hij een glimp opvangt van die Kracht. Een van de plaatsen, een van de eerste glimpen, is in het Koninkrijk van het Grotere Denkvermogen. Daar ziet hij dat de Goddelijke Moeder, haar energieën, haar Kracht de hut van het idee zijn binnengekomen. De mens bindt haar vast met concepten als een strop, in de overtuiging dat dit het is. Het is net als in Tantra, waar ze soms proberen de Goddelijke Moeder aan te trekken door de kracht van mantra, yantra en puja; door deze middelen roepen ze de Goddelijke Moeder aan en proberen ze haar in een ruimte of zoiets te fixeren. Sri Aurobindo onthult ons wat werkelijk is. Ze accepteert om te komen, maar we moeten ons niet vergissen, het heeft niets te maken met onze grootsheid, onze tapasya; het is simpelweg de Genade die accepteert om te komen naar iedereen die met een oprecht hart roept. Hij zegt:

Binnen denken's nauwe beperkingen is zij gekomen; [275]

Zelfs als je boek na boek zou lezen – er zijn zoveel prachtige hymnen en boeken over tantra en de aanbidding van de Goddelijke Moeder: de Purana's, en ze is er zelfs in de Veda's en de Upanishads, er wordt naar haar verwezen in de Gita en ze wordt door talloze toegewijden besproken – toch geeft dit slechts een zeer beperkt begrip, een beperkte glimp.

*Zij maakte de aarde haar thuis, voor wie de hemel te klein was.
In een menselijke borst woonde haar occulte aanwezigheid;*

...

*Binnen denken's nauwe beperkingen is zij gekomen;
Zij heeft geleden, omdat haar grootsheid werd geperst
In het kleine kamertje van het Idee, [275]*

Ik heb een paar zeer interessante dingen gehoord. Er was een seminar over de conceptie van de Goddelijke Moeder. Ik zei: ik begrijp het onderwerp niet. De Goddelijke Moeder is geen conceptie. Ze is een levende realiteit en een levende waarheid voor iemand die de reis onderneemt. Het is geen concept. We zouden het niet tot een concept moeten reduceren. In deze tijd is dat de manier waarop academici werken. Desalniettemin zegt ze: oké, 'Ik kom in de hut van het kleine idee'. Maar op de volgende pagina herinnert Sri Aurobindo ons eraan:

*Maar gedachte, noch woord kan de eeuwige Waarheid bevatten:
De hele wereld leeft in een eenzame lichtstraal van haar zon. [276]*

In plaats van te willen dat ze beperkt wordt door het idee, zouden we ons aan haar moeten geven.

*In ons denken's dichte en nauwe lamp-verlichte huis
Droomt de ijdelheid van ons gesloten sterfelijke denkvermogen,
Dat de ketenen van het denken haar de onze gemaakt hebben;
Maar we spelen alleen met onze eigen briljante boeien;
Wanneer we haar binden, is het onszelf, dat we binden. [276]*

Ze herinnert ons er vaak aan. Wanneer mensen zouden zeggen: 'Moeder zegt het', 'Moeder vindt dit leuk', 'Moeder vindt dit niet leuk', zou ze zeggen: 'Wat weet jij ervan?' Ze kan in een bepaalde omstandigheid op de ene manier handelen en in een andere omstandigheid helemaal anders. Zelfs bij dezelfde persoon, in dezelfde situatie. Ze zou haar standpunt veranderen en de leerling kon het niet begrijpen. Hij zou zeggen: 'Moeder, je bent van mening veranderd'. Ze zei: 'Nee, ik handel niet volgens meningen'. In feite zegt ze: 'gelukkig heb ik geen meningen'. Naarmate de dingen veranderen, verandert haar handelen. Amal-da geeft een prachtig voorbeeld van hoe hij ooit de Moeder benaderde in de context van *Savitri*, toen hij een paar correcties wilde aanbrengen, zogenaamde correcties, in *Savitri*. Moeder keek hem aan en zei: 'Er mag geen komma veranderd worden!', als een Mahakali. Hij ging terug en keek toen naar binnen en zag dat er een beetje arrogantie van zijn kant was, iets in hem dat trots was dat hij zou helpen met het werk, of zoiets. Na een tijdje ging hij opnieuw naar de Moeder met hetzelfde probleem toen de laatste druk klaar was, en hij legde aan Moeder uit dat het zo was. Toen zei ze: 'Ja', het was compleet anders. Hij merkt op dat hij er in een heel andere gemoedstoestand heen ging. Het waren niet echt veranderingen, er waren zoveel verschillende scripts en transcripties, en het was een complexe kwestie. Maar het punt was dat, afhankelijk van de verandering in de discipel,

zij het volgende moment kon veranderen. Het is geen verandering van mening, maar van onze eigen bewustzijnsstaat. Als dat verandert, verandert alles.

Dit is wat ze ons zou leren en laten zien. Maar toch zeggen we: 'Moeder zei het'. Iemand citeerde ooit Sri Aurobindo tegen de Moeder. Hij zei: 'Moeder, Sri Aurobindo heeft gezegd: "Waarheid en Valsheid kunnen niet samengaan". Waarom houdt u ze bij elkaar?' Moeder lachte en zei: 'Iedereen gelooft dat ze in waarheid zijn en anderen in valsheid. Hoe vertel ik ze dat iedereen zijn eigen kleine valsheid heeft, een vastklampen?' Toen zei ze: 'Niet alleen Sri Aurobindo, ze citeren mij ook en zeggen: "Moeder, u hebt "Klamp u vast aan de Waarheid" geschreven". Ze zei: 'Wat kan ik doen? Ja, ik heb het geschreven. Maar dat is niet wat ik bedoelde. Toen vroeg de leerling: 'Wat is waarheid?' En dit geeft ons weer een hint: ze zei: 'Waarheid kan niet worden gedefinieerd. Maar als je ernaar wilt leven, zal het zich aan je openbaren.' En toen zei ze: 'Het enige woord dat er het dichtst bij in de buurt komt, is het woord dharma.' Het is niet iets vaststaands. Het is geen rigide edict, stevig in de rots gegrift: je zult dit doen, en je zult dat niet doen; de waarheid is niet zo. Ze evolueert, ze verandert. Voor een kind is er één manier van zijn en worden; voor een volwassene een andere; voor een oude man een andere; voor een wijze man een andere; voor een domme man een andere; voor iedereen is het anders. Het is iets dat groeit en zich opent en ontvouwt en ons helpt op onze reis. We moeten er goed op letten hun woorden niet te reduceren tot rigide dogma's. Wat we moeten begrijpen, en wat hij zegt,

*Wij zien niet, welk klein beeld we van haar behouden;
We voelen niet haar inspirerende grenzeloosheid,*

...

*Zo is het zelfs met de ziener en de wijze;
Want nog altijd beperkt de mens het goddelijke: [276]*

Het Goddelijke is oneindig, het is niet iets vaststaands. Wat we moeten doen, en hier komt de hint:

*Uit onze gedachten moeten we een sprong maken naar het zicht,
Haar goddelijke onbegrensbare lucht gaan ademen,
Haar eenvoudige onmetelijke oppermacht erkennen,
Ons durven overgeven aan haar absolute.
Dan reflecteert de Ongemanifesteerde zijn vorm
In het stille denkvermogen als in een levend glas;
De tijdloze Lichtstraal daalt neer in ons hart
En wij raken meegesleept in de eeuwigheid. [276]*

Deze overgave opent de deuren naar die onsterfelijke extase.

*Want de Waarheid is wijder, groter dan haar vormen.
Duizend iconen hebben zij van haar gemaakt
En vinden haar in de afgoden, die zij vereren;*

Maar zij blijft zichzelf en oneindig. [276]

Dit is het bevel aan ons. Maar de schoonheid, of de vreemdheid, van de menselijke natuur, zoals iemand heeft gezegd, is dat slechts twee dingen oneindig zijn: het universum en de menselijke domheid. Over de eerste kan men twijfelen. De mens moet *'Durven zich over te geven aan haar absolute'. 'Haar eenvoudige, onmetelijke suprematie bekennen'*. We zien het web van gedachten: 'Oh, dit is weer een cultus rond de Moeder'. *'Uit onze gedachten moeten we opspringen naar het zicht'*. Daarom gaat Aswapati verder. Wat die overgave is, wordt heel mooi beschreven. Door de gedachte kunnen we haar niet kennen, maar er is een andere weg waarlangs we kunnen gaan. We zien wanneer Aswapati via de gedachte nadert, dat hij het Zelf van het denkvermogen binnengaat. Het is een enorme onpersoonlijkheid en het staat hem niet toe verder te gaan. Er is geen verdere uitdoving. Dat is het. Het is een ontsnapping. Dan neemt hij een andere route. Hij zoekt en er komt een antwoord. Hij wordt een tunnel ingetrokken en aan het einde daarvan is er licht en wat hij ziet is iets heel wonderbaarlijks. Het is een levende Darshan van de Goddelijke Moeder.

Mensen spreken vaak over darshan: we hebben Darshan Dag. Sri Aurobindo heeft Darshan zo gemakkelijk, eenvoudig en natuurlijk gemaakt. Er zijn plaatsen in *Savitri* waar daadwerkelijk een levende Darshan van de Goddelijke Moeder is en, natuurlijk, van de Allerhoogste Heer. Dit is zo'n plek waar we de Goddelijke Moeder voor het eerst zien als de Wereldmoeder, als de Universele Moeder. En alleen door haar genade kunnen we verder gaan. Geen enkele menselijke inspanning of tapasya kan ons brengen, zelfs niet als het zo lijkt.

Ramana Maharshi volgde de weg van Jnana yoga en hij bereikte dat punt. Op een gegeven moment, toen hij worstelde en van hier naar daar bewoog, ontmoette hij plotseling een oude vrouw die hem vertelde: 'Waarom beweeg je zo rusteloos van hier naar daar?' 'Waarom blijf je niet op één plek?' 'Waar moet ik blijven?' 'Blijf hier in Arunachal.' Toen iemand Sri Aurobindo vroeg, zei hij ja, het was de Goddelijke Moeder die hem de weg kwam wijzen. Dit zie je ook terug in het leven van Boeddha, erkend of niet erkend. Boeddha worstelde en probeerde enorm. Op een dag kwam de Goddelijke Moeder als Sujata. Gelukkig hebben ze in Gaya nu een tempel gewijd aan Sujata. Ze hebben haar tenminste erkend, dat ze een kracht van de Goddelijke Moeder was. Ze komt als gewoon, gewoon volk en geeft hem wat payasam en ze ziet dat hij zo gespannen zit. Wat doet ze? Ze ontspant hem gewoon. 'Span jezelf niet zo hard als een boogpees dat hij knapt, en houd hem niet zo slap dat je hem niet kunt gebruiken.' Hij snapt de hint. Overal in de evolutionaire geschiedenis van de mensheid zien we dat ze er altijd al is geweest, maar op de achtergrond. Hier zien we de Goddelijke Moeder de poorten van de oneindigheid openen voor Aswapati om zijn zoektocht te vergemakkelijken.

Achter hen stond er Een in een ochtendschemering, Die hen voortgebracht had uit het Onkenbare. [295]

De Ishwara en Ishwari:

*Altijd vermomd verwacht zij de zoekende geest;
De waker op de opperste onbereikbare toppen,
De Gids van de reiziger van de ongeziene paden,
Zij waakt over de sobere nadering van de Allene. [295]*

Zelfs voor de tapaswin, die beweert dat het door zijn eigen inspanning is, houdt ze de wacht, begeleidt en helpt ze, geeft ze een aanwijzing op basis van zijn geloof of afwezigheid van geloof. Ze leidt hem door de reis en hij denkt dat het door zijn eigen inspanning van tapasya is. Maar waar komt de kracht van tapasya vandaan? Die komt van de Goddelijke Moeder.

Aan het begin van ieder vèrstrekkend vlak, [295]

Zij is de universele Moeder en zij is aanwezig op elk niveau van bewustzijn, wachtend op de zoeker.

*Door met haar vermogens de kosmische zonnen te doordringen,
Regeert zij, de inspirator van zijn veelvuldige werken
En bedenker van het symbool van zijn scene.
Boven hen allen staat zij, die alles ondersteunt,
De enkele almachtige altijd gesluierde Godin,
Van wie de wereld het ondoorgrondelijke masker is; [295]*

Welke weg we ook gaan, welk aspect van de wereld we ook nemen, als we diep, diep, diep naar binnen gaan, zullen we de goddelijke Shakti daar ontmoeten.

*De eeuwen zijn de voetstappen van haar tred,
Hun gebeurtenissen het beeld van haar gedachten,
En heel de schepping is haar eindeloze daad. [295]*

Wat zij ook heeft bedacht, dat zal gebeuren. Er is geen manier dat het niet kan gebeuren. Het kan even duren, het kan eeuwen duren, maar het zal gebeuren. Het kan niet veranderd worden, want Zij is degene die ontdekt en de rest volgt. Wat doet Aswapati? We zien het in het Grotere Denkvermogen.

*Zijn geest werd tot een voertuig van haar kracht;
Stilzwijgend in de peilloze passie van zijn wil
Strekte hij zijn gevouwen handen van gebed naar haar uit.
Dan, in een soeverein antwoord aan zijn hart,
Kwam er een gebaar als van weggeworpen werelden, [295]*

De Goddelijke Moeder zegt: Oké, wat wil je? Ze gooit de wereld weg. Wil je al deze werelden? Je kunt ze nemen. Al deze drievoudige werelden van lichaam, leven en denkvermogen, jij kunt er soeverein koning over worden, de grote Keizer. Wil je deze werelden? Je kunt ze nemen. Met één arm geeft ze.

Aswapati heeft de tapasya en de overgave gedaan. Met de andere arm doet ze iets anders:

*En uit haar gewaad's luisterrijke mysterie
Tilde een arm half gedeeld de eeuwige sluier. [295]*

Aan de ene kant, alle glorie en grootsheid van de werelden. Aan de andere kant, wil je de Eeuwige?

*Een licht verscheen, stil en onvergankelijk.
Aangetrokken tot de ruime en lumineuze diepten
In het verrukkelijk enigma van haar ogen,
Zag hij de mystieke omtrek van een gezicht. [295-296]*

Kijk naar de Darshan.

*Overweldigd door haar onverbiddelijke licht en zaligheid,
Een atoom van haar onbegrensbare zelf, [296]*

Wie is Aswapati? Hij is een tapaswin, een groot yogi. Hoe beleeft hij zichzelf?

*Overweldigd door haar onverbiddelijke licht en zaligheid,
Een atoom van haar onbegrensbare zelf,
Overmeesterd door de honing en bliksem van haar macht,
Geworpen op de kusten van haar oceanische extase,
Dronken van een diepe gouden spirituele wijn,
Slaakte hij vanuit de verscheurende stilte van zijn ziel
Een kreet van adoratie en verlangen
En de overgave van zijn grenzeloze denkvermogen
En de zelfgave van zijn stille hart.
Hij viel bewusteloos voorover aan haar voeten neer. [296]*

Men kan niet bewust blijven in die gloed. Dit is de universele Moeder en haar arm scheidt de eeuwige sluier. Aswapati gaat verder omdat hij op zoek is naar dat wat kan transmuteren. De universele Moeder kan alles geven wat er in de schepping is binnen het kosmische bewustzijn, maar als er iets meer moet zijn, moet men naar het Transcendente gaan. Aswapati gaat verder, omdat ze zijn hart kent. Hij wil dit niet; hij wil iets anders, iets nieuws, iets wat nog nooit op aarde is geweest, wat hij wil zijn.

Hij gaat verder. Hij staat oog in oog met de transcendente Moeder die de poorten van het Onkenbare passeert. We zijn ons allemaal bewust van deze prachtige passage. Het is een erg lange passage, dus ik lees hier en daar slechts een paar regels. Als zij naar buiten komt, als hij bij de poorten van het Onkenbare staat, moet hij een keuze maken. De keuze is zoals die van veel yogi's, nou ja, een paar yogi's: oplossen in het allerhoogste bewustzijn van het Onuitsprekelijke en klaar zijn met geboorte, leven, dood en

wedergeboorte, of iets daarvan terugbrengen en deze wereld, denkvermogen en leven herscheppen. Aswapati heeft duidelijk voor de tweede optie gekozen, maar hij weet niet hoe die zal uitpakken. Hij staat aan de poorten van het Onkenbare. Men kan het niet kennen, Dat moet zichzelf onthullen. Maar het is een 'Zij'. Iemand komt uit het Onkenbare. Deze God is een vrouw. Sri Aurobindo zegt in een zijn *Aforismen*: '*Nadat ik wist dat God een vrouw was, leerde ik iets van ver over liefde; maar pas toen ik een vrouw werd en mijn Meester en Minnaar diende, kende ik de liefde volkomen*' [CWSA 12: 481]. Dit is waar hij staat:

Zelfs, terwijl hij stond aan wezen's naakte rand [312]

Struikelde hij naar die kant en ... weg - geen Aswapati, geen schepping, niets.

*En alle passie en zoeken van zijn ziel
Hun vernietiging trotseerde in enig kenmerkloos Uitgestrekte,
Kwam plotseling de Aanwezigheid, waar hij naar smachtte,
naderbij. [312]*

Dit is de dunne lijn waar Sri Ramakrishna moet hebben gestaan toen hij zei: wie een glimp van die kant opvangt, valt en verdwijnt. De grote Upanishad verklaart: 'Wat kan men over dat Mysterie zeggen?' Er is niets wat men kan zeggen, elk woord dat je uitspreekt zal een godslastering zijn voor Dat. Dan vangt hij een glimp op van de transcendente Moeder.

*Uit een wonderbaarlijke Transcendentie's kern,
Was een lichaam van wonder en doorschijnendheid,
Alsof een lieflijke mystieke samenvatting van haar zelf,
Ontsnappend in de oorspronkelijke Zaligheid,
Vergroot gekomen was uit de eeuwigheid,
Kwam iemand oneindig en absoluut.
Een wezen van wijsheid, vermogen en heerlijkheid,
Nam, zoals een moeder een kind naar haar armen trekt,
Natuur en wereld en ziel naar haar borst. [312]*

Hier vindt hij: 'ja, dit is wat ik zoek. Zij is degene die ik zoek'. Deze prachtige passage beschrijft haar verder, en op pagina 314 zegt Sri Aurobindo:

*Zij staat aan het hoofd van geboorte en zwoegen en lot,
In hun trage rondgang keren de cycli zich naar haar roep;
Alleen haar handen kunnen Tijds drakenbasis veranderen.
De hare is het mysterie, dat de nacht verbergt;
De geest's alchemistenenergie is de hare; [314]*

Zij is degene die materie kan transmuteren en vergoddelijken.

*Zij is de gouden brug, het prachtige vuur.
Het lichtende hart van het Onbekende is zij,
Een vermogen van stilte in de diepten van God;
Zij is de Kracht, het onvermijdelijke Woord,
De magneet van onze moeilijke opstijging,*

Dit woord is het Allerhoogste Woord van de schepping. Ooit werd haar gevraagd, maar Moeder in de Indiase mythologie, staat geschreven dat het woord van de schepping van Brahma kwam. Wat heeft u daarover te zeggen? De Moeder zegt: 'Ja, maar heeft Sri Aurobindo niet gezegd dat ik de Moeder van Brahma ben?' Het staat er echt; als je de Purana's leest, staat het er: Zij is de Moeder van Brahma Vishnu Mahesh, en er is er niet één, maar er zijn er talloze Brahma Vishnu Mahesh. Overigens hebben ze ook een term. Niemand geniet van oneindige macht behalve het Absolute. Niemand van ons zou moeten denken dat we voor eeuwig macht zullen genieten, die alleen aan het Absolute gegeven is. Zij komt, Aditi:

*De Zon, waaraan wij al onze zonnen ontsteken,
Het Licht, dat neigt vanuit de ongerealiseerde Uitgestrektheden,
De vreugde, die wenkt vanuit het onmogelijke,
De Macht van alles, wat nog nooit naar beneden kwam. [314]*

We kennen de Moeder als de machtige Durga, Kali en talloze andere vormen, maar er is een nog grotere Kracht die nog nooit op aarde is neergedaald, en die hij glimpt:

*Heel de Natuur roept haar alleen aan
Om met haar voeten de pijnlijke kloppingen van het leven te helen
En de zegels te breken op de schemerige ziel van de mens
En haar vuur te ontsteken in het gesloten hart van de dingen. [314]*

Elke keer dat we pijn hebben - we zouden geen pijn moeten hebben omdat Moeder niet wil dat we pijn hebben - is het een prachtige gelegenheid om haar te gedenken: Ma Ma Ma, omdat Zij alleen kan genezen. Ik herinner me een voorval waarbij Jugal-da een likdoorn op zijn been had die erg pijnlijk was. Dagenlang liep hij mank en vroeg iemand hem: 'Waarom laat je je er niet aan opereren?' Hij zei: 'Nee, nee, nee, zeg dat niet.' 'Waarom? Geloof je niet in dokters?' 'Nee, nee, dokters zijn heel aardige mensen.' 'Wat is het dan?' 'Elke keer dat ik pijn heb, zeg ik inwendig "Ma". Het is zo wonderbaarlijk; het doet me aan Haar denken.'

Aswapati staat nu oog in oog met de Goddelijke Moeder. Zij is verschenen en kent zijn hart. Ze waarschuwt hem eerst:

*Mijn vuur en lieflijkheid zijn de oorzaak van het leven.
Maar te immens is mijn gevaar en mijn vreugde.
Ontwaak niet de onmetelijke nederdaling, ...*

Te vroeg geboren Waarheid kan de onvolmaakte aarde breken.
[335]

Ze zegt: 'Probeer het niet. Je roept me naar beneden, maar wees voorzichtig. Dit is niet zomaar een goddelijke energie. Het is de allerhoogste Energie en bedenk wat er met de aarde zal gebeuren.' Aswapati is natuurlijk de afgevaardigde van de goden in de mensheid; hij is de vertegenwoordiger. Hij zegt: 'Ja, ik weet het, maar je zou naar beneden kunnen komen en de aarde voorbereiden'. Er zijn andere tapaswis geweest die het Goddelijke om een gunst hebben gevraagd en het Goddelijke verscheen en zei: 'Nee, ik kan je dit niet verlenen'. De meesten van hen zouden om een tweede gunst vragen, maar Aswapati is de wijste van de wijzen, dus hij zegt 'Ja, ik begrijp wat je zegt. Maar Moeder, waarom kom je niet naar beneden in een menselijk lichaam en bereid je ons voor? Is daar een probleem mee?' We hebben deze prachtige regels die dit beschrijven:

*O Waarheid, bewaakt in uw verborgen zon,
Stem van haar machtige mijmeringen in de gesloten hemelen
Over dingen, teruggetrokken in haar lichtende diepten,
O Wijsheid-Pracht, Moeder van het universum,
Scheperster, de Eeuwige's kunstenaar Bruid,
Talm niet lang met uw transmuterende hand,
Die vergeefs gedrukt wordt op één gouden staaf van de Tijd,
Alsof Tijd zijn hart niet durfde te openen voor God.
O stralende bron van wereld's heerlijkheid,
Wereldvrij en onbereikbaar boven,
O Zaligheid, die altijd diep verborgen vanbinnen verblijft,
Terwijl de mensen U buiten zoeken en nooit vinden,*

...

Zend naar de aarde een of andere levende vorm van uzelf. [345]

En de Moeder stemt in: 'Tathastu' — zo zij het. Ze zegt: 'Ik kies mijn moment'. Wanneer zal ze komen? *'Wanneer de duisternis zich verdiept, en de aarde's borst wurgt' [55]*, in *'...Dood's ontzagwekkende uur, [55]*, 'Laat die Dood mijn werk nog een beetje meer doen om de grond te zuiveren':

*Een zaad zal worden gezaaid in Dood's ontzagwekkende uur,
Een tak van de hemel getransplanteerd naar menselijke grond;
De Natuur zal verder springen dan haar sterfelijke stap;
Het Lot zal veranderd worden door een onveranderlijke wil." [346]*

Er moet op de achtergrond enige voorbereiding plaatsvinden. Overal waar de Moeder heen ging — bijvoorbeeld toen ze in 1915 vanuit Pondicherry naar Frankrijk terugkeerde — braken revoluties uit. Ook in haar vorige incarnaties werd de Moeder geassocieerd met revoluties. We moeten ons

God niet voorstellen als een pacifist die komt en 'alsjeblijft' zegt. Als Krishna komt, is er een revolutie. Met de Moeder is er de Russische Revolutie, de Franse Revolutie. Toen ze in 1915 naar Frankrijk ging, waren er allerlei activiteiten, aanvallen, er gebeurde van alles. Ze moest daar weg, omdat Frankrijk niet klaar was om die Shakti in te dammen. Het was '*Dood's ontzagwekkende uur*' en wist dat het spel uit was, dus in een laatste wanhopige poging werd de hele wereld aan de ene kant overspoeld met de Eerste Wereld Oorlog en aan de andere kant met de griep-epidemie. Meer mensen stierven trouwens aan de griep in de Eerste Wereldoorlog dan door de oorlog zelf. En toch boekt de mensheid vooruitgang. Sri Aurobindo zei dat omdat zij kwam, alle vitale krachten naar de aarde kwamen om ervoor te zorgen dat we niet zouden slagen, maar uiteindelijk doen ze ons werk. Ze maakten de grond vrij en schiepen alles opnieuw. Anders zou de mens hebben gezegd: we zijn heel goed, we hebben niets nodig. Je hebt helaas een Kansa nodig voor Krishna om te komen.

De Goddelijke Moeder willigt Aswapati's verzoek in, en de Goddelijke Moeder wordt op aarde geboren. Sri Aurobindo beschrijft het zeer prachtig. De hele lange reis,

*Eén was weergekeerd van de transcendente vlakken
En droeg opnieuw de last van de sterfelijke adem,
Die vanouds gestreden heeft met onze duisternis en onze pijn;
Zij hervatte wederom haar goddelijke onvoltooide taak: [353]*

Dit is niet de eerste keer dat ze komt. Dit is niet de eerste keer dat wij allemaal komen. Dat is wat ze heeft gezegd iets in deze trant: 'We hebben elkaar allemaal in vorige levens ontmoet. Anders zouden we in dit leven niet samengekomen zijn. We zijn één familie en hebben eeuwenlang gewerkt aan de overwinning van het Goddelijke en zijn manifestatie op aarde'. Ze laat ons de vreugde van de inspanning ervaren. Sommige mensen maken zich zo'n zorgen: 'O, hoeveel eeuwen zal het duren voor het supramentale lichaam?' Als je blijft wachten en zo blijft denken, zal het voor jou blijven zoals het is. Laat het eeuwen duren, als het eeuwen van haar seva betekent, eeuwen van onze dienst aan haar. Hoe mooi is de vreugde van dienstbaarheid, de Ananda van dienstbaarheid, waardoor we voorbereid zijn.

Dan hebben we de goddelijke Advent zelf. Ze is goddelijk vanaf haar geboorte, zoals Sri Aurobindo het zegt, maar er is een progressieve manifestatie van haar goddelijkheid naarmate de instrumenten het goddelijk bewustzijn ontwikkelen dat ze met zich mee heeft gebracht. Tegelijkertijd brengt ze iets nieuws dat niet aanwezig is in het kosmische bewustzijn. Dat is de schoonheid.

In de Ramayana staat een beschrijving van het huwelijk van Rama en Sita. Wanneer het huwelijk plaatsvindt, zijn alle godinnen gekomen en weten ze dat het niet zomaar een gewoon huwelijk is. Plotseling zegt Brahma: 'Kijk naar die bloem!' Vishnu vraagt: 'Wat is ermee?' Hij zegt: 'Ik heb dit niet geschapen. Waar komt het vandaan?' De goden porren hem aan: 'Alsjeblijft, weet je niet dat het de bruiloft van de Goddelijke Moeder is? Er zullen dingen zijn die je nooit hebt gedroomd, die zullen hier ook zijn'. Zo heeft de Moeder

iets nieuws gebracht. Een nieuwe epifanie verscheen in haar. En wat is er nieuw?

*Zoals uit de grond glorie van tak en bloesem ontsprong,
Zoals uit het dier's leven de denkende mens verrees,
Zo verscheen in haar een nieuwe epifanie.
Een denkvermogen van licht, een leven van ritmische kracht, [357]*

Dit is iets wat ze met zich meebracht. Wat is dit denkvermogen van licht? Sri Aurobindo spreekt er uitgebreid over. Het eerste wat het Supramentale zal doen, is een denkvermogen van licht scheppen dat niet langer in onwetendheid verkeert. Hij heeft het supramentale nog niet bereikt, maar het is een denkvermogen dat al lichtgevend is en ons ernaartoe zal leiden. De fundamentele onwetendheid is verdwenen. Het is een denkvermogen van licht; het is een van de eerste dingen die zich manifesteert en een link wordt voor de ascensie van de mens. '*Een denkvermogen van licht, een leven van ritmische kracht*' komt ons afstemmen op het Supramentale omdat we dat ritme kwijt zijn, maar dit is passend voor de mens als evolutionair wezen.

Een lichaam, doordrongen van een verborgen goddelijkheid, [357]

We zijn de instincten van het dier kwijt, dat is goed, maar we weten niet hoe we moeten handelen omdat we het met het denkvermogen proberen te doen. Uiteindelijk moeten we de intuïtie ontdekken. Dat is onderdeel van de reis van de mens. Zij heeft '*Een lichaam, doordrongen van een verborgen goddelijkheid*'; er zijn zoveel voorbeelden in Moeders leven. Ze heeft gezegd dat wanneer je iets oppakt, je het met je handen moet weten. Wat is dit alles doordrongen van goddelijkheid! Een voorbeeld dat ik me vaak herinner, is toen ze in een auto zat en plotseling een cobra op de een of andere manier naar binnen gleed en op haar schoot ging zitten met zijn kop opengespreid. Ze keek de cobra in de ogen. God weet wat ze zei. Ze moet Shiva gezien hebben en misschien hebben gezegd: ik ben in Uma's vorm, maar jij hoort niet op mijn schoot te zitten. Na een tijdje zei ze: 'Oké, nu is het genoeg'. Het liet zijn hoofd zakken en ging weg. Het moet gekomen zijn voor Darshan, zoals alle wezens zouden kunnen komen. De discipel zei tegen Moeder: '*Dit is te gevaarlijk, je had deze kerel moeten doden.*' Moeder zei: 'Doden? Weet je dan niet dat ik de Moeder ben?' Het lichaam zelf is doordrongen van goddelijkheid, het is geen gedachte; het lichaam weet spontaan wat er gedaan moet worden. Ze heeft dat meerdere keren beschreven.

Bereidde een beeld voor van de komende god; [357]

Ze komt en dan krijgen we een prachtige beschrijving van haar opgroeien. De mensheid in al haar vormen en schakeringen komt naar haar toe. In Frankrijk had de Moeder de Nieuwe Idee groep opgericht, en vervolgens kwamen op verschillende plaatsen allerlei soorten mensen naar haar toe. Savitri ontmoette ook een aantal wezens en mensen, uit andere werelden en deze wereld. Maar wie gaat ze nu kiezen als partner in dit grote spel? Omdat het Goddelijke niet met marionetten speelt. Toen Nirod-da aan Sri Aurobindo

vroeg waarom wij zoveel moeite moesten doen, zei hij, omdat het Goddelijke echt is, en het Goddelijke niet met marionetten speelt; het is geen poppenspel. Als het een poppenspel is, dan is er geen evolutie en verdienen we het Goddelijke niet eens. Een pop kun je beschilderen om op een koning of koningin te lijken, maar innerlijk zijn het geen koningen of koninginnen, hij is nog steeds gemaakt van hetzelfde materiaal. We moeten dat evolutionaire proces doorlopen om goddelijk te worden. De mensheid moet iets doen en is daarnaar op zoek. Er is een canto genaamd 'De Queeste' waarin ze op zoek is naar dat materiaal dat ze moet transformeren, die persoon die door haar zal worden opgepakt en naar het Goddelijke zal worden verheven.

Satyavan is niet zomaar één persoon. Er is een kleine Satyavan in ieder van ons die klaar is voor Haar. We hebben een beschrijving van Satyavan waarin hij zegt:

*Ik keek naar de wereld en miste het Zelf,
En toen ik het Zelf gevonden had, verloor ik de wereld, [407]*

Satyavan is geen zoeker naar Nirvana; hij had die ervaring. Hij is een Veda-kenner van het ongeschreven boek. Hij wil de grote verzoening, de schepper en de schepping; God, Geest en Natuur. Zij komt op haar zoektocht naar Satyavan. Wat een prachtig symbool is dit. We hebben het over het op zoek gaan naar God. Maar Sri Aurobindo heeft gezegd, en alle mystici hebben gezegd, dat wanneer je er klaar voor bent, de goeroe en de gids naar je toe komen.

Daar hoeven we ons geen zorgen over te maken. We moeten ons zorgen maken over wat we moeten doen. Ze komt naar ons toe, maar waar komt ze dan? Komt ze naar een of andere kluizenaarshut op zoek naar een sadhu of sannyasi? Nee, ze gaat aan ze allemaal voorbij. Ze zijn te tevreden met hun realisaties. Sommigen zijn zonder gezelschap en bereiken het Absolute — ziener-wijzen, asceten — maar zij gaat aan hen voorbij. Ze gaat aan de paleizen van koningen voorbij, al deze mensen, ze gaat aan hen voorbij in de wetenschap dat er iemand op haar wacht. Die persoon kan zich zelfs in een bos bevinden waar niets is, zelfs Google Maps zal niet laten zien dat er zo'n plek is.

Zo komt ze. Ik ben er zeker van dat ieder van ons zijn eigen prachtige reisverhaal heeft, hoe het Goddelijke ons heeft opgevangen. Mensen vragen vaak: 'Hoe worden we ingewijd in de Ashram?' Oude sadhaks zeiden altijd dat ze onze *choti* opvangt en ons dan niet meer laat gaan. Ze begint met onze *choti* en na een tijdje is ons hele wezen van Haar. Zo worden we ingewijd. Waar initieert ze? Moeten we naar de Ashram? Zal ze ons een mantra geven? Nee, nee. Je kunt ingewijd worden tijdens een wandeling op Connaught Place, je kunt je in een drukke straat bevinden en Zij zal komen en initiëren. Het is niet pas wanneer wij er klaar voor zijn dat Zij komt. Ze komt, maar dan moeten we iets doen, en dat is het offer van ons bestaan aan haar. Dat is alles wat Ze wil. Wat zegt Satyavan als hij haar ziet?

*Ofschoon uw schoonheid aan de hemel geallieerd lijkt,
Zouden mijn gedachten veel liever verheugen te weten,
Dat onsterfelijke lieflijkheid glimlacht tussen uw ledematen [401]*

We willen dat het Goddelijke als een mens is. Er is een groot verschil tussen het Goddelijke dat mens wordt als de Avatar en dichtbij ons komt en het Goddelijke dat daarbuiten is ergens als een absolute abstractie voorbij het denken. Hoe kunnen we ons daarop concentreren? Daarom komt Zij binnen het menselijke bereik. Daarom is de Avatar een ongeëvenaard fenomeen.

*En uw hart kan kloppen onder een menselijke blik
En uw vergulde boezem kan huiveren met een oogopslag
En haar tumult antwoorden op een op de aarde geboren stem.
[401]*

O, Moeder, kun je onze stem horen? We hebben de hymnen en gebeden in de Shastras niet gelezen. Kun je even naar ons gebabbel luisteren?

Wanneer gij onze in tijd geërgerde affecties kunt voelen, [401]

We weten niet wat Zij van ons zal vragen. We hebben kleine problemen en kleine kwesties. Kun je deze kleine kwesties voelen die ons zo kwelen?

Aarde's gemak van simpele dingen kan bevredigen, [402]

Wat ik je kan bieden is geen rijkdom, bungalows en paleizen. Ik kan je geen dingen zoals Ravana van Lanka aanbieden. Maar Ik kan mijn hart aanbieden, het is maar een klein plekje.

*Als uw blik tevreden kan rusten op aardse bodem
En deze hemelse samenvatting van verrukking,
Uw gouden lichaam, van vermoeidheid talmt, [402]*

Mezelf kennende, kan ik je, Moeder, vertellen dat je veel met deze kerel zult moeten werken. Kun je dat?

*Ons terrein onderdrukkend met uw schoonheid, terwijl
De zwakke zoete voorbijgaande smaak van aards voedsel
U vertraagt en de stortvloed's plotselinge wijn,
Daal dan af. Laat uw reis ophouden, kom naar ons omlaag. [402]*

Kom Moeder, kom. En Zij komt, wanneer een toegewijde, een kind, haar met een oprecht hart roept. Het is niet zo dat ze alleen zal komen als we veel geld offeren. Ze zegt dat je gave niet wordt gemeten naar de waarde ervan, maar naar de volledigheid van je offer. Ze geeft het voorbeeld van wanneer Shiva vermomd als een gewone bedelaar komt en iets vraagt aan een arme dame. De dame zegt: "Ik heb niets, maar ik heb de helft van mijn appel opgegeten en de andere helft bewaar ik hier." "Ik kan het je geven als je het wilt." Shiva zegt: "Geef het me", en "dan zegt hij: "Dit is het meest volmaakte geschenk." Moeder zegt: "Het geschenk is nog mooier omdat ze niet wist dat hij Shiva is." "Dat maakt het nog mooier."

"Dan is er het goddelijke huwelijk, de goddelijke verloving, het "mystieke huwelijk", zoals het genoemd wordt. Krishna heeft al zijn gopi's en Christus, alle nonnen zijn met Christus getrouwd. En we kunnen zeggen dat "we allemaal in de diepste zin getrouwd zijn met Moeder en Sri Aurobindo. Het wordt het mystieke huwelijk genoemd. Dit mystieke huwelijk vindt plaats tussen Savitri en Satyavan. Als het eenmaal gebeurt, is ons eigen leven niet meer van ons. Eigenlijk was het dat nooit, maar we leefden in die illusie. Nu is het van haar. Wat er vervolgens gebeurt, is dat Satyavan niet weet dat zij zijn leven leidt, net als wij allemaal. Het is oké. We zijn hier gekomen en denken 'heel goed, Moeder is daar', maar zij houdt de wacht. Er is een regel in *Savitri*:

Gij zijt afgedaald in een worstelende wereld
Om een blind en lijdend sterfelijk ras te helpen,
Om naar het Licht de ogen te openen, die niet konden zien, [536]

We weten het niet eens. Wanneer je een blinde persoon leidt en je zegt: 'Wees voorzichtig', weet die persoon niet waar hij voor moet oppassen. Het is zo moeilijk om ons door de blindheid van onze onwetendheid te leiden. En dan nadert het lot met stille voeten en sterft Satyavan. Wat er nu gebeurt, is weer iets heel moois. Satyavan doet geen enkele moeite, maar wat doet hij voordat hij sterft? Dat is belangrijk. Vlak voordat hij gaat sterven, ligt hij in Savitri's schoot en zegt:

*"Savitri, Savitri, O Savitri,
Buig omlaag, mijn ziel, en kus me, terwijl ik sterf. "* [565]

Dat is alles wat ik wil. Misschien zal, als je dichtbij bent, zelfs de dood weggaan. Satyavans eerste daad is de daad van overgave en Satyavans laatste daad is de daad van overgave. Alle yoga draait in wezen om deze twee grote daden. Sri Aurobindo zegt dat overgave aan het Goddelijke en aan de oneindige Moeder het eerste en het laatste woord is van Integrale Yoga.

Hij doet die laatste daad. Dan is het niet langer zijn reis door de dood, maar haar reis. Zij draagt Satyavan; zij volgt hem door de poorten van de dood. We weten dat er een lang debat is tussen Savitri en de Dood en dat de Dood uiteindelijk wordt getransformeerd. In principe hoeft zij zich niet in dit debat te mengen. Ze had gewoon kunnen zeggen: 'Hier ben ik'. Maar het gaat niet slechts om één Satyavan, één Satyavan kan gemakkelijk teruggebracht worden. Het gaat om het lot van de mensheid, met talloze kleine Satyavans. Het is zijn grote schaduw die in de diepten van de mens sluimert die getransformeerd moet worden. Door alle debatten heen transformeert ze de Dood, de beteugelaar, de Yama Raja, tot de handhaver van de wet, de bewaker van de waarheid, Dharma Raja. Dat is zijn oorsprong, want Yama is het kind van de Zon. Uit Surya en Chaya wordt Yama geboren. Surya geeft de wet van de waarheid, maar de Dood is de beteugelaar, hij weet het niet. Alles wat hij doet is beteugelen. Uiteindelijk beteugelt hij de adem, die het leven beteugelt, die het lichaam beteugelt. Dan beteugelt hij onze opwaartse klim, en daarmee overschrijdt hij zijn grenzen; dit is iets wat hij niet zou moeten beteugelen. Hij beteugelt zelfs dat, hij weet het niet, hij heeft maar één woord in zijn hoofd. Ze openbaart zich aan hem en zegt: 'Ga nu weg'.

Uiteindelijk zegt hij: 'Oké, ik ben overtuigd, maar wie verberg je achter de menselijke vorm? De eeuwige waarheid spreekt door jouw stem, maar Ik wil jouw gezicht zien en jouw kracht zien, zodat ook ik voor je kan buigen en aanbidden. Dit gaat over de bekering van de Dood, wat een van de belangrijkste dingen is. Het werk van Sri Aurobindo en de Moeder beperkt zich niet tot ons mensen. Wij zijn erg belangrijk als partners, omdat het werk in ons gedaan moet worden. Maar er spelen vele acteurs achter de schermen. De goden moeten instemmen en de titanen moeten zich overgeven, oplossen of zich bekeren. Hier is deze openbaring van de Goddelijke Moeder aan de Dood:

*En Savitri keek naar de Dood en antwoordde niet.
Bijna leek het, alsof in zijn symbolische gedaante,
Wereld's duisternis had ingestemd met Hemellicht
En God niet langer het Onbewuste's scherm nodig had.
Een machtige transformatie kwam over haar.
Een halo van de inwonende Godheid,
De Onsterfelijke's luister, die haar gezicht had verlicht
En zijn straling had ondergebracht in haar lichaam's huis,
Maakte overstromend van de lucht een zee van licht. [664]*

Plotseling toont ze hem haar *swarupa*. Wat er vervolgens gebeurt, is het onvermijdelijke:

Een druk van ondraaglijke kracht [667]

Dit ervoeren veel mensen in nauw contact met de Moeder. Sommige oude discipelen zeiden, wanneer ze voor Sri Aurobindo stonden, dat ze het gevoel hadden dat ze de oneindigheid, de uitgestrektheid binnengingen, maar toen de Moeder kwam, was er een enorme druk van transformatie. Niet dat ze iets zei. Mensen vertaalden het verkeerd als 'oh, ze is een disciplineerder'; het was niets van dat alles. Maar haar aanwezigheid bracht die transformerende energie. De enige manier waarop men het kon verdragen was door liefde, de kracht van liefde. Er was die druk, en die druk werd als ondraaglijk ervaren. Er is een goddelijke intolerantie:

*Een druk van ondraaglijke kracht
Woog op zijn ongebogen hoofd en koppige borst;
Licht likte als een brandende tong zijn gedachten op,
Licht was een lumineuze marteling in zijn hart,
Licht koerste als een prachtige kwelling door zijn zenuwen;
Zijn duisternis sputterde vergankelijk door haar vuurzee. [667]*

We moeten al deze verandering dragen, want ook in ons, samen met de onsterfelijke wijn, is dit gif van valsheid vermengd. Wanneer zij het reinigingsproces begint, doet het pijn. Het is oké. Het is het proces. Sri Aurobindo zegt dat we volharding en geloof nodig hebben. Dit zijn de twee

wachtwoorden. We weten dat de Dood vergaat, en dat zij het Ultieme heeft bereikt. Zij wil de gunst voor de aarde brengen. Zij bracht deze gaven naar de aarde en de mensen, maar de mens is er niet klaar voor. Maar zij maakt mensen klaar. Om klaar te worden, moeten we helaas door de poorten van de dood gaan. Zo zijn we nu eenmaal. Zij brengt deze gunsten naar de mensen. Wat is het dat de Goddelijke Moeder ons is komen geven?

“Uw vrede, O Heer, een innerlijk geschenk om te behouden [696]

O, de vrede van de vlucht uit de wereld? Nee, niet die vrede.

*“Uw vrede, O Heer, een innerlijk geschenk om te behouden
Midden tussen het geraas en verwoesting van wilde Tijd
Voor de grootse ziel van de mens op aarde.
Uw kalmte, O Heer, die uw handen van vreugde draagt.” [696]*

Zonder vrede kunnen we de Ananda niet verdragen. Vrede te midden van het gebrul en de ruïne van de wilde tijd. Vrede in de storm, kalmte in de inspanning, dat is de vrede die zij brengt.

*“Uw eenheid, Heer, in vele naderende harten,
Mijn lieflijke oneindigheid van uw ontelbare zielen.” [697]*

Niet de eenheid die alle verschillen uitwist, maar de eenheid die verrijkt wordt door verschillen, die eenheid brengt zij.

*“Uw energie, Heer, om vrouw en man aan te grijpen,
Om alle dingen en schepselen op te nemen in hun smart
En hen in moeder's armen te verzamelen.” [697]*

Dit is de perfecte oplossing voor alle verdriet en lijden: zich in haar armen werpen en de aanraking van goddelijke liefde voelen. En ten slotte vraagt ze om mensen:

*“Uw omarming, die de levende knoop van pijn klieft,
Uw vreugde, O Heer, waarin alle schepselen ademen,
Uw magische stromende wateren van diepe liefde,
Geef mij uw lieflijkheid voor de aarde en de mensen.” [697]*

Al deze gunsten worden verleend en dan is er een passage waarin Savitri's ware aard prachtig wordt onthuld:

*O Savitri, gij zijt mijn geest's Vermogen,
De openbarende stem van mijn onsterfelijke Woord,
Het gezicht van de Waarheid op de wegen van de Tijd,
Dat aan de zielen van de mensen de routes naar God wijst. [703]*

Dit geldt natuurlijk voor ons eigen wezen. Dit geldt evenzeer voor *Savitri*, het boek, het Onsterfelijke woord dat de weg naar de mensheid opent en wijst.

En aan het einde, wanneer Satyavan terug op aarde is en alle gunsten heeft ontvangen, vraagt Satyavan haar: wat is het pad dat je hebt gevolgd? Hij vraagt: *'Welke hoge verandering is er in u, O Savitri?'* [718]

En Savitri zegt:

*Alles is nu veranderd, en toch is alles hetzelfde.
Zie, we hebben God's aangezicht aanschouwd,
Ons leven heeft zich geopend in goddelijkheid.* [719]

Mensen spreken over de terugtrekking van de Moeder, maar het was geen terugtrekking. Het is een getransformeerd wezen. Niets van haar menselijke benadering verandert. Zo openbaarde ze zich aan Nolini-da in 1974, of misschien was het wel 1976. Hij heeft een visioen waarin de Moeder verschijnt in een nieuw en getransformeerd lichaam, en ze zegt: Ik ben hier net als voorheen, net zo toegankelijk als voorheen, je kunt me benaderen op dezelfde manier als een menselijke moeder. En er zijn talloze mensen over de hele wereld, sommigen, daar ben ik zeker van, in deze zaal, die daarvan zullen getuigen. Als je hen vertelt dat de Moeder er niet meer is, zullen ze zeggen dat er niets meer onwaar kan zijn dan dit.

Alles is nu veranderd, en toch is alles hetzelfde.

...

Hemel's aanraking vervult, maar maakt onze aarde niet ongedaan:
[719]

Maar wanneer haar gevraagd wordt: 'Heb je dit allemaal gedaan?', lijkt het erop dat de zieners en wijzen niet tevreden zijn. Satyavan zegt eenvoudig: *'Schrijf alles toe aan haar; zij is de oorzaak van alles.'* [723]. Vraag me niet hoe ik moet mediteren, welke mantra ik moet zeggen, welke ademhalingstechnieken ik moet doen, welke asana's ik moet doen. Ik weet maar één ding: *'Schrijf alles toe aan haar; zij is de oorzaak van alles.'* Ze vragen zich af, en kijkend naar haar zien ze dat haar gezicht gloeit met de gloed van de zonnen. Ze vragen zich af: wat is je geheim? Is er iets dat je vanbinnen verbergt? Wat is het geheim dat je gekomen bent om aan de aarde te geven? Savitri's boodschap, de boodschap van de Moeder, wordt in vier regels gegeven:

*"Ontwaakt tot de betekenis van mijn hart,
Dat om liefde en eenheid te voelen te leven is* [724]

Er zijn weinig regels krachtiger dan deze. Als we geen liefde in ons hart voelen, zijn we zo goed als dood. De Moeder zegt ergens dat er velen zijn die leven maar van binnen dood zijn, en dat er velen zijn die dood zijn maar wel leven.

“Ontwaakt tot de betekenis van mijn hart,
Dat om liefde en eenheid te voelen te leven is
En dit de magie van onze gouden verandering,
Is alle waarheid, die ik ken of zoek, O wijze.” [724]

Dan komen deze prachtige regels:

Zich verwonderend over haar en haar te lumineuze woorden, [724]

De waarheid kan zo eenvoudig en zo diepgaand zijn. Nolini-da werd ooit gevraagd voor een toneelstuk in de Ashram om een paar woorden te spreken over het programma. Hij ging naar het podium en bleef een tijdje stil. Toen zei hij: 'Heb de Moeder lief', en kwam terug naar beneden. Yoga en het leven zouden zo eenvoudig en gemakkelijk kunnen zijn. Maar misschien is liefde wel het moeilijkste voor de menselijke natuur. Ze wil het altijd, maar weet niet hoe ze zelfs maar van een mens moet houden, vergeet het Goddelijke niet. Ze is jaloers en vol competitie: 'Oh, Moeder houdt meer van deze persoon'; 'Hij is dichterbij'; 'Ze houdt van getalenteerde mensen'; 'Ze houdt van degenen die rondgaan en lezingen geven' 'Ze houdt van rijke mensen'. De waarheid is dat ze van iedereen houdt omdat ze een wonderbaarlijke Moeder van ontelbare zielen.

We eindigen met een eerdere passage die beschrijft wanneer Savitri de volheid van haar wezen hervindt en haar yoga voor aarde en mens culmineert. Ze doet de yoga voor aarde en mens en identificeert zich volledig met de aarde en met ons allen. Wat ontdekt ze?

*Haar geest zag de wereld als de levende God;
Zij zag de Ene en wist, dat alles Hij was. [556]*

Nooit werd een grotere waarheid uitgesproken. Hij, in het zijn, hij in het worden; hij in het verleden, en hij beweegt zich naar zichzelf in de toekomst. Toen de Moeder de japa 'Om Namo Bhagavate' deed, dachten mensen: 'oh, ze doet iets heel traditioneels, dat is heel goed'. Ze zei: 'nee, wanneer ik de mantra Om Namo Bhagavate doe, roep ik het Goddelijke van de toekomst aan'. Het gaat niet alleen om de mechanische herhaling, maar ook om wat er in de japa zit. Op de volgende pagina gaat de beschrijving verder:

*Zij was het enkele zelf van al deze zelden,
Zij was in hen en zij waren allen in haar. [557]*

Dit is onze permanente verblijfplaats. Alle plaatsen, de hele wereld, Auroville, Ashram, het Andromedastelsel, Mars, het zijn allemaal tijdelijke plaatsen. Zij is de enige permanente plaats.

*De eerste was een immense identiteit,
Waar in haar eigen identiteit verloren was: [557]*

Ze verliest zichzelf in de schepping en is aanwezig in elk atoom van het bestaan.

*Wat haarzelf geleek, was een beeld van het Geheel.
Zij was een onderbewust leven van boom en bloem,
Het openbarsten van de honingknoppen van de lente; [557]*

Daarom geven ze ons vreugde. Overal kunnen we een glimp opvangen van haar magie en mysterie.

Zij brandde in de passie en de pracht van de roos, [557]

Wanneer we naar een roos kijken en vreugde voelen, is het de Goddelijke Moeder die in haar pracht brandt. Even zien onze ogen iets wonderbaarlijks en voelen we ons gelukkig als we ernaar kijken.

*Zij was het rode hart van de passiebloem,
Het droomwit van de lotus in zijn poel.
Vanuit het onderbewuste leven klom zij naar het denkvermogen,
Zij was het denken en de passie van het wereld's hart,
Zij was de godheid, verborgen in het hart van de mens,
Zij was het klimmen van zijn ziel naar God. [557]*

Het is een deel van haar dat in ons woont als een goddelijke vonk en uitgroeit tot een psychisch wezen. Het psychisch wezen is niets anders dan een deel van de Goddelijke Moeder. Dat is het besef dat men krijgt wanneer men het psychische wezen ontdekt: dat ik voor altijd een onlosmakelijk deel en deel ben, voor altijd ben geweest, en voor altijd zal zijn, van de Goddelijke Moeder.

*De kosmos bloeide in haar, zij was zijn bedding.
Zij was de Tijd en de dromen van God in de Tijd;
Zij was de Ruimte en de wijde van zijn dagen.
Van hieruit verrees zij, waar Tijd en Ruimte niet zijn;
Het superbewuste was haar aangeboren sfeer,
De Oneindigheid was haar beweging's natuurlijke ruimte;
De Eeuwigheid keek uit van haar op de Tijd. [557]*